ALMANAHUL

VÂNĂTORILOR, PESCARILOR SPORTIVI
ŞI A ALTOR IUBITORI AI NATURII

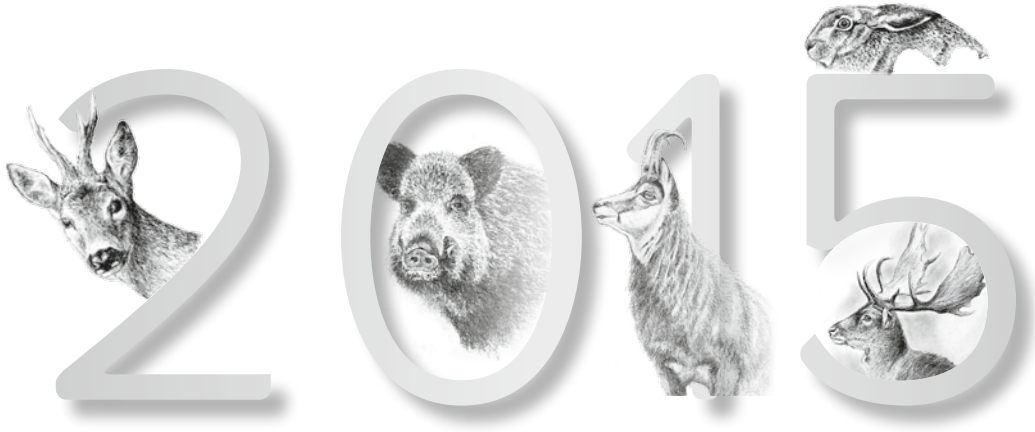

EDITAT DE A.J.V.P.S. TIMIS

Ucenicul vânător

Îndrăgind și apreciind natura și mai ales rolul OMULUI în cadrul acesteia, vânătoarea cheamă individul să devină OM în adevăratul sens al cuvântului, adică dintre aceia care reușesc să se integreze pe deplin în miraculoasa construcție arhitecturală vie de pe Terra. Complexul viu construit din timpuri străvechi depinde de legătura OM-NATURĂ, de forța, dinamicitatea și echilibrul acesteia.

Vânătoarea nu este doar o preocupare străveche (constituind încă în anumite regiuni ale Terrei un mod de viață), ivită din necesitate sau abilități individuale. Există trăiri pline de emoție ce se nasc în interiorul vânătorului, idei, concepte, ce au la rândul lor puterea magică de a atrage mințile individuale, reunindu-le și devenind astfel centrul intelectual al unei asocieri. O formă de asociere vânătorească înseamnă un grup de componență stabilă și de durată, în care membrii se cunosc, formează un nucleu stabil în timp, relaționează, comunică și se organizează în ideea vânătorii, acumulând experiența trecutului și punând bazele experiențelor vânătorești viitoare. Grupul are un set de reguli și principii de funcționare clare, izvorât din experiența comunității vânătorești, din tradiția locului și din necesitatea impusă contextual de ocupația vânătorească efectivă (structura membrilor grupului, calitatea și cunoștințele acestora, distribuția în timpul vânătorii, poziționarea ucenicilor în raport cu vânătorii cu experiență care îi îndrumă, dialogul din timpul vânătorii și cel din timpul organizării vânătorii, șamd).

Ideea se comportă ca un generator abstract, împrumutând forma materială a colectivității și determinând apariția grupului însuflețit de ea. Este evident că vânătoarea organizată în grup există din epoci străvechi. Ideile care s-au sistematizat atunci influențaseră deja numeroase încercări de creații similare.

O colectivitate care își așează bazele nu poate, pe de altă parte, să-și aleagă la întâmplare forma de organizare. Orice vietate se constituie potrivit speciei sale, prin aportul experienței ancestrale. Orice nou născut moștenește în acest fel o rasă veche ce retrăiește în el, cum și el a trăit, la rându-i, pe tot parcursul lanțului ce l-a precedat. Din acest punct de vedere, organizației vânătorești i se îngăduie să-și asume o origine din cele mai vechi.

Asocierea colectivă este leagănul de formare a setului de reguli ce devine în timp tradiție bazat pe experiența dobândită în mod colectiv. Grupul de vânători nu transmite învățătura și exemplul grupului decât funcționând ca grup și nu în mod individual. Ucenicia în cadrul grupului devine astfel perpetuarea unui set de învățături în primul rând nescrise sau dificil de transmis altfel decât prin asociere și exemplu imediat și direct. Vânătoarea nu este antrenament și la exercițiul vânătorii nu se întâmplă reluări de situații și evenimente. Cuvintele scrise sau rostite, gestică, atitudinea vânătorească altundeva decât pe terenul de vânătoare nu pot decât sugera în mică măsură ce se întâmplă în realitate, care este impactul fizic, moral și spiritual asupra participanților la scena vânătorii. Școala vânătorii este desfășurarea permanentă, neîncetată a vieții pe terenul de vânătoare, el însuși subiect al schimbării contextuale.

Vânătoarea nu este preocupare întâmplătoare dar se poate admite că fiecare vânătoare este unică, obiect al întâmplării. În Natură, pășești pe un drum care este numai al tău și adevărul este că dacă tu nu ai pași locul ar rămâne pe veci neatins ca după prima nea de iarnă. Ești în labirint, dar într-unul prietenos, care nu devine mai simplu pe măsură ce-l descoperi, ci mai complex și, prin urmare, cu atât mai tulburător. Vânătoarea e o gimnastică spirituală care iți deschide perspective noi asupra tuturor lucrurilor, vezi ceea ce înainte nu vedeai, dobândind încetul cu încetul o justă dimensiune a mizelor unei existențe. Ucenicul vânător se apropie cu mai multă sfială și smerenie de credință în Natură, pentru că realizează o dată în plus copleșitoarea ei forță și putere. Ucenicul își respectă mai mult camarazii și învață să găsească dincolo de aparențe ceea ce ne construiește pe fiecare ca ființe unice și irepetabile.

Organizațiile vânătorești sunt și vor rămâne, fără discuție, cele direct interesate de calitatea colegilor de

breaslă, motiv pentru care ucenicul în vânătoare trebuie să demonstreze că este o persoană morală, competentă și responsabilă, că își însușește pregătirea temeinic fiind apt de promovare și în final acceptat. Vânătorul trebuie să fie mai întâi OM, care să respecte legile scrise și nescrise ceă privesc și se referă la vânătoare, adică să nu le încalce. Etica vânătorului trebuie să depășească simpla bună purtare față de mediu și față de ortacii tagmei și să fie mereu la curent cu aparițiile legislative de interes vânătoresc. Numai așa ucenicii vânători vor percepe vânătoarea ca pe o îndeletnicire nobilă, de intervenție înțeleaptă în fauna planetei.

Imaginea asupra actului vânătoresc trebuie să fie una nobilă, clară și pură, plină de trăiri, reflecții, entuziasmări ale Eului, exaltarea subiectivității, pe minunata scenă a naturii, pe fondul muzical al vechilor ritualuri și tradiții vânătorești. Există și un secret, relativ simplu: vânătoarea nu se vede și nu se practică bine decât cu inima. Esențialul este invizibil cu ochii. Personal sunt convins că vânătoarea este un centru de unire și mijlocul de a forma oameni, și prietenii veritabile între persoane care ar fi rămas de-a pururi îndepărtate, pentru că atunci când sufletul se îmbogățește primind o cunoștință științifică oarecare, el se retrage din unitate și încetează a mai fi unul.

Rațiune și pasiune colectivă: în fond o armonizare înțeleaptă a unei mari contradicții a existenței umane. O zbatere în care ucenicul pășește încrezător, dând naștere unui fenomen caracteristic întovărășirilor vânătorești, și anume contopirea inimilor celor care pornesc împreună la câmp sau la pădure - fiindcă vânătoarea posedă tainicul secret de a crea între participanții săi, oricare le-ar fi vârsta, profesiunea de credință sau mentalitatea, o frăție de o rară esență, instalată mai rapid aici decât în oricare altă activitate omenească.

E vorba nu doar de caracterul gregar al ființei umane sau de neces-

sarul de siguranță al grupului de vânători, ci mai ales de starea de bine instalată în colaborare, comunicare și perceperea unui scop comun. E vorba de înțelegerea profundă a forței cu care Viața învinge neincetat Moartea în existența speciilor și perceperea sensibilă a echilibrului fragil dintre Viață și Moarte în existența individuală. Apoi, deși grupul de vânătoare incită spiritul de competiție al unor indivizi, vânătoarea nu reprezintă competiție și nici atingerea unui rezultat precis, ci petrecerea timpului liber în mod organizat și armonic, supusă unui scop mai înalt: studiul și cunoașterea, respectul și protejarea mediului înconjurător ca resursă existențială.

Fără îndoială vânătoarea are și o latura sportiv-recreativă deosebit de exigentă, fiind practicată deseori în cele mai diverse și adesea dure terenuri și condiții climatice. Aici se cere rezistență fizică, psihic echilibrat, excelente reflexe, perfecta lor stăpânire, conducând toate acestea la o iscusință cu sânge rece și în orice clipă, oricât ar fi efortul de mare, frigul de înțepător, vântul de aspru sau ploaia de sâcâitoare. Ucenicul trebuie să mai prezinte și calități moral-sufletești, în tripla sa atitudine față de vânat, pe care-l gospodărește, ocrotește și față de ortaci și față de natură de care este legat afectiv, etic, spiritual. Etica este esențială nu numai fiindcă vânătoarea îmbracă, grație ei, o haină festivă, dar mai ales prin contribuția eficace pe care ea o aduce la acțiunea de salvare și protecție a vânatului, confruntat cu o agricultură și silvicultură modernă agresivă de defrișări, desecări, tratamente chimice, deversarea dejecțiilor - la care acesta răspunde negativ - și la care nu se poate adapta decât foarte anevoie. Este așadar ucenic vânător și poate deveni vânător, în adevărata accepțiune a cuvântului, numai cel ce posedă calități și îndemânare la un nivel ridicat de exigență, promovând în final, încununat de succes, proba examenului scris și a celui practic.

Ucenicia este o îndeletnicire în sine, aceea în care un individ lipsit de experiență și mai ales de viziune a creșterii de pe urma dobândirii experienței se lasă "modelat" de un maestru sau învățător, din dorința proprie sau nevoie (tradiție de breaslă, de exemplu). Ucenicia presupune o îndeletnicire în care doar învățătura scrisă sau cea transmisă simplu prin viu grai nu sunt suficiente învățării sau dobândirii cunoștințelor. Presupune un nivel de complexitate și mai ales de variație a contextelor de învățare. Vânătoarea

nu pune la dispoziție modele și nici arhetipuri; ci este în strânsă legătură cu mediul ambiant și cu condițiile de viață oferite de acesta. "Specialiștii" în vânătoare vor fi doar acei indivizi ce vânează pe acel teren, în condițiile impuse de teren și de vânat. Doar aceia ce au supraviețuit și vânat cu succes în acele condiții. Dacă există tratate de vânătoare și cărți care să definească tehnicile de vânare de exemplu, ele nu sunt aplicabile oriunde, oricui, în orice condiții. și în acest punct intervine ucenicia și maestrul ce transmite cunoștințele proprii și ale grupului din care amândoi fac parte.

Integrarea aceasta este esențială pentru existența grupului de vânătoare și pentru supraviețuirea lui pe termen lung. Înseamnă de fapt perpetuarea îndeletnicirii și chiar mai mult, perpetuarea legăturii OM-NATURĂ specifică locului. Să nu uităm că locul este cel care oferă adăpost, hrană, protecție, izvor spiritual și material de resurse necesare existenței. Necunoașterea lui înseamnă dezechilibrul ce poate duce chiar la dispariția grupului.

Ce se întâmpla în vechime? Mai întâi, ucenicul era invitat sub autoritatea unui mai vechi breslaș, cunoscător într-alor toate, care își asuma întreaga responsabilitate a instruirii discipolului său fără a fi pedant ori plicticos. El îl prezenta în fața ortacilor doar atunci când acesta putea face dovada însușirii unui minim necesar de învățăminte trebuincioase, inclusiv de comportament adecvat în obște și societate, deci, o persoană morală și de alese moravuri. Mai aproape de generația noastră, locul breslelor fiind luat de către societăți de vânătoare și asociații vânătorești, pregătirea ucenicului vânător se desfășoară pe o perioadă de doi ani, timp în care el atinge un nivel ridicat de cunoștințe despre speciile de faună de interes cinegetic, despre ecologia și etologia acestora. Demonstrează că este bine și corect informat în privința legilor și reglementărilor ce guvernează vânătoarea durabilă și conservarea vieții sălbatice, că este pregătit să apere interesele vânătorilor, dar și calității vieții sălbatice. Ucenicul începe prin a deprinde orânduiala vânătorii; începe prin a cunoaște vânatul și arealul de răspândire, viața acestuia, obiceiurile sau excepțiile de la obiceiuri; învață să participe atent și să observe astfel spectacolul momentan al naturii, îmbrăcăminte, învață despre unelte, armele de vânătoare și folosirea corectă a acestora. Apoi află detalii referitoare la locații și îi cunoaște pe ceilalți participanți la vânătoare. Acceptă, asumă și aplică reguli de conduită, relaționare, comunicare, participare la vânătoare. Este încetul cu încetul inclus în grup fără însă a avea dreptul la a vâna. Pregătește însă instrumentarul de vânătoare și cunoaște obiceiurile, regulile, momentele cheie de desfășurare ale activităților. Maestrul supraveghează încă fiecare mișcare și îndreaptă fiecare greșeală efectuată. Maestrul este cel care introduce ucenicul în grup și îl include încetul cu încetul în activitățile acestuia. Tot maestrul este cel care evaluează la sfârșitul perioadei de ucenicie performanța ucenicului și calitățile lui de viitor vânător, lucruri absolut necesare integrării lui în grup.

Maestrul de vânătoare este astfel un vânător respectat, cu experiență și cu conduită exemplară. Care în mod necesar are cunoștințe despre toate într-ale vânătorii și mai ales timp, răbdare și calitatea pedagogică pentru a transmite cunoștințele sale mai departe. În calitatea maeștrilor se recunoaște în timp calitatea și nivelul de performanță și de existență al grupului de vânătoare. În vechime un grup de vânători lipsit de experiență dar și de calitatea de a transmite experiența urmașilor era probabil sortit pieirii fie din cauza vânătorii lipsite de eficiență și vânat, fie din cauza pericolului la care era astfel expus grupul în lipsa cunoștințelor necesare supraviețuirii.

> Ucenicul vânător trebuie să fie conștient de responsabilitatea pe care o are față de patrimoniul natural și să conștientizeze că fauna trebuie păstrată pentru actuala generație și pentru cele viitoare datorită valorii sale ecologice, economice, culturale și educative.

În perioada uceniciei, ucenicul învață să respecte vânatul și limitele impuse dreptului de a vâna, perioadele, metodele și mijloacele de vânătoare autorizate precum și limitele teritoriului în care va vâna, să nu vâneze specii

la care vânătoarea nu este autorizată și să nu lege plăcerea actului vânătoresc de reușita cantitativă. Să înțeleagă că vânătoarea din zilele noastre nu mai are nici caracter economic prioritar și nici nu poate fi considerată un simplu sport, ci o activitate complexă, cu o finalitate practică, benefică pentru natură și societate, iar din punct de vedere psihologic, ca o excepție necesară, acceptată cu prudență, între anumite limite și după anumite precepte.

Inițierea ucenicului vânător, adică trecerea de la starea de ucenic la statutul de vânător a perceput modificări în timp; evident că este vorba despre menționarea termenului ca atare și nu de practica inițierii, cu rădăcinile ei străvechi. Inițierea se face pe două căi: individuală și de grup. Cea individuală, în care funcționează binomul maestru discipol, relație arhetipală a tuturor proceselor formatoare umane, impune o morală și etică individuală și cea de grup care impune un anumit tip de socializare specifică grupului referențial. Din punct de vedere etimologic, originea sa se află în substantivul latin "initiatio", din aceeași familie cu "initio" - a iniția, a începe, a întreprinde. Deja sensul se dezvăluie, inițierea fiind un început, o intrare pe un nou drum, începutul unei ascensiuni care favorizează o dezvoltare armonioasă a viitorului vânător în inima Naturii. Ea reprezintă trecerea unei frontiere, inițiat fiind acela căruia i s-au transmis cunoștințele ce-i permit să parcurgă drumul; el nu reprezintă nimic altceva decât ceea ce a fost înainte, atâta timp cât se înscrie pe calea iubirii devotate pentru Natură și Zidirea acesteia. Devenirea și dezvoltarea ulterioară rămâne sarcina și responsabilitatea individuală a fiecărui inițiat în ale vânătorii.

Se spune că un ucenic nu poate avea pentru o perioadă de viață decât un maestru cu adevărat, unul de care este legat prin atașament, respect, trăire, ascultare. Maestrul și ucenicul tind amândoi spre aceeași țintă: desăvârșirea. Unul oferă și celălalt primește, în deplinătatea și generozitatea unui act similar cu cel al creației artistice. Doar un maestru modelează la un moment dat cu adevărat conștiința, conduita, atitudinea și creșterea interioară. Posibil să fie vorba de afinități și înclinații personale, de cunoaștere și calități pedagogice, dar și de relaționare subordonată regulilor. Cu cât setul de reguli al unei îndeletniciri este mai strict și mai sever, cu atât subordonarea mai strânsă și implicit ierarhizată. și acolo unde viața și moartea se împletesc și se regăsesc în orice clipă, regulile și trăirea nu pot fi întâi de toate decât subordonate unor reguli stricte.

Relaționarea unu la unu este însă cauzată și de schimbarea inerentă rapidă a ucenicului. Îndeletnicirea complexă a vânătorii "prinde" repede și pe multiple planuri. Vânătoarea devine trăire emoțională, sentiment al superiorității în lanțul trofic, camaraderie, sportivitate, competiție, relaxare, meditație, comuniune. Iată de ce mâna severă și strictă a unui maestru este necesară în "modelare". Ucenicul "crește" rapid și are nevoie de permanentă supraveghere și îndreptare. Vânătoarea nu înseamnă doar reflexe bune, rapiditate și percepții ascuțite ci și multă cunoaștere a vânatului, stăpânire a tehnicii vânătorii și mai ales echilibru și stăpânire de sine. Maestrul reprezintă mintea, mâna, ochiul, urechea și cuvântul ucenicului în perioada uceniciei. Ucenicul preia încetul cu încetul mintea, mâna, ochiul, urechea și cuvântul maestrului atunci când ucenicia se încheie. În transformarea aceasta nu este chip de greșeală, întrucât ucenicul devine parte a unui organism complex în care gravitatea și complexitatea cu care sunt privite Viața și Moartea sunt primordiale.

Încheiere

Pentru că Ființa Umană este numai la modul absolut desăvârșită ca și opera Creatorului său, vânătoarea nu a generat nici ea o imagine ideală a vânătorului. Vânătoarea este o activitate de grup și orice grup are nevoie întâi de toate de indivizi unici, distincți, diferiți, ale căror calități să se completeze reciproc și armonios. Dincolo de calitățile și abilitățile individuale care determină coeziunea și funcționarea armonică a grupului, trebuie să se țină seama de motivația superioară a practicii vânătorii: legătura OM-NATURĂ, pe de o parte vizând cunoașterea, promovarea, educația Omului în spiritul apropierii de natură și de resursele oferite de aceasta, vânători sau nu, pe de altă parte vizând respectul, protejarea echilibrului și a ecologiei, a dependențelor și cadrului oferit de Natură individului, pe plan personal, afectiv sau spiritual.

Iată dară, câteva motive pentru care adevărata vânătoare și adevărata vânătorime s-au bucurat, încă din antichitate, de o apreciere deosebită. și de aceea Platon avea dreptate când considera că vânătoarea este un exercițiu divin, școala virtuților civice și militare, motiv pentru care el permitea cetățenilor „Republicii" sale ideal-imaginare, să practice vânătoarea; dar numai vânătoarea perfectă, cu câini și cu însăși puterea trupului, vânătoare în care fiara, învinsă prin alergături să cadă sub mâna însăși a vânătorului, vânătoarea care, singură, aprinde în OM zeescul dar al bărbăției.

Ca o încheiere, trimitem gânduri de prețioasă recunoștință tuturor acelora care, maeștrii fiind, au deschis chiar și pentru o clipă, ușa tainică și minunată a cunoașterii, lăsându-i pe alții să contemple frumusețea chiliei sufletești în care orice maestru – "sihastru al gândurilor" – păstrează făclia de veghe pusă în calea ucenicilor ce au să vină.

Dan L. HODONEANȚU

Să vânăm lumina lunii

Doamnă a deșertăciunii
care n-ai să pleci-napoi
să vânăm lumina lunii
cu-ntunericul din noi.

Să vânăm plângând la noapte
lacrimi mari din ochii goi
să vânăm lunare șoapte
cu-ntunericul din noi.

Să vânăm vânatul dulce
care ești și care sunt
și tot fuge pe pământ
și-ar veni și iar s-ar smulge.

Doamnă, ce ne-arată luna?
Vânător - vânat sunt una.

Adrian Păunescu

GASTON PHOEBUS
Cartea vânătorii

Gaston III numit și Phoebus, este considerat unul din cei mai mari vânători ai timpurilor sale și autor al unei cărți considerate de referință în acest domeniu: ***Cartea vânătorii.***

Gaston III numit și Phoebus, (născut în 30 aprilie 1331 - mort în 1 august 1391), conte al comitatului Foix, viconte de Béarn, senior feudal al Gasconiei și Languedoc, a fost un scriitor de limbă franceză, autor al renumitei Cărți a Vânătorii, un manuscris bogat ilustrat asupra vânătorii și autor de poezii în limba occitană. Fiu al lui Gaston II de Foix-Béarn, conte de Foix, viconte de Béarn, și al Eleonorei de Comminges. Om politic ambițios ce profită de conflictele dintre monarhiile franceze și engleze pentru a revendica autonomia regiunii Béarn. Dorința puternică de a se prezenta drept «prinț independent» nu este deloc pe gustul Capetienilor, dar Gaston Phoebus este suficient de abil pentru a nu suferi represaliile autorității. De aici rezidă ambiguitatea statutului său, între vasalitate și autonomie, mai mult sau mai puțin reale. Avea în plan extinderea posesiunilor sale de-a lungul Pirineilor, între Béarn și comitatul Foix. În Gasconia, a fost adversar al Casei Armagnac.

Este considerat unul din cei mai mari vânători ai timpurilor sale și autor al unei cărți considerate de referință în acest domeniu: Cartea vânătorii, unul din cele mai strălucite tratate medievale consacrate tehnicilor de vânătoare, vânatului și câinilor de vânătoare. Opera, dictată unui copist între

1387 și 1389, este scrisă în limba franceză, deși limba maternă a contelui este «bearneza". Cartea rămâne opera clasică de amploare dedicată vânătorii pentru multe secole, naturalistul Buffon utilizând-o la sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Compune de asemenea și Cartea oratoriilor, culegere de cântece religioase scrise în mare parte în limba franceză. Se spune că a scris această carte după ce și-ar fi omorât fiul în timpul unei altercații. A fost mare amator de muzică și compozitor de piese muzicale.

ilustrații bogate, asemănătoare cu cele biblice. Este compusă dintr-un prolog și un epilog ce încadrează șapte capitole dintre care primele două, Despre natura sălbăticiunilor și Despre natura câinilor sunt un embrion de istorie naturală descriptivă.

Pentru Gaston Phoebus, vânătoarea este un exercițiu mântuitor, vânătorul, ajungând în Rai, dacă misiunea sa este perfect îndeplinită. Înainte de mântuire însă, întărit prin exercițiul vânătorii, vânătorul trăiește mai profund și mai intens decât alte ființe umane.

Pagina alăturată face parte din capitolul 39, intitulat Despre instruirea vânătorului, unul dintre manuscrisele conservate la Biblioteca Națională a Franței, sub denumirea Manuscrisul Francez 616. Textul acestui capitol descrie detaliat cum valetul manevrează câinele de vânătoare pentru ca acesta să detecteze cerbul, să-l scoată din adăpost, cum sună din cornul de vânătoare pentru ca haita de câini de vânătoare să pornească în goana de urmărire. Scena reprezintă urmărirea la vânătoare a unui cerb.

S-a autointitulat Phoebus, fie datorită frumuseții masculine, fie datorită faptului că avea o podoabă capilară blondă asemănătoare zeului Phoebus, fie datorită emblemei pe care avea s-o poarte pecetea sa, un soare. Ortografia numele său «Fébus», și nu «Phoebus», pentru a se distinge de restul lumii.

Mare amator de artă, i se atribuie paternitatea cântecului pirinean Se canta, considerat astăzi imn occitan.

Cartea Vânătorii

Cartea Vânătorii a fost scrisă, în realitate dictată unui copist, între 1387 și 1389 de Gaston Phoebus, conte de Foix. 44 de copii manuscrise ale Cărții vânătorii sunt cunoscute astăzi. Cartea face parte din acea colecție rarissimă de învățăminte cu

Ajutorul de vânătoare urmărește îndeaproape pe seniorul său, imitându-i atitudinea. La vârsta de 20 de ani, după ce a fost succesiv paj, apoi valet, e promovat ajutor. Călărește, cunoaște vânatul și câinii.

Seniorul, călare, sunând din cornul de vânătoare, vânător deja confirmat, organizează vânătoarea. Poziția călare și lansarea în urmărirea unui

animal atât de prestigios precum cerbul, sunt semne ale apartenenței la clasa nobililor.

Cei doi câini, practic identici, lansați îndeaproape în urmărirea cerbului (sunt aproape de copitele sale posterioare), nu au nici lesa și nici zgardă. Sunt vizibil detașați de haită și primii, deoarece sunt cei mai buni și mai iscusiți.

Cerbul încearcă să se îndepărteze de urmăritorii săi. Face parte din categoria de «animale roșii», după cum erau denumite în Evul Mediu animalele lipsite de agresivitate și ierbivore.

Cei trei valeți, unul purtând un coif, se îngrijesc de haita de câini de vânătoare, oferindu-le îngrijiri atente. În imagine, ei eliberează câinii pentru ca aceștia să se lanseze în goana cerbului.

Un om purtând în lesă un limier în poziție de aret, tocmai a localizat cerbul și sună din cornul său de vânătoare.

Haita de câini este constituită de obicei din dogi ce înfruntă curajoși vânatul mare, levrieri ce simt și reperă, câini rezistenți în alergare și urmărirea îndelungă a vânatului, scotocitori sau aportori.

Vegetația din fundal este abundentă, se zărește chiar o libelulă, indicând faptul că acțiunea se petrece în toiul verii, undeva la lăsarea serii, conform albastrului întunecat al cerului. De fapt, vânătoarea de cerb are loc din aprilie până în august, și poate dura până târziu, spre lăsarea serii, datorită rezistenței fizice a cerbului.

Imaginea, la o primă privire, îndreaptă automat atenția spre partea ei stângă, acolo unde predomină roșul, deși Gaston Phoebus sugerează vânătorilor culorile ce se confundă cu fundalul natural. Roșul predomină în hainele vânătorilor, lesele câinilor și harnașamente, în fructele din frunziș. Semn sau premoniție a localizării vânatului, a actului vânătorii? Prins într-o cursă fără scăpare, în acest triunghi fără scăpare, cerbul pare înconjurat, condamnat de prezența roșului de sânge.

> Cerbul este extrem de bine izolat și încadrat în jumătatea din dreapta a imaginii, în diagonala din dreapta sus, toate direcțiile de «goană» se îndreaptă spre el și el e prins într-un colț al imaginii, fără scăpare.

Mișcarea vânătorilor și gonacilor se realizează pe linii oblice perfect paralele. Impresia de profunzime este de asemenea clară, cea de mișcare cinetică, de rotație a personajelor. Grupurile de personaje din partea urmăritorilor sunt organizate în spirale subtile, rotunjimile figurilor desenate și curburile toate urmăresc și subliniază mișcarea, urmărirea întocmai a mișcării cerbului, cu care toți se sincronizează.

Câteva reguli ale desenului și picturii Evului Mediu sunt ușor de relevat în imagine: părțile stângă și dreaptă ale imaginii, părțile de sus și de jos, diferența dintre mic și mare (seniorul este mare, valeții sunt mici), dublurile (seniorul e secondat îndeaproape de valet, câinii fruntași în haită sunt doi, valeți îngrijitori doi, trunchiuri de copaci în grupuri de câte două), oamenii sunt reprezentați din profil, elementele componente ale scenei se află toate în proximitate, există corespondente vizibile între ramificațiile crengilor copacilor și ramificațiile coarnelor cerbului.

Derularea timpului este de asemenea bine evidențiată: valeții îngrijitori ai haitei de câini se situează în afara timpului, ei par să nu aparțină scenei vânătorii; valetul cu câine în lesă anunță intrarea în acțiune ; câinii fruntași ai haitei întăresc continuarea și derularea, continuitatea; seniorul cu valetul călare definesc acțiunea principală a vânătorii; cerbul alergând se află dincolo de linia timpului.

Imaginea nu urmărește realismul, ci realizarea unei lecții despre vânătoare, despre viață. Sunt distincte disproporțiile (câinele în aret față de libelulele din frunziș), absența perspectivei, imaginea este asemănătoare

unei tapițerii vechi. Noțiunile de mic și mare nu urmăresc reprezentarea corectă a spațiului ci o ierarhie valorică.

Despre manuscrisele Cărții Vânătorii

Astăzi sunt cunoscute 44 de copii manuscris ale Cărții Vânătorii. Majoritatea datează din secolul al XV-lea dar câteva provin și de la începutul secolului al XVI-lea. Biblioteca Națională a Franței posedă două dintre acestea, intitulate Manuscrisul Francez 616 și Manuscrisul Francez 619.

Manuscrisul Francez 619 este cel mai vechi dintre manuscrisele conservate ale Cărții Vânătorii. S-a dovedit că acest manuscris a fost ilustrat într-un atelier avignonez deja activ pe vremea lui Gaston Phoebus, și e foarte probabil să fi fost realizat pornind de la exemplarul original. Datează de la sfârșitul sec al XIV-lea. Conține 112 pagini sau folii. Textul, este scris în format gotic pe două coloane de câte 33 de linii fiecare. Este ilustrat de unul dintre cei mai desăvârșiți artiști avignonoezi ai momentului. Precis în contururi și punere în scenă, capabil de a ilustra firesc atitudinile oamenilor și ale animalelor din scene, pictorul și-a îmbinat perfect măiestria alături de textul cărții. Este posibil ca acest exemplar să fi aparținut lui Jean I de Grailly, conte de Foix din 1426 până în 1436; a purtat reprezentate armele și emblema familiei Foix. Apoi, exemplarul a intrat în posesiunea familiei regale deoarece a fost regăsit în inventarul colecțiilor regale din 1518.

Manuscrisul Francez 616 are 218 pagini deoarece celor 112 ale Cărții Vânătorii li s-au alăturat 16 pagini de Oratorii ale lui Gaston Phoebus și 75 de pagini dedicate Descrierilor de vânătoare ale lui Gace de la Buigne. Este scris în format de două coloane a câte 40 de linii, în aceeași manieră gotică. Este ilustrat de 87 de picturi de o excelentă calitate, realizate de o casă pariziană de la începutul secolului al XV-lea. Doar exemplarul conservat în colecția Clara Peck, la New York, ii poate fi comparat. Aceeași echipă de artiști a ilustrat ambele exemplare. Primul său proprietar a fost un membru al familiei de Poitiers, posibil Aymar de Poitiers. Volumul se prezintă astăzi într-o copertă marochin purtând emblema armelor de Orleans și pe dos, pe piele de vițel, codul lui Louis Philippe.

Extrase …

Pajul

În primul rând, îi voi da în scris toate numele de câini și de cățele din canisă, până cind copilul le va cunoaște după nume și după înfățișare.

Vreau să-l învăț să ducă de două ori pe zi câinii la baie, dimineața și seara, când soarele este suficient de înalt, mai ales iarna. Apoi, trebuie să-i lase suficient de mult la soare în câmp și să perie fiecare dintre câini și să-i usuce cu paie uscate. Acest lucru trebuie făcut regulat, apoi câinii trebuie

duși într-un loc cu ierburi proaspete, precum grâul verde, câinii mănâncă aceste ierburi ca pe un medicament, lucru ce îi ajută să nu se îmbolnăvească și să nu devină lunatici. Astfel ei se vindecă și își golesc intestinele.

Apoi, îl voi învăța să poarte câinii în urmărirea vânatului, să urmeze câinilor din frunte la o aruncătură de pietre și să fie gata să lanseze câinii la sunetul cornului.

Vreau să-l învăț să hrănească câinii fiindcă sunt unii care își lasă câinii slabi și neîngrijiți.

Apoi, îl voi învăța limbajul câinilor, cum să-i strige, cum să-i laude, toate mijloacele de a le adresa vorbe și mângâieri. Nu le voi putea spune pe toate, căci sunt multe limbi și multe limbaje.

Îl voi învăța apoi să sufle din corn în toate modurile. Apoi să lanseze plasele capcană, pentru fiare mari dar și cele mici pentru vânat mic.

Toate aceste lucruri dar și altele, care intră în slujba de paj, el trebuie să le învețe de la 7 ani până când va avea 14 ani.»

Valetul

Stăpânul său trebuie să-l ducă odată cu limierul în căutare dimineața și să-l învețe să distingă între urma cerbului și cea a căprioarei, între urma unui cerb bătrân și cea a unui cerb tânăr, între cea de cerb tânăr și cea de căprioară, să aibă judecată și cunoștințe.

Apoi, vreau să-l învăț să distingă un cerb maiestuos prin bogăția coarnelor sale. Apoi, îl voi învăța să meargă singur în căutarea cerbului împreună cu câinele său. Apoi, va fi valet de câini.

Poate căuta cerbul în câmpie, grânare, podgorii, desișuri și alte locuri în care cerbii pășunează.

Poate căuta cerbul în câmpiile proaspăt secerate. Poate căuta împreună cu câinele său în păduri în plină zi. Poate căuta în luminișuri și în câmp deschis când a plouat noaptea și dimineața, căci atunci cerbii ies de bunăvoie la vedere.

De altă parte, vreau să-l învăț să meargă dis-de-dimineață să asculte boncănitul cerbilor în pădure și să măsoare după vocea acestora care este cerb mai maiestuos.

Știind acestea, noul valet trebuie să știe să caute singur cerbul și mistrețul și să pornească goana. Când cerbul este prins, trebuie să sune din corn pentru ca restul vânătorii să se îndrepte într-acolo, să încolțească animalul. Și valetul și câinele său trebuie să urmărească și să lanseze în goană mistrețul către haita de câini, exact asa cum am scris adineauri despre cerb.»

Vânător

Și fiindcă acum este valet de câini, îl voi promova și învăța cum să devină vânător. Dar pentru asta eu sfătuiesc să nu devină vânător înainte de 20 de ani, fiind valet de 7 ani și paj 7 ani.

Fiindcă acum el a fost un bun paj și un bun valet de câini, vreau ca bunul ajutor să devină și un bun vânător. Vreau să îl învăț să vâneze și să vâneze iară și iară, să prindă cerbul prin forță și măiestrie.

Vânătorul știind să prindă cornute, va vâna bine orice alte animale sălbatice. Este o chestiune de măiestrie și de bună știință să prinzi un mistreț cu spada.

După ce va fi știind să prindă animale sălbatice prin forță, îl voi învăța să le prindă și prin alte mijloace. Dar acestea doar prin noblețe și gentilețe, pentru plăcere. Căci dacă animalele sunt vânate cu măsură, le vom găsi și altădată pentru altă vânătoare.

Cum am spus la începutul cărții, bunii vânători trăiesc îndelungat și la moarte ajung în paradis. Voi învăța pe oricine să devină vânător într-un fel sau în altul. Afirm că dacă nu este un bun vânător, el nu va intra niciodată în paradis.

De aceea aș vrea, fiindcă sunt vânător, ca fiecare să fie la fel de simplu pe cât sunt eu.»

Vânătoarea ca și artă a vieții

"În numele și în onoarea lui Dumnezeu creator și senior al tuturor lucrurilor și a fiului său binecuvântat Isus Hristos și a Spiritului Sfânt, în numele Sfintei Treimi și a Fecioarei Maria, a tuturor sfinților și sfintelor aflați în grația lui Dumnezeu, eu, Gaston, prin grația lui Dumnezeu, subnumit Phoebus, conte de Foix, senior de Bearn, m-am delectat în toată vremea în special de trei lucruri : armele, dragostea și vânătoarea. Și fiindcă în primele două au existat dintotdeauna alții mai buni decât mine, fiindcă sunt cavaleri mai buni decât am fost eu și oameni de aventură amoroasă mai buni decât am fost eu, ar fi păcat să susțin altfel. Neglijez astfel ocupația

armelor și a dragostei, căci vor fi întotdeauna alții mai buni decât pot eu exprima în cuvinte. Despre a treia ocupație însă, nu cred să existe altul mai bun ca mine, oricât de vanitos ar suna asta, și vreau să vorbesc despre asta, despre vânătoare, și o voi trata în capitolele următoare. Voi scrie despre toate animalele sălbatice, felul lor de viață și de existență ; căci există dintre aceia ce vânează lei, leoparzi, cai și boi sălbatici, dar nu despre acelea vreau să vorbesc, căci acelea prea puțin se vânează. Voi vorbi despre animale comune vânate, pentru a instrui oamenii ce vor s-o facă și nu știu.

Cartea aceasta a fost începută în prima zi a lui mai, anul de grație 1387 ; și dinspre cartea aceasta, dinspre vânătoare, vine doar bine. În primul rind, vânătoarea scapă de cele șapte păcate mortale ; apoi, încălecăm cu mai multă plăcere pentru a străbate țara și peisajele; toate tradițiile și bunul spirit vin de aici, cu salutul de suflet, căci cine fuge de cele șapte păcate, trebuie să fie salvat. Bunul vânător va fi astfel salvat și va fi plin de bucurie pe lumea aceasta ; dar vânătorul trebuie să se ferească de două lucruri : să nu piardă cunoștința și nici serviciul către Dumnezeu de la care vine tot binele ; apoi, să nu piardă din vedere serviciul către stăpânul său sau să-și neglijeze interesele proprii care pot fi de mai mare importanță.

Astfel spun că vânătorul din toate timpurile nu are ginduri și nici imaginație răuvoitoare. Astfel el nu are fapte păcătoase.

Astfel eu sfătuiesc pe toată lumea, indiferent de fel sau stare, să iubească câinii și vânătoarea și plăcerile ce derivă de aici prin procurarea de animale și păsări; căci «ceea ce vrea Domnul, vrea poporul său și tot pământul». Căci omul ce iubește munca și câinii și animalele are multe calități; de aici vine dreapta noblețe și gentilețea inimii sale, oricare ar fi sorgintea omului, mare senior sau mic, sărac sau bogat.»

Simbolistica cerbului

O mare parte din cărțile și tratatele de vânătoare este consacrată cerbului, considerat drept vânatul cel mai nobil. Descrierea cerbului și obiceiurile sale preced metodele diferite de vânătoare ale acestuia. Observațiile și descrierile fidele ale acestor animale stau mărturia unei adevărate griji naturaliste. În texte istorice sau literare, episoadele de viață despre nobili, regi sau alte personaje celebre sunt frecvent ilustrate de scene de vânătoare de cerbi.

Cerbul, între ilustrare științifică și ilustrare simbolică

Capitolele dedicate cerbului se regăsesc în numeroase tratate despre animale sau compilații enciclopedice ale Evului Mediu. Autorii acestor opere reiau descrierea naturalistă a lui Aristotel sau cea a lui Pliniu cel Bătrin, acordând acestor animale proprietăți imaginare, adesea fantastice, permițând situarea animalului într-un univers creștin și de a-l încărca cu valoare simbolică și fabuloasă. Astfel, în Physiologus, compusă în sec al II-lea dupa C., cerbul era asimilat lui Hristos; Bede Venerabilul îl compara cu un creștin, Raban Maur omului pur. În continuarea acestor comparații, cerbul și în special cerbul alb a devenit în iconografia medievală simbolul lui Hristos sau a trimisului său. Hristos pe cruce apărut între coarne de cerb în fata Sfinților Eustache și Hubert; cerbul a indicat lui Dagobert mormântul Sfântului Denis și cele ale însoțitorilor acestuia; un cerb sau căprioare însoțesc sfinții refugiați în desert sau în ermitaje.

Cerbul printre creațiile lui Dumnezeu

Imagini complet detașate de contextul literar reprezentând cerbul în mediul său natural, printre animalele pădurii sau în scene de vânătoare fac parte din viața cotidiană a Evului Mediu. Cerbul figurează adesea în scenele biblice, în Paradis, printre animalele Creației aflate în Arca lui Noe. Cerbul este de asemenea reprezentat în numeroase episoade ale ciclului arthurian.

Cerbul în fabule

Inspirându-se din tradiția antică, autorii de fabule din Evul Mediu își plasează istorioarele în mediul animal, ceea ce contribuie la succesul acestui gen literar. Atribuind animalelor comportamente și atitudini umane, precum răutatea, șiretenia, forța, fabulele trag moralele ce trebuie să servească drept modele oamenilor. Când fabulele pun în valoare frumusețea și noblețea cerbului și a coarnelor sale, de obicei aceste lucruri îl victimizează.

Cerbul în manuscrise

Dincolo de participarea la scenele principale, cerbul figurează pe marginea manuscriselor, acolo unde artiștii Evului Mediu își utilizau fantezia. Astfel, animalele pot apărea în posturi comice, hibride, monstruoase chiar, parodiind activitățile și comportamentele umane. Scenele de vânătoare sunt de asemenea reprezentate, fără raport obligatoriu cu conținutul sau subiectul manuscrisului.

Cerbul, emblemă regală

Începând cu sec al XV-lea, cerbul devine un element important al emblematicii regale franceze: Charles al VI-lea își face un cerb înnaripat, succesorii săi, Charles al VII-lea și Louis al XII-lea, ducii de Bourbon îl iau drept suport ilustrativ pentru armele lor. În aceeași perioadă, Richard al II-lea, regele Angliei adoptă drept pecete un cerb odihnindu-se pe o pajiște verde.

Simbolistică milenară

Misterul cerbului depășește dintotdeauna, în ochii omului vânător, peripețiile vânătorii. Pierre Moinot scrie în prefața unei antologii a cerbului: «Iată așadar animalul ce poartă în spate o pădure de simboluri, toate de domeniul forței vitale. Întâi de toate coarnele sale, prin care natura îl anunță: aceste două furci bogate, fasonate de perle, noduri, raze și striații, ce par să iasă din arbori, par să se usuce precum lemnul; ce cresc cu rapiditatea vegetației …prin ele natura anunță că forța sa nu este decât o perpetuă renaștere, că totul trebuie să moară și să renască în ea, că nimic nu încetează.»

Profunzimea sevei ce hrănește neincetat creșterea coarnelor amintește de vigoarea fecundă, de o inegalabilă sexualitate. Astfel animalul capătă expresia virilității, și dincolo de cea a puterii, cea a supremației. Timp de secole, cerbul și seniorul s-au reflectat unul în celălalt, amândoi «nobili», carnea cerbului nu era vândută, braconajul său pedepsit cu moartea. Doar regele oamenilor putea vâna regele pădurilor. Secolul al XIV-lea a cunoscut un interes reînnoit pentru cărți instructive dedicate în întregime temelor seculare. Vânătoarea a fost una dintre acestea și nici un manuscris din acea vreme nu a devenit mai faimos decât Cartea Vânătorii a lui Gaston Phoebus. A dictat manuscrisul în anul de grație 1387, la vârsta de 50 de ani, atunci când renunțând la aventurile amoroase, s-a dedicat exclusiv nobilei îndeletniciri alături de vânători. Manuscrisul Cartea Vânătorii este o capodoperă trăită intens înainte de a fi scrisă.

Roxana DAN

YUKON®
ADVANCED OPTICS

LUNETE DE ARMĂ

1-4x24 1.5-6x42 3-9x40 3-12x56

JAEGER

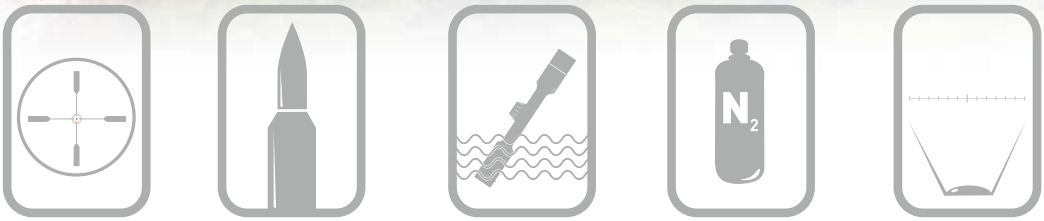

Jaeger 1-4x24
Luneta de armă ușoară și compactă destinată în primul rând pentru vânătoarea la goană.

Jaeger 1.5-6x42
Vizor multifuncțional ce poate fi utilizat cu succes pentru vânatul la goană, pentru tragerea în țintele mișcătoare pe distanțe scurte și pentru vânatul la distanțe medii.

Jaeger 3-9x40
Proiectat să tragă în orice condiți de iluminare, la distanțe scurte, medii și lungi, în ținte mari, medii și mici. Un model cu o rată bună a greutății, dimensiunii și puterii de mărire.

Jaeger 3-12x56
Puterea mare de colectare a luminii permite utilizarea lunetei în orice moment al zilei. Funcția distinctivă a lunetei este capacitatea precisă de tragere în ținte mici, la distanțe mari.

2015

CONFIGURAȚIILE RETICULULUI

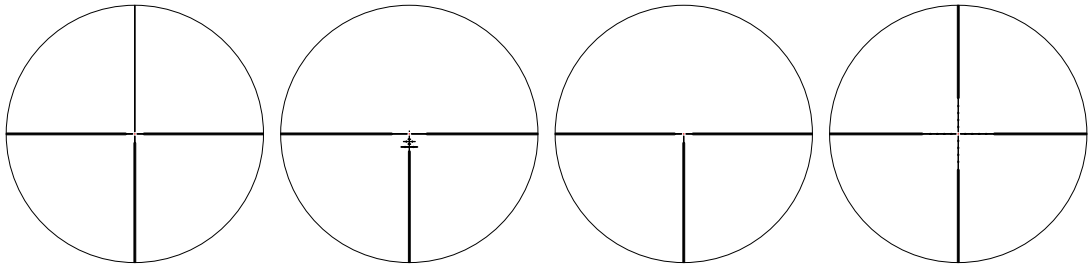

X01i X02i T01i M01

MODEL COD PRODUS	NUME PRODUS
23025 X01i	Jaeger 1-4x24 Optical Sight (X01i Reticle)
23025 T01i	Jaeger 1-4x24 Optical Sight (T01i Reticle)
23026 X01i	Jaeger 1.5-6x42 Optical Sight (X01i Reticle)
23026 T01i	Jaeger 1.5-6x42 Optical Sight (T01i Reticle)
23027 X01i	Jaeger 3-9x40 Optical Sight (X01i Reticle)
23027 X02i	Jaeger 3-9x40 Optical Sight (X02i Reticle)
23027 T01i	Jaeger 3-9x40 Optical Sight (T01i Reticle)
23027 M01	Jaeger 3-9x40 Optical Sight (M01 Reticle)
23028 X01i	Jaeger 3-12x56 Optical Sight (X01i Reticle)
23028 X02i	Jaeger 3-12x56 Optical Sight (X02i Reticle)
23028 T01i	Jaeger 3-12x56 Optical Sight (T01i Reticle)
23028 M01	Jaeger 3-12x56 Optical Sight (M01 Reticle)

FUNCȚII PRINCIPALE

REZISTENT LA APĂ

Lunetele de armă Jaeger pot fi manevrate sub intensitatea oricăror precipitații, ex. ploaie sau ninsoare abundentă (Unitatea are un grad de protecție IPX7 în corcondanță cu IEC 60529).

CANAL OPTIC UMPLUT CU AZOT

Canalul optic umplut cu azot protejează corpul și piesele optice interioare împotriva aburiri, de multe ori cauzate de schimbările bruște de temperatură.

CARCASĂ ARMATĂ

Lunetele de armă Jaeger au fost proiectate să fie compatibile cu sistemul de prindere pe ocular "clip on".

REZISTENȚĂ MARE ANTIȘOC.

Lunetele de armă au o rezistență crescută împotriva șocurilor și vibrațiilor. Această lunetă se poate instala pe puștile de calibru mare și pe armele cu aer comprimat

CÂMP LARG DE VIZUALIZARE

Luând în considerare câmpul de vedere unghiular al lunetelor de armă Jaeger, acestea ocupă un loc decent în rândul modelelor similare reprezentate pe piață. Ocularul are un design unic ce oferă o vizibilitate bună și asigură o captură rapidă a imaginii vizuale atunci cand pușca este ridicată

TURELE RESETABILE LA ZERO

Design-ul turelelor "elevation" și "windgage" permit resetarea turelelor la zero, aproape instantaneu, doar cu un singur click, după ce vederea a fost adusă la zero.

RETICUL

Reticulul Jaeger este situat în al doilea plan focal (spate) - indiferent de puterea de mărire selectată, reticulul rămâne subțire și nu acoperă ținta. Centrul reticolului este iluminat. Roata de ajustare a luminozității are "zero" pași intermediari, ce permit oprirea rapidă a iluminării, precum și revenirea la poziția anterioară de luminozitate.

Model	Jaeger 1-4x24 23025	Jaeger 1.5-6x42 23026	Jaeger 3-9x40 23027	Jaeger 3-12x56 23028
Putere de mărire	1 - 4	1.5 - 6	3 - 9	3 - 12
Diametru lentile, mm	24	42	40	56
Câmp de vizualizare, °	20.4-5.1	13.8-3.45	6.8-2.26	6.9-1.74
Distanța focală, mm	90	90	90	90
Ajustarea dioptriilor, dptr.	± 2	± 2	± 2	± 2
Diametru montură, mm	30	30	30	30
Alimentare	3	3	3	3
Tipul bateriei	CR2354	CR2354	CR2354	CR2354
Tip reticul	X01i, T01i	X01i, T01i	X01i, T01i, X02i, M01*	X01i, T01i, X02i, M01*
Windgage & Elevation, MOA	1/2	1/4	1/4	1/4
Temperatura de funcționare, °C	-30 … +60	-30 … +60	-30 … +60	-30 … +60
Nivelul de protecție (IEC 60529)	IPX7	IPX7	IPX7	IPX7
Umplut cu Azot	da	da	da	da
Rezistență la apă	da	da	da	da

JAEGER 1.5-6x42

Noua optică de la Yukon

Înainte de decembrie 2015 această expresie descria perfect noua gamă de lunete optice **Jaeger**, produse de Yukon. Prezentate la a "V-a Ediție a Expo Pescuit și Vânătoare Bacău 2015", lunetele Jaeger au apărut doar inceputul anului, înlocuind vechea serie de lunete de arma Craft.

Conform producătorului, sunt în total 4 modele **Jaeger,** fiecare, cu amplificare variabilă. Ele sunt 1.5-6x42, 3-9x40, 3-12x56 și 1-4x24. Până când acest articol a fost scris nu a existat nici un model Jaeger 1-4x24 la vânzăre sau pe siteul *www.opticshop.ro*, astfel încât o să putem trage o concluzie a vânzărilor reale nu mai devreme de sfârșitul anului 2015.

"Toată lumea a auzit despre ea, dar nimeni nu a ținut-o în mână."

Aceasta lunetă a fost aleasă datorită caracteristicilor sale universale, poate fi folosită pentru trageri la distanță mare precum și la vânătorile de goană unde câteodată distanțele pot fi sub 10 m.

Luneta oferă imagine precisă atât la nivelul intermediar cât și la nivelul maxim de amplificare. Un câmp vizual larg. Gradul de amplificare este modificat printr-o rotație a unui inel cu o suprafață ondulată. Per ansamblu, ergonomia lunetei de arma **Jaeger** înseamnă că tot ce trebuie să se rotească, se face cu o forță suficientă, astfel evitând posibilitatea dereglării accidentale a puteriii de mărire.

Tubul central de 30 mm (nu sunt probleme cu montarea pe diferite tipuri de arme), turelele pentru ajustări verticale și orizontale sunt

pe partea de sus și la dreapta, iar controlul intensitatii luminozității reticulului este la stânga. **Jaeger 1.5-6x42** prezintă optica de vânătoare cu aspectul clasic. Lentilele de obiectiv și ocular sunt acoperite cu capace de plastic dur, legate cu ajutorul unor curele. Un lucru care mi-a plăcut este faptul că această curea rezistă la întindere.

Greutatea lunetei este de 590 de grame. Există dispozitive mai ușoare în această clasă – la o greutatea în jurul valorii de 540-560 de grame. Producătorul explică asta prin faptul că acest sistem este dezvoltat pentru a avea posibilitatea montării pe lunete a unor sisteme night vision (acolo unde legislația permite) care devin tot mai populare precum Pulsar DN55. Nu am încercat să montez un sistem, dar exteriorul lunetei Jaeger 1.5-6x42 face o impresie bună, extrem de fiabilă și durabilă.

În conformitate cu manualul, rezistența la șoc (7000 jouli) permite utilizarea lunetei pe arme cu cartușe de calibru mare, până la 375 HH sau 9.3x64.

Turelele și compartimentul bateriei sunt închise cu capace cu filet de metal și cu inele de cauciuc. Aceste inele protejează unitățile menționate de apă și praf. Piesele optice interne sunt umplute cu un gaz inert (În ceea ce privește **Jaeger 1.5-6x42**, este azot uscat). Acest lucru a devenit o caracteristică obligatorie a unui dispozitiv optic de ceva vreme incoace.

Reglajele lunetei. Valoarea unui "click" este de ¼ moa atât pentru reglajul de elevație cat si pentru cel de "vânt" (stânga-dreapta), care pentru europeni se traduce în 7mm/100m. "Clikurile" sunt pozitive și exacte. Un lucru plăcut este că odată făcut reglajul, turetele pot fi puse pe "zero" lucru care poate fi de mare ajutor la trasul la distanță. Ca să facem asta este suficient să ridicăm de turela lunetei să o aducem în poziția "liber", în această poziție aliniem gradația "0" cu indicatorul de pe corpul lunetei după care apăsăm turela la loc. O revoluție completă a turelei este de 12 moa, iar elevația totala a lunetei este de 140 moa (aproape 12 revoluții complete), sau mai mult de 3 m la 100 m.

De menționat reticulul în sine. Reticulul este situat în planul focal posterior (așa-numitul sistem "american") al schemei lunetei optice. E mai greu de descris toate particularitățile unei astfel de soluții tehnice, dar este suficient să spunem că reticulul isi păstrează în toată gama de amplificare dimensiunea sa inițială.

Reticulul de pe luneta Jaeger examinată este de în formă de T, cu iluminare centrală (nu există reticule fără iluminare în linia Jaeger). Luminozitatea centrului este ajustată prin rotirea rotiței din stânga marcată cu numere și puncte: cifrele indică luminozitatea, iar punctul indică faptul că iluminarea este oprită. Ideea este că iluminarea poate fi oprită în orice moment prin rotirea la minim a rotiței și în mod similar poate fi schimbată rapid pe la poziția anterioară. Există, de asemenea, o luminozitate tip"NV" – unde

lumina este greu vizibilă. Acest mod poate fi utilizat în mod rezonabil în amurg sau în cazul în care există un dispozitiv de night vision montat (acolo unde legislația permite).

Iluminarea este alimentată de o baterie de 3 V tip CR2354. În timp ce facem poze lunetei, am scăpat bateria în zăpadă. Situația a fost salvată de o baterie CR2032 mai subțire, iar iluminarea a funcționat destul de bine.

Și câteva cuvinte despre fotografiere. Scopul acestui test a fost de a verifica dacă mecanismul de ajustări a funcționat corect. Luneta a fost montată pe o carabină CZ-550, cal 30-06. Au fost folosite cartușe Geco Target de 11 g. Nu pot spune nimic rău – mecanismele lunetei au mers foarte bine.

Datorită caracteristicilor, **Jaeger 1.5-6x42** va fi un concurent serios pentru lunetele unor branduri cunoscute si mult mai scumpe. In ansamblu, potențialul liniei **Jaeger** de a deveni de succes este foarte mare. O gamă echilibrată, cu fiabilitatea operațională bună, care este o caracteristică a lunetelor Yukon, cu reticule cu iluminare. Așadar, există toate condițiile pentru acest lucru. Timpul va arăta dacă avem dreptate sau nu.

Sergiu DANGULEA

RANGER LT 6.5X42
– dispozitiv Night Vision

CARACTERISTICI:

- **Amplificarea imaginii**
- **Rezoluție înaltă**
- **Protecție la lumina puternică**
- **Infraroșu 940 NM "invizibil"**
- **O plajă largă de reglare a puterii**
- **Sursă de alimentare autonomă și externă**
- **Ajustarea luminozității ecranului**
- **Durata mare de viață a bateriilor**
- **Indicator de descărcare a bateriilor**
- **Ieșire video**

Iluminator infraroșu invizibil și puternic

Ranger LT 6.5x42 este echipat cu LED infraroșu cu lungimea de undă de 940 NM. Acest infraroșu este practic invizibil cu ochiul liber. Acest lucru îi permite vânătorului să observe vânatul fără să îl sperie. Cele 15 nivele de ajustare îți permit să mărești distanța de operare a binoclului. La putere maximă, iluminatorul infraroșu de pe acest Ranger LT 6.5x42 este comparabil cu majoritatea dispozitivelor cu infraroșu existente pe piață.

Protecția împotriva surselor de lumină

Dispozitivele digitale NV pot fi pornite pe timpul zilei fără preocuparea că pot fi distruse imediat sau pe termen lung.

Rezoluție înaltă

Ranger LT 6.5x42 foloseste un sensor alb-negru CMOS cu rezoluția 640x480 pixeli. Imaginea este afișată pe ecran la aceeași rezoluție.

Interfața de utilizare

Informațiile despre dispozitiv (nivelul bateriei, modul infraroșu etc.) sunt afișate în partea de jos a ecranului, sub forma unor numere și pictograme verzi și nu interferează cu imaginea.

Durata mare de viață a bateriilor

Dispozitivul foloseste 6 baterii tip AA reîncarcabile. Cu un set de baterii poți utiliza binoclul între 6 si 12 ore în funcție de modul de operare al sistemului infraroșu.

Modul rapid de inlocuire a bateriilor

Bateriile sunt băgate într-un container care este introdus în compartimentul special prevăzut al dispozitivului. Setul cu care vine produsul contine și un container în plus – atunci când bateriile sunt descărcate, se scot, iar al doilea container poate fi introdus în aparat.

2015

Sursa de alimentare externă

Timpul de operare poate fi prelungit cu ajutorul unei surse de alimentare externe care se poate atașa dispozitivului. Dacă se folosește pe o vreme rece (la limita înghețului), este recomandat ca sursa externa să fie ținută într-un loc călduros (sub haine) pentru a preveni descărcarea rapidă.

Ieșire video

Ranger LT 6.5x42 cu o ieșire jack care permite transmisia semnalului video către alte dispozitive externe (TV, monitor etc.)

Sensibilitatea unui dispozitiv cu night vision este valoarea minimă a puterii a luminii cu infraroșu care intră în acel dispozitiv astfel încă acesta să poată reproduce o imagine la o rezoluție bună, la care obiectul vizat să poată fi ușor de indetificat (25 lpm). Cu cât valoarea acestei sensibilități este mai mică ca număr, cu atât sensibilitatea dispozitivului este mai mare.

SPECIFICAȚII

Model	28045
Tipul senzorului	CMOS
Rezolutia senzorului în pixeli	640x480
Tipul ecranului	LCD
Rezoluția ecranului în pixeli	640x480
Sensibilitatea dispozitivului – 780 NM	$6.5x10^{-5}$
Sensibilitatea dispozitivului – 915 NM	$2.8x10^{-4}$
Amplificare	6.5
Diametrul lentilei (mm)	42
Câmp de vizualizare	5
Eye relief (mm)	14
Ajustarea dioptriei	±5
Tipul iluminatorului infraroșu	LED
Plaja iluminatorului infraroșu (NM)	940
Tipul bateriilor	6xAA
Durata de viață a bateriilor (fără IR)	12 ore
Durata de viață a bateriilor (cu IR)	5 – 12 ore
Sursa de alimentare externă	6 – 12 ore
Temperatura de operare °C	-15 – +50
Dimensiuni	170x116x76
Greutate (fără baterii) KG	0.65

QUANTUM HD 19S

Noul PULSAR QUANTUM HD 19S nu este primul dispozitiv care mi-a picat în mână. Totuşi dorinţa de a-l testa a apărut imediat şi motivul pentru asta a fost destul de simplu – să înţeleg cât de adecvat poate fi un monoclu cu termoviziune care costă sub "bariera psihologică" în jur de 3000 Euro.

Monoclul cu termoviziune Quantum HD19S este recent disponibil pe piaţă, prima apariţie a sa fiind la o expoziţie de "Arme şi Vănătoare: în Rusia undeva în toamna anului 2013 demonstrând astfel că producătorul considera Europa de Est o piaţă de luat în calcul.

Este totuşi de menţionat că Quantum S reprezintă o dezvoltare a liniei deja cunoscute, seria opticelor cu termoviziune Quantum. De aceea a fost şi mai interesant a învăţa ce noi caracteristici a mai adăugat producătorul Pulsar, care de altfel a câstigat destul de multă popularitate în cei doi ani precedenţi de existenţă pe piaţă.

Aşadar… Quantum HD19S. Ca şi un element de absorţie a căldurii are la bază un senzor microbolometru ULIS UL03 16 2 produs în Franta cu o rezoluţie de 384x288 pixels şi o rată de reîmprospătare a imaginii de 30Hz. Imaginea formata pe senzor cu ajutorul lentilelor de 19mm, este mai apoi afişată pe un display color OLED de înaltă rezoluţie (640x480 pixels).

Zoomul optic de bază ajunge undeva mai sus de 1x, însă poate fi dublat cu ajutorul zoomului digital. Rezoluţia senzorului permite asta fără vreo schimbare critică în privinţa calităţii imaginii.

Principalele operaţii a unităţii sunt efectuate cu ajutorul a 3 butoane poziţionate în partea superioară a carcasei, ajustările de luminozitate/contrast şi meniul de navigare sunt efectu-

ate cu ajutorul unei rotițe de programare din apropierea lentilei obiectivului.

Operațiile disponibile cu ajutorul a celor 3 butoane de deasupra include: Pornirea (on), Oprirea (off), calibrarea senzorului, zoomul digital (apăsarea scurtă a butonului 3), schimbarea modurilor "white hot/black hot" (apăsarea lungă a butonului 3). Operațiile sunt comode; butoanele sunt ușor de apăsat cu mâna goală sau cu mănuși. Singurul lucru care poate fi recomandat aici este a se marca butonul din mijloc sau zona de lângă cu o striație de cauciuc; în întuneric, un astfel de element permite mâinii de pe dispozitiv să ia poziția optimă, plasând degetele pe butoanele din dreapta.

Intervalul de timp dintre apăsarea butonului ON și instantierea imaginii este de 8 secunde. Setările inițiale ale dispozitivului sunt standard iar efectuarea lor se face prin rotirea ocularului până când iconițele de pe ecran vor fi fixe.

Senzorul HD19S ca și in oricare altă cameră de vânătoare cu termoviziune este unul nerăcit, ceea ce face o parte importantă a următoarei părți a articolului dedicate calibrării. Din când în când, calitatea imaginii de pe ecran poate scădea. Reducerea calității imaginii se poate manifesta în feluri diferite (pete luminoase și intunecate, imagini fantomă a cadrelor precedente) și este o chestiune tipică oricărei cameră de termoviziune cu senzor nerăcit.

Calibrarea are rolul de a nivela temperatura de fundal a microbolometrului și de a îndepărta defectele vizibile din imagine.

Spre deosebire de modele standard Quantum, modelee S au o parte specială introdusă în designul propriu – un obturator operat de un motor pas cu pas. Acest element a făcut posibilă alegerea între opțiunile diferite de calibrare.

În acest moment se pot alege între 3 opțiuni de calibrare: manual, semiautomatic și automatic. Primul mod este cel mai indicat pentru vânătoare de vreme ce nu produce nici un zgomot. În acest mod, obturatorul nu este activat (motorașul produce un sunet nesemnificativ însă perceptibil). Calibrarea se efectuează în timp ce lentila obiectivului este acoperită (poate fi acoperită cu ajutorul unor lame de plastic externe mișcate de rotirea rotiței de pe lentila care substituie capacul obiectivului în sensul normal sau pot fi acoperite cu palma). Calibrarea este activată de apăsarea butonului Call; durează nu mai mult de 2 secunde, după care capacele se pot deschide și observarea continuă.

În cele două moduri prezentate mai sus, obturatorul este activat. Calibrarea automată este efectuată fără acțiunea utilizatorului – software-ul monocularului definește momentul când procesul calibrării ar trebui inițiat iar mai apoi dă un semnal motorașului de a închide obturatorul, senzorul calibrează, iar obturatorul este mai apoi deschis din nou. Modul semiautomat arată similar; singura diferență este că procesul este inițiat de utilizator atunci când calitatea imaginii scade la un nivel inacceptabil. În termeni generali, dacă în timpul vânătoarei este indicat

să aplicați modul manual, pentru alte scopuri este indicat a se folosi celelalte două.

În afară de opțiunile de calibrare meniul Quantum S mai are câteva alte funcții. Functia "MOD" vă permite să selectați modul de observare potrivit pentru anumite condiții încluzând aici High Contrast Mode (Oraș), Low contrast mode (Pădure) și modul de temperatură detaliată intensificat (așa numitul mod de recunoaștere, imaginile din acest mod sunt diferențiate prin multitudinea de tonuri combinate alb-negru). În mod normal imaginea redată de oricare dintre opțiunile menționate mai sus poate fi îmbunătățită folosind ajustările potrivite de luminozitate și contrast.

Există posibilitatea de a selectata formatul semnalului la ieșire (video out) – dispozitivul poate fi conectat la o sursă externă de înregistrare sau ecrane prin ieșirea "video out"). Când nu este nevoie de funcția de înregistrare, modulul video out poate fi oprit ceea ce oferă o prelungire a autonomiei bateriei. Testele dispozitivului în acest mod, a reusit să funcționeze cu până la 6 ore mai mult cu un set de baterii AA. Totuși cu ajutorul

unei surse de alimentare se poate uita de baterii, lăsându-le ca o sursă adițională pentru cazul când alimentatorul extern va fi descărcat complet. Comoditatea existenței unei surse de alimentare externe este greu de subestimat în condiții de iarnă când bateriile se descarcă ușor la o temperatură scăzută. Sursa externă se poate introduce în haine pentru a reduce impactul cu aceste temperaturi. Încă două funcții din meniu au rămas nedezbătute – funcția de reparare a pixelilor morți (în modelul testat nu am avut defecțiuni de pixeli) și setarea timpului/data curentă.

Haideți să ne uităm pe scurt la calitățile operaționale. Quantum HD19S are o dimensiună mică și o greutate redusă (400g cu baterii). Dispozitivul este vândut cu o geantă care se poate purta pe umăr sau pe o bandă; are de asemenea o curea de mână pentru atașarea la încheietura mâinii. Carcasa este parțial acoperită cu cauciuc. Starea operaționala a monocularului cu termoviziune este afișată într-un câmp special sub bara de stare. Controalele sunt simple, câteva minute sunt suficiente pentru învățarea folosirii lor.

Ca și concluzie, luând în considerare funcționalitatea decentă, posibilitatea calibrării fără sunet, rezoluția bună a microbolometrului și rata de reîmprospătare de 30Hz cu un preț undeva pe la 2000 Euro, putem spune cu siguranță că această ofertă este una dintre cele mai competitive în materie de echipamente de vânătoare cu termoviziune.

QUANTUM HD38S

În ultimii doi ani în domeniul opticii şi anume în câmpul de observaţie (cu referire la aplicaţiile de vânătoare) s-au produs o serie de modificări semnificative. Una dintre aceste modificări este reprezentată de echipamentele cu termoviziune, în trecut considerat un atribut VIP, încet, încet devenind un instrument la purtător pentru unii vânători.

În acest caz nu vorbim de lunetele de armă cu termoviziune a căror preţ rămâne încă ridicat ci de echipamentele de observare care au devenit mai accesibile – costul unui monocular cu termoviziune entry level de 9Hz cu o rezoluţie medie este comparabilă cu a unui echipament Night Vision de generaţia G2+. Interesul direct către astfel de instrumente creşte în legătură directă cu numărul de subiecte şi discuţii de pe forumurile prezente pe internet.

Monocularul cu termoviziune Quantum HD38S, dezbătut în acest review a apărut în seria celor de la Yukon Advanced Optics Worldwide Company ca şi un substitut la un model popular în Rusia, modelul HD38, iar acest nou produs ar trebui evaluat în comparaţie cu modelul precedent.

Designul (în afară de lentilele obiectivului) nu a fost schimbat radical. Similarităţile se pot observa încă de la prima vedere. Carcasa este turnată cu poliamidă umpluta cu sticlă. Partea dreaptă a carcasei 1i panoul superior de comandă care conţine butoanele de control sunt acoperite cu un strat de cauciuc special conceput de-a lungul dispozitivului pentru un contact îmbunătăţit cu palma utilizatorului.

Elementul esenţial a monocularului Quantum HD38S îl reprezintă poziţionarea senzorului bolometric produs de compania franceză ULIS

cu o rezoluție de 384x288 pixeli și o rată de reîmprospatare de 30 Hz. Lentilele obictivului cu germanium (element chimic) au F38/1.2. Zoomul este de 2.1x, însă poate fi mărit de două ori prin intermediul zoomului digital.

Comenzile sunt operate cu ajutorul a 3 butoane localizate pe partea superioară a carcasei și cu ajutorul rotiței situate pe partea dreaptă a lentilelor obiectivului, care poate fi ajustată și apăsată cu rolul setarii luminozitații și contrastului dar și pentru intrarea in meniu și navigare. Butoanele sunt pentru pornirea (On) și oprirea (Off) monocularului cu termoviziune, calibrarea senzorului (Call), al treilea buton fiind responsabil pentru zoom (apăsare scurtă) și inversiunea culorilor imaginii (apăsare lungă).

Pornim dispozitivul. Din momentul apăsarii butonului ON, timpul până când imaginea va fi redată este de 8-9 secunde, timp în care se poate observa logoul Pulsar pe display. Ajustăm ocularul prin rotire până când vom beneficia de claritatea maximă a pictogramelor de servicii în bara de stare. Bara de stare (status) este localizată dedesubtul imaginii și indică starea dispozitivului cu termoviziune (situația bateriei, conexiunea la o sursă suplimentară de alimentare, modalitatea de observare curentă, timpul etc). După aceea, focalizarea este realizată cu ajutorul unui inel de focalizare de pe carcasa lentilelor obiectivului.

Imaginea redată de Quantum HD38S este reprezentată de displayul OLED și poate fi afișată în modul "white hot" (cu cât obiectul este mai cald, cu atât va fi mai luminat, cu cât mai rece cu atât mai întunecat) și "hot black". Alegerea modului de redare este doar o chestie de gust și percepție, însă pe timpul iernii când observarea este realizatp în conditii de zăpadă, o imagine mai naturalăa

va fi redată de modul "hot black": zăpada ca un element dominant va fi redată în alb, pe cand elementele vii vor fi afișate în negru, iar plantele și copacii în tonuri combinate (gri).

Dacă este necesar, utilizatorul poate regla intensitatea luminii și a contrastului. Luminozitatea este setată cu ajutorul rotirii encoderului (folosește algoritmi de procesare) fiind localizat în colțul dreapta sus în pictograma de luminozitate cu valori cuprinse între 1 și 20, în funcție de nivelul selectat. Contrastul se va seta în acelasi mod similar; schimbarea intre luminozitate și contrast realizându-se prin apăsarea scurtă a encoderului. Particularitatea tehnologică a micobolometrelor (folosite în orice dispozitive termale portabile) este că senzorul necesită periodic o calibrare împotriva fundalului izoterm în timpul procesului de observare.

Monocularul cu termoviziune Quantum HD38S suportă 3 opțiuni de calibrare – manual (redat cu M in meniu), semiautomatic (H) și automatic (A). În modul automat software-ul dispozitivului termal determină momentul în care procesul de calibrare ar trebui să înceapă. În practică el este performant în urmatorul mod: micromotorasul apropie microbolometrul cu un obturator special pentru a creea fundalul isothermal, după aceea calibrarea este finalizată iar mai apoi obturatorul este ridicat iar observarea poate continua cu succes. În timpul calibrării (timp de 1,5 sec.) ultimul cadru capturat de dispozitiv este afișat pe ecran.

Modul Semiautomat este similar ca și proces mecanic (lăsând și ridicând obturatorul), însă de data aceasta utilizatorul determină momen-

reda cea mai bună calitate a imaginii în condiții specifice de observație. Sunt 3 modalități specifice pentru condiițile de observație – Contrast ridicat (observarea în oraș), contrast scăzut (observarea în pădure) și redarea îmbunătățită a detaliilor.

Voi termina descrierea software-ului prin menționarea funcției de reparare a pixelilor defecți de pe senzorul microbolometrului (puncte deschise și întunecate cu luminozitate constantă aparute pe ecran). În modelul pe care l-am testat nu a fost vorba de astfel de pixel, totuși în manualul produsului este specificat că în urma operării intensive să existe o mică probabilitate de apariție a acestora. În orice caz,

tul când calibrarea este necesară (apăsând butonul «Cal») uitându-se la calitatea imaginilor observate (prezența sau lipsa petelor, zgomot de imagine, urme ale cadrelor anterioare etc).

Un lucru important este acela în momentul funcționării micro motorașului obturatorului care va reda un sunet scurt, similar cu acela produs de un obiectiv al camerelor foto cu focus automat în momentul procesului de focusare.

Al treilea mod de calibrare al lui Quantum HD38S – Manual. Este remarcat prin lipsa sunetului în momentul calibrării, un lucru esențial dacă considerăm spre exemplu o operațiune de vânătoare. Diferențierea față de modul semiautomatic este că în locul obturatorului ca fundal izotermal, utilizatorul aproprie capacul obiectivului manual. Calibrarea este similar pornită cu butonul "Call", după finalizarea calibrării, capacul este deschis. Totuși se pot atinge rezultate similare prin presarea cu palma către obiectiv în loc de capac.

Următoarea (în realitate prima) opțiune din meniu este «Mode», care oferă posibilitate de alegere a unui mod de operare preinstalat al monocularului cu termoviziune. Aceste moduri implementează combinația optimă de luminozitate, contrast, mărire, sensibilitate și alti parametrii, tocmai pentru a

FRECVENȚA

PALETA CULORI

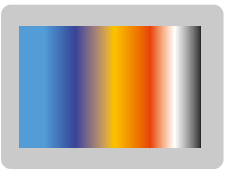

SURSA ALIMENTARE

există o funcție de evidențiere a acestor pixeli defecți și repararea lor cu ajutorul softului. Aici putem spune însă că funcția în cauză repară pixelii microbolometrului însă nu și pixeli displayului (conform manualului 2 pixeli morti sunt toleraţi într-un dispozitiv nou).

Schema de alimentare a lui Quantum HD38S este una mixtă: 4 baterii AA, situate în locul de schimb și de asemenea o sursă externă de alimentare, care îndeosebi este folosită iarna – când durata de viață a bateriilor în condiții de ger este redusă, în același timp sursa externa de alimentare poate fi ascunsă în interiorul hainelor, conectată cu monoclul de un fir.

Ca și clasă de echipamente optice, cele cu termoviziune au un consum mare de energie iar dilema reducerii consumului este întotdeauna importantă, în special în cazul alimentării pe baterii. În cazul

Quantum HD38S salvarea energiei este realizată de oprirea elementelor semnalului video din schema de alimentare (când procesul nu are nevoie de înregistrarea video). Testele arată că oprirea semnalului video crește autonomia bateriilor cu până la 1/3 (5,5 ore Vs 4 ore). Testele au fost făcute la temperatura camerei, monocularul a avut o poziție statică îndreptat cate un grup de persoane din incinta camerei, cu nivele medii de luminozitate și contrast alături de calibrare automată).

Ca și o concluzie putem spune că operarea per total al lui Quantum HD38S lasă o impresie pozitivă. Interfața merită o notă mare – pictogramele sunt clar intuitive, prezența constantă de informații afișată dedesubt nu distrage de la vizualizarea imaginilor, indicațiile de schimbare a modurilor "hot" (zoom, inversiune, luminozitate și contrast) sunt reprezentate sub forma unor pictograme mărite în partea dreaptă a ecranului pentru 2 secunde (apoi dispar).

Dispozitivul cu termoviziune este ușor de operat. Un mare avantaj este că structura meniului este ușor de navigat și prietenoasă. Avantajul important în vânătoare este abilitatea de calibrare a senzorului fără zgomot și structura circuitelor electrice care permit folosirea eficientă a bateriilor. În general Quantum HD38S are toate șansele să devină un dispozitiv tot mai căutat din clasa sa de echipamente pentru căutare/detecție și observare în timpul vânătorii.

Caracteristici

Model #	77311
Senzor	UL 03 16 2 Microbolometru fără răcire
Rata reîmprospătare, Hz	30
Zoom optic, x	2.1
Digital zoom, x	2
Rezoluția senzorului, pixeli	384x288
Câmpul unghiular de vedere	14.4 (orizontal)
Raza de detecție maximă, m (dimensiune obiect 1,7x0,5 m.)	950
Autonomia unui set de baterii, h (în modul economic)	5.5
Grad de protecție, Cod IP (IEC60529)	IPX4
Semnal video de ieșire	PAL / NTSC
Temperatura de operare, °C	-20 °C to +50°C
Greutate (fără baterii), g	350

Monocular Night Vision cu funcție Termala Pulsar Quantum Xd50s

QUANTUM HD 50S

DESCRIERE

Quantum XDS oferă 6 palete de culori la alegere, capturate de lentilele obiectivelor, monocrome (deobicei "hot white", "hot black") și culori subliniind zonele cele mai fierbinți și zonele reci cu diferite culori. Quantum XD50S are integrat un telemetru stadiametric ce permite măsurarea distanței obiectelor cu înălțime cunoscută (căprioara 1.7 m; porc mistreț 0.7 m; iepure de câmp 0.3 m) având o precizie suficientă. Dezactivând modulul de ieșire video, și utilizând un set de baterii sau o sursă de alimentare externă timpul de operare va crește. Rotița de control situată lângă obiectiv permite utilizatorului să controleze luminozitatea și contrastul cel mai adecvat pentru orice situație specifică. Funcțiile de control principale (pornire și oprirea aparatului, calibrarea senzorului, inversiunea culorilor/zoom digital) sunt efectuate cu ajutorul butoanelor de pe panoul superior.

Dimensiunea și localizarea butoanelor sunt personalizate pentru a fi utilizate confortabil atât cu o mână cu mănușă sau goală. Datorită frecvenței înalte (50 Hz), utilizarea camerei termale este confortabilă și dinamică (în timpul mișcărilor rapide sau obiectelor observate). Monocular Night Vision cu funcție termală Pulsar Quantum XD50S permite 3 moduri de operare, fiecare este destinat să ofere imagini specifice în orice condiție. Modurile sunt: "City" (contrast înalt), "Forest" (contrast scăzut) si "Identification" (redare îmbunătățită de detalii obiectelor fierbinți).

Corpul de fibră de sticlă cu plastic armat este capabil să reziste la impact, umezeală și praf ce permite să fie utilizate în condiții extreme. Blindajul din cauciuc asigură o prindere sigură a dispozitivului.

PACHETUL CONȚINE

Monocular Night Vision cu funcție termală Pulsar Quantum XD50S
Geantă de transport
Cabluri video
Curea de mână
Priză pentru mașină
Material pentru curățat
Manual de utilizare

SPECIFICAȚII

Model	77317
Putere de mârire:	2.8-11.2x
Diametrul obiectivului:	50 mm
Rezoluție ecran:	640 x 480 pixeli
Raza de detecție:	1250 m
Pupila de ieșire:	5 mm
Cadre/secunds:	50 Hz
Rezoluție microbolometru:	384 x 288 pixeli
Răspuns sensor:	LWIR
Sensibilitate spectrală:	7.7 la 13.2 µm
Tip display:	OLED
Ieșire video:	PAL/NTSC
Tip intrare/ieșire pin video:	3.5 mm jack
Zoom digital:	2x, 4x
Diafragma relativă:	1:1.2
Câmp vizual orizontal, vertical:	11x8.3 grade
Câmp vizual la 100 m:	19.2 x 14.4
Distanța minimă de focusare:	5 m
Eye relief:	20 mm
Ajustare dioptrii:	±5
Alimentare:	4 ÷ 6 V
Tip baterii:	4x AA
Autonomie:	5.5 h
Alimentare externă:	DC 8.4 ÷ 15
Material lentile:	germanium
Material corp:	sticla-compozitie nylon
Temperatura de functionare:	de la -25 la +50 grade Celsius
Grad de protecție:	IPX4
Calibrare:	manual, automatic, semi-automatic
Dimensiune:	207 x 86 x 59 mm
Greutate:	430 g

Good bye, Hemingway

Totul a început în 05.05.2008 la Conventul anual al S.C.I. Romanian Chapter, prin anunțul făcut cum că un coleg de Club din Africa de Sud ne-a donat o excursie de vânătoare. Am licitat-o și iată-mă la drum.

E foarte adevărat că, dacă vrei să ajungi la miez, trebuie mai întâi să spargi coaja. Așa se întâmplă și în cazul unei călătorii cu țintă îndepărtată, în sensul că până la destinație, trebuie mai întâi să depășești inconvenientele unei călătorii nu întotdeauna foarte comode. Nici nu poate fi comodă o călătorie de 10.000 de km, pornită de pe tărâm tracic, prin eter bicontinental, peste ape și țări, terminată sub focul solar african, cu două escale, -Munchen și Johanesburg- și cu o porție neîntreruptă de scaun de avion, de 10 ore. Dar dacă e la fel de adevărat că fericirea nu e o destinație ci un drum, de ce nu am căuta să găsim oricărui drum, o vocație pozitivă? Am încercat să fac acest lucru și cred că, în afara faptului că a trecut pare-se mai ușor, am și realizat câteva lucruri, care altminteri ar fi fost serios cronofage. De pildă, am aflat despre destinația noastră, o mulțime de informații, unele interesante, altele chiar necesare. Aici urmează o paranteză destul de lungă, pt. că spunând „noastră" trebuie să prezint ce înseamnă. Suntem deci trei prieteni visând la o aventură Africană. Numele nu au mare importanță, așa că o să ne folosim doar de prenume:

Cornel, vânător bătrân, - doar ca experiență vorbind -, dezinhibat și impetuos cât noi ceilalți doi la un loc și chiar mai mult decât atât ,aflat la prima experiență a unui Safari african, dar cu dorința nedisimulată de a parcurge evenimentele unei astfel de excursii, dorință afirmată nu arareori, într-un limbaj cât se poate de colorat ,de cele mai multe ori în maro și cu o voce de leu vanitos, în plin sezon de rut.

Eugen, bucureștean stilat, vânător nu atât de bătrân, dar cu multe experiențe la activ, inclusiv un alt Safari în Namibia, genul de om calculat, care nu-și irosește energiile pentru un demers fără o finalitate certă. Altminteri, un bun coleg și de ajutor, mai mult chiar decât un ardelean cu patalama.

Eu, zic eu vânător pasionat - dar cine oare s-ar angaja într-o astfel de călătorie nemânat de altceva decât de pasiune - și despre care o să aflați mai multe pe parcursul derulării evenimentelor.

Revenim la informațiile descoperite „pe drum". Africa de Sud, pt. că aceasta este destinația noastră globală, are o suprafață de 1.219.090 kmp, având ca vecini Botswana și Zimbabwe la nord, Namibia la nord vest, Mozambic și Swaziland la nord est, Oceanul Indian la est și cel Atlantic la vest. Are o

populație de circa 44.000.000 locuitori cu o densitate de 36 persoane per kmp. Spectrul populației este extrem de colorat, înglobând 75% negri africani, 13% albi, 9 procente metiși și chiar 3% asiatici. Am aflat ulterior că asiaticii provin din India și Malaezia, aduși în secolul 19 ca forță de muncă, de către coloniștii care deja dețineau controlul zonei, olandezi, germani, portughezi și francezi, iar mai târziu, englezi. Și pentru că am făcut deja această enumerare, mă folosesc de ea, spre a preciza că în alcătuirea limbii Africaans care se vorbește aici –provincia Cape Nort, destinația noastră în sens restrâns - ordinea ponderii cuvintelor, urmează algoritmul enumerării cu un aport serios și din partea Boșimanilor, -în limbaj local Bushmans -.

Pe drum, nu am putut afla, pentru că ediția 2002 a Encarta de care mă foloseam, nu preciza dacă violența este încă un fenomen actual și desigur îngrijorător. Simțeam nevoia acută de a lămuri acest aspect, cu atât mai mult cu cât, Eugen ne povestise chiar la începutul drumului ,că prin 2000 când fusese el în Namibia, într-o dimineață din perioada șederii sale acolo, toți cei ce se găseau la o fermă învecinată, - proprietari albi, muncitori negri, oaspeți europeni -, se „treziseră" cu beregatele hăcuite. Lămurirea acestui aspect a devenit prioritatea mea nr.1 întrucât imediat după ascultarea acestei scurte dar relevante istorioare, sfincterul meu a devenit neîncăpător pentru accesul celei mai fine scule chirurgicale, de croitorie ori altă nobilă profesie. Îmi puteam asuma cu cinste o trecere în neființă eroică în ghearele sau sub copita vreunui animal atins nefericit de vreun proiectil neîndemânatic, însă mi se părea jalnic să fac o deplasare de 10000 de km., spre a beneficia de serviciile vreunui tâlhar neinspirat. Puteam exploata această oportunitate la fel de bine și în Europa.

Am mai aflat pe drum, că vom locui undeva în jurul paralelei 30 grade latitudine sudică, la circa 1000 m peste nivelul mării, la temperaturi de sezon, între 34 grade celsius-ziua și 17-noaptea. Acceptabil, nu?

La ce ar mai putea folosi timpul aferent unui drum? Cel puțin unui lucru util mai târziu. La descoperirea și valorizarea la tovarășii de drum și de excursie mai ales, a acelor atribute, calități pe care să le fixezi în spectrul vederii și care să te ajute să depășești cu înțelepciune momentele dificile și inerente ale unei conviețuiri - în sens public - de 10 zile. Fără doar și poate, că momentul trebuie înțeles prin prisma fiecăruia dintre participanți, adică sper ca si tovarășii mei, să fi procedat la fel în ce mă privește .

Să depășim însa faza drumului. Presupunând că i-am găsit acea vocație pozitivă de care pomeneam, l-am iertat, câtă vreme ne-a dus cu bine la destinație. În ciuda chiar a unei aterizări ratate la München, unde la momentul în care urma să atingem pista, avionul s-a cabrat precum un armăsar mânios sub Sobi Cseh, ne-a lipit la propriu de scaune și ne-a r-înălțat în slava cerului ,spre totala noastră stupefacție ce nu ne-a părăsit nici după primirea de la căpitan, a explicației –justificare de adormit copii, cum că avionul nu avusese suficientă viteză pt. aterizare. Noroc că a avut pt. decolare. După un nedorit tur nocturn al metropolei și două octave de trosnituri sub pardoseală , aterizarea a devenit posibilă și efectivă.

Kudu

Această fază se încheie deci, cu aterizarea noastră la Kimberly. Nu se încheie însă și emoțiile noastre. Aeroportul, după cum ne așteptam ,ca o autogară de oraș-centru de comune. Mic si cochet. Chiar și cu aer condiționat. Cu hamali gata să-ți preia bagajul, fie să ți-l ducă unde dorești, fie după unele priviri, să ți-l ducă cam unde ar dori ei, în ipoteza - mai mult sau mai puțin probabilă - a unei ușoare și scurte dar suficiente clipe de neatenție. În fine, un aeroport mic dar cu tot dichisul, mai puțin un singur amănunt. Cineva cu o - binecunoscută din filme - pancartă, cu ceva cuvinte familiare nouă. Ex.: Ubathi, Romania, Safari,Mister Cornel,etc. Mai concret, iată-ne ajunși la o destinație unde nimeni nu ne aștepta. Ne-am așezat pe caldarâmul din fața sau spatele aeroportului, -atunci pentru noi chiar nu conta-, să cugetăm ce avem de făcut. După un prim apel la Dragoș ,plus încă vreo 10 minute de jar, am observat un Pajero cu o inscripție pe ușă,- Ubathi - și vă mărturisesc că în viața mea nu am iubit mai mult producătorul japonez cu numele Mitsubishi.

Ne-a întâmpinat, de fapt la acel moment, noi am întâmpinat, o doamnă cu față de fetiță si fizic de canotor, care ne-a asigurat că este omul pe care

îl aşteptam ,- uşor paradoxal, dar aşa a fost atunci - şi că de aici încolo, situaţia este sub control. Cu scuzele pe care dealtfel nu ni le-am fi dorit, am obţinut circa 25% de relaxare a acelor inele protectoare cu muşchi în formă de iris, devenite nepermisive şi de care pomeneam mai devreme. Sunt mândru de această comparaţie, şi bag mâna în foc „că Cornel" ar fi şi mai şi. După încă circa 55 secunde de conversaţie, aflând că nu ne paşte nici un pericol - din partea speciei umane vorbind - relaxarea sus menţionatelor, a fost totală. Ulterior am aflat că, deşi posibil ca starea de risc din Namibia să fi existat cu mult timp înainte, în momentul de faţă, aceasta este una din cele mai sigure ţări din Africa.

Am ajuns în oraş, mai apoi la o benzinărie, unde d-na Botes, de acum Renee, ni l-a „introdus" pe dl. Botes, în vorbirea curentă, Johan. Ne-a întâmpinat cu un zâmbet a cărui lărgime o pot compara cu una din porţile fermei sale ,a cărui sinceritate nedisimulată m-a cucerit pe loc. Nu pentru că posed eu 0,12 tone , greutate pe care Johan o depăşea considerabil, aşezându-ne deci în aceeaşi categorie şi anume – open -, l-am simpatizat din prima .Avea o graţie asociată cu multă demnitate şi poate chiar o uşoara mândrie în a-şi transporta cele probabil 0,13 tone, atitudini care nu-mi puteau trezi altceva, decât reală simpatie. Ulterior am avut senzaţia că starea e reciprocă, excluzând ipoteza unei diplomaţii studiate dar care nu ar fi putut fi decât artificială.

Suntem deci în faza bine delimitată a oricărui demers turistic - în speţă safaristic - , a prezentării şi implicit a luării de contact cu factorii de mediu ,natural şi uman care ne vor înconjura de-a lungul aventurii africane.

Am pornit care va să zică, cu Johan spre fermă. Am fost profund impresionaţi –încât, nu reuşeam să ne găsim şi deschidem device-urile pentru imortalizarea fenomenelor

Eu si Impala

vizuale şi auditive - la observarea primilor babuini cocoţaţi pe gardurile fermelor adiacente şoselei şi despre care gazda noastră ne-a comunicat că pot fi vânaţi „for free". Nici măcar ipoteza gratuităţii nu m-a putut entuziasma la gândul vânării strămoşilor noştri şi am avut impresia că mă aflu în asentimentul - nemărturisit dar transparent - al tovarăşilor mei.

Am pătruns în ferma-destinaţie printr-o poartă , pe ai cărei masivi stâlpi susţinători, adevărate coloane arhitectonice, mi-ar fi plăcut să văd scrijelite, desenate , pirogravate sau aplicate, ca în orice ranch care se respectă, literele J şi B adică iniţialele proprietarului, Johan Botes. Nu am găsit acestea, dar am lansat sugestia.

Ne-au întâmpinat a bun venit, câţiva Warthog-i rătăciţi sub soarele miezului de zi pe o tarla aparent necultivată.

Destinaţia fireasca a fost atinsă după încă câteva minute, şi anume tabăra. Incredibil de cochet arătau cele 4 bungalow-uri dormitor, ce străjuiau câte două, pe cel cu destinaţie de living sufragerie, clădite toate din cărămidă - cred tradiţională sau cum am numi-o noi, „de ţigan"- ,acoperi-

te cu „stuf bătut" într-un imprimeu pestriț extrem de plăcut ochiului. Prelungirea aceloraşi acoperişuri, adăpostea câte o terasă a cărei umbră nu putea fi decât binevenită. Pereții rostuiți pe interior și pe exterior cât și gresia cu aspect de pardoseală de pământ, îmi dădeau o senzație de rustic care mă purta către neuitatele case ale bunicilor copilăriilor noastre. Mobilierul de dormitor, clădit din grinzișoare afumate -ați citit corect-, nu făceau decât sa întărească nostalgia pomenită. Noroc cu baia prevăzută cu ghivetă, duș și budă, tapetată cu faianță nu atât de rustică ,ce m-a ajutat să scap de senzația de rătăcire în timpuri ancestrale , aducându-mă la concretețea uneori nedorită a mileniului III.

O privire exterioară, ce mi-a supus retinei grill-ul „de curte", încastrat într-o incintă de zidărie, și pe care mi-am imaginat că se poate prăji un eventual Kudu întreg, precum și Land Cruiserul echipat cu suprastructură, m-au rupt definitiv de universul unei copilării în vremuri de demult ori în sânul unui trib de Boșimani în care tocmai mă rătăcisem, deșteptându-mă către scopul real al călătoriei - Safari-ul.

Oricum, acest lucru – redeșteptarea - s-ar fi produs în următoarele momente, când am făcut cunoștință cu cei 4 metri de vânători profesioniști, ce urmau să ne însoțească în savanele sau tufișurile înconjurătoare. Este vorba de Flop si J.P., cei doi vânători atingând fiecare tocul ușii cu capul, tocmiți după cum am arătat, să ne călăuzească.

Dacă la noi în Ardeal se spune ca „Hanț a crescut așa mare ca să ajungă la slănina" cei doi vânători cu aspect de blonzi teutoni ,cu siguranță au crescut mari ca să vadă peste tufișuri. La această concluzie am ajuns după prima ieșire în teren, când am văzut cât de necesară și utilă se poate dovedi această calitate, pe care dealtfel cei doi ,o și exploatau cu prisosință spre folosul nostru.

Următorii „factori" cu care am luat contact în prima seară, au fost „trakerii", adică acei negrișori mititei - nu am văzut în zonă vreunul de peste 160 cm-, urmași ai Boșimanilor ,care ne însoțeau obligatoriu la vânătoare. Nu rețin care din cei patru: Africa, James, Owen sau Klaas pe care i-am cunoscut atunci și în zilele următoare, ne-a însoțit in prima zi, la momentul cunoașterii în cele din urmă dar nu în ultimul rând a „factorilor" esențiali ai oricărui Safari și anume, armele. Ne-a pus Johan la dispoziție , 3 arme :un 243 Wincester, un 30-06 și un 375H&H . Cu aceste dotări, ne-am deplasat în „poligon" unde după câteva focuri și ușoare ajustări ale lunetelor, ne-am declarat acomodați.

A urmat în mod firesc cronologic, seara. Care a atras și următorul eveniment firesc pe ordinea de zi , cina. Primul momentul al acesteia, deosebit de agreabil dealtfel, a fost cel în care am făcut cunoștință cu tovarășii noștri de suferință ,adică cei doi soți americani aflați deja de două zile în camp. Tim, locotenent de poliție în Chicago, tipul brevilin, lat în spate și din câte am aflat de la el, cu o colecție de vreo 40 de pistoale și nenumărate puști; Angelica - și nu cred că părinții în asociere cu providența ar fi putut să-i pună alt nume - angelică, cu vocea și candoarea aferentă, a secretarei poliției din Twin Peaks; alcătuiau un cuplu, numai potrivit să asezoneze prezența în camp a trei indivizi europeni și ursuzi. Tim s-a dovedit un deosebit tovarăș , inclusiv de vânătoare .Mi-a oferit arma sa - identică cu a mea de acasă și cu care în mod firesc mă simțeam familiar - de câte ori eram împreună în Cruiser și urma să trag, dar mai mult, nu refuza niciodată invitația mea de a închina un pahar de Scotch în cinstea realizărilor sau spre uitarea eșecurilor de peste zi .

A urmat ceea ce a fost pentru mine, cel mai înspăimântător moment al zilei. Renee, de care v-am pomenit mai devreme, s-a îngrijit de amănuntele momentului

Primul apus african

ce m-a băgat în sperieți. Nu vă gândiți la ceva gen petrecere de Haloween. Nu mă sperie o astfel de invenție cu iz occidental. Când însă, am văzut și mai ales am simțit până în locurile mele lăuntrice ce a fost în stare să construiască, din ceea ce noi am numi cu lejeritate o „bucată de vacă" și făcând legătura cu apucăturile mele pantagruelice, m-am temut nu doar pentru sănătatea ci însăși pentru viata mea. Eram din nou distrus de ideea unei morți grotești pe pământ african, de această dată prin suprasaturație. Ei bine, nu vă puteți - dragi români – imagina, că o bucată de vacă, poate dobândi printr-o simplă trecere prin mâinile pricepute ale unei doamne sudafricane cu ancestrale sorginți olandeze, atâta forma, culoare, consistență, - de care însuși Brâncuși ar fi fost invidios -, miros și nu în cele din urma frăgezime și gust - toate astea într-o chicineta de bungalow rătăcit în țara tufișurilor, încât eu, un om cu certe aplecări gurmande să mă înspăimânt de spectrul obezității. Nici măcar Sauvignionul sec ,provenind de pe colinele înconjurătoare și aflat la îndemâna și discreția noastră totală, nu au putut decât după un moment bine împins spre miezul nopții și al discuțiilor, să mă liniștească. Dacă nu aș ști că de regulă soacrele țin la titulatura de„cea mai….."inclusiv din punct de vedere culinar aș numi-o cu prisosință pe Renee, cea mai pricepută bucătăreasă din câte am cunoscut. Nu fac însă asta, pentru că nu doresc să-mi văd soacra în suferința căderii pe locul secund.

Ăsta a fost drumul și prima zi în Africa.

La momentul în care m-am apucat de pus aceste impresii pe hârtie - recte hard disk- , mă aflu în a șasea zi de ședere în camp. Iertată sper să-mi fie lipsa de strictă cronologie, însă în absența unor notițe „pe zile", pe care dealtfel mi-a fost imposibil să le alcătuiesc dintr-un simplu, obiectiv și de neînlăturat motiv și anume mândra lene ce mă … doare sau animă mai câteodată, relatările vor fi uneori bulversate în timp –dacă se poate spune așa - și poate confuze. Fie cum or fi, numai să fie.

În ciuda amneziei, de un lucru sunt foarte sigur. Joi dimineața, toți participanții la cină, s-au trezit cu semnale mai mult sau mai puțin acute de existență a țestei. Deși mahmureala nu mi-e îndeobște străină, în privința durerilor de cap am un mare avantaj. Mi se întâmplă ceea ce prietenii sintetizează în ideea că „dacă după nuntă pe Axente îl doare capul, cu siguranța jumătate din nuntași sunt deja la morgă". Ce mai pot să vă spun ,este că , deși la prima prezență pe tărâm sudafrican, palinca - de prună curată adusă de Cornel de la prietenul său Relu - a căzut cu tronc – vecin cu dragostea la prima vedere - tovarășilor gazde, tovarășilor teutoni și tovarășului locotenent.

După un scurt mic dejun servit la ora locală 05, - 06 ora României - am pornit la drum, adică la vânătoare. Îl aveam cu noi pe Flop, teutonul deacuma cărunt care din mers, ne indică animalele pe care urma să le vedem. În 90 la sută din cazuri, de la 3-400 de metri, ne indică cu precizia unui colonel de Legiune Străină, specia, sexul și poziția animalului, printr-o expresie cazonă de genul: "Kudu female, 8 o'clock, three hundert yards". Rareori se întâmpla să greșească, și atunci nu putea fi contrazis decât de unul din trakerii băștinași. Aceștia vedeau aceleași animale, însă de la o înălțime cu circa 50 cm mai mică.

Am văzut în aceasta prima zi de vânătoare, Eland, Kudu, Gemsbuck-Orix, Springbuck, Blesbuck, Blue-Wildebeest, Ostrich (adică Struți), omniprezenții Warthog-i (dar de dimensiuni mici), precum și alte specii al căror aspect încă nu îl pot asocia cu denumirea din listă. S-a împușcat - și o să mă exprim mai departe uneori impersonal în privința împușcării sau ratării, pt. a nu atrage asupra nimănui oprobiul public -, un Kudu frumos și s-au ratat sau rănit, un Eland, un Gemsbuck Orix si un Blue Wildebeest. Cert este că nici una din aceste trei piese nu a mai fost găsită, în ciuda eforturilor de căutare din acea zi ,precum și din ziua următoare, când s-a recurs inclusiv la artileria grea, trei trakeri experimentați, aduși din vecinătate.

Cu excepția faptului că seara la o cină mai relaxata decât precedenta – pe moment lumea își lingea rănile - am mai aflat de la Johan lucruri interesante, ziua s-a epuizat fără evenimente deosebite. Iată dar, ce am mai aflat. Ferma, adică fondul de vânătoare cum l-am numi noi, denumită "Ubathi", ceea ce în dialectul local Swahili înseamnă Springbuck , are 100.000 de hectare, din care 8000 de hectare compact în jurul taberei. Cu excepția a 4-5 specii, toate animalele din lista care se găsește pe www.ubathi.co.za, se pot vâna pe aceste 8000 ha. Pentru Bufallo, Zebra, Black Wildebeest si Lion trebuie făcuți până la cel mult 100 km de la tabără.

Vânătoarea este deservită de Johan plus cei doi teutoni, vânători profesioniști. Mai participă cei 4 trakeri locali, Africa, James, Owen si Klaas precum și un driver, Frantz. Frumos nume de Boșiman. Pentru bucătărie și spațiile de cazare - 4 bungalowuri a câte 2 locuri -, 2 housekeeperi și în fine, încă trei muncitori pt skiniing adică pt. jupuit. Până în prezent, media de recoltă a fost de 350 exemplare medaliabile pe an: -25% gold; 40% silver; 35% bronz-, plus încă vreo 400 de alte exemplare comune, la un număr de 60 vânători/an. Personal, față de condițiile de cazare, vânătoare și alte activități în zonă, - muzee, galerii de artă, pescuit etc.- cifra oaspeților mi se pare extrem de mică. Este și ideea lui Johan.

Ziua a treia a fost de departe cea mai plină.

Din zori, ne-am deplasat cu Cruiserele pe un fond vecin, pentru specii dorite dar negăsite în jurul camp-ului. Din mașina în care mă aflam, s-a împușcat inițial și relativ simplu o Zebra Burchell. Spun relativ simplu pt. că spre deosebire de fondul zero - adică cel din jurul taberei - în care predomi-

nau tufișurile, aici era savană. Dar și asta cu dezavantajele ei. Deși vedeai animalul în întregime, mare lucru dacă te puteai apropia la mai puțin de 200 m. Cam așa s-a împușcat aceasta primă piesă, care din primul foc a fost „împiedecată" și a rămas pe loc, iar din al doilea a fost doborâtă. Mai „cu cântec" a fost cu a doua. Deși la primul foc –tras la exemplarul indicat de Flop - animalul a marcat serios lovitura, a luat-o la fugă și s-a alăturat unui grup. A început o urmărire lunga și grea. Soarele ajuns la amiază ne mângâia nu tocmai prietenește. De fiecare dată când ne apropiam de animal la distanța care să permită o tragere „cu șanse", adică 250m să zicem, animalul se punea în mișcare. La un moment dat, am fost martorii unui fenomen ,cel puțin interesant. Grupul de zebre era în permanență fugărit de 3 exemplare de Black Wildebeest. Pe când grupul a scăpat de urmăritorii arătați, a intrat în putinele tufișuri ce se găseau în fond. Am urmărit grupul prin acestea, apoi în afară, încă vreo jumătate de oră, până când având vizibilitate asupra întregului grup, am constatat că exemplarul rănit, lipsea. Am fost nevoiți să ne deplasăm pe singura culme din zonă, de unde trakerii au observat că zebra în cauză, se alăturase unui grup de Hartebeest. Am coborât, am urmărit și acel grup, iar la momentul în care zebra a rămas ușor în urmă, a primit focul decisiv. Iată deci că mistrețul nu este singurul isteț priceput la „minciuni". Riscul de a pierde urma exemplarului rănit, era major ,în lipsa punctului de observație și al trakerilor. Oricum, toată istoria asta, ne-a luat trei ore.

Eu si Orixul meu, Ed

La ieșirea din fermă, la întâlnirea cu celalalt Cruiser, am constatat că se mai împușcaseră un Waterbock, un Black Wildebeest si un Nyala. Toate trei, exemplare frumoase.

Am revenit în camp și imediat după mâncare, am purces – cu sprijinul trakerilor aduși din vecinătate - la căutarea celor trei exemplare rănite sau ratate în ziua precedentă. Din nefericire, nici unul nu a fost găsit. Cel puțin la Gemsbuck Orix nu s-au găsit urme de sânge - deși după focul adresat, se clătinase a „decisiv"-,ceea cea condus la concluzia !? că nu fusese atins. În următoarea jumătate de oră, un alt exemplar a fost împușcat, căzând,"în foc". Era un taur frumos, de vreo 180 kg, cu coarne nu foarte lungi -interesant la această specie, este că prin excepție, femelele pot avea coarne mai lungi decât masculii-, dar groase.

Chiar înainte de asfințit, printr-un foc de mare măiestrie, a fost doborât un exemplar de Blue Wildebeest, la peste 200 m, și în plin tufiș. Fie vorba între noi, deși eram în aceiași mașină, eu nu am văzut la ce s-a tras. Am găsit exemplarul „căzut în foc".

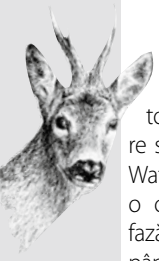

Bănuiți ce a urmat. Seara, tovarășii noștri ardeau de nerăbdare să se reîntâlnească cu „Romanian Water". Întâlnirea a fost de-a dreptul o ciocnire a civilizațiilor. În prima fază limbile s-au dezlegat, așa încât până și Cornel care nu știa o boaba engleză, făcea schimb de informații academice cu cei din jurul lui. Nu e mai puțin adevărat, că nici noi n-am iertat Scotch-ul sau mai apoi Sauvignon-ul auriu și strălucitor, apt să ne destăinuie cu fiecare înghițitură, mistice ori ezoterice istorii boșimane, accesibile doar celor inițiați. Ei bine ,la momentul în care micuțul nostru colectiv arăta ca o păsune amerindiană proaspăt călcată de o cireadă de bizoni, nu am găsit ceva mai bun de cuviință, decât să încerc a învioara atmosfera printr-un discurs pe care l-am vrut a fi profund, la limita patetismului. Deși eram încurajat de cei care nu pricepeau nimic, și huiduit de cei care înțelegeau cât de cât, am încheiat apoteotic, cu ceva bâiguieli despre o prietenie apriorică și perfectă precum sfera, între vânătorii de pretutindeni. Cine are urechi, să audă.

Ce s-a întâmplat a doua zi dimineața, nu comportă multă explicație. În ciuda ambiției de vlăjgan de fermă australiană - după pălărie, pentru că de fapt era născut pe tărâm sudafrican din origini de brutari danezi - a lui J.P. ,-ambiție absolut de invidiat, având în vedere ca aseară la un moment dat ,după spusele unui tovarăș, J.P. proaspăt logodit cu Romanian Water, „was in a verry bad condition"- de a nu abandona vânătoarea până la prânz, orice animal am fi văzut, se făcea nevăzut cât zici rar și cu dicție, "Capra calcă piatra ……..", dar oricum mai înainte ca vreunul dintre noi să apuce a ridica arma. Cred că după-amiaza J.P. și-a cerut ori a primit liber din oficiu, pentru că nu a mai apărut.

Am pornit așadar după-amiaza cu Cruiserul lui Johan, într-o neinspirată plimbare, ce avea să-mi atragă o deloc onorantă faimă. Nu prea vedeam animale în zona în care ne aflam, așa că Johan, în pănă de inspirație și cu gândul la următoarele performanțe culinare ale consoartei, se gândește să împușcam un struț, pentru o masă tematică. Îmi propune un fel de „deal" dacă nu cumva un „betting", miza fiind aceea de a împușca un struț în cap. Am luat-o ca glumă, însă imediat ce în fața noastră s-au înfățișat trei struți, Johan a oprit, cu comanda, "Shoot the first one when he stop". M-am executat, am prestat tir de voie asupra primului din formație, oprit fiind la circa 150m , văd că țeasta îi rămâne intactă, îmi asum eșecul cu nonșalantă ,nefiind o problemă să ratezi o țintă de 10 cm diametru la 150m, când deodată, văd că struțul șchioapătă câțiva metri și cade. Cum a fost posibil ca la 150 m să performez o abatere de 1,5m adică distanța dintre capul și coapsa unui struț nu prea răsărit ,nu mi-am si nu am putut explica decât prin faptul că, la momentul tragerii, cineva s-a mișcat în mașină, aceasta la rândul ei, mișcându-se. Credibilă

Ion Creangă

G. Călinescu spunea :

"Despre Creangă, ca artist, sînt puține de spus. Un musician poate imita huietul apelor, un pictor poate zugrăvi priveliștea, dar aste sînt succedanee artistice, nu impresii critice. Creangă este o expresie monumentală a naturii umane în ipostaza ei istorică ce se numește poporul român, sau, mai simplu e poporul roman însuși, surprins într-un moment de genială expansiune. Ion Creangă este, de fapt, un anonim."

Ion Creangă este considerat a fi unul dintre clasicii literaturii române mai ales datorită operei sale autobiografice "Amintiri din copilărie".

Data nașterii lui Ion Creangă este incertă. El însuși afirmă în fragment de biografie că s-ar fi născut la 1 martie 1837. 0 altă variantă o reprezintă data de 10 iunie 1839 conform unei mitrici de nou născuți din Humulești.

Primele cunoștințe de scris și de citit le ia Nică de la Bădița Vasile,dascăl din sat, prins cu arcanul și dus la oaste. Drumurile școlirii lui Ion Creangă au fost apoi destul de sinuoase și depărtate de Humulești,tiul natal; Broșteni, Școala Domnească din Târgul-Neamț, la seminarul de la Socola, o dată urnit cu foarte multă greutate din satul natal și adus la Iași. Ion Creangă va rămâne definitiv în acest oraș.

A fost un elev strălucit atât la seminar cât și la școala preparandală Vasiliană de la «Sfinții Trei Ierarh» ,unde l-a avut ca profesor pe Titu Maiorescu cel care-i va deveni un spirit de nădejde toată viața. Timp de 12 ani a slujit altarul bisericii ca dascăl și preot la câteva cunoscute biserici din Iași, apoi slujește școala și ca învățător timp de 25 de ani. În anul 1873 cumpără bojdeuca de căsuță din Țicău în care se mută cu fiul său Constantin. În această bojdeucă își află și sfârșitul. Ion Creangă nu a scris mult, dar puținile opere realizate valorează mai mult decât biblioteci întregi lăsate de alți confrați în ale scrisului.în anul 1875 se produce un eveniment decisiv în

sau nu, justificarea urma să fie aplicată de către Johan de aici încolo, oricui rata o țintă. "The car was mowing, no?" Hm, Hm, Hi, Hi, Ha, Ha și credeți-mă , avea un râs tare sănătos Johan ăsta. Și nici Colonelul de Legiune Străina nu se sfia să i se alăture în corul râsului colorat. Ba m-au mai și obligat să mă pozez cu nefericitul animal, căruia după ce s-a prăbușit am fost nevoit să-i curm chinurile după rețeta inițială. Ceea ce am și reușit ,"dintr-al treilea".

Seara respectivă, a trecut în liniște și pace, fără evenimente deosebite, asta dacă facem abstracție de consumul exagerat de proteine, glucide și lipide combinate maestru de amfitrioana noastră, îndemânatică într-ale bucătăriei. Și dacă facem abstracție și de memoria lui Eugen - băiat stilat, ce să mai -, care și-a amintit subit vocal și în plen, că aseară pe când Tim ar fi fost ușor prins într-o conversație cu Apa Românească, m-aș fi pretat să susur ceva vorbe în urechiușa candidei sale consoarte . Am negat cu vehemență și convingere. Era dacă nu mă înșel, o liniștită seară de Saturday.

Din duminica ce a urmat, îmi amintesc doar ceea ce alții își doreau să uite. Și anume ,un proiectil 30-06, tras la peste 250 m –după estimarea lui Flop ,în care am toată încrederea - soldat cu căderea „în foc" a unui frumos mascul Impala. Încă îmi răsună în urechi concluzia lui Flop rostită cu vocea lui de bas: „Excelent shot", repetată cel puțin de 5-6 ori. Doar așa am reușit să-i fac pe ceilalți, să mai dea uitării faza cu struțul. În schimb, nu am reușit nicicum să-i fac pe vorbitorii de „limba marelui Will", să înțeleagă ce înseamnă „to wash the shame" ,în încercarea mea disperată de a le comunica „ei bine, am spălat rușinea" . Și asta datorita binecunoscutei reguli ,cum că traducerile „mot a mot" dau chix de cele mai multe ori. În context vorbind, nici eu nu prea agreez formularea „to turn off the light" ,pe care o înțeleg ca „a suci afară lumina" și ceea ce în dulcele nostru grai ar însemna de fapt „a stinge lumina" ceea ce ar însemna de fapt „să arunci apă pe bec", ceea ce ar însemna un mare rahat, cum ar zice cu mare drăgălășenie prietenul Cornel. Să depășim însă barierele de ordin lingvistic.

Seara, am reușit după câteva încercări, să-l convingem pe Johan să diversificăm vânătoarea, din punct de vedere al metodei. Așa că, Cornel care contractase un Warthog,- adică un fel de mistreț cu căpățâna augmentată finalizată printr-un fel de cioc de rață ,cu câte doi colți proeminenți de fiecare parte - ,a purces la o vânătoare în așteptativă. Adică „la pândă".

Dealtfel logistica pentru acest gen de vânătoare era preexistenta, prin prezența la marginea unuia din circularele lanuri de grâu, a două

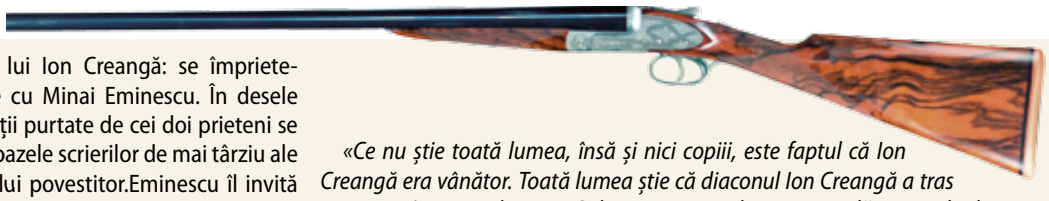

viața lui Ion Creangă: se împrietenește cu Minai Eminescu. În desele discuții purtate de cei doi prieteni se pun bazele scrierilor de mai târziu ale marelui povestitor.Eminescu îl invită pe Creangă la Junimea. Aici Creangă citește povestea «Soacra cu trei nurori», primită cu entuziasm de junimiști și publicată în revista Convorbiri literare din același an. În perioada 1875-1883 se nasc renumitele capodopere ale povestitorului: «Punguța cu doi bani», «Dănilă Prepeleac», «Povestea porcului»,«Moș Nechifor Coțcariul», «Povestea lui Harap-Alb», «Fata babei și fata moșneagului», «Ivan Turbincă», «Povestea unui om leneș», «Amintiri din copilărie» ș.a. în noaptea anului noul in 1889, când copii urau la fereastra bojdeucii, Ion Creangă se stinge din viață. În același an plecase pe drumul fără întoarcere și prietenul său Mihai Eminescu. A fost înmormântat în ziua de 2 ianuarie 1890, în cimitirul «Eternitatea» din Iași.

«Ce nu știe toată lumea, însă și nici copiii, este faptul că Ion Creangă era vânător. Toată lumea știe că diaconul Ion Creangă a tras cu pușca, în curtea bisericii Golia, asupra ciorilor care murdăreau turla de sus. Așa scria la gazetă în «Curierul de Iași» în articolul «Tragerea la țintă și vânatul la păsări în mijlocul orașului». Și de această dată Creangă are o atitudine foarte demnă...și ne bucurăm că nu s-a umilit nici acum. Dintr-o răutate a unui ziarist... noi ne-am ales cu știrea că Ion Creangă avea o armă de vânătoare. Că a tras sau nu a tras dinadins nici asta nu se știe. Că lumea face adesea din țânțar armăsar. Ce să fi făcut Creangă cu pușca? își închipuie cineva că o cumpărase ca să împuște ciori. Nicidecum. Pe ascuns, fiindcă preoții nu mai aveau voie să aibă și să folosească armă de foc, Creangă se ducea prin bălțile Jijiei Bahluiului și Prutului la vânătoare adevărată.»

În anul 1872 Ion Creangă este caterisit (dat afară) din rândul clericilor. își pierde deci slujba de diacon, este scos și din locuința din curtea bisericii Golia și este destituit și din învățământ.

Ion Creangă nu s-a lăsat doborât de tot. A mai găsit putere să reziste. A rămas ca un stejar bătrân și puternic în picioare. Caracterul, forța geniului său l-au ținut drept în bătaia nedreaptă, dar cumplită a sorții.

Prin tot ce a scris, Ion Creangă a izbutit să creeze o operă originală, una dintre cele mai de preț.

„blinduri" –baricade semicirculare clădite din baloți de paie -, cu rol de camuflaj și suport de tragere. Așteptativa lui Cornel s-a dovedit a fi inspirată și fructuoasă, soldându-se cu un dolofan mistreț cu cioc de rață de vreo 100 kg. Experiența aceasta m-a convins să mă bag și eu la Warthog-i. Urma să încep a doua zi. Până atunci însă , în aceeași seară, la „Spot Light", adică la veioză cum am zice noi , sau și mai puțin argotic, la proiector –pentru că astfel de vânătoare este absolut permisă în condițiile în care anumite specii, nu pot fi decât astfel găsite-, s-au mai recoltat trei Porcupine - Porc Spinos și o African Wild Cat-Pisica Sălbatică Africană. Interesantă experiență, mai ales pentru mine care nu participasem niciodată la o astfel de vânătoare, de noapte.

Luni dimineața, Eugen și Tim, care mai aveau ceva animale nerealizate, s-au deplasat la ferma lui Flop. Au revenit la prânz încununați de succes, cu o Impala, un Fallowdeer , - un animal interesant, ceva cu coarne de forma celor de cerb dar dimensiuni corporale și ale coarnelor , între Cerb și Căprior, adică un Cerb ¾-, un Steinbuck și un Black Sprigbuck, dacă nu mă înșel.

Pentru că eu nu am avut nimic de făcut în acea dimineață și chef să continui să scriu nu se găsea, ce m-am gândit?. la să pun eu de-o revelație. Care s-a și întâmplat. Revelația cu pricina, una dealtfel cât se poate de serioasă se referă la igiena personală. Nu prea se potrivește „revelație vs. igiena personală" ,nu? Neavând una mai academică, v-o vând pe asta. Așadar, am constatat eu, după 5 zile în bushland-savană, cu medie de 34 grade celsius pe zi, deplasări permanente în Cruiser prin vânt, nori de praf, etc., situații ce impuneau cel puțin un schimb de tricouri, izmene, șosete/zi, ar fi trebuit să fim deja dpdv. coloristic și mai ales aromatic, ca o herghelie de armăsari în călduri, nespălați, nețesălați din vremuri imemoriale. Când colo, noi arătam și miroseam ca o suită de fete de pension, proaspăt ieșite de la dușul comun în prosoape apretate prinse deasupra bustului, dar nu suficient de late încât să acopere mult mai jos de buric.

Trebuie să-i vând lui Cornel tabloul ăsta, el sigur va avea alt gen de revelație, undeva la limita unei semi-erecții, oricum lăudabile la vârsta lui.

Eram deci proaspeți ca niște Tuberoze, în roua dimineții, într-o gradina de Hoghilag. De ce? Foarte simplu. Pt. că mignona negresă care orânduia dormitoarele –strict dormitoarele -, profita de orice clipă de neatenție a noastră și cum găsea vreun articol vestimentar neașezat în raft, cum îl ridica, aducându-l a doua zi apretat și înmiresmat. Așa se face chiar că, tovarășul Cornel a umblat o zi în pantaloni scurți - noroc că-i avea și pe ăia - întrucât din neatenție și-a lăsat nădragii de vânătoare pe pat. I-a reprimit în ziua următoare înconjurați de eterice arome africane. El zicea că și de feromonii grijuliei doamne ciocolatii, împrejurare care la agitat și mai și.

În același context erau schimbate zilnic si prosoapele, apa caldă era permanentă iar dușurile și chivetele perfect funcționale. E adevărat că ideea de confort de **** nu se suprapune cu cea de Safari în bushland-savană. Dar vă mărturisesc, că pt. mine, mascul trecut de 40, deja cu oarecare tabieturi, această nesincronizare ideatică și practică, nu mă deranja în nici un chip, ba chiar aș spune că mi se potrivea ca o mănușă. Nu aveam de gând să reproșez nimănui, nimic.

Deci academică-neacademică, revelația e tot revelație.

Pentru că sosise după-amiaza și optasem pentru Warthog, am fost plantat „De strajă în lanul de grâu". Și pt că reclamasem cu o seară înainte că trakerul meu fumase și în mod aferent la finele fiecărei țigări tușise consistent, am fost lăsat singur. Imediat după ce am fost lăsat în „blind" -adică acea construcție din baloți de paie care te mascau de Warthog-i ,am văzut unul destul de corpolent ieșind din lan și intrând în tufișuri. La circa 10 min, ora fiind cam locala 17 si 10, a ieșit în lan un (același?) Warthog. L-am filmat preț de 10 minute, când văzându-l ieșind din acesta cu intenția declarată de a părăsi zona ,l-am studiat cu zoom maxim de la camera, (42X), și văzând că avea dinți mai mari decât tot ce se împușcase până atunci, am tras. Urmare a reculului, nu am văzut primul moment, însă lăsând arma de la ochi, am văzut ceva ce nu mai văzusem niciodată. Porcul a sărit vertical cam 1,5 m, în cădere, ridicând un vălătuc dens de praf. Am alergat spre target, cu dorința etica de a-i curma suferința, nefiind sigur unde l-am lovit. L-am găsit în nemișcare. Am așezat o piatră în dreptul Lui, semn de Recunoaștere și Recunoștință în același timp.

Miercuri dimineața m-am trezit cu un sentiment straniu. Aici, în mijlocul Africii, avusesem din senin, un vis fără nici o legătură cu realitatea înconjurătoare sau evenimentele anterioare, de care eventual ar fi putut fi legate stările mele onirice. Eram în urbea mea de domiciliu, într-un local ornat oarecum neobișnuit pt. omul de rând - local în realitate inexistent -, unde m-am întâlnit cu un prieten cu nume de oraș maramureșean, ori din altă parte. Împreună cu el și alți prieteni, am tăifăsuit și am închinat un pahar de vin supunându-ne reciproc unei canonade de opinii si idei, ca niște artileriști consacrați ce ne aflam. Dimineața, în mahmureala acestei frățești libații onirice, am scris pe nerăsuflate finalul povestirii. Asta a fost o deloc întâmplătoare, a doua revelație.

La prânz, am primit noi informații despre ieșirea de la care mă abținusem din dorința de a broda sau brodi finalul istorisirii. Întrucât Eugen mai dorea să împuște un Kudu și un Gemsbuck Orix, a pornit împreună cu Johan, Cornel și trei trakeri la dibuit. La momentul în care au fost observate două exemplare mascule adulte - posibil unul să fi fost mai tânăr -, a început tărășenia. La indicația lui Johan, a executat foc asupra masculului mai

vârstnic și implicit mai dezvoltat la trofeu. Animalul a marcat lovitura ,iar Eugen s-a declarat convins de precizia acesteia, adică în zona cultivată de Flop, - sub „shoulder"-. Cele două animale s-au pus în mișcare spre dreapta, oprindu-se la circa 100 m de locul inițial. Unul din cei doi nu s-a mai văzut, moment în care Johan –cu experiența și intuiția aferente funcției de vânător profesionist - a executat focul pe care îl gândise și îl dorise a fi cel decisiv. Și de această dată animalul a marcat, punându-se în mișcare pe direcția pe care se afla. Când a traversat drumul, Eugen l-a doborât cu o lovitura „în gât". Bucurie mare. La examinarea exemplarului însă, avea să se constate cu stupoare, că acesta nu are decât două lovituri. Una în falcă, - a lui Johan - și ultima pomenită, - a lui Eugen -. Lipsea prima. A fost găsită în scurt timp, dar în blatul celuilalt exemplar, căzut în locul din care nu se mai văzuse. Adevărat, al naibii, halal vânător profesionist…

După-amiaza, altă bucurie mare. Cu largul concurs al unui „Limier" românesc, și anume Cornel,- fără îndoială cel mai avizat în materie de arome -, a fost găsit și exemplarul de Blue Wildebeest rănit sâmbăta. Trecând cu mașina printr-un loc fără vreo aparentă însemnătate, susnumitul a tras - la ce vă gândiți? - un semnal. La 50 de metri în tufă, a fost găsit exemplarul. După măsurătoare -76cm- și opinia lui Johan, cel mai mare aflat în evidentele SCI, recoltat în Africa. Asta ca să mai apară și câte un român în cărțile de recorduri.

Cu această etapă se și încheie activitățile legate de vânătoare pe tărâm african.

Mi-am amintit acu , momentul în care după împușcarea Warthog-ului ,am așezat oarecum la căpătâiul lui o piatră. O piatră brută. Ziceam că, pt. Recunoaștere și Recunoștință.

Recunoaștere în posteritate a locului în care jertfa mi s-a oferit.

Recunoștință față de Mama Natură care în măreția ei arhitecturală mi-a dăruit acest precum și alte trofee, ofrande aduse zeităților păgâne ale pământului, apei, aerului și focului, și grație căreia am fost contaminat cu dragoste de aer liber, mișcare, așteptare, răbdare, frumusețe, pădure, poiană ori munte, răsărit ori asfințit de soare, lună ori stele, susur de pâraie coborând în forță cataracte stâncoase , boncănit de cerb ori brăhnit de căprior, mormăit de urs, tril de pasăre, miros de otavă, frunze moarte, mentă atunci călcată ori fân proaspăt cosit, gust de măceșe, floare de salcâm, mere pădurețe, nuci verzi, atingere de iarbă, spin, frunză ori vânt, visare, revelație, cunoaștere, înțelepciune, lumină. Își poate dori cineva mai mult de atât?

Aici în bushland-savană, am conștientizat acut, - și evident că dualitatea este mai pregnantă aici decât în oricare alt loc - pasul uneori infim de la verdeață la uscăciune și iar verdeață, distanța de la cântec de leagăn la bocet cântate în Africaans ori Swahili, simboluri grăitoare ale unui ciclu viață – moarte nesfârșit , avatar infinit cu reîncarnări succesive din Om în Iarbă, apoi în Eland, după care în Șopârlă, devenind Tufiș iar apoi Elefant, și mai apoi Frunză de Acacia, cu speranța redevenirii în Om după incalculabile schimbări, mulțime - individ, snop-fir, mănunchi-ram.

Adrian GENCIA

Nemărginirea spațiului și timpului africane, constituie cadrul care te îndeamnă la meditație spre lămurirea întrebărilor esențiale, „Cine suntem?", „De unde venim?" și „Încotro ne îndreptăm?

Poate fi vânătoarea un exercițiu spiritual?

Răspunsul pe care îl vom primi imediat de la majoritatea oamenilor, inițiați sau nu, este că nu: vânătoarea nu este un exercițiu spiritual. Din punctul lor de vedere, vânătoarea este un viciu, o activitate care are la bază o personalitate crudă și agresivă. Obiectul ei este moartea și implicit suferința. Suferința indusă este contrară spiritualității în majoritatea tradițiilor. Sigur acest punct de vedere se aplică în multe cazuri dar nu toate. Dacă ne referim la maeștrii vânătorii vom decela natura spirituală acestei activități.

La Editura Sf. Nectarie a apărut recent cartea lui **Pierre Hadot,** *Exerciții spirituale și filosofie antică* – o lucrare care transgresează filozofia, spiritualitatea și creștinismul, prin aceasta își are propria calitate de universalism și de non-ancorare într-o lume izolată a unei tradiții religioase specifice. În această carte se face o trecere în revistă a diverselor exerciții spirituale așa cum au fost ele văzute încă din antichitate. Aici aflăm că Epictet clasifică exercițiile după cele trei facultăți ale sufletului : facultatea de a dori, facultatea de a acționa, și facultatea de a gândi. Philon Alexandrinul face liste de exerciții spirituale în care căutarea (zetesis), examinarea (skepsis), lectura, audiția (akroasis), atenția (prosoche), stăpânirea de sine (encrateia), indiferența față de lucrurile indiferente sunt forme de modelare și înălțare spirituală.

Voi discuta câteva aspecte de dezvoltare spirituală care aplicată în vânătoare produc acel salt calitativ spre excelență. Pentru că, orice persoană a cărei activitate atinge excelența, dobândește calitate spirituală. Unul din exercițiile spirituale importante în tradițiile orientale și occidentale, cu rol tămăduitor asupra spiritului și asupra suferințelor lui este trăirea în prezent. Atașamentul de trecut, gândurile obsesive care analizează faptele trecutului, nu pot decât să creeze o dispoziție tristă subiectului. Trecutul nu poate fi modificat, conflictele vechi nu se pot rezolva și revenirea asupra lor nu produce decât o reamintire și retrăire a suferinței. La urma urmei nu putem trăi decât în prezent. Dacă gândurile referitoare la trecut aduc tristețe, g] ndurile referitoare la viitor aduc anxietate. Niciodată nu vom putea ști cum

se va configura ziua de mâine, asa că, emoții de genul o să pierd tramvaiului, voi întârzia la servici, o să primesc sancțiuni neplăcute, să vezi ce se va întâmpla, sunt foarte posibil neadevărate și frica anticipată dezechilibrează psihicul.

Pentru a trăi în prezent, atenția trebuie îndreptată către lucrurile prezente, nu trecute, nu viitoare. Atenția trebuie să fie într-o stare de vigilență permanentă, de prezență de spirit necontenită o conștiință de sine veșnic trează și o încordare neîntreruptă a spiritului. Această stare este exersată și utilizată deplin la vânătoare. La pândă, vânătorul își deschide toate canalele pentru a deveni parte integrantă naturii care îl înconjoară, pe care trebuie să o înțeleagă, să o intuiască, și să o simtă. Numai această stare de trăire prezentă permite un rezultat bun la vânătoare. Lipsa de atenție, starea de visare nepregătirea pentru clipa de față, face ca oportunitatea să dispară nevăzută de vânătorul neatent.

În lista de exerciții enumerată mai sus, vedem căutarea și examinarea. Fiecare dintre noi, participanți la vânătoare înțelegem rolul observației, a căutării urmelor, a examinării datelor din teren. Sigur am putea fi doar beneficiarii observației realizate de alții (ex paznicul de vânătoare), dar asta nu ne dă calitatea spirituală presupusă de activitatea sistematică de urmărire și observare din teren. Vânătorul care atinge excelența și prin aceasta se înalță spiritual, își face propriile cercetări și observații asupra etologiei speciilor de vânat și asupra naturii înconjurătoare. Lectura este un alt element de înălțare spirituală. Nu ajunge să film buni observatori și să căutam, suntem obligați să cunoaștem corpul de informație pe care au achiziționat-o cu răbdare și în timp predecesorii noștri. Nu vom fi capabili să refacem de unii singuri toate informațiile, cunoștințele și solutiile pe care predecesorii noștri le-au adunat generație după generație. Lectura este metoda prin care se clădește o bază solidă de cunoștințe utile dezvoltării pe mai departe a domeniului studiat.

Despre ascultare se pot spune multe. Ne putem referi la procesul de ascultare propriu-zisă din teren, la obediența față de reguli și maestru, dar și la atenția acordată celuilalt ca purtător de mesaj spiritual/cultural. Obediența față de reguli și maestru este o cheie în dezvoltarea auto-controlului, în subjugarea pulsiunilor primare și cizelarea lor cu punerea sub controlul voinței. Aceast[etapă este obligatorie pentru orice angajat în demersul spiritual. O pildă budistă spune că cea mai importantă persoană din lume este aceea cu care ești într-un anume moment. Capacitatea de a-l asculta pe cel de lângă tine, de a face din el cea mai importantă persoană din lume presupune o iutare de sine și o abandonare a eului egoist. Atunci când ascultăm povești vânătorești ne punem în această stare de spirit li această ipostază ne îmălinește. Ne oferă acel bagaj cultural identitar activității de vânătoare. Suntem vânători și pentru că aparținem unui grup cu un sistem coerent de valori culturale.

Daniela Alexandru REISZ

„Haiduc, Codruț, Mura... venez ici!"

Munte cu munte se întâlnește, d-apoi om cu om. Mai ales când te leagă aceeași dragoste pentru munte, pentru vânătoare și pentru copoiul ardelenesc.

Spinarea munților Carpați e departe, departe în sus, apoi se încovoaie și se unește cu Alpii, ca apoi să se prăvale în Mediterană, undeva pe lângă Nisa, pe Coasta de Azur. De multă vreme am auzit că există aici un împătimit vânător cu copoi aduși din România. Curiozitatea nu mă lăsa-n pace, și dorința de a-l vedea cu ochii mei mă încearcă de multă vreme. Mii de întrebari aș vrea să-i pun, dar cel mai amarnic aș vrea să aud din gura lui, de ce? De ce, dacă Franța se poate lăuda cu zeci de rase de câini de vânătoare, el preferă copoiul ardelenesc? Cum e terenul, cum e clima, cum seă comportă, toate aceste întrebări mă macină și încă rămân nerostite.

Ca printr-o ceață deasă, uneori, din amintirile lecturilor copilăriei îmi apar fantomatic frânturi de epopee. Xenofon, eruditul și pătimașul vânător îmi ține prelegeri despre câinii de vânătoare și sfaturi despre creșterea lor și vânătoarea cu câinii. Nicicând nu voi uita opinia vânătorilor antici despre câini, cum că cei în trei culori ar fi mai aprigi și mai iscusiți la vânătoare. Pilda cea vie a lui Scorillo, regele dac, cu cei doi câini care se luptau și cărora le-a arătat lupul făcându-i să se unească împotriva pericolului, îmi dă de gândit încă și azi. Ce neam priceput atât într-ale vânătorii cât și în comportamentul oamenilor a fost acela? Cit de pregătiți și cât de preocupați erau ei și de câini și de vietățile codrului încât a putut scoate, ca pe o carte din bibliotecă, la momentul potrivit lupul pentru a fi de arătare și de spaimă și de exemplu? Ce făceau cu el, încât să-l aibă la îndemână? Îl domesticeau, îl adorau sau îl vindeau, poate chiar romanilor pentru spectacolele din arene? Dintr-o parte în alta a Europei, de la est la vest și de la nord la sud, peste Balcani, Carpați sau Alpi, vânatu-l urmăresc copoii. Cu nasul lor deosebit de fin cu rezistența ieșită din comun, chehnind pe urme, fac să răsune codrii în slujba vânătorului de munte și spre marea spaimă a jivinelor. De diferite forme și culori, amestecați între ei la fel ca neamurile de vânători ei știu un singur lucru, să nu lase urma, și așa, urmărind firul istoriei vin până la noi cu lătratul lor sonor sărind peste secole și umplând cu muzică și bucurie ziua de vânătoare.

Copoiul ardelenesc, copoiul Carpaților, are încă nevoie de a fi cunoscut, de a fi văzut, de a fi prezent. Uite, de exemplu, cât este de apreciat de cineva în Franța, iar aici, la noi, mulți îl blamează sau nu dau doi bani pe el, dar parcă Brâncuși, Cioran ori Eugen Ionescu nu au pățit la fel? Avem o boală în a nesocoti valorile, și este una națională.

De când cu mondializarea asta, căruța și cei doi cai ai lui Moromete sunt insuficienți, ai nevoie de mașină. Pământul e încă sfânt, dar și ultima rezervă de bani, și

după o dramă demnă de Marin Preda, concentrată într-un singur personaj de data asta, pământul se transformă în cai, 110 cai și 7 locuri, o operă de artă, un Picasso la mâna a treia.

Un escroc are întotdeauna succes promițând rezolvare marilor așteptări, dar nu există pungaș mai mare decât propriul nostru ego. Nimeni mai mult decât noi nu ne cunoaște dorințele și nimeni mai mult decât noi nu ne poate vinde ispite.

Cum am mai spus, nimeni nu este în stare să ne amăgească mai tare decât o facem noi înșine. Planul pare perfect. Zbor la Paris cu avionul, cumpăr mașina, fac o tură pe Coasta de Azur (sună ispititor), recuperez cușca în care a călătorit Duru cu autocarul, beau vinul cu Flavien, îl vizitez pe domnul Jean Cesar și vin acasă cu mașina. Misiune îndeplinită! Mă rog, asta în cazul în care premisa că Parisul este un loc de unde poți cumpăra convenabil o mașină ar fi și adevărată. Discutând, mai târziu, cu prieteni din Franța, am aflat informația că o cunoștință de-a lor cumpără mașini din România ca să le vândă în Franța. Mașini probabil aduse din Germania, dar uite, așa, m-am simțit și eu util, ajutând la circuitul mașinilor în natură.

Am spus și repet, cum ne mințim noi pe noi înșine nu e în stare s-o facă nimeni.

Povestea e lungă și plină de peripeții, timpul mă presează, stresul e maxim. O iau pe asta, orice ar fi, căci fără mașină, tot planul meu se năruie. Știu că subțirelul domn francez îmi ascunde ceva, bănuiesc, deși îmi spune că are certificatul tehnic OK. Bănuiala pâlpâie ca un bec în bord dar se transformă în certitudine abia în țară, când fac o diagnoză a mașinii la reprezentanța din Cluj, se numește filtru de particule, asta doar de nu or fi și mecanicii din stirpea lui Dracula! Posibil! Seara târziu, când am ajuns după mașină, la ei, undeva la țară, fetița lor cina doi cremvurști cu paste. Combinația mi s-a părut ciudată. Normal. Eu sunt ardelean. Mama a întocmit rapid actele la calculator ca o profesionistă. Clar, e mai prietenă cu calculatorul decât cu tigaia. Nu mai știam ce să cred ... e mai mult intelectuală, sau mai mult leneșă?

Dar și eu le-am făcut una, fără să vreau. Atunci le-am cerut scuze. Acum nu îmi mai pare rău! Alergând de la un anunț la altul și de la o mașină la alta, aveam pregătiți banii cash în buzunar când am mers după mașină. Le țineam în cap socoteala. Am mai pus 500 și i-am dat domnului, convins că este prețul convenit telefonic. Plecat de la -20 de grade din Ardeal, cu cojocul în spate, când am ajuns la Paris sunt sigur că aveam un aer de naturalețe și „un peu savage" încântător, dar nu în acele momente, când pe ecrane rula cinema-ul cu Charlie. Faptul că abia la fața locului au aflat că cel care cumpără mașina este român, iar cumătrul meu, care făcea pe șoferul și pe inspectorul mecanic este, cum s-ar zice pe limba lor „gitan", fără să ofenseze cu nimic DEX-ul, alături de barba mea de trei zile și ochii bulbucați, nu a făcut decât să le accentueze paloarea catre franțuzescul livid. De ce? Complet aiurit și stresat, calculele din capul meu nu se mai potriveau cu socoteala din buzunar, de o vreme, așa că-i înmânasem domnului, fără să mai număr banii, cu 1.000 de euro mai puțini... vă închipuiți spaima francezilor! Ce să vă mai spun că un alt vânzător căruia Cosmin, cumătrul meu, îi vorbea la telefon foarte "literar" în limba lui Moliere în timp ce savura o roșie cherry, când a auzit că vreau să-i plătesc especes și sunt din România, a "uitat" să ne mai trimită adresa prin SMS, ba chiar să mai și răspundă la telefon. Toată lumea era perplexă, am scos din geantă rapid diferența de bani și le-am cerut scuze. Nu prea mult, că, vorba lor, „Qui s'excuse s'accuse".

Mașina se așterne frumos la drum, motorul toarce, clasica comparație, liniștit ca un motan sau ca un horologiu, totul e OK. Bate doar un vânt de parcă mă ia de pe șosea. Drumul de la Paris spre Nisa e destul de lung și de plictisitor. Enervante sunt peage-le. Mă exasperează! Mai repede și mai ieftin ajungi la Cluj cu avionul. Mulți studenți francezi știu asta!

Când ajung în vecinătatea munților, inima îmi bate în alt ritm, iar briza Mediteranei acoperă smogul autostrăzii. Sunt rupt după 1.000 de kilometri de condus și stors de bani de peage. Nu le sufăr, clar! Bine, veți spune, încearcă și în România să faci 1.000 de km într-o zi, să vezi cum e. Știu cum e!

Bucuria întâlnirii cu Flavien și familia lui, un prieten de pe Facebook, pescar de zi cu zi și vânator în timpul liber, îndrăgostit și el de copoiul ardelenesc și crescător, de acum, este un lucru care-mi merge la inimă. Astea sunt lucrurile adevărate, acestea sunt valorile perene, prietenia și vânătoarea, nu cotația francului elvetian. Cina „mer et terre" ne aduce pe masa micuțului restaurant de pe Boulevard de la Plage specialități din apă și de pe uscat. Am ajuns, în sfârșit, să ciocnim paharul de vin. Nu contează dacă e alb sau roșu, tânăr sau vieux, dacă e unul sau sunt zece. Contează că e acel pahar de vin care te leagă. Pe vecie te leagă. Al nostru a fost roșu. Primesc un apartament pe plajă, unde să mă odihnesc. Cred că este un apartament de închiriat al familiei. Acum este gol. E ianuarie și dorm fără pijama și fără foc. Dorm bine și repede. Aș vrea să fiu acasă, e ziua Amaliei și de când ne cunoaștem am fost mereu împreună în 14 ianuarie, însă dimineață mă trezesc țipete de pescăruși. Culorile de roz, turcoaz și portocaliu care însoțesc răsăritul soarelui din Mediterană au un rafinament aparte și desenează pe cer arabescuri. Ziua bună se cunoaște de dimineață și simt cum cineva acolo sus mă iubește. Pentru Flavien e o zi obișnuită de muncă. Îl însoțesc. Vreau doar să nu-l încurc. Dacă terminăm rapid, avem șanse să ne întâlnim după masă cu monsieur Jean Cesar și să fug mâine spre casă. Fie ce o fi! Mă urc cu oarecare neîncredere pe micuțul vas de pescuit al lui Flavien, glumesc și îi spun că mi-ar plăcea să-mi dorm somnul de veci sus pe deal la mine-n Transilvania și nu să ajung hrană pentru pești. Râde, are un zâmbet fermecător pe fața-i arsă de soare. Și el are teama asta, îmi mărturisește. Suntem aceeași zodie. E uimitor câte ne leagă, în fapt doi străini de la mii de kilometri depărtare și din lumi diferite.

„Don Fernando", romanul care mi-a tulburat imaginația în perioada puberă, am impresia că și-a deschis paginile în fața mea. Soarele, portul, vasele de pescuit, Mediterana, valurile, pescărușii, totul este aici și totul este real, până și mirosul. Sculele de pescuit se înghesuie pe vasul strâmt, nu știu dacă are opt metri lungime și vreo doi și jumăte lățime. Mi se pare fragil și cu atât mai palpitant, numai că ceea ce pentru mine este reverie și mă face să mă pierd în visare, pentru Flavien este o zi normală de lucru.

O zi normală ca oricare alta, o zi cu soare și poate în plus doar cu un prieten venit de departe. O dimineață în care bărbatul, pescarul, își ia barca și iese în larg. Natura este bună și generoasă, și dacă ai grijă de ea și ea are grijă de tine. În fiecare zi, 365 de zile din an, dacă vremea permite, Flavien iese la pescuit. Ploaia nu contează, doar dacă este furtună, atunci nu poate ieși. Pescuiește cu plase sau cu cârlige, în funcție de locuri, momeli, curenți sau de altceva ce doar el știe. Peștele prins îl vinde soția în micuța pescărie de pe plajă, mereu proaspăt. Flavien prinde pește doar cât este nevoie, lăcomia nu-și are locul. Lăcomia este un păcat, spune și biblia. Când stai cu cartea în mâini este mult mai romantic. Când ești cu adevărat pe mare, în această coajă de nucă, altfel ți se par lucrurile. Flavien se mișcă cu ușurință încolo și încoace. Mi-am găsit un loc de unde să nu-l încurc. Cu cojocul

pe mine și cu geanta și camera după cap, cred că arăt ca un idiot, nu prea fac parte din peisaj. Pun puține întrebări și mă rog să prindă pește, ca să nu rămână cu impresia că îi aduc ghinion. Știu eu că pescarii sunt superstițioși. Din largul mării de azur se văd Alpii, impunători, maiestuoși, cu o coroană de zăpadă pe creștet. Magnifique! Cuvântul ăsta se lipește de mine. E soare și e plăcut. Flavien își vede de treaba lui și eu cad în visare. – *Te-ai plictisit?* Mă întreabă. Eu îi răspund că nu. Dimpotrivă, o stare de liniște și religiozitate, aproape, mă cuprinde. Sunt topit. Am mai trăit starea asta de liniște și împăcare și iarna, la vânătoare, așteptând în stand, în zile pline de soare, când zăpada scânteie peste copacii îmbrobodiți. Nu am văzut o biserică mai frumoasă, nici arhitect mai priceput!

Fac poze și mă bucur din plin, trag cu putere aer în piept și trăiesc clipa la maximum. Tangajul este uneori puternic, dar nu sunt afectat, mă bucur că nu sufăr de rău de mare. Râd singur, mă gândesc la Cosmin, oare ce ar face țiganul? Mi-l amintesc pe avion la turbulențe...și mai tare râd. Doamne, cât de frumoasă e viața și cât de scurtă pare a fi uneori. De ce ne-o complicăm inutil? Dar nu vreau să ajung să fac iar judecăți, ci vreau să-mi adun toate gândurile la strungă. Din când în când mă mai scobor din reverie și revin cu picioarele pe ...barcă. Flavien își vede de ale lui. Treabă bărbătească, fiecare gest este făcut cu precizie și după rutina zilnică. La un moment dat, zâmbetul i-a dispărut de pe față. Curenții și-au făcut de cap și linia de fire este încâlcită rău. Un adevărat

bordel! 200 de cârlige puternice, în care este agățată momeala, macrou cumpărat, sunt întinse zilnic pe o lungime de trei kilometri și atârnă la 10 metri adâncime în calea peștilor prădători. Pescuim peștele spadă astăzi. Cârlig după cârlig este recuperat, dar în afară de o mare încurcătură de fire, nu scoatem nimic, încă. Încerc să mă fac mai mic. Îmi pare rău să-l văd supărat pe Flavien, dar înțeleg foarte bine cum este cu vânătoarea și pescuitul, cum este cu norocul și șansa. Vino să faci poze! mă strigă și deasupra apei apare primul nostru pește spadă. Pentru mine este chiar primul din viață pe care l-am văzut pescuit. Prietenul meu se mai înveselește, dar nu prea tare. Dacă vom prinde doi, va fi un rezultat bun, îmi zice, adică nu am venit degeaba, mă gândesc eu. Nu trebuie să fi mare economist ca să înțelegi că motorina, momeala, firele rupte, timpul, toate înseamnă până la urmă bani. Vara, sezonul este mai bun, sunt și pești mai mulți, și clienți mai mulți, turiștii. Acum e ca acum. Dar prietenul meu nu se lăcomește, o viață frumoasă și sănătoasă pentru familia lui este tot ce-și dorește. Și-și mai dorește să vâneze odată cu mine și cu copoii în Transilvania. Și eu îmi doresc să pot să-i ofer asta odată!

Încă un pește spadă, mai mic, este scos. E ok, dar eu vreau să mai fie unul, vreau să-i port noroc, și curând așteptările ne sunt răsplătite, prindem unul uriaș, tatăl a tot ce am pescuit până acum. Este greu, e nevoie de cange, alerg peste punte și i-o aduc. Flavien e numai zâmbet. Îl felicit. Împarte bucuria cu mine de parcă aș fi avut vreun merit.

Lăsăm încă o linie de cârlige pentru mâine în apă, după ce am strâns tot. Momeala este pusă în cârlig și aruncată peste bord. Bidoane colorate și steaguri semnalizează prezența și lanterne luminoase, care să atragă peștii peste noapte, sunt atașate de fire.

Ne întoarcem. Câțiva pescărușI, hoți și oportuniști, ne însoțesc, unul este mai obraznic și se așează pe marginea bărcii. Se bucură de o călătorie gratis. Un altul și mai curajos încearcă să fure un macrou din lada cu momeală. Hashhh! strigă Flavien la pasăre, iar eu mă bucur de cât de bine înțeleg franceza.

Intrăm în port victorioși. Mă simt mândru, mă aștept ca precupețele să vină să ne târguim cu peștele, ori ziariști cu blitzuri să ne facă poze. Scena din filmul „Bătrânul și marea" mi se derulează prin fața ochilor. Poate de la soare. Ducem peștii la congelator și ne pregătim de întâlnirea cu monsieur Jean Cesar.

Ziua de pescuit cu Flavien nu era în plan, dar am cules-o așa cum a venit. Cu bucurie. Jean Cesar locuiește la vreo 60 de kilometri și este dispus să ne primească. Este o persoană activă și ocupată, are un program stabilit dinainte, dar are și o vârstă, cu tabieturi și obiceiuri. Este și arbitru chinologic, ceea ce face să fie mai mereu plecat de acasă. În consecință, am avut noroc.

Madame Bianca Cesar ne-a deschis poarta și după ce am intrat, ceea ce am văzut a fost de-a dreptul o revelație!

– „Haiduc, Codruț, Mura...venez ici!"

Să aud numele astea la o așa mare depărtare de casă, nu mă așteptam! Dar când i-am și văzut că vin la mine, m-am înfrigurat tot. Nu de frică, Doamne ferește, ci de emoție! Copoii mi-au simțit bucuria și se gudurau pe lângă mine. M-am aplecat și ne-am îmbrățișat. Copoi de-ai mei, de la mine din Alba. I-aș recunoaște oriunde. Aș fi putut să fac orice cu ei. Domnul Cesar a rămas mască, ieduții ăștia erau copoii lui, pe care nu poate pune nimeni mâna. Doar Bubi, privilegiatul, favoritul, cel care doarme în pat cu stăpânul, a fost mai reticent, ca o buhă de sfios, clar că nu-i plac străinii. O fi și gelos, tot ce se poate, dacă duce o viață de pisică. Ceilalți trei erau marcați de urmele ultimei vânători și de loviturile primite. Toți făcuseră cunoștință cu colții mistrețului și doctorul veterinar le cususe rănile. Erau acasă ca în carantină, de obicei stau sus în munte, unde este canisa. Un adevărat templu al copoilor de Alba, al copoiului din Transilvania e sus în muntii Alpi.

Pe parcursul întâlnirii am înțeles ce se întâmplase și cum merg lucrurile acolo. Porcii mistreți sunt o mulțime, însă nu cresc atât de mari ca la noi. De vină poate să fie relieful aspru și stâncos, lipsa culturilor agricole, fructificația mai săracă a pădurilor, nu știu, cert este că un animal de 70-80 de kilograme la câțiva ani împliniți poate să fie foarte agil și periculos. Porcul mistreț este și un animal inteligent, care știe să se apere și se luptă pentru viața lui. Am mai văzut un lucru care m-a contrariat, cel puțin din poze, și anume lungimea mare a colților în raport cu dimensiunile corporale. Așa că, presupun deocamdată, vânătoarea acolo este la fel ca relieful, mult mai dură. Poate și oamenii. Așa că anumite caractere, ca agresivitatea față de vânat, robustețea și tenacitatea de

fabule

Vulpea și Ursul

Să-și aleagă regele.
Animale s-au bătut
Să se-aleagă cu-un ținut.
Însă în lupta finală,
Să rămână un stăpân
Au rămas, vreau să vă spun
Vulpea și cu ursul brun.

Mai demult bunica vulpii
Se aflase-n fruntea turmii
Dar muncind puțin și rar
A lăsat un gust amar
Bunicuța a-nvățat-o
Pe vulpița urecheată
Niște șiretlicuri fine

a doborî vânatul, au fost cultivate mai intens.Toți câinii poartă la vânătoare veste de kevlar, pentru protecție, iar înjunghiatul porcului prins cu câinii este la ordinea zilei. Domnul J Cesar este foarte mândru și-i „râde mustața" când ne spune că altădată, copoiul ardelenesc era câinele braconierului.

Domnul și doamna Cesar cresc copoi ardelenești de peste 20 de ani, de imediat după revoluție. Copoii sunt originari din județul Alba și au ajuns la ei prin familia Beudean din Cugir, cu care sunt prieteni, iar mai apoi au cumpărat copoi de la Valea Nițu din Mesentea, Alba. Printre copoii pe care i-au avut se numără și un exemplar de la doamna Leorintz Gabriela, cu care s-au cunoscut personal.

Întâlnirea a decurs firesc, după emoțiile de la început, cum să nu ne înțelegem, franceza, engleza, româna și italiana, d-na Bianca Cesar fiind italiancă la origine, ne-a ajutat acolo unde a fost nevoie de cuvinte, dar cele mai importante lucruri s-au spus doar din priviri. Vânători și bolnavi de același virus, copoiul ardelenesc, și unul și altul ne-am bucurat de tot creditul unul în fața celuilalt. Amândoi așteptam întâlnirea și multă căldură am simțit în casa familiei Cesar și în biroul atât de mândru de toate titlurile, diplomele și cupele de campion și de crescător, care împodobeau pereții. Dar ce am simțit când am ajuns sus la copoii de la canisa din vârful muntelui este greu, tare greu de exprimat.

Drumul de acasă până sus a durat ceva, și cel mai impresionant a fost peisajul cu pantele abrupte, cu prăpăstiile adânci, vegetația pitică și terenul stâncos. Nu pot spune că nu m-au trecut fiori când eram pe marginea prăpăstiilor cu ditamai mașina, cât un tanc, cu motorul V8. Sus, departe de oraș, într-o poieniță frumoasă, am avut o mare surpriză și bucurie să descopăr un adevărat templu, aș putea zice, închinat copoiului ardelenesc: 18 copoi ardelenești au aici rânduială ca la carte, țarcuri, cuști, adăpost, depozit de hrană și loc pentru deșeuri. Un om este plătit să urce zilnic să le facă curățenie și să le dea de mâncare, pe lângă vizitele stăpânului și în afara zilelor de vânătoare. Toți câinii au nume românești, lucru care pe mine m-a atins profund. Povestim despre câini, despre fiecare exemplar în parte, îi aflu istoria și schimbăm impresii. Nu pot să nu remarc că deși suntem în ianuarie, iarba aici este destul de verde și de mare, pe când atunci când am plecat de acasa, la noi erau coduri divers colorate de ninsoare. Rezistă copoiul ardelenesc la căldura de aici? întreb. Rezistă, mi se răspunde, și mai ales în august, când pornim vânătoarea, este foarte cald, dar se descurcă cu brio. Vorbim despre câini, despre vânători, despre prietenii comuni cărora trebuie să le aduc salutările lor și gândurile bune. Timpul zboară și trebuie să coborâm de pe munte, iar mâine trebuie să fug spre casă. Deja mi-e dor și mie de Lisa, Astor, Alfa, Brad, Bălana, Cetina, Dac, Dora, brăcița Tora și pestrița Fiona.

Și Flavien, și J.Cesar, își arată interesul de a fi membri în Clubul de Copoi Ardelenesc din România. Se lasă cu promisiuni de revedere și invitații la vânătoare. Clipa despărțirii se apropie, însă, și nu pot să nu rostesc acolo, pe munte, alaturi de copoi, întrebarea pe care de atâtea ori am formulat-o în gând:

- „Dacă aveți la dispoziție aici o mulțime de copoi franțuzești, de ce totuși vânați cu copoiul adus din România? Care este diferența și de ce preferați copoiul ardelenesc?"

- „Hmm... pentru copoiul ardelenesc nu există termen de comparație, iar pentru a-mi exprima admirația, eu nu găsesc cuvinte!"

O strângere de mână și o îmbrățișare au pecetluit totul, în rest nimic nu mai contează, nici măcar osteneala celor peste 5.000 de km și nici peage-le.

Dante

Pe ursul brun să-l domine
Ursul brun le-a explicat
Animalelor din sat:
Dacă-o vreți pe nepoțica
Vă conduce iar bunica
Speriați de-această veste
Că bunica din poveste
S-ar întoarce să le facă
Viața-mară înca-o dată
Animalele au spus
Regele să fie urs.
Marius Cătălin Nistor

Poate
nu știați...

În ultima sută de ani, în fauna noastră au pătruns o serie de noi animale care îmbogățesc - pe undeva - biodiversitatea României. Unele au fost introduse ca specii strict destinate vânătorii și pescuitului, dar au reușit să evadeze, ocupând ecosistemele naturale prielnice. Altele au pătruns pe teritoriul țării noastre ca urmare a unor fenomene precum schimbarea climei sau migrația în căutarea hranei. Iar restul speciilor au ajuns la noi cu totul și cu totul accidental. Marea majoritate a acestor imigranți necuvântători este alcătuită din insecte și alte nevertebrate, însă mai bine cunoscute publicului larg sunt tot vertebratele – și aici veți avea surpriza să întâlniți reprezentanți de genul crapilor chinezești, guguștiucului, bizamului sau muflonului.

Dacă vreți opinia mea, întregul fenomen este doar în aparență unul neutru, având efecte negative pentru țara noastră și care reflectă în bună parte inconștiența și lăcomia cu care românii au tratat natura acestor locuri. Cu toate acestea, merită să-i cunoaștem pe cei mai importanți "invadatori" necuvântători care s-au stabilit pe meleagurile noastre. Mai ales că vina (dacă e să căutăm un vinovat), nu este deloc a bietelor animale, fie ele dispărute sau nou-venite.

Muflonul european
(Ovis ammon musimon)

Specie cu răspândire mediteraneană (pe baza ultimelor descoperiri, muflonii europeni sunt originari din insulele Sardinia și Corsica), strămoșul direct al oii domestice a fost dintotdeauna una dintre cele mai prețuite specii de vânat. Acesta e și motivul pentru care a fost colonizat nu doar în țara noastră, ci în aproape toată Europa; după părerea mea, Wikipedia românească greșește susținând că muflonii au trăit în trecut și pe teritoriul românesc. Confuzia este, probabil, legată de existența, în trecut, a caprelor sălbatice, de genul caprei ibex, ale căror resturi osteologice se mai găsesc și astăzi. Muflonul european, cred eu, nu putea trăi în trecut pe meleagurile noastre, din două mari motive. Primul vizează frigul și temperaturile scăzute, la care acesta specie nu este adaptată (rețineți că, în trecut iernile românești erau mult mai aprige decât cele de astăzi), al doilea motiv fiind existența populațiilor mari de lup, care ar fi exterminat muflonul. Strămoșul oilor nu se poate salva prin fugă din fața lupilor, fiind un erbivor lent, cu picioare relativ scurte și lipsit de rezistență la efort prelungit. De fapt, acest fenomen a fost demonstrat odată cu introducerea sa în Munții Retezat: întreg lotul de mufloni pionieri a fost exterminat de către lupi, într-o singură iarnă. Fiind o specie foarte apreciată de vânători, având un trofeu impozant, muflonul nu a scăpat atenției autorităților cinegetice din România. Un prim lot de mufloni a fost eliberat în celebrul (astăzi) țarc de vânătoare de la Balc, din județul Bihor. In cursul celui de-al doilea război mondial, țarcul a fost distrus, populația rurală înfometată vânând toți muflonii. Aventura românească a muflonului în România după cel de-al doilea Război Mondial a început în anul 1966, când statul român a cumpărat un lot de 27 exemplare din Austria. La acest nucleu s-au adăugat alți 6 mufloni, oferiți de grădinile zoologice din țara. Cei 33 de mufloni au fost eliberați în pădurile Negureni și Mihai Eminescu, din sudul județului Constanța, precum și în apropierea orașului Cernavodă. Ulterior, pe măsură ce muflonii au început să se înmulțească, au fost introduși în terenuri de vânătoare din jurul Bucureștiului, precum și în județele Alba, Argeș și Vâlcea. Haosul care a lovit fauna României după Revoluția din decembrie 1989 a afectat crunt și populațiile de mufloni, braconajul fiind principalul pericol la adresa speciei. În prezent, se pare că mai trăiesc mufloni doar în județul Constanța. Cu toate acestea, specia încă se vânează.

Cerbul lopătar
(Dama dama)

În cazul acestei specii impresionante de cervide, se poate vorbi de o revenire. Cerbul lopătar - mai sigur, o subspecie a acestuia adaptată la clima rece -, a trăit și pe teritoriul României în perioada Paleoliticului, după cum o dovedesc resturile osteologice. Dispărut din motive încă necunoscute, cerbul lopătar (din nou o specie favorită a vânătorilor), a fost colonizat la noi în anul 1904, în fondul de vânătoare Șarlota, de lângă Timișoara. Din parcul de vânătoare de la Șarlota au fost transferate numeroase exemplare în mai multe județe ale țării. În prezent, îl întâlnim exclusiv în zonele cu păduri de foioase de la câmp și deal. Nu agreează munții și nici pădurile de conifere sau fagi de pe înălțimi. Cuprins, ca talie, între cerbul carpatin și căprior, cerbul lopătar atinge greutatea maximă de 120 kilograme pentru masculi și 65 kilograme pentru femele.

Cu toate că se aventurează deseori și în câmp deschis (în special în vestul țării), sensibilitatea sa la frig îl obligă să caute ascunzișul pădurilor odată cu prima ninsoare. Este foarte apreciat de vânătorii români, datorită cărnii sale, prolificității relativ ridicate pentru un cervid și coarnelor impresionante, care alcătuiesc trofee râvnite de purtătorii de pușcă.

Câinele enot
(Nyctereutes procyonoides)

Acest mic animal carnivor pare a fi nimic altceva decât rezultatul ciudat al împerecherii dintre un bursuc și o femelă de raton. De fapt, ca să continui în aceeași notă umoristică, câinelui enot i se mai spune și "bursuc cu barbă"... Cu toate acestea, enotul nu este nici raton, nici bursuc, ci, în ciuda înfățișării sale destul de bizare, este o specie de câine sălbatic din aceeași familie cu lupul, vulpea, șacalul sau coiotul. Animal de talie mică (nu depășește 10 kilograme în greutate), cu un corp bondoc și îndesat, picioare scurte, are o blană lungă și zburlită, colorată în nuanțe de cenușiu, gălbui și negru. Sub gât și în regiunea obrajilor, blana este mai lungă, lăsând impresia că animalul poartă un fel de favoriți ("barba"). Este printre animalele cel mai recent apărute în fauna României. Prima semnalare oficială datează din anul 1951, când primul enot a fost capturat la doar 40 kilometri de București, undeva prin județul Ialomița. Animal originar din Siberia orientală, câinele enot a fost introdus în partea europeană a URSS, sovieticii vânându-l pentru blana sa. Numai că acest animal omnivor și descurcăreț a cucerit rapid Bătrânul Continent. La noi în țară, începuseră să fie vânați în locuri diverse, enotul pătrunzând, inițial, în județele din nord-estul țării (Maramureș, Suceava, Iași, Galați, Vaslui). Aventura sa românească a continuat - nestingherită de vânătoare -, câțiva indivizi fiind împușcați în județul Brașov, pentru că în anul 1974 să fie semnalat și în județul Caraș-Severin. Astăzi, adevăratul "cartier general" al acestui animal simpatic și adaptabil îl constituie Delta Dunării, unde sunt împușcate cele mai multe exemplare.

Șacalul
(Canis aureus)

Chiar dacă, la auzul acestui nume, ne gândim la fauna din Africa și Asia, iată că șacalul a patruns în fauna autohtonă încă de acum 50 de ani, iar pe baza evaluărilor de teren, se pare că-i merge foarte bine, la ora actuala numărul lor fiind în creștere în partea de sud-est a țării. Este singura specie de mamifer despre care avem motive să credem că a apărut în fauna noastră ca rezultat direct al încălzirii climei. Dacă primul șacal a fost semnalat în România în anul 1929, astăzi a început să fi observat din ce în ce mai des în majoritatea județelor țării. Originar din India, a pătruns prin Iran și Turcia în Europa, în special în Grecia, Bulgaria și Albania, de unde s-a "infiltrat" și în țara noastră. Este un canid mai mic decât lupul, dar mai mare decât vulpea, ocupând în Eurasia aceeași nișă ecologică pe care o ocupă, în America de Nord, vărul său coiotul. Ca structură, blana sa seamănă mai mult cu a lupului, dar are o culoare galben-aurie spre roșcat. Astăzi este numeros în sudul Olteniei, Munteniei și Dobrogei. Odată cu iernile tot mai blânde și cu dispariția lupilor, tot mai mult vânați de oameni, acest oportunist fără pereche își extinde arealul

și spre nord, fiind întâlnit în județele Sibiu, Brașov, în ultimii ani fiind împușcat chiar și în Maramureș...

Cei mai mulți șacali din România trăiesc, în prezent, în județele Tulcea (unde au gonit aproape toate vulpile din Deltă), Constanța, Călărași, Giurgiu și în împrejurimile Bucureștiului.

Bizamul
(Ondatra zibethica)

Iată că am ajuns și la saga memorabilă a celui mai spectaculos rozător din fauna noastră: este vorba de bizam, un rozător de apă cu o carte de vizită cu adevărat impresionantă.

Nimeni nu ar fi crezut, la începutul secolului trecut, că un rozător cu aspectul exterior al unui șobolan de apă supradimensionat, adus inițial din Statele Unite ca animal cu blană prețioasă, va cuceri Europa în doar câteva decenii. Aventura sa a început în Cehia, unde, într-o localitate de lângă Praga, au fost eliberate câteva exemplare. În 60 de ani, ambițiosul și prolificul rozător avea Europa la picioare, sau dacă vreți să fim exacți, la lăbuțele sale palmate...

Dacă în anul 1905, primii aventurieri ai speciei evadau din Cehia, în anul 1940, bizamii pătrund pe teritoriul românesc prin vest, în județul Bihor, ulterior înaintând, cu rapiditate, și în județele Timiș, Satu Mare și Arad. După doar 14 ani, bizamii ajung și în Delta Dunării, un adevărat paradis pentru specia lor, loc unde rozătoarele își proclamă "Cartierul General", datorită condițiilor optime de viață întâlnite aici. Odată ajunși în Deltă, bizamii se lansează în noi expediții, urcând de-a lungul Prutului, ajungând până la Suceava. "Atacă" și Ardealul ajungând, astăzi, să fie întâlniți în majoritatea râurilor mari ale României.

Animal semi-acvatic, bizamul trăiește în jurul râurilor și lacurilor cu vegetație bogată, făcându-și galerii în maluri și diguri. Este un mare consumator de plante acvatice, dar mănâncă și scoici sau melci. La maturitate poate atinge chiar greutatea de 2 kilograme, cu toate că asemenea exemplare sunt mai degrabă excepții. În prezent, este capturat pentru blană, fiind considerat specie de vânat. În Deltă este unul dintre animalele cele mai căutate de către braconierii, care îl prind îndeosebi în capcane.

Iepurele de vizuină
(***Oryctolagus cuniculus***)

Este o specie al cărei areal originar însuma bazinul Mării Mediterane, însă, în prezent, iepurele de vizuină a cucerit aproape tot continentul european.

Expansiunea acestei specii a început acum aproximativ 3.500 de ani, când exploratorii fenicieni au ajuns în Peninsula Iberică, de unde au luat câteva perechi pe care le-au dus prin porturile unde poposeau. Adevărata revoluție iepurească a fost însă declanșată de romani, pentru care carnea iepurelui de vizuină devenise o delicatesă atât de prețuită, încât au ajuns să-i crească în zone special îngrădite denumite "leporaria". Atunci a început, de fapt, și domesticirea iepurilor, toți iepurii de casă de astăzi fiind urmașii unor exemplare sălbatice de Oryctolagus cuniculus, cum au denumit oamenii de știință specia. Foarte apreciat de vânători, iepurele de vizuină a fost colonizat și în țara noastră, prima oară în Transilvania, în jurul anului 1890. Următoarea populare a avut loc în anul 1905, pe un fond de vânătoare din apropierea comunei Cristești, de lângă Iași, printr-un lot de exemplare aduse din Franța.

Odată cu anul 1973, s-au pornit campanii masive de colonizare în județele Vâlcea, Prahova, Maramureș, Suceava, Alba, Covasna, Dolj, Mureș, Buzău, Bacău, Botoșani, Sibiu, precum și în Ilfov. Spre deosebire de ruda sa, iepurele de câmp, cel de vizuină trăiește în grupuri și familii mari, adăpostindu-se exclusiv în galerii subterane, săpate în terenuri ușoare, nisipoase și însorite, cu deosebire pe coastele dealurilor, digurilor și în maluri. Nu-i plac pădurile compacte sau terenurile agricole deschise. Populațiile colonizate la noi nu și-au mărit arealele, fiind limitate de condițiile meteo, de numărul mare de prădători naturali, câini vagabonzi și braconieri. O altă amenințare este reprezentată de epidemii și boli specifice; o astfel de epidemie a decimat, în anii 1980, toată populația de iepuri de vizuină din județul Iași. Nu se cunosc date actualizate referitoare la starea speciei în România.

Guguștiucul
(Streptopelia decaocto)

Această rudă sălbatică a porumbeilor și-a extins foarte mult arealul în ultimele decenii, ajungând, la ora actuală, cea mai des întâlnită specie de păsări din România (unii ornitologi spun că au depășit până și vrăbiile !).

Datorită prolificității extreme (scot 2, 3, 4, ba chiar și 5 rânduri de pui pe an, în funcție de hrană, vreme și gradul în care sunt deranjați de civilizația umană) și diminuării numărului de ulii porumbari și șoimi călători și dunăreni, dușmanii lor naturali cei mai importanți (aceste păsări de pradă fiind ucise fără rost de unii vânători și columbofili, chiar dacă sunt ocrotite de lege), populațiile de guguștiuci din țara noastră sunt atât de abundente, încât pur și simplu nu mai pot fi estimate. Guguștiucul a apărut în România, prin sudul țării, zona Calafatului fiind culoarul de migrație și ocupare a teritoriului românesc, undeva în anii 1870-1877. Din acele momente, această pasăre a luat cu asalt România, ajungând aproape să împingă la dispariție turturica *(Streptopelia turtur)*, specie foarte apropiată (oamenii le confundă deseori), care se află în regres continuu, din cauza extinderii arealului guguștiucului, pasăre sedentara, mai robustă și agresivă și cu o dietă mai variată. Asaltul guguștiului a atins zona Brașovului în anii 1940-1959, specia urmându-și expansiunea spre nord. Dacă în anul 1930, clocea doar în Turcia și Balcani, în anul 1950 guguștiucii ocupaseră întreaga Europă, cuibărind inclusiv în Norvegia. Merită reținut că, dacă ne dorim ca avifauna noastră să mai cuprindă turturele, se impune limitarea numărului guguștiucilor prin ocrotirea păsărilor de pradă - care-i mai răresc în mod natural - precum și interzicerea vânării turturelelor, iar unii specialiști cred chiar că ar trebui mărită cota de vânătoare a guguștiucilor.

Șorecarul roșcat
(Buteo rufinus)

Povestea acestei păsări de pradă este încă un exemplu din seria efectelor produse modificările climatice care afectează planeta de câteva decenii. Este cel mai mare și mai solid șorecar care trăiește în Europa, deosebindu-se de șorecarul comun, nu doar prin talia sa mai mare, ci și prin nuanțele mai roșcate ale penajului, precum și prin culoarea cozii, care este roșcat-deschis și nu prezintă bandație transversală. Se hrănește îndeosebi cu șoareci, popândăi și șopârle, arareori reușind să prindă câte o pasăre. Dacă, în anul 1882, reputatul ornitolog Ritter von Dombrovski citează șorecarul mare doar ca pasăre de pasaj prin țara noastră - majoritatea exemplarelor fiind observate în timpul migrației de toamnă, îndeosebi în Dobrogea, Banat și sudul Olteniei și Munteniei -, iată că, în prezent, acest șorecar impozant se numără printre păsările care clocesc în România. Stabilirea sa că pasăre sedentară în țara noastră se datorează iernilor tot mai blânde din ultimele decenii. La ora actuală, șorecarul mare a fost confirmat că pasăre clocitoare, existând câteva perechi stabilite în Dobrogea, îndeosebi în zona Munților Măcin.

Eiderul
(Somateria mollissima)

Cu toate că la prima vedere nu pare o rață, mulți confundându-l mai degrabă cu o specie de gâscă, eiderul este o rață; ce-i drept face parte din grupa așa-ziselor rațe marine. Are o înfățișare și un penaj elegante, sensibil diferite de cele ale gâștelor și rațelor.

Tot organismul său este perfect adaptat traiului în apropierea coastelor marine. Este o specie nordică, care clocește exclusiv pe coastele septentrionale ale Europei, continentului nord-american și ale Siberiei orientale.

Se hrănește în special cu crustacee și moluște, scoicile fiind favorite. Își face întotdeauna cuibul pe sol, în apropierea apei. Spre deosebire de celelalte specii de rațe sălbatice, eiderul are un zbor iute și puternic, putând atinge viteza de 113 km/oră. La noi în țară poposește doar în perioada migrației de iarnă. În ultimele decenii au fost observați câțiva indivizi răzleți care înotau în dreptul țărmurilor românești, în principal în zona costieră a Deltei Dunarii, între Sfântul Gheorghe și Sulina.

Rândunica roșcată
(Hirundo daurica)

Este o specie asemănătoare cu rândunica comună, diferențiindu-se de aceasta prin proporțiile aripilor și cozii și prin nuanțele mai viu colorate ale penajului. În prezent, cuibărește îndeosebi în zonele stâncoase, sub poduri sau în clădiri și cariere părăsite. Prima dovadă a clocirii sale pe teritoriul nostru vine sub forma unui cuib descoperit sub un pod din sudul Dobrogei, de către regretatul ornitolog Dionisie Linția (1946). În prezent cuibărește și în zona Carpaților Meridionali, îndeosebi în Munții Retezat, Munții Parâng și Munții Cernei. Existența ei a fost documentată și în Munții Apuseni. Cu toate acestea "Cartierul General" al speciei în România rămâne Dobrogea. Este o pasăre migratoare, care sosește la noi în luna mai, perioada variind în funcție de condițiile climatice ale anului respectiv. Se hrănește numai cu insecte pe care le capturează în zbor, la fel că și rudă sa mai cunoscută - rândunica de casă. Apariția rândunicii roșcate în avifauna noastră este un încă un indiciu ce atrage atenția asupra accelerării procesului de încălzire a climei, această specie iubitoare de căldură fiind de origine africană.

Cănărașul
(Serinus serinus)

Este cea mai mică specie din familia *Fringillidae* (a cintezelor) din fauna noastră și este un oaspete recent al României, iar această mică pasăre a avut, se poate spune, o poveste de succes pe meleagurile mioritice. Dacă în anii 1940-1950, Dionisie Linția o cita ca pasăre sporadică, azi situația cănărașului este cu totul alta. În cei 50-60 de ani care au trecut de la observațiile menționate, această specie și-a extins mult arealul, astăzi fiind întâlnită ca pasăre clocitoare nu doar în zonele montane, ci și în cele sub-montane și deluroase. Are ca locuri preferate parcurile, grădinile cu pomi fructiferi, tufișurile și pădurile rare cu poieni, viile și livezile. Depune, de obicei, 5 ouă, clocitul durează doar 13 zile, iar puii sunt hrăniți de părinți timp de 14 zile, după care sunt independenți și se descurcă pe cont propriu. Hrana sa o constituie diferite semințe de plante, cu toate că, ocazional, își hrănește puii și cu insecte.

Vrabia spaniolă *(Passer hispaniolensis)*

În anul 1898, reputatul ornitolog Carl Ritter von Dombrovsky observa în România un exemplar, posibil unul dintre pionierii speciei, aflate pe cale de a-și extinde arealul. Ulterior, situația avea să se schimbe semnificativ. În anul 1964, ornitologul român Aurel Papadopol a descoperit-o ca pasăre clocitoare pe malul Mării Negre, la Agigea. Extinderea arealului spre nord a avut un ritm extrem de rapid. În prezent, vrabia spaniolă (încă o specie mediteraneană) este prezentă ca pasăre clocitoare în tot sudul țării, singurii factori limitanți fiind reprezentați de Munții Carpați și de temperaturile mai scăzute din Ardeal și Moldova. La oră actuală, cuibărește doar în colonii formate din maxim câteva zeci de cuiburi; cea mai mare aglomerare de vrăbii spaniole din România se află în Rezervația Pădurea Hagieni, din apropiere de Mangalia. Spre deosebire de vrabia comună *(Passer domesticus)*, care s-a transformat deja într-o specie care a ales orașele în locul mediului său originar, vrabia spaniolă preferă zonele umede sau crângurile sălbatice, cu toate că a fost observată accidental și în orașe. Dieta sa este asemănătoare cu cea a vrăbiilor comune, fiind alcătuită din insecte și larvele acestora, semințe și resturi menajere comestibile.

Păstrăvul fântânel *(Salvelinus fontinalis)*

Cu toate că la prima auzire are niște denumiri care par neaoșe românești, de genul păstrăv fântânel, fântâniță, păstrăv de șipot sau păstrăv de izvor, acest salmonid are origine pur americană, populațiile indigene trăind în regiunea izvoarelor fluviilor de pe coasta atlantică a Americii de Nord. Datorită cărnii sale foarte gustoase, păstrăvul fântânel nu a scăpat atenției gurmanzilor de pe Bătrânul Continent, astfel încât, în anul 1889, este colonizat în mai multe cursuri de apă montane din Europa Occidentală. La noi în țara, prima populare cu păstrăv fântânel are loc în anul 1906, pe câteva ape de munte din Moldova, în Valea Tarcăului, Valea Putinei, Valea Barnarului. Ulterior au fost populate și câteva cursuri de apă din Transilvania. Deoarece este foarte sensibil la variațiile de temperatură, precum și la poluare, aria sa de răspândire este foarte limitată, un alt factor cu influență nefavorabilă pentru acest salmonid nou-venit fiind braconajul în apele de munte. Perioada sa de reproducere se suprapune cu cea a păstrăvului nostru indigen (Salmo trutta fario). Nu este un pește impresionant ca mărime, atingând o lungime cuprinsă între 20-35 cm și greutatea maximă de 1 kg. În schimb, este foarte vioi, sărind deseori din apă după pradă. Din cauza braconajului necontrolabil, păstravul fântânel se mai întâlnește astăzi doar pe trei pâraie de munte: Valea Gudei, de lângă Topliță; Valea Putinei, de lângă Câmpulung Moldovenesc și pârâul Negruța, un afluent al Someșului Rece.

Păstrăvul curcubeu
(Salmo gairdneri irideus)

Este tot un salmonid cu origine nord-americană, precum ruda sa de mai sus. Spre deosebire de celelalte specii de păstrăvi din ihtiofauna României, păstrăvul curcubeu evită pâraiele și cursurile de apă repezi, cu curenți acvatici puternici. Îl întâlnim în păstrăvării și lacuri montane, naturale sau de acumulare. Este o specie puțin pretențioasă comparativ cu păstrăvul indigen, cel curcubeu nu are nevoie de ape foarte limpezi, ba chiar prosperă în apele cu turbiditate relativ ușoară. Este mai mare și mai greu decât ceilați păstrăvi, iar solzii săi sunt proporțional mai mari decât cei ai speciei indigene. La noi în țară poate atinge deseori greutatea de 2 kilograme, iar exemplarele bătrâne pot atinge, excepțional, greutatea record de 8 kilograme. Numele său este inspirat de o linie lată, roz-strălucitoare care-i străbate mijlocul corpului și are luciri de curcubeu. Nu are puncte roșii, ci pete mici, negre.

Coregonul
(Coregonus lavaretus maraenoides)

Dacă la începutul secolului XX am tot importat specii de pești de la americani, intrarea ulterioară a României în sfera de influență a fostului imperiu sovietic s-a reflectat până și în speciile de pești aflate "la modă" în anii stalinismului. Așa s-a întâmplat și în cazul coregonului, o specie din familia păstrăvilor, cu toate că, prin trupul său fusiform și aspectul său general, amintește mai degrabă de hering. Aventura sa în apele noastre începe în anul 1956, odată cu eliberarea unui prim lot de exemplare adus tocmai din lacul Ciudskoe aflat în fosta URSS. Coregonul are corpul argintiu, fără pete sau puncte, iar în perioadă de reproducere, solzii săi sunt mai strălucitori. Lungimea medie este de 50-60 cm, iar greutatea de 2-3 kg. Este un salmonid care îndrăgește apele dulci și stătătoare. Reproducerea are loc în lunile noiembrie-decembrie. Dacă puii se hrănesc îndeosebi cu larve de țânțari și alte organisme zooplanctonice, adulții au un comportament de prădător prin excelență, hrănindu-se îndeosebi cu pești de talie mică. Este considerat foarte valoros pentru industria piscicolă, coregonul având o carne deosebit de gustoasă, foarte asemănătoare cu a păstrăvului.

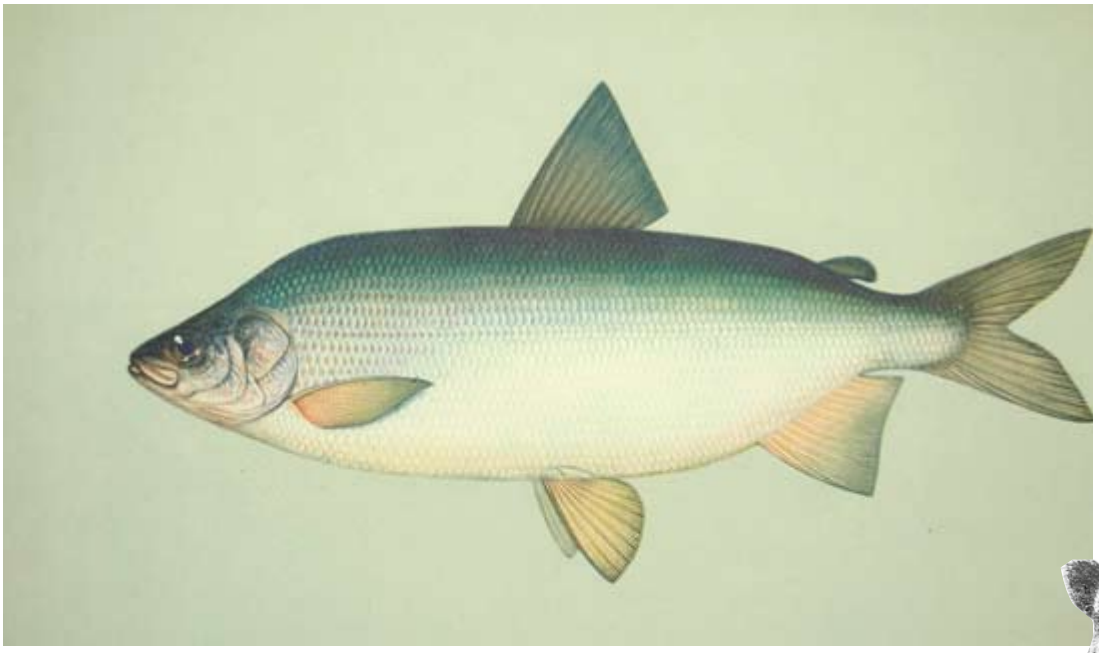

Peştele soare
(Lepomis gibbosus)

Cunoscut de pescari şi sub numele de sorete, biban american, regina bălţii, a fost adus din Statele Unite, patria să de baştină, unde este o specie foarte comună. La sfârşitul secolului al XVIII-lea, a ajuns şi în Europa, fiind adus pe post de peşte ornamental, datorită coloritului său deosebit. A scăpat în râuri şi, în prezent, îl întâlnim în aproape orice ţară europeană. La noi populează preponderent lacurile, bălţile şi râurile din sudul ţării, bălţile de revărsare ale Dunării şi complexul lagunar Razelm-Sinoe din Deltă. Este un peşte mic, atingând, de obicei, lungimi cuprinse între 12-15 centimetri. Înoată la suprafaţă, în apele calde, evitând locurile mai adânci. Este un peşte cu slabă valoare economică, fiind considerat, pe bună dreptate o pacoste: devorează icrele şi puietul speciilor de peşti autohtone valoroase. Pescarii îl prind şi îl folosesc ulterior ca nadă vie pentru peştii răpitori autohtoni, în special pentru captura bibanului comun *(Perca fluviatilis)*.

Crapii chinezeşti
(Ctenopharyngodon idella, Hypophthalmichthys molitrix şi Aristichthys nobilis)

Din cele aproximativ 12 specii de peşti introduse în ultimul secol în apele noastre, grupul acestor crapi chinezeşti reprezintă, cu siguranţă, peştii cu cea mai mare valoare economică, deşi, atunci când sunt introduşi în habitate naturale, intră în competiţie cu speciile autohtone, concurând cu acestea pentru resursele mediului. Cunoscuţi publicului larg sub denumirea de crap cteno, crap argintiu şi novac, aceşti crapi de origine chinezească reprezintă o parte importantă din cantitatea totală de peşte capturat anual în ţara noastră.

Novacul *(Aristichthys nobilis)* e numit, la noi, și sânger, datorită culorii roșiatice pe care o capătă după ce moare. A fost adus din China, unde s-a înregistrat, de altfel, și recordul speciei: peste 100 kg greutate neoficial și circa 80 kg oficial. Conform site-ului www.crap.ro, cel mai mare crap novac din România a fost pescuit pe lacul Cernica și cântărea 68 kg. Carnea sa este superioară celei de fitofag sau de crap Amur, motiv pentru care piscicultura novacului este mai dezvoltată decât cea a celorlate două specii chinezești. După ce, în anii 1980, a fost introdus în SUA, pentru limitarea dezvoltării algelor microscopice apărute în procesul de eutrofizare, novacul este, în prezent, considerat un dușman al speciilor autohtone de pești, cu care concurează pentru hrană și spațiu. Americanii nu-l consumă, considerându-l toxic, iar sutele de tone de novaci prinși anual sunt incinerate... Deși multă vreme s-a crezut că nu se reproduce în stare sălbatică în România, s-au prins numeroase exemplare mici de novac atât în Delta Dunării, cât și pe majoritatea râurilor mari.

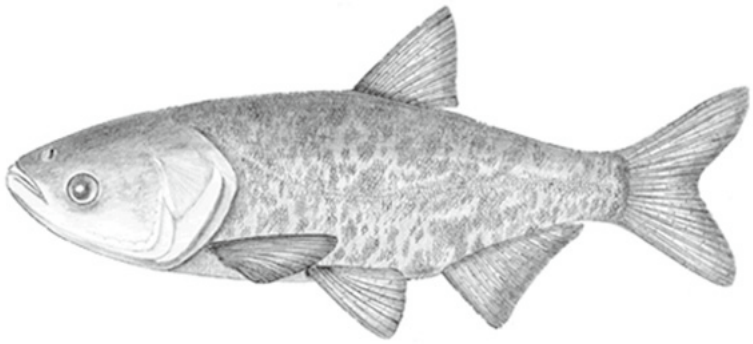

Fitofagul sau crapul *(Hypophthalmichthys molitrix)* este un pește planctonofag cu ritm de creștere rapid (în primii ani de viață poate depăși greutatea de 4 kg). Țara sa de origine este tot China și a fost introdus în apele din lumea întreagă atât pentru comercializarea intensivă a cărnii, cât și pentru faptul că această specie este mare consumatoare de alge, iar oamenii au sperat ca astfel să limiteze creșterea explozivă a algelor, produsă de excesul de nitrați și fosfați ajuns în lacuri (eutrofizare). Crapul argintiu a ajuns în țara noastră la începutul anilor 1960, inițial încercându-se aclimatizarea sa doar în crescătorii naturale, deschise. De aici, a ajuns accidental în Dunăre. Deoarece, dintre toate speciile de crapi chinezești, aceasta se adaptează cel mai bine condițiilor de trai din apele românești, fitofagul a proliferat atât în crescătorii, cât și în Dunăre, unde face obiectul principal al pescuitului. Diferențele fiziologice dintre fitofag și novac sunt minime și foarte dificil de sesizat, cu atât mai mult cu cât s-a reușit hibridizarea celor două specii. În general, fitofagul are capul mai mic și o colorație mai deschisă decât a sângerului. Recordul în România aparține unui exemplar de 55 kg.

Crapul Amur

(Ctenopharyngodon idella), mai cunoscut sub denumirile de cteno, cosaș sau ten, este o specie originară din nordul Chinei, Manciuria și Siberia Orientală, patria sa fiind, după cum spune și numele, bazinul hidrografic al fluviului Amur. Este o specie care se hrănește exclusiv cu stuf și vegetație submersă. Ritmul său de creștere este superior ritmului crapului românesc; din acest motiv valoarea să economică este ridicată, cu toate că nu are o carne la fel de gustoasă precum a crapului autohton. Are o siluetă prelungă, atletică, cumva atipică pentru o specie de crap. Crapul de Amur este foarte apreciat pentru rolul său de "sanitar" al bălților invadate de stuf, din acest motiv fiind întâlnit în toate lacurile și bălțile administrate de piscicultori. În România a fost introdus odată cu crapul sânger. În prezent se întâlnește în toate râurile și în Dunăre. Specia a prosperat îndeosebi în Deltă, aici având hrană din belșug.

Păianjenul Văduva Neagră
(Latrodectus tredecimguttatus)

Iată că am ajuns și la ultimul dar cel mai periculos invadator nou pătruns în faună României. Este una dintre multele specii de păianjen cunoscute sub numele de "văduvă neagră" (31 specii). Mai precis, specia care a pătruns la noi este cunoscută sub denumirea de "văduva neagră mediteraneana". Văduva neagră a fost menționată pentru prima data în arahnofauna (fauna de păianjeni) României în anul 1963, când cercetătorul I. Vintilă a descoperit primul exemplar în preajma localității C.A. Rosetti din Delta Dunării. Trei ani mai târziu, un alt exemplar este colectat pe insula Popina din Lacul Razim, iar un al treilea în anul 1968, tot în Deltă, lângă Periprava. Invazia începuse.

Epopeea celui mai periculos păianjen european în România este considerată de oamenii de știință drept încă o dovadă clară a fenomenului de încălzire globală din ultimii ani, deoarece această specie este, prin definiție, una iubitoare de căldură. În ciuda știrilor alarmiste destinate să înspăimânte românii de pe litoral în fiecare vară, temuta văduvă neagră nu a pornit un război personal cu românii. Spre exemplu, un cercetător care, în vara anului 2004, a colectat nu mai puțin de 384 de păianjeni din Dobrogea, a avut surpriza să descopere doar trei (!) văduve negre între aceștia... Cu toate acestea, putem vorbi fără doar și poate, de o extinderea arealului acestei specii emblematice de păianjen. Dacă în urmă cu 50 de ani se întâlnea aproape exclusiv în Deltă Dunării, în intervalul de ani scurs de atunci până în prezent, văduvă neagră a fost semnalată în mai multe localități și stațiuni din apropierea litoralului Mării Negre precum Histria, Agigea, Eforie Nord, Eforie Sud, Techirghiol, nordul satului 2 Mai și pădurea Hagieni. În ciudă isteriei declanșate de mass media, nu este un păianjen cu potențial mortal, cu toate că persoanele în vârstă, cardiacii și bătrânii pot prezența complicații dacă sunt mușcați. Datele arată că se înregistrează un deces la 200 de cazuri. Durerile apar la câteva ore de la mușcătura și se extind de la locul mușcat spre întreg membrul. Alte simptome include, de la caz la caz, salivația și transpirația abundente, accelerarea pulsului, amorțeală, furnicături, semnele unei false apendicite, erupții cutanate, stări de confuzie. Veninul femelei este periculos, masculii fiind incapabili să muște. Dihania poate elimină în timpul mușcăturii o cantitate de 3-5 miligrame de venin compus din 12 aminoacizi și câteva proteine, dintre care una are efecte toxice pronunțate. Este ușor de recunoscut, având culoarea neagră strălucitoare, cu câteva pete roșii stridente. Își instalează pânza în formă de pâlnie sub pietre, printre ierburi sau în adânciturile din sol. Prospera în perioadele de secetă și este posibil ca, în viitorul apropiat, să o întâlnim și în sudul Moldovei, al Munteniei și Olteniei, precum și în zonă Porților de Fier. Norocul nostru....

Dan Lambert HODONEANTU

Bizamii
(Ondatra zibethica L.)

Printre nenumăratele specii de interes cinegetic, se numără și bizamii, care așa cum ne asigură Viorel Bulgărescu în Revista Diana Nr.4/l994, au fost semnalați pe teritoriul României în județele Timiș, Bihor, Satu Mare în jurul anilor 1940 veniți din Ungaria. În estul țării, respectiv - Delta Dunării și lacurile litoralului, după l954, este semnalat de biologul Ludovic Rudescu, argumentând cu primele exemplare capturate.

Ca specie, bizamii fac parte din Ordinul Rodenția – Familia Microtidae și au o logevitate de aproximativ 5-6 ani, fiind prin excelență consumatori vegetali, maturitatea sexuală o dobândesc după vârsta de cinci luni, se împerechează de trei-patru ori pe an, gestația durând 28-30 de zile, dând naștere la 4-12 pui, alăptați 18-20 de zile. Trăiesc în colonii, în cotloane săpate în sol, sau movile vegetale construite pe ape, în ambele cazuri cu ieșiri sub nivelul apei (Cotta și Bodea Vânatul României -1969)

Ca vânător, i-am cunoscut pentru prima oară în zona Marghita din Bihor în anul 1958, unde populau apele bălților de pe Valea Ierului

(Sălacea, Andrid, Galoş Petreu, Cheţ, Albiş, Sanislău, precum şi cursurile Husasăului, Barcăului, Pirului.

În aceste zone, pe atunci, localnicii săpau galeriile bizamilor de unde capturau în jur de 3000 exemplare, pe care le valorificau prin centrele D.C.A. cu sume de achiziţii atrăgătoare, pielicelele fiind destinate industriei blănăriei, din care se confecţionau mantouri şi alte obiecte de lux (cape, căciuli, gulere, etc.).

În prezent, nu mai prezintă acelaşi interes, datorită schimbării modei, bizamii fiind vânaţi sau capturaţi accidental.

Este interesantă istoria răspândirii lor, nu numai în România , cât mai ales perspectiva speciei în viitor.

Ca loc de baştină, sunt consemaţi în Canada şi America de Nord, răspândiţi de la Oceanul Atlantic la Pacific, în mediul acvatic unde au găsit condiţiile existenţiale de consumatori vegetali (papură, pipirig, trestie, şovar şi alte plante acvatice).

Bizamii cântăresc 0,700-l,500 Kg. aseamăndu-se întrucâtva cu castorii, în ceea ce priveşte modul de viaţă şi construirea adăposturilor. Fiind animale precaute frecventează teritoriul pe înserat şi noaptea în căutarea existenţei sau pentru înmulţire.

Spre sfârşitul verii, noile generaţii au un fel de migrare în căutarea unor zone neocupate, unde îşi întemeiază coloniile, fapt ce le asigură o răspândire rapidă.

După afirmaţiile lui Emil Nadra în Revista Carpaţi Nr. 1/1947, colonizarea bizamilor în Europa s-a făcut prin 1905 în Boemia pe domeniile princiare Collerado- Mannsfeld din localitatea Dobrici din apropiere de Praga, de unde s-au răspândit în teritoriile şi ţările înconjurătoare, iar după 16 ani (1921), populaţiile erau apreciate la peste două milioane exemplare. Prin 1926 erau foarte răspândiţi în Ungaria unde se recoltau peste 30000 exemplare, iar la 1939 erau semnalaţi şi la Dunăre în zona Drava.

Prima capturare pe teritoriul României s-a făcut în 1942 în hotarul Comunei Periam din Timiş, pe canalul Aranca. Se presupune că răspândirea în zona pescăriilor Cefa din Bihor era realizată cu ceva mai înainte.

În Delta Dunării au apărut după anul 1954 venind din bălţile din sudul Moldovei şi de pe râul Prut, de unde s-au răspândit pe lacul Brateş, încât la nivelul anilor 1977-1980 erau semnalaţi şi în complexul Razelm-Sinoe şi lacurile litoralului, precum Taşaulul unde am impuşcat doi bizami. Nu pot afirma ca vânarea acestor "şobolani cu blană scumpă" mi-a provocat o pasiune deosebită, precum cea a vidrelor, norițelor, sau altor mustelide (jderii). Dar pentru a le captura, pe oricare dintre ele, trebuie să ai răbdarea necesară în pânde prelungite, fără de care nu te alegi chiar cu nimic.

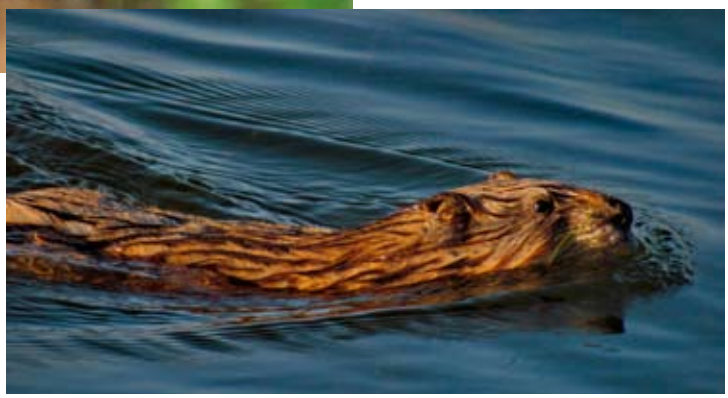

Alexandru ALACI

Legendele florilor

1 Legenda florii de colț

Simbol al curajului și dragostei, al purității și curateniei, floarea-de-colț (Edelweiss, Floarea-reginei, *Leontopodium alpinum*) este și un simbol național în multe țări cum ar fi: Elveția, Austria sau Germania. Semnificatia germana a numelui este edel - aristocratic si weiss - alb.

Metabolismul rar al florii de colț a protejat-o timp de mii de ani în condiții climatice aspre. Floarea de colț crește pe vârfuri montane cu înălțimi de 1500-3400 metri deasupra nivelului mării. O asemenea locație expune această floare la raze ultraviolete puternice, presiune atmosferică ridicată, condiții meteorologice exteme și schimbări ale umidității.

Greu de găsit, ea devine în imaginarul popular o adevarată comoară, iar cei care se încumetă să o caute sunt eroi ce riscă totul pentru a trece prin acest test, la capătul căruia se vor număra printre puținii care au avut curajul și șansa de a găsi această delicată floare. Pentru că în basme și povești ei trebuie să depășească numeroase obstacole, să lupte adesea cu ființe fabuloase, să înfrunte munții și pericolele acestora, totul pentru trofeul suprem – Floarea de colț.

Această floare este prezentă în arta populară, în basmele și legendele vechi de secole, în tradițiile păstrate de la o generație la alta.

În Romania, floarea de colț are mai multe denumiri. Nestor Urechea, în 1911 ne spune că – "Edelweiss este numele nemțesc al unei flori care crește numai pe piscurile înalte ale Alpilor și pe steiurile inaccesibile ale Bucegilor noștri. Un gând curtenitor a îndemnat pe unii s-o numească pe românește floarea reginei; nu aceste este însă adevăratul său nume, ci acela dat de ciobanii care petrec vara în vecinătatea ei – pe plaiurile Caraimanului și Costilei – și anume Floare de colți, Floare de Bucegi, sau, mai simplu Floare, căci după cugetul ciobanilor ea este floare, așa cum Dumnezeu este Dumnezeu", iar la 1926 ne spune că "Denumirea de Floarea Reginei nu este populară, ci este o denumire recentă dată în cinstea reginei Elisabeta, căreia îi era foarte dragă. Numirea ciobanească era Floare de Bucegi sau Floare de Colți, si mai simplu, Floare. În muntele Ceahlău se numește Albumeala și Tudelița."

Legenda care circula în folclorul popular românesc pune apariția pe pământ a florii de colț în strânsă legătură cu momentul nașterii lui Iisus Hristos, astfel că: Steaua care i-a călăuzit pe cei trei magi spre locul nașterii Domnului, a stat o clipă deasupra Bethleemului și s-a gândit ce să facă mai departe, căci își îndeplinise misiunea dată de Dumnezeu. "*Să mai stau pe cer așa strălucitoare cum m-a făcut stăpânul lumei, nu se poate, fiindcă nu trebuie să uit că unealta smerită sunt în mâna Domnului; și apoi s-ar înșela oamenii, crezând că pe fiece seară s-a năs-*

cut Fiul. Unde să ma aciuiesc, dar, pe Pamant?" Și cobori steaua de pe boltă, să-si afle locul de odihnă. Călătorind peste mări și țări, peste ținuturi cu oameni mai sălbatici decat fiarele, care înrobeau alți oameni, sau se războiau pe gustul conducătorilor, într-o zi- "steaua sosi deasupra unor munți înalți cu spinări îmbrăcate cu o iarbă scundă", stânci golașe și molifti trufași. Erau Bucegii, cufundati în liniște și pace, cum nu întâlnise nicăieri în lunga sa rătăcire în jurul Pământului. "Nici chiote sălbatice chematoare la măceluri, nici vaete, nici plânsete; o tăcere adâncă nesfârșită. Și, desfăcându-se în mii de steluțe, căzu, de se agăță de steiuri și ziduri uriașe; fiecare steluță se făcu o floare albă, moale ca lâna; Și așa se înfăptui Floarea Bucegilor."

nu se putea căsători cu Crăiasa Zăpezii. Dar în ciuda acestui fapt, multe suflete curajoase au încercat să vorbească cu ea, în speranța că o vor convinge să îi iubească. Fiecare pețitor s-a dus în palatul magnific de gheațp cu acoperiș de cristal, unde era tronul Crăiesei. Dar în momentul când începea să vorbească despre dragoste și vroiau să ceară mâna ei, mii de spiriduși apăreau, îl luau și îl aruncau de pe stâncă, într-un abis fără fund. Crăiasa se uita calmă la scenă și inima ei de gheața nu era capabilă să simta niciodată dragoste sau mila.

***

În legendele care circulă în zona Munților Alpi se spune că floarea de colt (l'edelweiss) s-a născut în Paradis, dintr-un fulg din lâna de miel, pe care Sfânta Fecioară l-a lăsat să atingă pământul după ce Ea a adormit torcând. Se pare că această floare aduce noroc celor care o culeg.

***

O altă legendă din zona Alpilor ne povestește că: Ceva timp în urmă, pe cel mai înalt vârf din Alpi, a trăit o zână frumoasă, pe care toată lumea a numit-o Crăiasa Zăpezii. Cei care trăiau în munți, vânători și păstori, au urcat să admire crăiasa, dar toți au căzut de pe stâncă și s-au prăbusit în defileu. Părea astfel că nici un muritor

***

Legenda palatului de cristal și a reginei frumoase s-a împrăștiat în cele mai îndepartate sate alpine și case de vânători neînfricați. Fascinat de această legendă, un vânător, a decis să își încerce norocul. După ce a părăsit valea, el a mers vreme de mai multe zile, a urcat pe piscurile acoperite cu zăpadă și gheață, în ciuda vântului. De multe ori se părea că totul era pierdut, dar gândul la crăiasa frumoasă îi dădea puteri noi și se forța să meargă mai departe. În cele din urmă, după multe zile, el a văzut un palat de gheață, strălucitor. Și-a adunat ultimele lui puteri și a intrat în Sala Tronului. El a fost atat de șocat de frumusețea crăiesei, că nu a putut rosti un cuvânt. Crăiasa s-a uitat în tăcere și a crezut că daca el nu cere mâna ei, atunci nu este nevoie să apeleze la spiriduși. Spre surprinderea ei, a descoperit însă

că, comportamentul vânptorului a atins inima ei. Ea și-a dat seama că-i place acest vânător îndrăzneț, care era tânăr și frumos.

Pe măsura ce timpul a trecut, deși i-a fost frică să recunoască, era fericită să se căsătorească cu acest om tânăr. Între timp, spiriduşii au fost foarte surprinși să vadă acest lucru, dar apoi au devenit foarte supărați. Ei se temeau foarte tare cp regina lor poate încălca legea și va aduce oameni pe munte. Văzând că regina nu se grăbea să scape de vânător, spiriduşii au decis să preia inițiativa în mâinile lor. Într-o seară, după lăsarea întunericului, au sărit, l-au apucat pe tânprul vânptor și l-au aruncat de pe o stâncă. Crăiasa Zăpezii a văzut totul dar nu a putut face nimic. Însa inima ei de gheață s-a topit și a devenit o femeie simplă, iubitoare.

Și o lacrimă i-a curs pentru prima dată din viața ei. Lacrima crăiesei a căzut de pe stâncă și s-a transformat într-o stea de argint mică. Acesta a fost prima floare de colț ... Flori, care de atunci se găsesc doar pe vârfurile cele mai înalte și pe marginea prăpăstiilor.

Floarea de colț sau floarea reginei *(Leontopodium alpinum)* - este o adevarată perlă a munților noștri, o specie declarată monument al naturii din anul 1933. Plantă erbacee, perenă, din familia *Asteraceae,* de o frumusețe aparte și totodată cea mai rară din întreaga floră montană crește în munții calcaroși, în pajiștile de pe versanții abrupți și însoriți, sau pe stâncării. Este întâlnită în România pe stâncile aproape inaccesibile omului din Munții Vrancei, Munții Bucegi, Munții Făgărașului, Munții Maramureșului, Rodna, Obcinele Bucovinei, Masivul Ceahlău, Retezat, Godeanu.

Floarea de colț este protejatp în rezervații naturale cum ar fi cele din Piatra Craiului, Munții Bucegi, Ciucaș, județul Alba etc. În rezervația botanică din Alba floarea de colț coboara la cea mai mică altitudine - circa 600 m - din Europa.

Sursa foto: http://szega00.picof.net/gallery/floare-de-colt-29368/

Floare de Colț în mediul ei natural, pe vârful Hăşmaşu Mare (la 1800 m)

Caracteristici

Floarea de colț este o plantă de stepă, venită de departe, din ținuturile Asiei, unde pe alocuri crește înaltă și deasă ca iarba. Întreaga plantă este acoperită de peri catifelați de culoare argintie, ce protejează frunzele și florile de vânt. De altfel, aspectul ei din pâslă are menirea s-o apere de căldura și vântul care suflă în țara de baștină. Face parte din familia *composaea*.

Întâlnitp de cele mai multe ori pe culmile stâncoase și tot mai rar pe platourile montane, floarea de colț are rădăcina fixată în puținul pământ rămas între scobiturile săpate în stâncile calcaroase. În pământ are un rizom cilindric, acoperit cu resturi de frunze negre-brune, iar la suprafața pământului formează o rozetă de frunze, din mijlocul cărora se ridică o tulpină scurtă de 5-20 cm, uneori de 30 cm, ce poartă o inflorescență numită calatidiu, de forma unui disc, în care sunt grupate, în mod normal, florile. Tulpina este îmbracată în partea de jos cu frunze catifelate, de dimensiuni diferite așezate de jur împrejurul tulpinei, în formă de cerc. Numeroasele și micuțele flori, compuse din petale de un alb imaculat sunt dispuse în așa fel încât lasp impresia unei singure flori de forma unei steluțe. La noi în țară, floarea de colț poate fi văzută înflorită în lunile iulie și august.

În diferite locuri din lume unde mai poate fi întâlnită, floarea de colț poate atinge înălțimea de până la 80 cm.

Denumiri

Floarea de colț *(Leontopodium alpinum)* mai este numită popular și floarea reginei sau: albumeala, albumița, edelvais, flocosele, steluța, floarea-doamnei, siminic.

Habitat

Floarea de colț poate fi întâlnitp pe abrupturile și piscurile calcaroase din Munții Maramureșului și Munții Rodnei, Obcinele Bucovinei, Rarău, Ceahlău, Ciucaș, Munții Bucegi, Făgăras, Cozia și Retezat.

În afara spațiului românesc, floarea reginei înfrumusețează zone din Abruzzi, Alpi, Balcani, Carpați, Pirinei, dar și din Asia Centrală și de Est.

Simbol

Floarea de colț este simbolul iubitorilor de drumeție la munte. De aceea este căutată și culeasă uneori nechibzuit. Odinioară, floarea de colț împodobea pajiștile de pe culmile domoale ale Bucegilor și Făgărașului, dar fiind mai la îndemâna omului a fost culeasp fără cruțare, dispărând complet. Azi o mai întâlnim sus, pe cetățile de calcar. Și numai în puține locuri, ca în Munții Apuseni, coboară la 600 m.

Această plantă reprezintă în tradiția populară românească un simbol al dragostei și se spune că bărbații își demonstrau dragostea, îndemânarea și curajul, culegând o floare de colț de pe stâncile ascuțite ale munților și oferind-o iubitelor.

Această floare, ca o steluțp, este simbolul tinereții, al tuturor virtuților și harurilor sufletului omenesc. Din cer, peste crestele munților și peste colții de stâncă aplecați peste văgăuni si prăpăstii, se pornesc ploi de steluțe albe, catifelate. Sunt florile zânelor, care împodobesc munții.

În limbajul florilor floarea de colț simbolizează puritatea și curățenia.

2 Legenda Garofiței Pietrei Craiului

O poveste din vremuri apuse, plină de sensibilitate și frumusețe, ca și Garofița Pietrei Craiului, o floare care crește doar într-un singur loc pe planeta noastră – Piatra Craiului și care este un endemism unic în lume.

Demult, în vremuri îndepărtate, trăia la poalele unor munți înalți din Carpați un pădurar cu familia sa: soția și cei doi copii. Cel mai mic poreclit "Degetăruț" blond, cu un glas ca un clinchet de clopoței și surioara lui "Garofița" (de vreo 5 ani), brunetă cu ochi negrii strălucitori; ce purta o rochiță roz-cărămizie încrețită și cu dungi mai închise dispuse în cerculețe. Pădurarul era cunoscut de toți pentru blândețea lui și grija ce o avea față de animalele sălbatice, el le punea hrană pe vreme de iarnă. Uneori, îngrijea câte un pui de căprioară rătăcit, alteori lega rănile unui ieduț încolțit de fiare, ce se ivea în drumul lui pe cărările din pădure.

Într-o zi, aproape de căsuța lor a căzut un pui de acvilă (pajură) rănit la un picior de o săgeată. Pădurarul l-a luat în brate, i-a scos săgeata și l-a pansat. L-a mai îngrijit apoi câteva zile, până a mai prins putere și umbla fără să șchiopăteze.

Copiii l-au îndrăgit și îl hrăneau cu resturi din mâncarea lor (carne, pâine) i-au pus apă într-o albie din curte, să bea și să se scalde ceea ce

Garofița Pietrei Craiului (Dianthus callizonus)

tare îi plăcea puiului de pajură. Astfel s-a legat o strânsă prietenie între copii și pasărea care-parca le înțelegea graiul. Cât erau singuri acasă, cât tatal lor era în padure la lucru, pasărea aceasta frumoasă era preocuparea lor.

Mama lor i-a părăsit plecând în sat, unde s-a căsătorit cu alt om, nu-i plăcea să stea în pădure! Într-o zi acvila simțindu-se în putere, se înălță în aer, rotindu-se de câteva ori apoi, iute ca săgeata coborî din înaltul cerului, jos în curtea pădurarului de unde cei doi copii o urmăreau, minunându-se de frumusețea ei.

Mult doreau și copiii să vadă munții cu vârfurile lor semețe, să zboare și ei spre înaltul cerului. Într-o zi și-au spus dorința pajurei, iar aceasta întelegându-i a dat afirmativ din cap în semn că îi va plimba până la munții învecinați.

Zis și făcut! Într-o zi fiind iar singuri acasă, pajura le-a facut semn să vină, să se așeze pe spatele ei; fetița îl âinea în brațe pe frățiorul ei mai mic și cu băsmăluța ce o avea pe cap a înfășurat gâtul pajurei ținându-se de el ca de căpăstru. Când totul a fost gata acvila a facut un semn din cap parcă ar fi zis: "fiți gata, pornim!".

Erau uimiți de tot ce vedeau, zburând peste nesfârșite păduri de brazi. După câtva timp acvila s-a rotit în cerc, coborând lângă niște stânci, aproape de un lac imens, care în lumina apusului de soare sclipea ca niște solzi de aur. Era marele lac Balea. Copiii s-au dat jos de pe spatele păsării și în timp ce ei culegeau afine și strugurei din acele locuri, aproape de pădure, acvila, bucuroasă că a găsit o bucată de carne de căprioară, s-a ospătat, mâncând pe săturate, iar apoi a băut apa din lacul cu apa rece, cristalină. Dar, bucuria a fost de scurtă durată, deoarece dintr-o dată biata acvilă a căzut la pământ moartă. Se vede ca acea carne, era otrăvită, pusă drept momeală pentru animalele din pădure, vânate pentru blana lor prețioasă (râși, jderi, vulpi etc).

Bieții copii au plâns amarnic pentru că erau departe de casă, nu aveau cum să mai ajungă la ei acasă, unde desigur îi aștepta tatăl lor îngrijorat. Copilașii au umblat ținându-se de mână, prin preajma locului, sperând că doar-doar vor întalni pe cineva să-i găzduiască. Soarele apunea, se însera, când spre bucuria lor, au zărit în padurea din apropiere un castel în care jucau razele soarelui în asfințit. S-au îndreptat într-acolo și într-adăvăr i-a întâmpinat o minunată zână îmbrăcată în alb, pe fruntea căreia strălucea o diademă: era zâna acelor munți!

Copiii au îngenunchiat și cu lacrimi în ochi, o implorau să-i găzduiască peste noapte. Dar, în zadar o rugau, parcă avea inima de piatră. În loc să-i ajute le-a spus: *"în palatul meu de cristal nu au voie să intre pământenii, singurul lucru ce pot să-l fac este să vă transform în două flori alese, să creșteti în stâncile calcaroase ale munților din apropiere, pe care voi nu-i cunoașteti, dar se numesc Munții Piatra Craiului, așezați sub Munții Făgăraș. Veți crește acoperind stâancile ca un covor verde, iar primăvara, veti inflori, înfrumusețând aceste locuri. Numai dacă un tânăr îndrăzneț va ajunge prin aceste locuri, și va aduce cu el apa tămăduitoare de la șapte izvoare - de pe malul Oltului și vă va stropi, veți redeveni ființe omenești, și vă veți bucura de viața hărăzită oamenilor buni de pe pământ".* Ținând un glob de aur strălucitor în mână, zâna munților i-a fermecat, transformandu-i în două flori frumoase, rare care nu se mai găsesc în toată Europa: Garofița roșu-cărămizie, și Degetăruțul care cu clinchetul lui cristalin trezește toate florile de munte la viață.

În acele vremuri îndepărtate, popoarele umblau pe drumurile croite de strămoșii nostri (de geto-daci și mai tarziu de romani). Drumul mergea de la Dunăre de-a lungul văii Oltului - prin numeroase locuri cu izvoare tămăduitoare - și trecea spre Făgăraș ținând legătura de continuitate în țara Transilvaniei (spre Sarmisegetuza).

În acele timpuri îndepărtate, pe malul Dunării, într-un castel, s-a născut unicul fiu al unui domnitor, căruia la naștere i-au dat numele Dunăre-Voinicul. Se spune că una din ursitoare i-ar fi prezis ca, atunci când va crește mare, va face un drum lung, ținand firul unei ape și că în stâncile calcaroase ale munților își va găsi aleasa inimii; dar pentru a o afla va trebui să ducă apa vie tămăduitoare din toate izvoarele înșirate ca o salbă în drumul său și apa aceasta o va trezi la viață îndată ce va fi stropită cu ea.

Cam grea încercare îl aștepta pe Dunăre-Voinicul, care ajuns flăcău mare, nu-și mai găsea astâmpăr acasă. Părinții lui l-au pregătit de drum dându-i și doi tineri însoțitori, buni mânuitori de spadă, iar pe doi cai au încărcat merinde și vase pentru apa pentru un drum așa de lung.

Așa că într-o zi de primăvară, Dunăre-Voinicul, care acum se făcuse un flăcău chipeș, plin de curaj și credința în Dumnezeu porni la drum. Trecând prin locuri cu izvoare tămăduitoare, în fiecare ulcior a pus apă, începând de la Olănești, Govora, Călimănești și Căciulata, iar pe locul unde azi este Mănăstirea Cozia, era o mănăstire veche de călugari care l-au binecuvântat și l-au uns cu sfântul mir; așa au trecut și Muntii Cozia, ajungând la poalele Munților Făgăraș (cei mai înalți munți din țara noastră, cu două vârfuri, Negoiu și Moldoveanu (altitudine 2544 m).

Aici a poposit la poalele Munților Piatra Craiului. S-a odihnit în poiana din apropiere, unde pe stâncile calcaroase creștea o floare de culoare roz-cărămiziu cu niște crețuri și cerculețe mai închise.

Dunăre-Voinicu a ațipit și i-s-a părut că dintre acele flori înainta spre el o zână în veșmânt roz-cărămiziu, cu un păr negru și o privire strălucitoare. Din vorba în vorbă, Dunăre-Voinicul afla că pe zâna florilor o cheamă Garofița și toată povestea ei. Tânărul îi dădu să bea apa din ulciorul adus de la cele șapte izvoare și o stropi cu această apă. Atunci s-a înfăptuit minunea mult așteptată. Cei doi tineri îndrăgostiți de la prima vedere, și-au jurat credință până la moarte. Însă Garofița l-a rugat pe Dunăre-Voinicul să-l trezească și pe fratele ei Degetăruț care se afla în apropiere de marele lac Bâlea. Trezit la viață, Degetăruț se îmbrățișează cu sora lui Garofița și îi mulțumi lui Dunăre-Voinicul pentru că a avut curajul să înfrunte atâtea greutăți până i-a găsit pe aceste meleaguri stâncoase. Apoi cu toții au pornit în pădurea învecinată, să-l găsească pe tatăl lor.

Ajunși cu bine acasă l-au găsit pe tatăl lor slăbit și îmbătrânit de atâția ani cât a trăit singur, dar curând a prins puteri bând din apa de la izvoarele tămăduitoare adusă de Dunăre-Voinicul. Au încălecat apoi pe caii năzdravani care îi ducea ca vântul și ca gândul spre castelul unde pe Dunăre-Voinicul îl așteptau părinții.

Erau atât de fericiți când au văzut-o pe frumoasa Garofița, pe fratele și pe tatăl ei incat au făcut o nuntă mare, cu alai domnesc cum nu s-a mai pomenit prin acele părți ale Dunării. Ei au trăit ani mulți fericiți până s-au stins de bătrânețe, dar în munti, semințele răspândite de cele două flori până să le gasească Dunăre-Voinicul, au perpetuat neamul lor, încât astăzi ele împodobesc cu frumusețea lor pajiștile munților noștri și răzbesc pe frig și viscol, ca și tinerii din povestea de demult.

Caracteristici

Dianthus callizonus face parte din familia *Caryophyllaceae*. Floarea acesteia are în centru un cerculeț purpuriu pestrit, caracteristic. Pe dos, petalele sunt albe cu tendință verzuie, iar frunzele înguste îi alungite sunt așezate în perechi. Tulpina este scurtă și în vârf are o singură floare care are corola de circa 4 cm în diametru, formată din 5 petale late, dințate la vârf, culoare acesteia fiind roșu-carmin, la baza având o pată purpurie; este împestrițată cu alb și are peri strălucitori și mătăsoși. Înflorește în luna august. Popular i se mai spune "Garoafa Craiului".

Descriere

Tulpina nu este înaltă, aproximativ de 5-10 cm înălțime. Ea poartă la vârf o singură floare cu corola de circa 3 cm în diametru, formată din 5 petale late, la vârf dințate, de culoare roșie-carmin, la bază cu o pată purpurie, împestrițată cu alb și cu peri mătăsoși, strălucitori. Interesant este inelul din centru, purpuriu pestrit. Pe dos, petalele sunt albe-verzui, iar frunzele, care sunt înguste și alungite de 2-4 cm lungime, sunt așezate în perechi.

Ion Simionescu descrie astfel această garofita: *"Petalele, răsfrânte larg, sunt de un roș de carmaz șters. Pe ele sunt trase dungi, în lung, de un roșu mai aprins, iar spre lăuntrul florii, o rotița de dantelă fină cu ochiuri mici, de aceeași culoare mai închisă. Urmează apoi un cerc alb, cu raze iarași rosii, iar în mijloc, un joc de verde și alb neîntrerupt."*

"...micuța Dianthus callizonus, ce-i drept o raritate, poate fi luata ca tipul artei întrebuințate de natură pentru pictarea unei flori.... E una din podoabele Carpaților noștri, de care Alpii ar putea fi invidioși."
Ion Simionescu

Habitat

Acum mai bine de 150 de ani această floare nu era cunoscută. A fost descoperită pe crestele prăpăstioase ale Pietrei Craiului, de doi botaniști ardeleni, Kotschy și Schott. Apariția ei a produs senzație și nedumerire în lumea științei. Pe de o parte, ea nu a mai fost găsită în nici un alt loc din lume, și nici măcar pe vreuna din culmile muntoase vecine Pietrei Craiului. Pe de altă parte, această garofiță nu seamănă cu garofițele cunoscute, întrunind caracterele a două grupe sistematice ale genului: "Alpini" și "Glauci". De astfel originea sa nu este cunoscută nici azi.

Se crede că planta reprezintă o specie relictă, aparținând unui trunchi din care s-au desprins actualele garofițe alpine întâlnite în Europa. Supraviețuirea ei în Piatra Craiului s-ar explica prin poziția oarecum izolata a masivului. Dar și aici se găsește mai ales pe culmea vestică a masivului, dinspre valea Dâmboviței, la limita dintre etajele subalpin și alpin, ori rătăcită prin iarba ce acoperea stâncăriile din partea inferioara a zonei alpine.

Mărunta garofiță a ramas prizoniera muntelui, care timp de o jumătate de milion de ani a păstrat-o și a ferit-o de „gheara oamenilor" care o distrug chiar și în ziua de azi, când pe lângă faptul că este plantă ocrotită de lege, mai este și un endemism unic în lume!

Așadar, garofița Pietrei Craiului e o floare rară, care crește doar într-un singur loc pe planeta noastra – Piatra Craiului. Este o specie monument al naturii și este ocrotită prin lege!

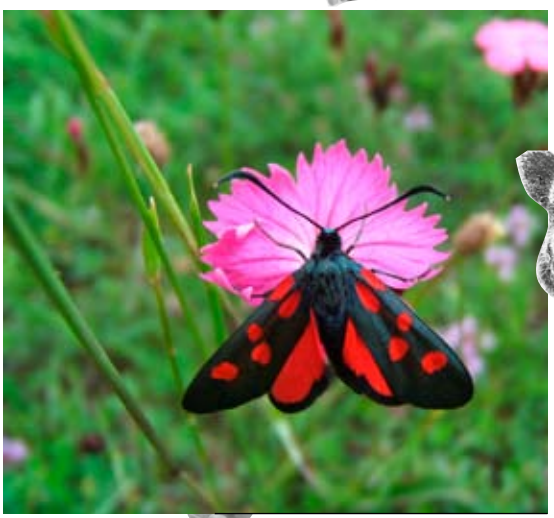

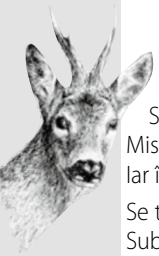

poezii

1. Rar se mai văd aripi să zboare,
Spre boltă urcă fum de șatră
Mistreții mari stau la răcoare,
Iar în pâraie curge piatră.

Se tulbură-n fântâni nămolul,
Subtil se-amestecă nisipul
Spre adâncimi ce-și dau obolul,
Iar soarele își pierde chipul

Din nesfârșit de nopți uscate
Chemări de bufnițe încheagă
În seva inimii ce bate,
Pierdute, urmele de vlagă.

Sub pom verdeața-i ofilită,
Un șarpe otrăvește mărul
Și seci minciunile imită
Cu mari succese adevărul.

Prea multe flăcări se ridică
Ca dansuri de vestale bete
Și vor, dar nu știu cum să zică
Ce mult au suferit de sete.

Încing vipie și văpaie
În chingi fierbinți, incandescente,
Sudorile ce curg șiroaie
Printre trăirile ardente.

De-atâta secetă se moare,
Sub pași, steril, pământul crapă,
Dar nu ne pasă ce valoare
E într-un strop curat de apă…

3. Răscoaptă, vara stă să cadă
Din crugul cerului fierbinte
În cupa timpului grămadă,
La fel ca-n anii dinainte.

Căldură cu parfum de miere
Prelinge soarele-n lumină
Peste pădurea care cere
Un strop de apă, că-i puțină.

Aproape să îmbobocească,
Își târâie bostanul vrejul;
Sătul de viața haiducească
Și-a ferecat cucul gâtlejul.

De pălălăile căldurii
Și lupii s-au oprit din goană,
Mai proaspătă umbra pădurii
Vrea ursul îmbrăcat în blană.

Se scurg izvoarele topite
Cu zvon plăpând și moleșeală
În miezul zilei să imite
Constant o vară ireală.

Casian BALABASCIUC

3 Legenda florii Papucul Doamnei

În multe creații ale sale, natura și-a arătat neîntrecuta-i măiestrie, dar în lumea florilor, a fluturilor și a păsărilor parcă a depășit orice imaginație. Mii de forme, de culori și nuanțe neașteptate, dulci și proaspete miresme, cântec de vrajă, dansuri de grație fără seamăn, toate, numai măiastra și gingașa natură le-a putut inventa pentru florile, fluturii, păsările și toate celelalte viețuitoare.

Papucul Doamnei, protejată prin Decret Regal încă din 1938.

Între minunile naturii nu pot fi uitate orhideele, splendori ale lumii plantelor, ce cresc în zonele calde ale planetei noastre, cu forme și culori foarte variate și puternic parfumate. Polenul acestor flori este cules de insecte și de niste păsărele atât de mici, încât oamenii le numesc "păsari muscă", sau colibri.

Orhidee cu flori mai modeste, totuși frumoase și foarte rare printre plantele din țara noastră, există și în unele poieni din munții noștri. Florile lor sunt de culoare roșu-sângeriu, având un pintene ce le face să semene cu un papuc și de aceea noi le numim "papucul doamnei", fiind o plantă ocrotită prin lege pentru a nu fi distrusă de nesocotința celor care o culeg.

Cea mai "vânată" orhidee europeană este fără îndoială *Cypripedium calceolus* – Papucul Doamnei. Însăși numele ne dă de știre că avem de-a face cu o legendă… Este o legendă care a fost preluată de multe popoare, asociind forma spectaculoasă a florii cu un papuc, al Zeiței Venus, al Fecioarei Maria, al unei domnișoare, care toate, furate de dragoste, dar trezite la timp, au fugit din fața ispitei, pierzându-și condurul în iarbă.

Când o vezi pentru prima dată, te oprești în fața ei ca în fața unui tablou vestit, dorit să-l vezi aievea. Deodată nu-ti dai seama: e o bijuterie de safire, rubine și dimante, cum pare când picătura de rouă se oprește în corola ei, sau un fluture rar, ori vreun colibri rătăcit prin plaiurile noastre?"
Așa descrie savantul Ion Simionescu gingașa orhidee, cunoscută sub numele de Papucul Doamnei

Dincolo de aceste povești încântătoare care se pot povești la gura sobei, realitatea este foarte tristă și îngrijorătoare: Papucul Doamnei poate deveni o legendă cu adevărat, adică ceva ce a fost și nu mai este. Pentru că a fost distrusa!

Floarea este prea frumoasa pentru ca oamenii să nu-i fi căutat povestea!

Legenda spune că pe aceste meleaguri ar fi poposit zeița Venus, zeița frumuseții din mitologia romană. Se povestește că la poalele munților Rarău erau trei ciobani cu turmele de oi. Era primăvară și întreaga natură mustea de viață. Pădurile înverzite și cântecul duios al fluierului te îmbiau la vrajă și la dragoste între oameni. Venus stătea lungită pe iarba moale sub un stejar și asculta fermecata glasul fluierului, uimită de frumusețea celui care cânta, un cioban, pe nume Ionică. Dar și zeița era răpitor de frumoasă și de grațioasă, fiind învesmantată într-un val alb-liliachiu, cu o coroniță de flori pe frunte. Jupiter, de teamă că zeița va rămâne pe Pământ de dragul ciobanului cu fluier, a slobozit un fulger teribil și i-a poruncit să se întoarca în lăcașul zeilor, în Olimp. Ascultându-i porunca, și alergând în mare grabă, Venus și-a pierdut papucul din piciorul stâng.

Ionică, ciobănașul, găsind papucul, mare i-a fost mirarea când a văzut că papucul nu poate fi urnit din loc, ca și cum ar fi prins rădăcini. Și într-adevăr până seara, în jurul papucului zeiței au crescut câteva frunze verzi, late, cu nervuri arcuite în jurul lor. Frământat de gânduri Ionică ciobănașul a adormit lângă papucul uitat de zeiță, visând că aceasta îi spunea: "Să nu miști papucul din locul lui pentru că el se va transforma în cea mai frumoasa floare ce va împodobi văile munților voștri".

Ionică s-a trezit dimineața vesel, rămânând pironit locului ceasuri intregi pentru a vedea împlinirea minunii visate. Și minunea se împlini!

Povestind cele întâmplate oamenilor locurilor și celorlalți ciobani, floarea crescută din papucul zeiței a căpătat numele de "papucul doamnei" sau "pantofiorul lui Venus", așa cum se știe și în zilele noastre, simbolizând dragostea de natură a oamenilor și bucuria lor la venirea verii.

Papucul Doamnei este o specie foarte rară de orhidee. În toată Europa, Papucul Doamnei este pe cale de dispariție și este pe locul întâi pe lista plantelor protejate de lege. Multe organizații au început proiecte de înmulțire "in vitro" și repopularea zonelor istorice, unde specia acum nu mai exista, cu plăntuțe obținute

în laborator. Multe autorități au introdus amenzi exorbitante pentru distrugerea plantei sau a zonei în care ar crește.

În România, Papucul Doamnei este protejat încă din 1938, prin Decret Regal. Face parte din familia Orchidaceae și se întâlnește prin păduri, mai mult sau mai putin umbroase, pe coaste, în tufisuri, de preferință în terenuri calcaroase, în grupe sporadice.

Descriere

Primăvara, după topirea zăpezilor, eleganta orhidee răsare din pământ. Pe tulpina dezvoltă 4-5 frunze late, cu nervuri proeminente. În vărful ei, gingaș, apare o singura floare. Doar una – în schimb de o frumusețe neasemuită. Pare un papucel de catifea, de unde și numele. Buza de jos a florii e ca un balconaș galben-limoniu, stropit pe dinăuntru cu puncte și linii rubinii. Înlauntrul lui este ascuns nectarul căutat de insecte. Pe lături o înconjoară patru petale rubinii.

Caracteristici

Specie anuală, fără peri pe tulpina dreaptă, ramificată de la bază, Papucul Doamnei atinge o înălțime de până la doi metri. Frunzele ei sunt lungi de 6-12 cm, late de 2-4 cm, înconjurând tulpina, câte trei lanceolate, rareori opuse, rotunjite spre bază, ascuțite spre vârf și dintate pe margini. Pețiolul și nodurile frunzelor au glande de culoare roșu-închis. Inflorescențele sunt așezate la baza frunzelor superioare, cu 2-14 flori mari, lungi de 3-4 cm, de culoare roz-liliachiu. Pintenul este lung de 4-5 mm, verzui și puțin încovoiat. Fructul este o capsulă ovală. Înflorește din iulie-august până în septembrie.

Habitat

Este o orhidee cu flori galbene-rubinii. Floarea crește în umbra pădurilor de fag sau în locurile mai

însorite, calcaroase. Culeasă fără milă, floarea s-a împuținat, dispărând din multe regiuni ale țarii. Azi poate fi întâlnită mai ales în cetățile de piatră ale Bucegilor, Ceahlăului, Făgărașului și Retezatului.

În afara spațiului românesc, papucul doamnei mai poate fi găsit în Europa Centrală, Himalaya subtropicală și India.

Simbol

Orhideea, Papucul Doamnei sau "pantofiorul lui Venus", așa cum se mai numește și în zilele noastre, simbolizează dragostea de natură a oamenilor și bucuria lor la venirea verii. În limbajul florilor, orhideele sunt un simbol al purității, perfecțiunii și feminității.

Celor care vor avea bucuria de a o întâlni în drumețiile lor le amintim recomandarea lui Emil Pop valabilă și pentru alte flori:

"Aviz stăruitor celor care cu toată opreliștea oficială, nu-și vor birui ispita: să rupă ori să taie numai partea aeriană, să cruțe organul din care va renaște floarea; păcatul lor va fi mai mic."

LOUIS PASTEUR
și relația de colaborare cu medicii veterinari

Atunci când ți se ivește deosebita oportunitate, precum, onoranta și plăcuta ocazie de a publica un articol într-un almanah al vânătorilor, îți pui firește neapărat și întrebarea, dacă articolul în cauză răspunde cerințelor lor și dacă cititorii ei fideli, vor găsi interesul și preocuparea de a-l răsfoi și citi.

Pentru aceasta voi aborda o temă ce dorește aflarea spre informare și cunoaștere a unui domeniu de mare interes, cel medical (uman și veterinar), pentru ca să prețuim o muncă complexă de cercetare, experimentare și prelucrare a rezultatelor, de a cunoaște boala, de cine este ea produsă, și ce proceduri medicale și tratamente sunt necesare combaterii lor, de a proteja sănătatea animalului și a omului, în viață. Știința medicală dealungul secolelor de experimentări pe care le-a cercetat și le-a acumulat a valorificat aceste experiențe, pentru a aduce la cunoștiința celor interesați de fauna sălbatică și de interes cinegetic, patologia și etiologia bolilor ce influențează nemijlocit efectivele de animale sălbatice atât numeric cât și în diversitate prin mortalitate și morbiditate.Așa că se cuvine și este necesar să fie reconsiderată ideea

celor care nu au cunoştiinţe temeinice în acest domeniu, pentru a nu crea iluzia că un animal sălbatic nu poate avea probleme de sănătate, că ele prin creştere ajungând la maturitate sau la vârste inaintate, sunt împuşcate de vânători şi valorificate ca atare.În realitate în terenul de vânătoare situaţia este cu totul alta şi complect diferită pentru-că ecosistemul natural al sălbăticiunilor abundă cu foarte multe boli medicale (neinfecţioase, infecţioase, parazitare) ce sunt cauzate de diverşi agenţi patogeni, şi se constituie adevărate rezervoare naturale de îmbolnăvire. De accea pentru depistarea precoce a situaţiilor de risc epidemiologic, pentru a putea păstra o stare de sănătate corespunzătoare a animalelor sălbatice, se are în vedere în timp şi în teritorii intervenţii rapide şi oportune, ce îşi găsesc finalitatea în prevenirea şi transmiterea bolilor cu risc major dela animalele sălbatice la cele domestice, şi invers dela cele domestice la cele sălbatice iar de aici dela ambele categorii la om. Examinarea clinică a sălbăticiunilor în natură este de la sine înţeles foarte dificilă şi se face fie prin urmărirea animalului dela distanţă o perioadă de timp, după care prin tranchilizare şi imobilizare mecanică, se cercetează boala prin consult şi cu recoltări de probe de sânge, de ţesuturi, de urină, fecal , sau se examinează cadavre de animale moarte cu ridicare de probe pentru efectuarea şi aflarea diagnosticului de laborator ce identifică corect şi precoce boala,şi de a preveni eventuala extindere a bolii cu caracter contagios. Acest lucru este bine de efectuat la mai multe exemplare de animale sălbatice şi nu doar dela un singur individ, pentru-ca suspicionarea in caz de boală să fie cât mai aproape de realitate. Odată cunoscută cauza bolii, a modului cum apare, cum evoluează ea pe teren şi implicaţiile bolii prin răspândirea în ecosistem ne avertizează cu certitudine starea de sănătate a animalelor, pentru a putea interveni la timp şi ferm prin măsuri imediate si tratamente sau vaccinări specifice cu scopul de a opri sau limita difuzarea bolii. De aici se cuvine a arăta şi responsabilităţiile ce revin celor ce gestionează fondul de vânătoare (administratorii fondului, a inginerilor silvici, a inginerilor cinegeticieni, a vânătorilor şi nu în ultimul rând a medicilor veterinari de circumscripţie arondat terenului de vânătoare. Medicilor veterinari le revine complexa şi dificila sarcină de a rezolva această problemă a apărării sănătaţii animalelor nu numai la efectivele de animale sălbatice ci şi la cele domestice, într-o strânsă şi benefică relaţie de cooperare cu ceilalţi factori enumeraţi mai sus. Etiologia şi patologia bolilor a constituit şi constituie şi la ora actuală probleme mari pe care umanitatea le are de rezolvat. Acestea au fost şi sunt cercetate şi aprofundate de iluştrii oameni de ştiinţă de-a lungul timpului, despre care îndrăznesc să scriu câteva rânduri pentru ai cunoaşte şi de a ne familiariza cu ei.

L O U I S P A S T E U R (1822-1895) om de ştiinţă francez ilustru nume în lumea ştiinţifică a vremii sale printr-o puternică coabitare şi simbioză a colaborat cu medici veterinari de excepţie pentru a realiza un comun deziderat şi anume"cauzele îmbolnăvirii omului şi a animalelor, cu ce boli, dacă ele pot fi eradicate, prin ce metode, cu ce tratamente medicale pentru a le preveni şi combate.

Dezideratul major ce se dovedea a fii VIAŢA era legată de creşterea speranţei de viaţă, de continua sarcină pentru reducerea ratei de mortalitate şi de morbiditate, de învingere a bolilor, era principala preocupare şi de mare nevoie a speciei umane şi animale, din întreaga sa istorie spre a fi rezolvată.

Nu este de mirare că această aventură ştiinţifică privind studiul patogeniei bolilor infecţioase la om şi animale, ce confruntă permanent viaţa se datoreşte microorganismelor ce declanşează boala, au fost experimentate şi cercetate iniţial pe experimentul animal, deoarece experimentul

uman la acea vreme a fost formal interzis. Somitatea ştiinţifică care în secolul al XIX-lea a revoluţionat şi poziţionat ştiinţa medicală într-o manieră necunoscută până atunci - MICROBIOLOGIA- s-a realizat graţie persoanei lui LOUIS PASTEUR într-o strânsă colaborare cu chimiştii, fizicienii, pe de-o parte, iar pe de altă parte cu tagma medicilor veterinari şi umani. Meritele ce revin în plan profesional medicilor veterinari care cu bună credinţă, seriozitate şi responsabilitate au recunoscut că le datorează şi fericitei relaţii, de simbioză cu medicii umani deşi relaţiile cu aceştia erau ştiute la mare concurenţă, la acea vreme.

De altfel ilustrul savant doctorand în ştiinţele, fizică şi chimie, iar în viitorul apropiat în microbiologie avea să declare următoarele:

Sunt fericit, în egală măsură, că am găsit ocazia să vă arăt că mă strădui să învăţ medicina veterinară, iar dacă aş fi fost mai tânăr şi chiar la vârsta mea valid m-aş fi înscris ca elev al şcolii de veterinară şi asta pentru că complexitatea medicinei veterinare l-a uimit, iar lucrările veterinare lecturate i-au incendiat mintea. Dar să-l cunoaştem mai pe îndeaproape pe acest faimos om de ştiinţă al vremii sale pe acest ambiţios şi încăpăţânat individ ce şi-a propus în viaţă să cucerească lumea. Iată un fragment din viaţa lui de elev care atestă aceste calităţi. Deşi provine dintr-o familie modestă, el elev fiind se supără foc când la susţinerea examenului de admi-

tere și promovare la școala de elită franceză din PARIS „ȘCOALA NORMALĂ SUPERIOARĂ„ școală ce cultiva genii și elite științifice,deși a reușit al 22-lea dintr-un număr de 40 din întreaga FRANȚĂ, în loc să fie printre primii trei, a răbufnit. Plin de nemulțumire a replicat:

Eu pe la mijlocul listei de reușiți? Eu PASTEUR. Nu!. Nu frecventez, mai bine mă prezint la anul.

În anul următor numele său figura ca reușit la poziția a doua. O școală de elită presupune multă învățătură și aplecare spre carte pe care el o face față cu brio, și se califică ca masterand în fizică și chimie. La vârsta de 27 de ani devine profesor de chimie la UNIVERSITATEA din LILLE. Ca profesor el descoperă și rezolvă o problemă pe care un student de al său o provoacă. Tatăl acestuia berar de meserie are o problemă legată de producția de bere pe care nu o obține în toate bazinele bună,în unele bazine berea se strică și nu știe de ce, si care ar fi cauza?

După o cercetare migăloasă și minuțioasă ajunge să afle și să demonstreze că în bazinele în care fermenta berea normală exista doar bacteria cunoscută SACHAROMYCES CEREVISIAE, în timp ce în alte bazine cu berea stricată alături de drojdia de bere mișuna tot felul de microorganisme ce cauzau stricare berii. Așa a ajuns să argumenteze prin experiențe, că spălatul bazinelor, după care opărirea lor cu apă fiartă rezolvă problema berii stricate. El remarcă cu această ocazie și arată că există germeni care mor în prezența oxigenului, așa descoperă fenomenul cunoscut sub denumirea de anaerobioză. Termenii de aerob, si de anaerob pentru microorganisme sunt datorate traiului lor în prezența sau absența oxigenului. Abordând problema fenomenului de fermentație a ajuns să demonstreze că fermentația lactică, alcoolică și acetică nu sunt doar procese pur chimice cum se credea până

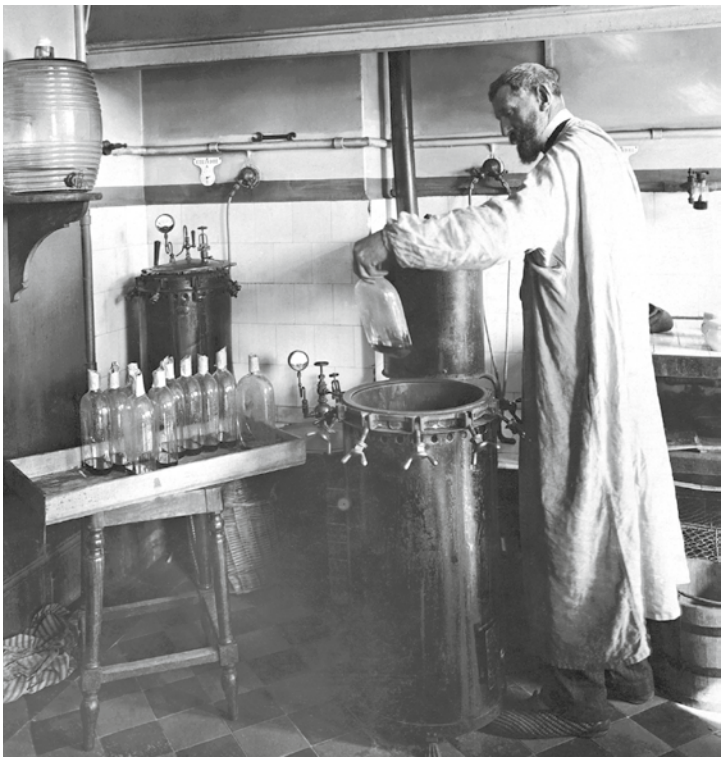

atunci, ci se datorau intervenției unor microorganisme ce se regăsesc în atmosfera înconjurătoare.

Tot el descoperă și cauza acririi vinului pe care o rezolvă printr-o simplă metodă de a incălzi vinul la temperatura de 67-70 grade, proces ce astăzi poartă numele de pasteurizare. Acestea au fost primele sale descoperiri care au avut un oarecare răsunet la acea vreme ce au demonstrat geniul său.

A doua mare aventură științifică s-a mutat în alt plan și a avut drept scop dovedirea că microorganismele din particule de materie moartă nu provoacă și nu cauzează boli la om și la animale ,printr-o naștere spontană de germeni cauzatoare de boli și că de fapt doar acele microorganisme ce au viață cauzează bolile. Nașterea materiei vii din materia fără viață este cu neputință. Așa s-a putut și s-a reușit să se demonstreze un lucru fără precedent și greu de acceptat de lumea medicală din acea vreme și care s-a lăsat a fi aspru criticată.A apărut și aplicația practică ce sa dovedit a fi de mare succes, aplicarea antisepticelor în boli.

LOUIS PASTEUR a intrat în domeniul medicinii veterinare în anul 1865 când el chimistul rătăcit în medicină a fost primit și acceptat în fieful ei, când i sa oferit ca temă de cercetare bolile viermilor de mătase, ceace cauza la acea vreme mari pierderi în industria textilă. Deși la acceptarea acestei teme de cercetare a replicat, că nu va pune niciodată mâna pe un vierme, ajunge ca numai după trei ani de cercetare să ofere un rezultat plauzibil privind cauza morții acestor viermi de mătase pe care o descoperă a fi produsă de un microb specific NOSEMA BOMBICIS .

Deceniul 1870-1880 rodnic pentru L. PASTEUR, în privința cercetărilor, a fost marcată de moartea a trei copii din cei cinci pe care îi avea, el a suferit apoi un accident cerebral din cauza căreia își va târî un picior și nu va putea

folosi abil o mână tot restul vieții sale. În schimb mintea îi merge brici lucru dovedit cu ocazia unei comunicări la ACADEMIA DE MEDICINĂ DIN PARIS prin expunerea unei lucrări intitulată TEORIA GERMENILOR, unde clar arată că microorganismele sunt cauza bolilor infecțioase la animale și om. Cu această ocazie majoritatea academicienilor și a cadrelor medicale umane și veterinare nu au fost de acord cu promovarea acestei idei, ei au continuat să creadă pe mai departe în teoria miasmelor morbigene (țesuturi moarte) cauzatoare de boli. Pentru a-și cuceri adepți îin ceea ce privește teoria germenilor PASTEUR se lansează într-o colaborare laborioasă cu medicii veterinari, este acceptat și primit de medicul veterinar HENRY BOULEY președintele ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A FRANȚEI în cercurile științifice veterinare pentru a relaționa cu ei în cercetare alături. În continuare împreună cu dr. veterinar HENRY TOUSSAINT face cercetări asupra cauzelor îmbolnăvirii păsărilor și a morții acestora pe care o cerceta de mai mult timp dr H.TOUSSAINT pentru care a și luat premiul academiei de științe pentru boala HOLERA AVIARĂ, posteritatea va nominaliza microbul patogen în cinstea lui sub numele de PASTEURELLA.

PASTEUR face cercetări privind boala cunoscută sub numele de antrax datorate BACILULUI ANTHRACIS un bacil sporulat puternic rezistent în natură aflată în așa numitele pășuni blestemate ce făcea ravagii la animale și om cauzându-le moartea. În anii care urmează L. PASTEUR se încununează cu un merit și cu laurii care i se cuvin pe care unii medici umani i le atribuie lui, fără ca el să fie adevăratul cercetător și realizator al preparării vaccinului anticărbunos și care nu e altul decât Dr veterinar H. TOUSSAINT, ceea ce se dovedește a fi o mare greșeală de ordin științific. Acesta este primul în lume care dovedește că produșii chimici din germeni omorâți(antigenele) sunt imunogene, iar vaccinul realizat din filtratul sângelui infectat defibrina, bacilul omorât cu un antiseptic este cel ce rezolvă boala. O altă colaborare cu un medic veterinar este legată de persoana Dr. PIERRE VICTOR GALTIER ce a experimentat boala cunoscută ca turbarea, a reușit să transmită experimental boala la iepuri. Acest medic finalizând lucrarea referitoare la turbare face următoarele precizări:

1. Perioada de incubație a turbării este mai mică la iepuri decât la câine și este de natură paralitică
2. Saliva rabică este virulentă, stabilește că virusul rabic este neurotrop, si că saliva injectată în nervul sciatic este virulent și se propagă pe calea nervilor măduvei spinării, în schimb sângele nu este.

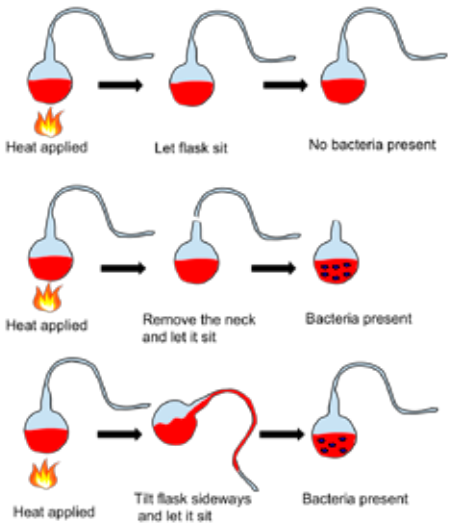

Încercările de vaccinare rabică în vena jugulară la oaie cu salivă rabică nu a dat rezultatele scontate.

Având la îndemână aceste cercetări L. PASTEUR împreună cu discipolul lui Dr. EMIL ROUX au inceput a studia și lucra această speță boala turbarea. Ce a urmat este că PASTEUR a uitat să-l citeze pe Dr. P.V. GALTIER ceea ce a cercetat acesta și cu ce rezultate, susținând că acesta nu a reușit să transmită turbarea în experiențele sale prin înoculări de substanță nervoasă rabică. Iată cum posteritatea îi atribuie un alt merit lui PASTEUR reușit pe baza unui experiment inițiat și fundamentat de med vet P.V. GALTIER. Dar cel care îl va face celebru in cazul bolii de turbare va fi Dr. EMIL ROUX care de fapt este cel ce a realizat de fapt virusul rabic fix și protocolul de vaccinare în boală. Și ca să dau o pată de culoare la ceeace înseamnă, loialitate, încredere și simțământul de apartenență la valoarea oamenilor de știință pe care marele L. PASTEUR l-a avut în preajma sa, încerc în câteva rânduri să-l descriu pe acest om ca pe un erou și pe care gloria nu la interesat de loc, ci doar știința.

Necăsătorit a trăit toată viața într-o cămăruță a spitalului PASTEUR, purtând pantaloni încinși cu sfoară și cu 2-3 cămăși de schimb pe el, când a primit marele premiu OSIRIS pentru cercetările lui ce consta într-o mare sumă de bani, pe care atunci la PARIS puteai cumpăra o vilă cu 8-10 camere și o altă vilă pe COASTA de AZUR, l-a chemat pe unul din laboranții săi și i-a spus: *"Du cecul acesta la contabilitate și să mi se cumpere o cafea cu lapte și doi croissanți. Restul să fie folosit pentru ustensile și animalele de laborator de care institutul are stringentă nevoie."* Ce poți zice astăzi despre un astfel de om, iar după modelul actual de om se pare că astfel de oameni nu au existat niciodată, și dacă da, doar în

basmele citite din literatura clasică orientală din O MIE SI UNA DE NOPȚI.

În schimb pentru a repara nedreptatea pe care știința a făcut-o ,academia premiului NOBEL prin comitetul său vrând să repare greșeala a hotărât să atribuie medicului veterinar PIERRE VICTOR GALTIER pentru rezultatele cercetării bolii rabiei (turbare) premiul NOBEL, pe care însă nu l-a apucat să-l primească, stingânu-se în acel an din viață 1908.

Fără a face apologia meritului marelui om de știință și savant L. PASTEUR, dar nici a încerca să-i punem la îndoială faima binemeritată de care se bucura în rândurile somităților științifice din acea vreme, putem doar a aprecia cum se cuvine după zicala „Să dăm cezarului ce este al cezarului "opera valoroasă rămasă și dăruită umanității. Astăzi este recunoscut spiritul denumit pasteurian ce dăinuiește în cei mai valoroși reprezentanți ai celor două științe medicale veterinare și umane, este stimat și onorat de toată suflarea omenească a terrei. Suntem încredințați că pentru a avea această admirativă atitudine pentru acest geniu al umanității, care se face ca întotdeauna datoare, de o colaborare a specialităților implicate în progresul medical în timp și de durată. Acest factor de stimulare se pare că a contribuit și a fost premiza necesară a creației echipelor multifuncționale profesionale de fizicieni, chimiști, biologi, medici veterinari, medici umani, care au condus la realizarea magnificului deziderat uman „ACTUL MEDICAL DEDICAT VIEȚII OMULUI ȘI A ANIMALULUI.

După cele scrise despre acest minunat și mare om de știință , apreciem faptul acest adevărat savant nu a acceptat niciodată să fie înfrânt iar atunci când credea și dovedea că dreptatea este de partea lui, încerca să-și convingă partenerii sceptici,deși după cum el recunoaște și mărturisește nu prea avea răbdare și toleranță. Pe timpul vieții sale a fost un fin și un bun observator, dar și incredibil de eficient în toate observațiile sale pe care le făcea fie în domeniul fizicii, chimiei, al medicinii în domeniul microbiologiei. Conceptele lui L. PASTEUR în scheme relevante ce aveau drept scop studierea bolilor infecțioase precum și apariția lor, se regăsesc și astăzi dar și înțelese în noi boli și epizootii infecto-contagioase ca „Encefalopatia spongiformă, sindromul respirator acut (SARS), sindromul imuno-deficienței dobândite (SIDA). Ca un corolar pentru tot ceea ce a conceput și aplicat în viață cu dictonul „ Nu există știință pură aplicată" Există numai știință și aplicarea științei",este astăzi mai valabilă și adevărată cugetare pe care a cutezat-o să o rostească și să o aplice marele L. PASTEUR.

La final putem aprecia și afirma, că lumea de astăzi îi este recunoscătoare și trăiește mai bine prin aplicațiile și contribuția cercetărilor lui L. PASTEUR, iar

șansa pe care din plin ne-a dăruit-o, pentru-ca această speranță de viață, fără boli sau cu boli ce sunt anihilate și combătute cu succes prin terapii medicale, face posibilă speranța, ca animalul și omul deopotrivă să poată trăi practic o a doua viață.

Horia Mircea RUSU

O parte din contemporanii noştri, au pasiunea reconstituirii relicvelor fosilizate, în care scop scotocesc scoarţa terestră pe unde nici nu gândeşti, descoperind uneori întâmplător urmele palpabile ale faunei dispărute.

Aceasta, fiind dezgropată cu migală şi reconstituită osicior cu osicior, completând din imaginaţie părţile negăsite, pentru a ne arăta nouă neiniţiaţilor cum arătau dinozaurienii, mastodonţii şi alte vertebrate antidiluviene din fauna planetei, în evoluţia sa spre neant.

Dar pentru ca aceste fosile să poată fi cunoscute de vizitatorii plătitori, în aşezămintele destinate scopului, se impune o muncă specializată iar aceasta o fac restauratori în diferite domenii.

De exemplu în domeniul dermoplastiei sunt apelaţi taxidermişti, capabili să redea mamiferelor, păsărilor, peştilor cât şi a altor vieţuitoare, aspectul natural pe care îl amplasează fie în diorame ale mediului specific fie exemplare individualizate.

Taxidermiştii, la rândul lor sunt de două feluri, profesionişti şi amatori cei din urmă denumiţi şi împăietori.

La noi neexistând o şcoală de profil, care să pregătească profesionişti, meseria se învaţă după ureche, prin propriile aptitudini, perfecţionarea survenind ca urmare a practicei zilnice, fiecare şablonându-se ca expresivitate dată "capodoperelor" realizate.

Aşa se face că, în calitatea noastră de beneficiari ai "operelor" pricepuţilor în branşă, ne împodobim interioarele cu unele exemplare, din fauna avută în palmares.

Pentru edificarea dumneavoastră, am să vă expun câteva mostre ale istoriei genului, aşa cum s-au petrecut în realitate.

Breasla taxidermiştilor

"PUFA" la Cooperativa de producţie a Asociaţiei Generale a Vânătorilor şi Pescarilor de pe Strada Cuza Vodă Nr.32 din Bucureşti, pe lângă atelierele de confecţii, marochinărie, undiţe şi tâmplărie mai exista secţia de argăsitorie deservită de Doina Dorel plus cea de taxidermie în care lucrau Ivănel, Cucu şi Ialamov Nina, care naturalizau păsări şi mamifere mici.

Producţia de piese naturalizate fiind destinată decorării sediilor Asociaţiilor Judeţene sau magazinelor acestora, ori primeau cereri din partea Ministerului Învăţământului în vederea completării labotatoarelor de ştiinţele naturii. şi alte comenzi din partea vânătorilor şi pescarilor.

Cum salariile cooperatorilor erau procentuale din valoarea producţiei marfă realizată şi recepţionată, fiecare se străduia să producă cât mai mult şi bine, în cadrul acordului global.

Datorită unei sincope în aprovizionare, Ivănel şi Cucu, s-au văzut nevoiţi să scotocească prin lada de rebuturi de la argăsitorie, alegând asortat petece de blănuri, necesare realizării unui mamifer oarecare, încât şă-şi asigure salariul pe luna în curs.

Fantezist au început să modeleze în jurul sârmelor de rezistență ancorate pe postament, corpul unui mamifer oarecare, căruia i-au pus un craniu de vulpe, finisând ansamblul anatomic. Faza următoare au dedicate-o asortării și asamblării petecelor de blană, care oadată încheiate și cusute, te sfredeleau cu o privire fixă de un verde marin.

La recepționarea "capodoperei" nemaiîntâlnitului mamifer, în scripte a fost trecut sub denumirea de "PUFĂ".

După un timp "dihania" a ajuns la AJVPS-Buzău, care a așezat-o în vitrina de la stardă, cu mențiunea laconică, vânată pe fondul Berca Sărățel.

După un an de expunere și decolorare la soare, Biologul Ludovic Rudescu (membruu al Consiliului AGVPS) fiind în trecere prin oraș, face o scurtă vizită la Asociație, unde observă "minunea" căreia nu i-a putut stabili nici specia nici sexul, dar stârnindu-i curiozitatea. Reîntors la București, îl contactează pe Șeful Laboratorului de Cinegetică din cadrul ICAS-lui în persoana Dr. Docent Horia Almășan, rugându-l să delege un specialist pentru a dezlega misterul de la Berca Sărățel.

În acest scop fiind desemnat, Biologul Manolache, care întrun amplu referat științific a documentat și elucidat originea PUFEI de Berca Sărățel

CĂMILA, în viață fiind, era o bactriană Caucaziană, care încheindu-și prestațiile în arena Circului de Stat, întruna din zile și-a dat obștescul sfârșit.

Propietarul, întristat de pierderea suferită, s-a gândit să-i prelungească exploatarea aducătoare de bănet, gândindu-se să o naturalizeze, pentru a o prezenta ca atracție exotică lângă palmierii pictați pe placaj, în sezonul estival al litoralului.

Ideia era genială, deoarece după depărtările exotice tânjeau toți românii, ce se mulțumeau și cu plajele de la Mamaia, Eforie, Olimp, Saturn și Mangalia. Cu acest gând a ajuns în cele din urmă la Atelierele din Cuza Vodă unde a încredințat pielea și craniul maestrului argăsitor Doina Dorel.

După timpul de prelucrare, pielea argăsită a fost preluată de cei doi taximetriști Ivănel și Cucu, care s-au apucat cu temeinicie de lucru în atelierul de la etaj.

Când "monumentala" operă a fost finisată și pregătită pentru livrare către beneficiar, încăpățânata cămilă nici moartă nu ieșea pe ușă, încât aceasta a trebuit să fie scoasă cu toc cu tot, spartă și o bucată din perete pentru a-i strecura capul și adusă și o macara să o coboare la parter, pentru a o așeza în remorca de transport.

De unde putem trage concluzia, că nici povestea celor cu carul n-a fost o ficțiune.

Oricum întâmplarea a rămas de pomină în istoria atelierelor, scoțându-i din anonimat pe Ivănel și Cucu.

ELEFANTUL INDIAN. În cadrul schimburilor de exponate între instituțiile de profil, Muzeul Grigore Antipa din București, donează Muzeului similar din Focșani, un elefant indian deteriorat în urma bombardamentului American asupra Bucureștiului din 4 aprilie 1944.

Cum exponatul nu putea fi prezentat publicului în starea avută Directorul Prof. Bardan îi încredințează lui Cucu (salariat al muzeului la aceea dată), lucrările de restaurare.

Reconstituirea necesitând numeroase artificii tehnice, pentru a întregi anatomia pachidermului. Când s-a ajuns în partea posterioră, coada lipsea. Cucu într-un moment de inspirație a procurat una de vacă de la abatorul local, întregind în mod fericit anatomia elefantului indian.

Alexandru ALACI

NORBERT THEIL, un destin în slujba cinegeticii transilvănene

Poate nu întâmplător se zice că muntele dăruieşte o parte din nemurirea lui celor care i-au străbătut cu smerenie potecile, i-au căutat tainele şi şi-au umplut sufletele cu preţioase clipe de mulţumire şi încântare. Lumea vânătorească din Romania a pierdut mulţi oameni valoroşi, spirite care şi-au dedicat întreaga viaţă în slujba muntelui, pădurii şi vieţii sălbatice. Este regretabil că în locul lor nu au aparut demni urmaşi, din generaţiile prezentului, este ingrijorător că încă acest popor nu a găsit căile cele mai onorabile de conservare a memoriei celor care au adus tributuri însemnate în cunoaşterea intimităţii vieţii sălbatice, a locurilor, celor care au sacrificat mai mult decât viaţa lor în munca depusă in spaţiul silvestru.

În România post decembristă deja oportunismul a devenit amprenta naţională şi asta raportat la tot ce se poate: unii au căutat avantaje politice, alţii profituri materiale, iar cei mai hulpavi, din ambele cât se poate de mult. Împotriva pădurilor şi a vietatilor ei s-a produs un jaf generalizat, brutal chiar, ca pe timpul năvălirii tătarilor prădalnici. Un „modus operandi" bine ales, care a lucrat şi s-a propagat inteligent, subtil, „cumpărând" câţiva specialişti cu constiinţă profesională şi civică lamentabilă, care au fost dispuşi să elaboreze coduri silvice şi legi cinegetice, de altfel o legislaţie la limită, tulbure, care îi protejează de rigorile legii pe cei care săvârşesc tot felul de abuzuri.

… N. Theil privind cu admiraţie spre crestele sălbatice ale Alpilor Transilvaniei

Așa cum apreciază cei mai avizați specialiști în materie, din pleiada oamenilor consacrați în sectorul cinegetic, personalitatea și memoria lui Norbert Theil s-a impus printr-o ținută de un ridicat profesionalism, sobrietate, echilibru, și tenacitate, el fiind implicat în gestionarea, timp de aproape jumătate de secol, a pădurilor și vieții sălbatice din munții din sudul Transilvaniei.

….când amintirile si regretele deja au început să încolţească

Norberth Theil s-a născut în orașul Mediaș la 28 iunie 1930. După ce părăsește orașul natal Mediaș, la terminarea studiilor, acesta se stabilește în zona orașului Făgăraș, zonă cu puternice tradiții vânătorești, vestită de secole prin varietatea și vigoarea vânatului existent în munții Făgăraș. Între anii 1957 până în anul 1993 activează ca tehnician principal la Ocolul Silvic Arpaș, având între atribuțiile de serviciu paza și protecția vânatului în zona văilor Sâmbăta, Vistea Mare, Ucea Mare, Ucișoara, Arpașu Mare, Arpășel, Balea, Valea Doamnei, Laița, Avrig. A fost printre cei car, cu un spirit de mare vizionar a contribuit din plin la colonizarea marmotei în munții Făgărașului. Cerințele vremurilor aferente „Epocii de aur" i-au impus organizarea de vânători oficiale pentru liderii comuniști ai perioadei. Astfel, el a condus la vânătoare oameni politici ca Nicolae Ceaușescu, Ion Gheorghe Maurer, Gheorghe Apostol, Vasile Patilineț, Iosif Banc, I. Verdeț, s.a. A fost îndrăgit de personalități ale acelor vremuri din lumea cinegeticii, oameni ca, dr. docent Horia Almășan, ing. Paul Decei ,ing. Aurelian Neacșu, Bujor Almășan, Aristide Stavros , ing. Tudor Daneti, ing. Lucian Dinca, Alexandru Satmari și mulți alții. Trofeele sale obținute au fost elemente de mândrie naționala la majoritatea expozitiilor cinegetice din perioada ultimei jumătăți de secol. A dobândit multe medalii și distincții cinegetice, peste 30 de medalii de aur, 10 de argint și 3 de bronz la speciile capră neagră, urs, cerb, mistreț, lup, râs, căprior. Sub coordonarea lui directă, cu o acribie tipic germană d-ul Theil a contribuit la construirea a două păstrăvării (Dejani și Laița), dar și a caselor de vânătoare Arpășel, Zănoaga, Arpașul Mare, Albota. Meritele muncii sale au fost pe deplin recunoscute de sistemul aflat atunci la cârma țării, care i-a oferit distincția de „Ordinul Muncii, clasa a 3-a", o valoroasă recunoaștere pentru acea vreme. Ultima vanatoare pe care a organizat-o pentru supremul conducător a perioadei comuniste, a fost în toamna anului 1989, pe 24 octombrie, vânătoare la capra neagră. Atunci s-au vânat 20 de exemplare din cadrul speciei de toate sexele și varstele. Un măcel în ton cu preferințele lui Ceaușescu, o metodă de vânătoare condamnabilă (pentru ca s-a folosit goana de împingere a caprelor negre către puștile puse în standuri bine alese), dar impusă și in concordanță cu setea maladivă a dictatorului de a avea un tablou cât mai abundent de animale ucise.

După pensionarea sa, după anul 1989, N. Theil își trăiește viața discret în orasul Victoria, dar și periodic în Germania, prin vizitele făcute la cei doi băieți ai săi. A murit în primavara anului 2011, pe 9 martie și a fost îngropat la poalele munților Făgăras în cimitirul orașului Victoria. A lăsat o ultimă dorință încă din timpul vieții sale, atunci când o să moară, să fie îngropat aproape de munții lui dragi, Alpii Transilvaniei.

Norberth Theil a fost și rămâne unul dintre cei care o jumatate de secol și-a dedicat viața profesională dar și personală slujbei de silvicultor, el a fost și rămâne un nume care are conotații incontestabile pentru profesionalism și seriozitate în domeniul silviculturii și cinegeticii românești. El face cinste generațiilor trecute, celor prezente și celor viitoare prin puterea exemplui oferit.

***

În încheiere redau o povestire narată chiar de regretatul N. Theil despre o vânătoare de urs în munții Făgărașului:

Trebuia să luăm măsuri și să împușcam ursii care făceau daune enorme la ciobanii din Valea Doamnei, din valea Lăița ai regiunii Arpașu Mare. Veneau noaptea la oi și luau câte 3-4 exemplare. În Vistea Mare venea un urs imens cu o blană frumoasă închisă la culoare (cum ziceau ciobanii „ăl mare negru"), un urs cu foarte mult curaj, Și la urși, ca și la oameni, unii au mai mult curaj decât alții, unii au caractere diferite în raport cu alții. Ursul acesta negru venea la câteva nopți diferență și dădea atacul în oile gospodarului Borzea care era originar din Vistea de Sus. Borzea Gheorghe era înstărit, avea peste 2000 de oi , 5 măgari și 3 ciobani cu simbrie tocmiți să păzească oile. Borzea a venit să facă plângere privind pagubele ursului, la Ocolul silvic și zice:

– D-le Theil avem un urs „ăl negru" care vine și ne omoară oile, în special sus la sterpe, în golul alpin. Ciobanii acolo sus trăiesc în bordeie, mieii, oile cu lapte și mânzările sunt la stâna mai jos, la limita pădurii. Sunt speriați domnule !

Sus în golul de munte ciobanii trăiesc în bordeie, care sunt niște construcții făcute din bolovani de piatră, așezați unul peste altul, acoperite cu șindrilă, o încăpere destul de mică, acolo fac și de mâncare. ***(Bordei, areapă, stăneică sunt expresii ciobănești regionale din munții Făgărașului).*** Promit lui nea Borzea că dupămasă o să urc, împreună cu doi pădurari să vedem cum stau lucrurile și să încercăm să împușcăm ursul nărăvit la carne. Anual primeam de la minister de la București trei autorizații pentru a împușca ursii carnivori care făceau pagube în zona pe care o administram eu. Evident era vorba

și de șeptelul regimului trecut (oi multe, vaci multe, porci mulți), considerat parte din avuția națională, așadar de maxim interes. Așa că m-am pregătit să plecăm către stana lui Nea Borzea, cu cojoace în căruță, cu tot calabalâcul, provizii, toate necesare pentru câteva zile în care trebuia să împușcăm ursul în cauză. De la poalele muntelui am încărcat bagajele noastre pe 5 măgari și în vreo 5 ore jumate am fost la locul stabilit. Acolo am descărcat ce era pe măgari și am pus bagaje pe doar doi măgari necesari ca să ne ajute urcușului spre golul alpin, la bordeiele sterpelor, acolo unde ursul își făcea apariția periodic. La căderea nopții am ajuns la bordeie. Acolo, responsabil la oi era Nea Ionică din Corbeni, venit de dincolo de munte, din județul Argeș. Acesta ne întâmpină:

– Bună domnilor, bine ați venit, în noaptea asta o să ne luptăm cu ursul ".

Îi zic eu:

– Ionică nu ți-e frică de urs?!!

– Mie să-mi fie frică!, eu sunt muntean, uite aici ,,frica", măciuca, cu asta mă lupt cu urșii.

Un băț de 4 cm diametru, din lemn tare de corn, cel mai tare corn din munții noștri.

– Ia uitați, este lemn de corn, îl usuc, pe urmă îl ard (îl călesc) pe cărbune, iau cuțitul și-l sculptez. În capul lemnului se pune o bucată de țeavă de otel, când lovesc ursul să-l doară, asta-i arma mea.

– Măi Ionică, sigur?

– Sigur, domnu Theil.

Buuuuunnnn, discutăm noi la bordei treburile astea și planul de acțiune. Noi aveam 3 arme de foc. Era cu mine pădurarul Gheorghe Codrea din Drăguș și tehnicianul Uwe din Arpaș, colegul meu.

Ne-am împărțit în trei părți, fiecare din noi trebuia să dormim în „areapă", la marginea oilor care se aciuiaseră aproape de bordei. Lângă noi erau și câinii ciobanilor. Nea Borzea avea câini buni, o cățeluș bătrână foarte bună, care simțea ursul de la 200-300 de metri. Ursul nostru nu stătea în Vistea Mare. El trecea creasta muntelui din vechiul regat acolo unde era pădure mai întinsă și avea adăpost mai bun. De altfel majoritatea urșilor care frecventau zona ardeleană aveau refugiu în pădurile din partea cealaltă a muntelui, în partea județului Argeș. Sub creasta unde era bordeiul de sterpe, ursul venea pe la ora 22- 23, iar cățeaua Vidra îl simtea de la câteva sute de metri și dădea glas: ham, ham, ham.

I-am spus ciobanului Ionică, care era lângă mine cum vom proceda. Când îi spun eu să aprindă lanterna ca să pot să trag un foc bun către urs, doar atunci, la comanda mea să o aprindă. Se lăsase o noapte întunecoasă și mai mult decât atât începuse să și plouă, așa mocănește, mărunt, cu picuri care îți intrau până la piele Aveam o carabină Mannlicher cu lunetă, calibrul 6,5×54 M.S. Și ceilalți doi colegi aveau arme bune la ei. După ceva vreme, ploaia s-a mai domolit, apoi a încetat.

Am auzit semnalul dat de cățeaua Vidra care a început să latre semn că ursul dădea târcoale oilor. Pupilele ochilor ursului sunt făcute să vadă noaptea, ca și la lupi sau la bufnițe. Atent la zgomotele din jur observ că Ionică dispăruse de lângă mine. Tocmai voiam să îi spun să aprindă lanterna să văd dacă pot trage spre direcția ursului pe care l-am reperat la vreo 50-60 de metri pe panta versantului. Atunci aud în stanga mea:

Auleuuuuuu,…mă omoară, ajutor! …

Deduc repede,…Ionică de frica a pus cojocul pe el și s-a retras lângă bordei. Ursul a trecut pe lângă bordei, a văzut cojocul făcut din piele de oaie, și a atacat crezând că Ionică este oaie. Cu ghearele sale lungi (de 6-7 cm) i-a cauzat răni destul de serioase lui Ionică în zona coastelor și în zona dorsală, a feselor. Ionică era leșinat jos. Lanterna îi zburase din mână, el însuși fusese azvârlit câțiva metri de către urs. Nu aud nici o împușcătură din locurile unde erau plasați cei doi colegi ai mei. Ursul și-a luat dijma muntelui, un berbecuț gras și dus a fost. Totul s-a întâmplat în jurul orei 3 dimineața. Îl văd pe Ionică sub efectul spaimei căzut jos. Îi desfac cămașa, îi dau pantalonii jos și vad că este rănit destul de tare. Mă temeam de infecția ce putea fi cauzată de ghearele ursului, gheare pline de tot felul de microbi. Am luat o decizie rapidă, am pus rachiu pe rănile lui Ionică și repede, către orașul Victoria. În 5-6 ore putea ajunge la spitalul din oraș. L-am bandajat cum m-am priceput cu câteva cârpe și l-am trimis împreună cu el pe pădurarul Codrea. Transportul rănitului s-a făcut pe un măgar. După ce au plecat, stăteam și ascultam cum latră cățeaua Vidra și alți câini sus în coastă. Lătrau aprig la ceva….colo era ceva! Mă gândeam că ursul s-a oprit să mănânce din berbecul ucis dar, cum era încă noapte neagră,

nu am avut tragere să urc să văd ce este. Am așteptat să se crape de ziuă. Rămas numai cu celalalt coleg, cu binoclurile ne uitam deasupra bordeiului de sterpe, acolo se vedea un pârâiaș care curgea la vale. Uitându-ne mai bine am văzut și ursul. El era pe stârv și mânca din corp, rupând bucăți mari. Dacă nu interveneam noi probabil că stătea acolo și mânca până termina carcasa de berbec. Avea un curaj foarte ciudat acest exemplar de urs. Nici nu se sinchisea de câinii din jurul său care îl întârâtau, el se dădea după câini mimând atacuri scurte, apoi mergea și la pârâiaș și își potolea setea. După atâta efort și de energie și după hrana ingerată era normal să caute apa. Am decis să încerc să mă apropiu, mai ales că terenul îmi era favorabil prin prezența unor tufe de afini. Atenția ursului era distrasă de prada sa, de câinii care îl agasau, așa că am știut că aveam șanse să mă apropiu de el.

Singur, m-am apropiat discret, silențios, astfel încât am ajuns la doar 50 de metri de urs. Vântul era bun și nu m-a simțit. Atunci am putut vedea că este un urs masiv, un urs care trebuia împușcat bine căci altfel, la distanța la care eram de el, cu siguranță m-ar fi atacat. Mi-am proptit arma pe o stâncă, am tras piedica și m-am pregătit să pot trage un foc mortal, dacă ursul se întorcea și îmi oferea o poziție bună a toracelui (blattschuss). Cum s-a întors ursul, am și tras. O lovitură bună, o împușcatură care a făcut să răsune valea. Ursul marcase lovitura și se rostogoslise în toată imensitatea lui către bordeiul de sterpe. Mă uit cu atenție. Ursul era inert, moartea îi cuprinse trupul. Mă apropiu de el. Chem și pe colegul meu să vada leșul. Urs mare cu o culoare a blănii tare frumoasă. Acum începea adevărata munca, jupuitul blănii. Pe atunci carnea nu se mânca, ea nu primea atenția care o primește în prezent.

Ne-am apucat de jupuit ursu, s-au adunat și ciobanii care au făcut un balmoș cu brânză, delicios. După masă am pus pielea ursului pe un măgar, frumos împăturită și am decis să coborâm. La întoarcere nea Borzea m-a îmbrățișat și mi-a mulțumit.

– Domnule Theil ursul ăsta mi-a mâncat până acum aproape 80 de oi, dumneata m-ai scapat de o mare problemă.

Citesc mulțumirea în ochii ciobanului. Ajuns la ocol pregătesc blana acestui urs capital spre a fi trimisă la București, la minister căci așa erau ordinele atunci.

Îmi părea tare rău că am răpit muntelui un asemenea monument de forță și sălbăticie.

Radu V. MIJA

Bunicii lui Ciprian Porumbescu ... erau vânători

Mezinul familiei, născut prin 1790, a primit numele de Tănasă. Bunicul lui Ciprian Porumbescu a trăit pe lângă casa părintească din Sucevița și încă din pruncie a dat dovadă de calități alese.

Tănasă și-a făcut, în copilărie, ucenicia într-o breaslă veche practicată de oamenii locului, umblând, alături de părintele său, pușcaș și vânător iscusit, "prin cele poiene și prelunci, ori sărături din moșia lui Dumnezeu, din cei codri, pe unde se arătau serile și dimineţile cerbi și căprioare"[1], iar când era "un băietan în lapte, cam de șaptesprezece ani"[2] a făcut, accidental, parte din ceata haiducului Darie de la Marginea.

Auzind că tatăl său, pe când zăcea în pat de vreo trei-patru săptămâni, poftește carne de sălbătăciune, Tănasă luă puşca și traista din cui și se porni, pe înserat.

Antecesorii lui Iraclie

Oprindu-se în Poiana Ursului, se dosi, la pândă, după un moș de brad.

Pe când se pregătea să ochiască un cerb ce apăruse în poiană alături de o ciută, numai ce aude foșnind frunzele uscate și un glas ca de taur îi strigă înnăduşit:

-" Stăi, băiete, nu te teme!

Pe Valea Moldovei

Era căpitanul de hoți, Darii, pe care-l cunoșteam din treacătul său, de mai multe ori, pe la casa noastră, când, după obiceiul lui, ieșea la sat și-și petrecea cu oamenii, fără să-i zică cineva ceva și în care treacăt pe la casa noastră, dacă era cineva din noi, ori tata ori mama, ori eu afară, ne zicea binețele ca și oricare om de treabă și mergea mai departe.

- Ce faci tu, copile, aice? Mă întrebă el.

Biserica Mănăstirii Sucevița

Eu, deși cunoscându-l cine-i dară și știind ce fel de om este el, tremurul de frică nu mă lăsa și în acea stare îi răspunsei, adică ca prin plâns, că sunt feciorul cutăruia și cutăruia din Sucevița, că tatăl meu este bolnav de mai multă vreme și că, având el, în boala sa, poftă de sălbătăciune, eu am venit aicea la pândă, poate capăt ceva să duc tatii.

Spunându-i eu aceastea, mai veniră câțiva oameni, tot înarmați cu puști și pistoale, ca și căpitanul Darii. Aceștia, cum se vede, îi urmau lui în oareșcare depărtare.

Darii, acuma, îmi luase pușca din mână, o dete unuia din cei ce veniră după el, iară mie-mi zise:

- În poiană

Apoi, cum văz, tu așa tânăr, și acum și vânător și pușcaș prin codrii afunzi: bun! Hai cu mine, te fac eu vânător de altă hiară, nu de asta proastă, ce o aștepți tu aicea, ca băieții boiștele cu unghiță la pârâu...

Zise și mă și luă înaintea sa, îmi puse niște desagi de piele grei, ce-i luă de la unul din tovarășii lui, în spate - du-mi-te băiete, de acuma, numai Dumnezeu știe unde încătrău!

Geaba plângeam eu și mă rugam să mă lase să merg acasă, că tatăl mi-i bolnav și n-are cine-l căta.

- L-a căta Dumnezeu, măi, copile; și apoi nu știu eu, zise Darii, că ai mamă și surori, care mai bine îl vor căta decât tine!

Haide, tu, numai cu noi, că după vrerea lui Dumnezeu, pe tatăl tău îl vei mai vedea tu și îl vom vedea cu toții și n-ai grijă că ți-om face ceva rău!

Tu, băiete, ești, cum văd, bun de a fi om, - om te voi face; nu-i bănui nici tu, nici tatăl tău!

- Ce să fac, săracul de mine! gândeam eu; vorbele acestea și altele asemenea și tot ca unse cu miere, dar ale unui hoț, mă speriau și mai mult, gândind acasă, gândind la mine și la ce va fi cu mine...

Mergeam cu greii desagi în spate: să-i zvârl de pe mine și să o apuc la fugă?

Geaba, în urma mea erau, cum presupuneam eu, cu căpitanul Darii, încă vro zece-unsprezece inși și toți niște hoțomani puternici, de unul nu scăpai, da încă de toți!

Mergeam dară plângând și încă în glas, că poate mi-or da drumul, văzându-mă atât de brudiu și de aceea nu de făcut din mine om, cum le trebuie lor.

Însă craii de codru și de poteci nu băgau nici într-o samă semnele becisniciei mele, ci numai văzui că, după ce spuse Darii unuia din tovarășii lui ceva în taină, rămaseră vro trei-patru din ei îndărăt.

Mai gândind eu acasă, la bolnavul meu tată și apoi la aceea că ce-a gândi el, bietul, dacă va auzi că am părăsit casa și pe dânsul tocmai într-o vreme așa de grea a boalei sale, ori la îngrijorarea că ce-oi fi pățit, căci luai și pușca cu mine, fără a spune încătrău mă duc, îmi seca tot sângele din inimă și-mi venea să-mi pierd mințile!

Buciumaș

Mergeam pe drum mai că lovindu-mă de copaci.

Trecurăm printr-o poiană; unul din tovarășii lui Darii mergea înainte, ceialalți la spatele lui și Darii în urmă

Înnoptaserăm, când dădurăm din poiană în alt plai și tot pe creasta pădurii, când se auzi, din depărtare, răsunând prin codri două pocnete, unul după altul, de pușcă ori de pistol.

Se părea că acel sunet venea din acea parte, din care și noi veneam. Cel dinaintea mea stete locului, stătui și eu și stătură și cei de după mine.

Sucevița

Auzii în dosul meu, că Darii nu știu ce spune tovarășilor de lângă dânsul, și apoi zise, cum pricepui, către mine:

- Mai șezi jos, băiete, mai odihnește-te, poate ți-i greu sub desagii ceia, că și ei îs cam grei, dară nu bănui de greutatea lor: ce-i într-înșii și-a fi și ție, numai nu tot scânci, nu fi muiere, fii flăcău cu inimă, că doară cu mine ești!

Eram într-adevăr slăbit și de aceea mă pusei la pământ. Darii veni lângă mine și-mi dete o ploscă brașovenească, zicând:

- Ia băiete, bea și prinde la fire, ca să nu-ți mai zic băiete, ci voinice

Băui, era rachiu de cel de perje, tare, de care știam că-și fac numai călugării la mânăstire, la noi. Dete plosca, bău și el, și la ceialalți, și apoi zise:

- În poiană... Haide cu Dumnezeu!

Mergeam numai în pas slab, că era întuneric și cel dinaintea mea abia ținea plaiul. Mie mi se părea că umblasem, odată, cu tatăl meu, pe acest plai: ne duceam spre Pietrele lui Dragoș.

Se făcuse târziu, mai poposirăm odată. Eu nu mai putui bea, dară Darii cu ai săi își mai petrecură plosca de la unul la altul.

Veni, apoi, la mine și zise:

- Ziua umblă numai becisnicii, care nu văd noaptea; voinicii, măi copile, voinicii ca noi și cum vei fi și tu, nu-și împleticesc picioarele ziua,

ca cei numai cu o bucăţică de suflet, ci ia, aşa noaptea, care-i ziua voinicului! Zise apoi, cugetand, poate, că-s prea slăbit, să ia altul desagii de pe mine şi plecarăm mai departe...

Se auzea cioful în brazi, când ajunserăm iarăşi într-o poiană, aceasta era Poiana Mărului; devale de ea, spre apus, erau Pietrele lui Dragoş, sub care, se zice că ar fi comori: bani, arme scumpe şi alte odoare ascunse de acel Vodă, când veni el de dincolo de munţi, de la Maramureş, încoace, ca să se aşeze cu o mulţime de oameni, aicea, adecă la Moldova, şi neştiind el ce se va întâmpla, în treacăt pe la poalele acestui munte, unde, pe măgura lui, se află Poiana Mărului şi acele stânci mari, să se fi urcat el acolo şi să fi îngropat acele scumpeturi.

Au căutat mulţi pe acolo, dar comorile, zice-se, că se află adânc, la talpa stâncilor, şi între dânsele, încătrău între două din ele se vede o crăpătură, prin care abia se poate băga un om.

S-a şi băgat unul de aicea, de la noi, pus de un călugăr, dar abia a ajuns ceva mai adânc în stânci şi cu ţipete şi spaimă strigă să-l tragă de frânghie înapoi, căci acolo ar fi văzut o mulţime de şerpi.

La călcâiul acelor stânci, de cea parte spre apus, izvorăşte părâul Dragoşa, ce dă în Moldovita; iar, de astă parte, râuleţul Dragoşinul, ce dă în părâul Soarecului şi acesta în Sucevita şi, împreună cu aceasta, în Suceava.

Iar dunga de munte, ce se trage de la Poiana Mărului încoace, spre răsărit, se chiamă şi astăzi Piciorul Dragoşinului, povestea Tănasă fiului său Iraclie.

Poiana florilor. .

Ei, ţi-aş spune eu – zise aici tatăl meu – multe despre acel Vodă Dragoş – oamenii îl numeau, mai demult, Drăguş, - apoi şi despre alţi voievozi de după dânsul, care au stăpânit ţeara Moldovei şi care, toţi creştini, cu voinicii nostri de moşi-strămoşi, au îngrădit, zice că, cu piepturile lor, săracii, hotarele acestei ţări, ca să nu le ia liftele rele şi pagane , ci să ne lase nouă, neamul lor, sărmea de hrană!

- Dară acesta, tu, dragul meu, spunea Tănasă fiului său Iraclie, le vei şti mai bine din cărţi, că, zice, că toate-s scrise.

Noi, ţăranii, orbi, atâta numai ştim, ce-a spus tata la fecior şi de acolo ştim şi noi cei de acum.

Dară auzind noi ce auzim, socotim şi noi că cum e ţeara asta a Bucovinei, bună sau rea, e munca neamului nostru şi încă nu muncă ia aşa uşoară şi ieftină, ci muncă plătită cu sânge şi cu mii de vieţi de oameni creştini: că, aşadară, toţi care venira încoace, mai târziu de acea muncă a moşilor şi strămoşilor nostri, venira la masa gata, nu s-ar cădea, deci, ca ei, pe acei ce au muncit pentru această masă, să-i împingă şi să-i impinga si sa-i dea aşa, înapoi, pe la prag, prin tindă.

Prin Poiana Mărului trecurăm până la jumătate şi apoi făcurăm hăisa în pădure.

Văzui, mai în vale, foc. Gândeam că ne-om întoarce de pe-acolo, ca să nu dăm de oameni; dar nu: cel dinaintea mea tot merse drept înainte spre foc şi noi după el.

De departe zării, printre copaci, un om dincolo de foc, ce sta cu o mână la ochi, ca şi când ar vrea să cunoască mai bine şi în alta ţinând o puşcă.

- Noi suntem, Iacobe, noi, zise în glas cel dinaintea mea, toţi buni şi încă şi cu un adaus, ce, poate, a fi încă bunişor.

- Ceva îmbucătură, Iacobe, strigă Darii, ia mai c-ar fi vremea de ieri de la amiază-zi!

Cel cu numele de Iacob, un brădan de om cu ţurcă în cap şi cu nişte plete până jos pe umeri, cu cămaşa pe el ca de cioban, şi cu bumbi galbeni la încheieturile umerilor, cu o curea de la brâu până mai sub barbă şi în ea, dinainte, toacă-n alămi cu cuţite cu mănunchi sclipicioşi, iar de o parte de ea, spre stânga, două pistoale.

El se uită la mine, - păcatele mele, eram aşişi în acea vârstă, de statură cam măşcată – şi zise ca pentru dânsul singur:

- Cam abia înţărcat, da s-o mai face!

- Face-v-ar Dumnezeu gânj şi ghem! Gândeam eu, pe voi, da nu pe mine bun de voi!

Văzui, apoi, un ceaun mare, în crăcane, pe foc. Curând, după aceea, nişte fălii de caş şi de urdă înşirate pe sumanele întinse prin pregiurul focului şi, pe care suman, pe scoarţe de brad, sare mare, ce-o pisase Iacob cu muchea toporului pe un bolovan.

Prăvăli din ceaun o mămăligă cât un munte, puse iară ceaunul în crăcane şi, până se sfârşi mămaliga cea dintâi, era cealaltă gata.

Pe mine mă chemă Darii lângă sine şi tot uitându-se, din când în când la mine, îmi da singur, în mână, fălii de caş şi de urdă, înbiindu-mă să mânânc:

- Că tu nu eşti, zise el, la noi în robie, ci oaspe şi nu între oameni răi.

Ah, suntem, continua el cu glasul său puternic şi apoi încă şi cam apăsat, suntem răi pentru cei răi, dar nu şi pentru cei buni, vei vedea, dragul meu, cum ţi-i numele?

- Tănasă!

- Tănasă ? Bun!

După merinzire, - nu știu cum s-o chem, prânz ori cină, că luceafărul de dimineață era, acuma, ca de două suliți de sus,și zorile colo, la marginea luminii, începură acuma a se arăta pe cer – după merinzire, zic, se sculară toți, își făcură cruce spre răsărit de câte mai multe ori, băură, pe rând, apă dintr-o găleată de la ei și-apoi, punându-și sumanele și pieptarele sub cap, puștile și pistoalele lângă sine, la piept și pe dânsele o mână, după ce-și mai făcură o cruce-două, se culcară la dormit.

Desagii cei grei, ce-i dusesem eu, îi văzui sub capul lui Darii, împreună cu pușca lui și a mea.

- Culcă-te, Tănasă, aici lângă mine, zise el, cu picioarele spre foc și hai să tragem un somn popesc, să vedem ce-om mai visa si ce -om mai face!

De culcat culcatu-m-am și eu în fața lui Darii, cum îmi porunci el, dar de ochii mei somnul nu s-a prins nici o clipită.

Eram pierdut de necaz și de-o jale de-acasă, încât gândeam că mi se frânge inima.

Cântau sturzii, cântau mierlele pe întrecute și din depărtatele măguri sunau, acum, în revărsatul zorilor, buciumele stânilor, de ti se părea că te leagănă îngerii și te ridică la cer și că nu linul vântuleț de dimineață, ci mândreațea acelor glasuri de bucium mișcă alene vârful uriașilor brazi și molizi.

Dară inima mea – care altădată s-ar fi topit de atâta rai, ce umplea acuma codrul și lumea – inima mea, zdrobită fiind de necaz și de grijă, pe mine, toată această mândreață din adâncul codrilor, mă umplu de o neașteptată durere!

Nu cugetam nimica alta, decât: oare în adevăr aicea, cu acești oameni, să-mi fie rămânerea?

Să... vai, nu mai putui gândi; mi se punea nu știu ce, ca un bolovan pe inimă!

În ahul meu, atât de greu și de amar, aud despre partea din care am venit, iarăși, ca asară la poiană, sunet de Frunze calcite de cineva.

Iacob, care nu se culcase, ci tot adăugea, din când în când, lemne pe foc, se repezi în picioare, să vază că ce este, ori cineva vine și după ce căută în acea parte, făcu semn cu mâna, ca și când ar fi dat o poruncă să nu facă vuiet, căci dorm toți și apoi se așeză iarăși dincolo de foc, arătând cu mâna la o parte din merinzirea noastră.

Eu mă temeam să mă uit îndărăt, să văz că ce-ar fi,- dar văzui că trei inși, tot înarmați cu puști și cu pistoale și cu săcuri băgate cu coadoriștele pe după suman, la spate, vin și, pe încetul, dezbrăcându-se, merinzesc și apoi se culcă pe lângă ceilalți.

Mi se păru că-s acei care aseară, după ce spusese Darii unuia ceva în taină, rămaseră îndărăt.

Pe la prânz, se sculară unul după altul, toți, în urmă și Darii și cu dânsul și Eu.

Unul după altul se scoborâră în vale, de unde, cum cunoscui, veneau spălați pe față.

Darii vorbi ceva cu cei trei veniți de curând și-apoi, venind la mine, zise:

- Ei, cum ai dormit Tănăsucă ce-ai visat aicea la noi? Spune-mi și hai colea la șipot să ne spălăm!

El înainte, eu după dânsul.

- Nu spui, n-ai visat nimica?

- Ba am visat, bade loane, am visat că mi-a murit tata – și te rog...

- Nu-i drept! Mă întrerupse el, n-a murit, trăiește și va trăi încă și, dacă va vrea Dumnezeu, ți-a juca încă și la nuntă!

La aceste vorbe eu, încă și mai necăjit, gândii:

- Da, de rămân cu tine și cu voi, m-a vedea... Aicea îmi făcui o cruce...

Ne spălarăm la ciurgău, ne șterserăm în mânicele cămeșii și Darii, întors cu fața spre soare, zise rugăciunile în glas.

Cu ce inimă le zise și în ce gând, știe Cel de sus; dară eu le zisei, cum mi se părea că nicicând, așa cu evlavie nu le mai zisei ca acum și tot numai cu unicul gând să mă scape Dumnezeu de aici și să-mi văd casa și părinții.

După ce își sfârși Darii rugăciunea și-și făcu încă câteva cruci, se întoarse spre mine, mă netezi pe cap și zise:

- Vină Tănasă colea și șezi jos, lângă mine!

Făcui așa.

- Vină mai aproape și razimă-te, colea, pe genunchiul meu și ascultă ce ți-oi spune.

Făcui și aceasta.

- Mă fecior, tu știi cine-s eu?

- Nu știu, bade.

- Nu știi? D-apoi, tu, aseară, mi-ai zis pe nume.

Eu slobozii capul în jos și tăcui; mă temeam să spun mai mult.

Darii pesemne pricepând aceasta, că adecă nu cutez să-i spun totul, cum adecă îl numeau oamenii și de acolo știu și eu că cine-i el; apoi poate îi trebuia să nu mă apuce cam cu răul, să nu mă spărie, zise:

- Apoi așa-i, cum zici, că nu știi ce ai auzit de la tatăl tău sau de la alți oameni că-s eu și ceilalți unsprezece ca mine!

Dară-i și așa, dragul meu și nu prea așa!

Aicea tăcu Darii puțin, parcă gândea ce să spuie și apoi urmă:

- Eu și tovarășii mei nu suntem hoți și tâlhari, de care să se plângă o văduvă ori un om sărac că le-am luat vărzoara de la copii. Nici năframa nu luăm noi din mâna celui ce plânge și nici nu furăm banul ce trebuie pe o sfântă tămâie.

Tăcu, iarăși, puțin și apoi adause:

- Zilele cuiva încă nu le-am luat! Tu ești tânăr; auzit-ai tu de oameni vârcolici, ce beau, fără milă, sânge de creștin?

Aceste cuvinte le zise Darii apăsat și cu glas de mânie.

Eu ridicai, cam cu sfială, ochii spre dânsul, că ce vrea oare să zică, ce-s aceia: ce fac ca săracii și vădanele să n-aibă cu ce se hrăni pe sine și pe copilașii lor, ce răpesc năframa din mâna celui ce plânge și banul de sfântă tămâie.

Tăcu puțin și apoi sfârși cu un glas scos ca din iad:

- Și apoi tot aceia-s care vorbesc încă de dreptate, de lege și de Dumnezeu!

Mă speriai când mă uitai, acum, la Darii: fruntea-i cea lată îi era încrețită ca niște brazde de ogor, ochii pe jumătate închiși și tot parcă fulgerau foc și pară; parcă tremura cu tot trupul și-și mușca stufoasele-și mustețe.

Se repezi, apoi, drept în sus, mă apucă de mână și tot cu acel glas de spaimă, zise:

- Pentru aceia-s tovarășii mei și eu, Ioan Darie vătaful, hoți și tâlhari!

Și uitându-mi-se, apoi, în față, sfârși:

- La acel lucru ai să-mi fii și tu tovarăș, de me-i asculta, drag ca feciorul meu te voi avea! Haidem!

Tremurând pielea pe mine de vorbele acestea, urcai, ținut de mână de Darii, la vatră, unde și vedem acuma crăcanele cu ceaunul pe foc, pe unul, nu mai mult Iacob, grijind de ele și de niște carne, ce o întorcea pe jăratec, ba pe o parte, ba pe alta, iară ceialalți stau de-o parte, unii așa, alții răzimați cu spatele de copaci și vorbeau ceva nu în glas, ci pe încetul.

Acuma văzui pe acești oameni mai bine, mi se părură că-s toți, unul mai de speriat lume cu dânsul, decât altul!

Unii erau în cușme țurcănești, alții în pălării și alții în comănace și toți cu pene în ele, pare-mi-se de vultur, ori de huhurez de codru și nici unul nu avea cușma, pălăria ori comănacul sus pe frunte, ci apăsat pe sprâncene, de ce, dacă te uitai la el, încă și mai multă groază-ți făceau!

Toți aveau trăiști, unii de piele, alții de lână, din care se vedea, la unii, și câte un mănunchiu de pistol, măcar că toți aveau câte două și după curea.

Cămeșile și pieptarele lor erau, la toți, ca la ciobani, adică negre, iară Darii, căpitanul, era, după toată statura și arătarea lui, ca un stejar între ulmi!

Nu prea înalt la trup, dară în frunte, cum se zice, de o palmă și în spate de trei.

- Noroc, măi fraților! Le zise Darii.

- Noroc Ioane! Îi răspunseră ei, și, apoi, Darii mai zise:

- Băiatul ăsta e de acum al nostru, să știți deci cum să fiți și voi către el!

Luă apoi pușca mea de sub căpătâiul său și mi-o dete cu cuvintele;

- Pe vârcolici să-i nimicești, oameni buni să-i ocolești!

Prânzirăm ca și astă-noapte. Niște nori groși se arătau pe cer din partea dinspre apus.

Darii, văzându-i, zise:

- Mă tem, măi, că om mai lăsa coasa, să nu ne fie lucrul degeaba! Cum gândiți?

- Cam așa samănă! Zise unul la altul.

Se mai porni și un vânt, care mâna norii cei întunecați mai cu grăbire.

- Cum stăm cu merindea? Întrebă Darii.

- Cam pe sfârșite! Răspunse Iacob.

- Andrei, Toadere, zise Darii, mergeți la stâna Mutului și aduceți ce trebuie: vă dă baciul, poate că va trebui să mai stăm pe acasă.

Andrei și Toader se duseră la deal, spre Poiana Mărului, iară Darii mai zise:

- Mihalache, Niță, ian mai duceți-vă unul spre plai, altul spre bâtcă, mai trageți cu ochiul și cu urechea, nu samănă ceva, știți voi și a alți nori?

Se duseră și ăștia doi, iar Darii se întinse, cu fața în sus, pe culcușul lui, sub molizi și zise, așa, ca la toți cei rămași:

- Mă, oare ce prună era ciocoiul de alaltăieri? Grăia rău moldovenește și apoi încă și parcă șepelea!

- Nu știu, răspunse unul, dar vorbă ca a lui mai auzii eu odată, tot dincolo peste hotar și despre acela ziceau oamenii că-i grec; nu știu ce liftă a fi!

- Ce i-ați mai lăsat în șipet, să nu sughițe prea tare după măruntaiele lui, măcar că nu se cădea să-i mai lăsați ceva, păgânul de el?

- Lăsatu-i-am destul, cât să aibă încă cu ce trăi în ocinașe și urătănii, până și-a spăși fărădelegile ce le-a făcut cu bieții creștini, din satul unde-i arândaș.

În ziua aceasta nu plouă, dar nici cerul nu se răzbună.

Andrei și Toader venira încărcați cu câte un berbece și cu desagii plini cu caș, urdă, făină, sare.

- Ce-a zis moș Toma, baciu! Întrebă Darii.

- S-a închinat cu sănătate și-a zis că de-a mai trebui, din ce-a dat Dumnezeu gospodarului lui badea Ioniță Mutu din Frumosu, să venim, că așa i-a poruncit badea Ioniță, să nu ne oprească ce-om cere.

- Bun! Zise Darii. Deie-i Dumnezeu pentru puțin mult!

Eu, vorbind Darii cu ai săi acestea și altele, le ascultam și nu prea, căci gândul meu și inima mea erau în alte părți.

Către seară veni Nițu, unul din cei ce trimisese Darii să vază de nu-s ceva semne și de alți nori, veni și încă cam cu grabă și ostenit, și după dânsul încă un om, pe care eu încă nu-l văzusem și Nițu dedeparte zise lui Darii:

- Iată-l, cimpoierul nostru vine, dar, el, nu-și-ce zice, că pe aicea nu-i de a i se auzi bâzoiul!

Cum aflai, mai pe urmă, cel ce veni cu Nițu era cimpoieșul lui Darii, Ioan Bordeian, din Volovăț.

- Noroc, Ioane. Zise Darii. Unde te-ai pierdut de atâta vreme și ce aud, ce spune Nițu, nu-i ceva de-a cântecului tău:

Măi bădiță, măi fârtaș,/ Ce s-aude prin oraș?

- Ba-i cam tocma așa! Răspunse cimpoieșul. *Că-i rea vestea, măi fârtaș. Că te-ntreabă de răvaș.*

- Așa-a? Zise Darii. Avem noi răvașe și încă cu pecete domnească; nu le vezi și slova le-o simțești, colea la sulița pieptului.

Darii, zicând acestea, arătă la pistolele de lângă dânsul și apoi adause:

- Și, mai de ales, ce-i Ioane, cum îi?

Cimpoieșul, văzându-mă pe mine, merse aproape de Darii și-i vorbi ceva și cam mult, în taină; iar pe Nițu îl încungiurară ceialalți și își plecau urechile spre el,(pentru a-l auzi) ce spune.

Darii, cum luai eu seama, la povestirile cimpoieșului – acum, ce i-a fi fost povestit – tot mai mult își încreți fruntea; dar, la urmă, zise, în glas, ca să audă toți:

Sat din Bucovina/ /Cui-i dor de rai ori iad, / Treacă dincolo de vad!

- Da! Urmă cimpoieșul, și:

Cui-i dor de iad ori rai,/ Urce-ncoace către plai.

- Măi fârtați! Întrerupse aici Darii pe cimpoieș, cu glas tare:

Dar cui p-asta lume-i bine, / Cerce-și norocul cu mine!

Și se sculă în picioare, scoase de după curea ambele pistoale, niște pistoale lungi, arnăuțești, ferecate bogat cu niște alămi albe - se uită la ceilalți și zise cu glas de biruință:

- Rând cu voi, inimi de zmeu!- și apoi, căutând la ambele-și brațe zdravene și vânjoase și la pistoalele din mâini, adause, tot cu acel glas puternic:

- Și cu voi, frați și fârtați...

Merse, apoi, între tovarăși, vorbi ceva cu ei și numai ce-i văzui că-și caută cu toții de puști și de pistoale, până și de securi și de cuțitele din teacă, de cornurile de praf și de pungile cu gloanțe, iau apoi, fiecare, câte ceva de-ale lor, le bagă în trăiști, ori le leagă arciș peste umăr și doi se pornesc înainte spre culme, cu pistoalele la brâu și pușca în spate.

- Focul nu-l stângeti, știți voi! Zise Darii, iar către mine:

- Fosta-i tu, Tănasa, la oi? Facem și noi acuma mutarea, că pe aici s-a cam sfârșit pășunea. Ia-ți iarăși desagii ceia și aidem!

Vai, cum mi se făcu, iarăși, tot pieptul boț, cum mi se întunecă înaintea ochilor și cum mă părăsiră toate puterile!

Nu știu ce-mi venea: să plâng, să mă rog de Darii să-mi dea drumul ori să strig, să mă împotrivesc, doară îmi face el sfârșitul aicea.

În acest minut însă, un șuier puternic se auzi din spre culme.

Unul din cei ce porniseră înainte vine cu pași mari și, arătând cu mâna spre partea din care veniseră ieri, zise cătră Darii încet, dar apăsat:

- Pe-acolo miros rău și cam gros!

- Gros, tare gros?

- Tare! Pe aici s-o luăm! Zise cela și arătă cu mâna ca să mergem hăisa pe coasta muntelui.

Darii scoase un pistol de după curea și zise:

- Mergeți înainte, eu rămân înapoia voastră; pe Tănase, între voi!

Spuse apoi lui Iacob, care, la întoarcerea celui dinspre culme, veni aproape de Darii să afle ce-i, îi şopti apoi câteva cuvinte în taină, din care eu numai atâta auzii;

- Spune şi celora să ştie! şi o luă spre culme.

Iacob spuse la toţi ceilalţi ceva, adecă ce-i porunci Darii ca să spuie; iar mie, la cuvântul lui Darii "pe Tănase la mijloc!" îmi veni un gând, care amuşi li-i auzi.

Întunecase tare şi noi mergeam greu preste butuci de copaci doborâţi de vânt şi prin desişul pădurii.

Deodată, auzim un pocnet de puşcă ori de pistol, în partea despre culme şi sunetul puşcăturii se aşternu peste întreaga pădure.

Nu zise, la aceasta, nimeni nimica, merserăm tot mai departe...

Iacob, care venea la spatele meu, îmi spuse:

- Ştii, tu, Tănăsucă, ce puşcătură a fost asta?

- Nu, bade Iacobe!

- Vătaful nostru, ca om ce nu ştie ce-i frica – că nici aceea nu-i şti-o, că de dânsul nici un plumb nu se prinde - a rămas înapoi, s-a dus acolo unde a puşcat, ca să se socoată că noi în acea parte ne învârtim.

Tu nu ştii, da pe plaiul mare s-o înşirat o poteră, au adurmirat Nemţii, cumva, că suntem pe aici şi aceasta ne-a spus-o cimpoieşul; iară că potera-i acum pe plai, ne-a adus ştire un păcurar.

Trecurăm o gârlă adâncă, prin care curgea un părăuţ; dar o trecurăm, numai Dumnezeu ştie cum.

Ajunşi de ceea parte de gârlă, o luarăm la deal şi, lângă un brad gros şi crengos,sub care era loc gol bătucit şi larg, cum sunt de acelea prin păduri şi le zic oamenii bătelişte, ne oprirăm şi se aşezară toţi la pământ.

- Ioane, zise Iacob, la o vreme, către cimpoieş, hai ghidi, s-ar lovi, acuma, aicea şi în liniştea asta a nopţii, una de-ale tale, ştii tu!

Da-i degeaba, aice-i cela, nu trebuie zădărit!

- Cela ca cela, i-aş zice eu una că şi lui i-ar plăcea şi-ar mişca din coadă şi cornişe, dar bâja de dincolo zice [arătând peste plai]; mai rabdă o ţâră!...

Se auzi sunând prin frunze uscate.

Venit acel sunet de pe malul de dincolo al gârlei ce-o trecuserăm, auziram ca dând de două ori cu muchea toporului, dar nu tare, în copaci.

Unul din cești de aicea răspunse c-o lovitură şi doi din ei merseră într-acolo, de unde se auziră loviturile.

În curând Darii veni.

- Ce-i pe acolo? Întrebă Iacob.

- Ce să fie? Răspunse Darii. Ia, babe - cai şvăbeşti, de care le ştim noi amu pe de-a-rostul!

Cu aceste jucării nu se prinde Darii şi fraţii lui!

Din clopotniţa Solcii, dintre cătane, am trecut şi ei, proştii, socot că aicea, în largul nostru, ne-or prinde ca pe nişte bicisnici?

Ce ne-a spus Bordeianul ştiam şi eu de la alţii, că cine din creştinii noştri ni-i duşman şi cui din ei am făcut noi vreun rău? Deci, ce numai se aude în sat am şi eu cine să-mi spuie!

Gândi puţin şi apoi zise:

- Aveţi ceva în ploşti, că într-a mea-i secetă!

- Este, zise unul, ne-a adus Costea păcurarul, când văzu pâcla de oameni venind spre plai, parcă la noi e hram, zise râzând şi dete plosca departe pe rând la toţi.

- Daţi şi lui Tănăsucă, zise Darii şi apoi urmă. *Se apropie Sântă-Măria, vă aduceţi aminte ce ni se întâmpla, cam pe astă vreme, când, tot aşa ca astăzi, mânară nemţii pe bieţii oameni, pe din dos de Dealul lui Vodă, ca să prindă iepuri cu sare pe coadă?*

- *Da,* răspunseră mai mulţi, iară unul adause:

- Şi Sandu Olariu, cumătrul tău din Clit, veni şi ne spuse că le-a poruncit domnii din Solca arborenilor, clitenilor şi solcanilor să-şi ieie sare pentru coada iepurilor - aici râse - şi să vie să ne ... râse iar; noi şedeam pe Vârful lui Vodă şi ne uitam la vitejia şi la hârtia staipucilor ce se învârteau printre norod, colo, pe uliţele Solcii.

- Da, eu ce făceam atuncea? Întrebă cimpoieşul, la care tocmai atunci ajunsese plosca.

- Ce făceai tu? Zise cela. D-apoi ţie-ţi crăpa cimpoiul de cele d-ale tale şi de-ale noastre; parcă aşişi chemai anume potera să urce la noi, în vârful dealului.

- Aşa-i, zise Darii, şi-apoi, ca să nu stricăm plimbarea nemţilor la bâtca lui Vodă, unde zice că Ştefan Vodă, ce-a făcut mânăstirea Solcei, când venea cu gloata sa la mânăstire şi era zi frumoasă, se suia cu toţi ai săi, cu Doamna, cu copiii şi cu cei mari ai ţării, ce veneau cu el, pe vârful acelui munte şi-şi petreceau, acolo sus, cred că nu şi fără un păhar de cotnar de cel domnesc, ştiţi, cam de acela la care anţărţ, colo la Bogdăneşti, cu grea inimă se uita ciocoiul, că îl slobozim din antalaş pe gârliciul nostru şi ne umpleam cu el şi ploştile.

Iarna bucovineană

Ca să nu stricăm, zic, plimbarea domnilor la vârful celui munte, ne luarăm hăisa, la vale şi trecurăm prin mijlocul Solcei spre Pârteştii de Sus, unde

ne ospătară oamenii frumos și de unde, apoi, ca să trecem dincolo, la chiaburul arman din Baia, o luarăm pe de-întreg, pe din sus de Cacica, unde, cătră seară, auzirăm, în pădure, un copil plângând și țipând.

- Ai făcut și tu, Ioane, atunci, una ca zece! Îl întrerupse, aicea, Iacob. *Eu unul n-o făceam!*

- Că am gogolit copilul, ce se vedea că e de domn, urmă Darii și-l adusei în brațe, prin mijlocul Cacichei, la părinții săi, unde aflând de la niște băieți, ce-i întâlnisem, al cui e copilul, mersei la casa părinților lui și acolo, între mai mulți domni și doamne, care veniseră să afle ce întâmplare e cu copilul ce auziră că s-ar fi pierdut, dedei copilul pe mâna părinților lui și mă întorsei iar, noaptea pe întuneric, la voi, de unde, apoi, trecând peste tarnița Strigoaicei învățarăm, a doua noapte, la Baia, pe hoțul de ciocoi cum să-și deșerte ce s-a umplut cu habăuca.

Dară haidem, sfârși Darii, să-i lăsăm pe cei cu dorul să ne vază, mai cu pofta-n sân.

Se sculară toți. Darii o luă înainte, mie zicându-mi să-l urmez și ceilalți după noi.

Trecurăm prislopul și coborându-ne la pârâul Dragoșa, merserăm pe el până unde dă în râul Moldovița; acolo poposirăm până la crăpatul de zi, ca să vedem ceva, pe unde ar fi, adecă, acel râu de trecut.

Îl trecurăm și ne urcarăm în muntele numit Dealul lui Vasile.

Acolo, ne ospătară baciul și ciobanii unei stâni din Vama, fără a arăta cât de puțină frică de noi sau codire de a ne ospăta cu ce avură mai bun.

Nu auzirăm altă vorbă de la ai noștri către aceia, și de la aceia către ai noștri, decât bună, ca și când am fi noi niște cunoscuți, ba chiar prieteni vechi cu dânșii și am venit la ei în ospeție.

Acolo rămaserăm ziua întreagă, aducându-ne un păcurar, ce-l trimise Darii, o ploscă harnică cu de rachiu, de la crâșma din Frumosu, iar Bordeian zicându-ne din cimpoi, de parcă ascultau și copacii dimprejurul noastru.

La pășunat

Din-dimineață, a doua zi, plecarăm de-acolo, grijiți cu merinde destule de la stână, și ne răsări soarele dincolo de apa Moldovei. Era într-o sâmbătă.

Ne coborârăm pe dincolo de apa Moldovei la vale. Ne întâlneam cu oameni ce mergeau ori la vite, ori la pădure;ei ne vedeau înarmați și așa mulți la un loc, dar nu se fereau de noi. Ne deteră bineț nouă, și noi lor, unii adăogau, către Darii, și numele "bade Ioane".

Seara trecurăm pe lângă satul Valea Seacă în Moldova și maserăm în marginea pădurii, între satul Drăceni și între mânăstirea Slatina.

Când, după miezul nopții, sunară clopotele mânăstirii, săriră toți în picioare și cu dânșii și eu și toți ne făcurăm cruce și ne închinarăm spre mânăstire. Darii, apoi, zise:

- Astăzi e duminică, mergem la sfânta mânăstire, la biserică!

Nu-și aprinse nici unul pipa, ci merseră, pe rând, la pârâu și se spălară și se pieptănară. Făcui și eu așa.

Ascunseră apoi toți desagii și armele pe după butuci, iar la doi le zise Darii să rămână pe-acolo și simțind ceva, să alerge la mânăstire și să-i deie de știre.

Eu hoț încă nu eram, preciza Tănăsucă și totuși mergând cu Darii și cu ceialalți pe când trăgeau la mânăstire clopotele de slujbă, la biserică, parcă mă strângea o frică grozavă de inimă, o frică și de Dumnezeu și de oameni, și această frică cu atâta tot mi se mărea, cu cât mă apropiam de mânăstire și vedeam oameni îmbrăcați ca de zi sfântă, mergând la biserică.

Mă miram că nu zice nime nimica; se uitau numai la noi; dacă eram aproape de ei, le dădeam ori noi lor, ori ei nouă:

- Bună dimineața și Dumnezeu să vă ajute încătrău mergeți!

Ei apoi, cum luam eu sama, se apropiau cap la cap și-și spuneau ceva în taină.

Aproape de mânăstire, Darii îmi bagă ceva în mână și zise:

- Na, să aibi de o slujbă și la discos!

Era o șestacă de cele mari și o grivnă.

Ajunși la poarta mânăstirii, toți își descoperiră capul, își îndreptară părul, își tocmiră și își îmbumbară sumanele și de la poarta mânăstirii și până la biserică tot cruci își făceau și ziceau:

- Doamne, iartă-ne și ne miluiește!

În biserică, unde acuma se începuse slujba, merse Darii înainte și noi toți după el, la ușa altarului și dădurăm, unui călugăr, de câte o liturghie.

Eu, cu mare frică, spusei călugărului cum mă chiamă.

În biserică se uitau toți ba la icoane, ba la noi.

Luarăm și nafură cu oamenii în rând, după care ieșirăm din biserică tot cu oamenii în rând și Darii și ceialalți, vorbind cu dânșii ca cu niște cunoscuți, venirăm în sat, intrarăm cu un om în casa lui, dădurăm binețele gospodinei, ce rămăsese acasă, cei mai tineri îi puparăm mâna[3].

După ce Tănăsucă a mai participat și la alte isprăvi alături de ceata lui Darii, cum ar fi ospățul din casa gospodarului pomenit mai sus, la care au venit mai mulți săteni cu merinde de acasă, întâlnirea cu huțulii sau eliberarea baciului Mutu din temnița de la Solca, profitând de un moment de neatenție a tovarășilor săi de haiducie, fugi, temător, acasă.

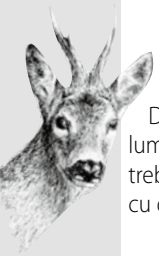

În cele zece zile de ucenicie la Darii, Tănăsucă a aflat multe despre lumea în care trăia și a înțeles că trebuie să ajute pe cei de-o samă cu dânsul.

Tănase a holteit mult.

Trecând odată, pe când avea douăzeci și opt de ani, printr-o poiană din apropierea satului Marginea, de lângă Rădăuți, tânărul a văzut o copilă păscând oile, ce i-a atras luarea aminte și i-a furat inima.

Era Varvara lui Constantin Crăciun, nepoata lui Darie.

Deși avea numai cinsprezece ani, Tănase a luat-o de nevastă și se fălea cu ea, deoarece, spunea el, că în tot ținutul nu e altă femeie mai frumoasă ca Varvara.

Badea Tănasă din Sucevița, cum îl numeau, cu respect, consătenii și cei din așezările umane învecinate, s-a dovedit a fi un om de omenie, isteț, meșter la vorbă, cumpătat și a prețuit învățătura, încât a fost luat în samă chiar și de mai marii mânăstirii locale.

Deși nu era prea avut, consătenii l-au ales să le fie Ortsrichter [vornic> primar], împuternicindu-l astfel să-i reprezinte în relațiile lor cu autoritățile austriece, timp de mai mulți ani și așa să le apere interesele comunei.

Tănasă și Varvara au avut doi copii. Primul, Georgi, s-a născut la 10 aprilie 1820, căsătorindu-se cu o fată din Sucevița și a rămas să trăiască în casa părintească, iar cel de al doilea, viitorul preot, scriitor și stareț al Mănăstirii Putna, Iraclie a văzut lumina zilei la 9 martie 1823.

Numele de Iraclie i l-a dat nănașa sa, o călugăriță ce locuia în casa parohială, nu departe de familia lui Tănase și era nepoata lui Ghenaide Platenchi, pe atunci, egumen la mănăstirea Sucevița.

Băiatul cel mai mic a Varvarei și al lui Tănasă, pe când împlinise doi ani, s-a îmbolnăvit grav și era gata să moară.

Varvara, într-o clipă de adâncă deznădejde și profundă evlavie "jertfește" pe micuțul Iraclie Maicii Domnului, cerându-i în schimb să-i cruțe viața.

După ce Iraclie s-a însănătoșit, Varvara l-a dus la mănăstirea Putna, lăsându-l în sama nănașei sale, ce se mutase, între timp, împreună cu unchiul ei egumenul.

Se pare că fiul Varvarei nu a locuit prea mult în lăcașul de veci al lui Ștefan cel Mare și Sfânt, deoarece, în 1829, Tănase, împotriva voinței soției sale, și-a dus fiul din nou la școala mănăstirească de la Putna, unde, la acea dată, mai învățau carte peste 20 de copii din preajma așezării monahale.

De această dată, fiul vornicului din Sucevița a fost lăsat în grija starețului Ghenaide.

În timpul ocupației austriece, în Bucovina existau două rețele de școlarizare ce funcționau paralel și independent una de alta.

Prima rețea școlară era cea oficială, austriacă, bine organizată și finanțată, în plină ascesiune, cu un profil modern și a doua mult mai restrânsă, pentru nevoiele ortodocșilor români, rămășițe a ceea ce fusese odată pe când Țara de Sus a Moldovei era liberă si pe care ocupanții nu reușiseră să o lichideze in totalitate.

Școlile clericale urmăreau pregătirea viitorilor slujitori ai bisericii și sprijineau, prin intermediul învățământului ambulator sau particular, învățarea limbii materne și pregătirea unei pepiniere din care să recruteze pe viitorii slujitori ai bisericii ortodoxe.

Mănăstirea Putna, cel mai activ centru cultural și artistic moldav al evului de mijloc, a avut și o școală episcopală, ce și-a păstrat importanța neștirbită, încă de la ctitoria ei.

Ori Tănasă, care se considera că este unul din urmașii oamenilor Măriei Sale Ștefan Vodă, și-a dat fiul la școala clericală de la mănăstirea Putna spre a fi educat în spiritul și legea "moșilor și strămoșilor"[4] săi.

Și pe drept cuvânt, vornicul de la Sucevița a reușit să-și înfăptuiască visul, moștenit pe cale orală de la antecesori, deoarece Iraclie, din pruncie, și până la trecerea sa în lumea umbrelor, când a fost ales stareț, a considerat lăcașul de veci al lui Ștefan cel Mare și Sfânt ca pe o a doua casă a sa, după cum o va mărturisi nemijlocit, prin activitatea socio-politică, gazetărească, prin proza memorialistică, prin faptele cotidiene etc.

Cel de al doilea copil al vornicului sucevițean a stat, într-o chiliuță a mănăstirii, aproape șapte ani, sub ocrotirea, îndrumarea și finanțarea starețului mănăstirii Ghenaide Platenchi, pe numele său de mirean Popovici.

De la șase la nouă ani, copilul a deprins scris-cititul, s-a familiarizat cu unele noțiuni practice și teoretice ale muzicii bizantine și, participând la oficierea slujbelor, a deprins a ține isonul și a cânta unele imnuri de cinstire a lui Dumnezeu.

Pentru început, egumenul îi dete "instructor ad latus în persoana unui diacon, carele fiind și el psalt, acum, pe lângă azbuchile scrise pe o scândură destul de mare, ce o purtam pe o ață la gât, mă învăța și, decât logaritmele mai grele, nevoie, notele grecești: sa, vu, ga, che, zo, ni, la a căror învățare, prin bătaia tactului cu palma pe genunche, acestea mi s-au umflat ca mălaiele, iar îmbrăcămintea lor, acolo unde pranicam cu palma, se făcu ferfeniță.

Mă iubea bătrânul arhimandrit, poate și de aceea că trecusem cam curând, peste greul slovenirii cu buchi, la citire și peste sumedenia de chendime, iporoi-uri, ipsili-uri și câte mai altele din psaltichie și citeam cam binișor, dincolo de masă, pe când cuviosul bătrân, cu barba și părul alb ca zăpada, ședea într-un jâlț cu brațe împletind la scofii"[5].

Pe când avea nouă ani, egumenul i-a încredințat "cheile pivniței cu vinurile mănăstirești și mi-a poruncit, mărturisea Iraclie, ca fiecărui ieromonah și diacon, care ar cere, să-i dau până la o oca de vin și numai să-l însemnez în catastiful ce mi-l dete scris cu numele tuturor ieromonahilor și diaconilor"[6].

Fiul Varvarei și al lui Tănasă și-a petrecut toată copilăria la mănăstirea Putna, iar după ce a început a frecventa alte școli, "toate sărbătorile Crăciunului și ale Paștelui, cum și toate vacanțele"[7] tot la lăcașul de veci al lui Ștefan Vodă venea.

În timpul cât a învățat la școala putneană s-a sedimentat, în sufletul și mintea sa receptivă, ca și la Sucevița, aceeași ambianță stenică, în care pluteau duhurile străbune ocrotite de mănăstirile ce păstrau vestigiile unei epoci de glorie revolută a Moldovei, într-un moment istoric în care ocupanții voiau să transforme pe urmașii lui Ștefan cel Mare în mensch, supuși credincioși ai coroanei habsburgice.

Putna a fost pentru Iraclie un puternic focar de formare a conștiinței civice, etice și morale, ce a contribuit din plin la coagularea fondului afectiv și aperceptiv, necesar asimilării raționale a idealurilor și perspectivelor antecesorilor, a principiilor revoluției pașoptiste ce l-au călăuzit toată viața.

Mănăstirea Putna a fost pentru copilul Varvarei o a doua mamă, o mamă duhovnicească, în timp ce egumenul ei, un iscusit păstor de suflete, un îngăduitor și iubitor părinte, ce l-a pregătit pe copilul Iraclie spre a păși cu încredere în vâltoarea vieții.

Pentru ca un fiu de țărani bucovineni să poată frecventa un liceu și apoi cursurile universitare se impunea cu necesitate de a învăța limba germană, iar pentru a se înțelege și conviețui cu minoritarii era o obligație morală și profesională să poți comunica cu ei și, din aceste motive, junele și apoi preotul Iraclie Porumbescu a învățat limbile acestora.

Așa că nu e de mirare când aflăm că Iraclie, pe parcursul vieții, și-a însușit, pe lângă germană, pe care o cunoștea foarte bine, încât a stârnit admirația compozitorului vienez Eduard Strauss și limbile polonă și ucraineană.

Nemaiavând ce învăța de la călugării putneni, Ghenadie Platenchi și-a trimis fiul de suflet să frecventeze școala primară germană din Karlsberg [Gura Putnei], o colonie nemțească, situată la șase kilometri de lăcașul de veci al lui Ștefan Vodă.

Clasa I elementară a frecventat-o în anul școlar 1833-1834, pe a II-a în 1834-1835, iar clasa a III-a o absolve, în 1835-1836, la Hauptschule din Suceava condusă, pe atunci, de Frantz Thiel, vestit prin năstrușnicele sale "principii pedagogice" folosite pentru a determina pe școlărei să învețe limba germană.

Că istețul Iraclie de la Sucevița nu a fost intimidat de spiritul ofensiv practicat în această Școală Primară Capitală o dovedește și faptul că, în vara anului 1836 absolvă ultima clasă elementară cu laudă accident[8], calificativ ce corespunde cu actualul Bine sau Lăudabil.

În toamna lui 1836, arhimandritul Ghenaide se îngrijește ca fiul său adoptiv să meargă la examenul de admitere în clasa I, a singurului liceu din Bucovina: Staats-Obergymnasium, din Cernăuți.

Datorită sârguinței, istețimii și a sprijinului moral și financiar acordat de egumenul mănăstirii Putna, Iraclie promovează clasa I liceală, în anul școlar 1837-1838.

La începutul primului semestru al clasei a II-a, egumenul filantrop moare.

Peste ani, aducându-și aminte de primii săi pași făcuți pe calea spinoasă a cunoașterii, memorialistul Iracle Porumbescu scria:

"Muri bunul meu protector și binefăcător, arhimandritul mânăstirii Putna, Ghenaide Platenchi, carele până atunci mă susținuse prin școli, pe spesele sale și eu rămăsei, acuma, fără nici un mijloc de a studia mai departe, fiindu-mi părinții mei niște săteni de tot săraci"[9].

Paul LEU

NOTE

1. 2. Ibidem, p. 24.
2. Ibidem, p. 26-47.
3. Scrierile lui Iraclie Porumbescu, Partea I, Editat de Leonida Bodnărescu, Cernăuți, 1898, p. 65.
4. Ibidem, p. 85.
5. Ibidem, p.66.
6. Ibidem.
7. Ibidem, p. 5.
8. Ibidem, p. 129.

[1] . Iraclie Porumbescu, Amintiri, Ediție îngrijită, prefață, note și glosar de Nicolae Oprea, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978, p. 25.

Prietenie pe viata...

Dragi cititori, vă mărturisesc că mica mea povestire nu este pentru prima oară în paginile unei reviste. Ea a fost publicată în numarul 2 din Februarie 2011 al revistei "Vânătorul și Pescarul Român". Acest moment aniversar din existența revistei Diana este prielnic pentru a mărturisi cu sinceritate ce reprezintă pentru mine, lumea vânătoarei și a câinilor de vânătoare. O pot defini în câteva cuvinte: camaraderie, etică, dragoste de câine și de animale. Lumea aceasta cel puțin mie mi-a adus cu ea: bucuria unor noi prietenii, descoperirea și împartășirea prin scrieri și poze a experiențelor trăite, apropierea de Natură, înțelegerea și ascultarea ei, respectul față de vânat, dragostea pentru câinele meu de vânătoare…și pot continua tot așa.

Dedic această povestire bucuriei noilor prietenii, multumirii pentru cele ce învățăm de la cei ce cu drag ne împărtășesc din experiențele lor și în mod special unchiului meu care mi-a trimis primul meu articol revistei Diana spre publicare :

"În curtea unchiului meu, într-o oază de liniște și verdeață te întâmpină cu lătratul vesel și provocator un grup de springeri. Această rasă te cucerește din primul moment. Privirea caldă și ghidușă, aspectul prietenos, blana moale și catifelată te fac să-i îndrăgești pe loc, apropierea de ei, dezvăluindu-ți caracterul puternic și dorința lor neostoită de a vâna. Pentru aceste calități deosebite unchiul se hotărâse cu ani în urmă să întemeieze prima canisă de English Springer Spaniel de la noi din țară. Dylan este câinele cu care a început, tatăl și apoi bunicul tuturor generațiilor ce au văzut lumina zilei în canisă. Frumosul springer, ajuns la vârsta senectuții, devenise, după ani, seniorul curții.

Era o seară umedă și rece de toamnă, acoperită de o ceață misterioasă și grea ce-ți îngrădea mișcările, complotând parcă la ce avea să se întâmple. Atmosfera apăsătoare nu pria oaselor bătrânului Dylan, astfel

că fusese lăsat liber în curte. Timpul se scurse pe nesimțite, treburile gospodăriei acaparându-i unchiului toată atenția. Deodată îi veni în minte un gând: unde este Dyl? îl strigă… nici un răspuns, îl căută în curte, Dylan era de negăsit… Au început căutările prin împrejurimi. Toți ne gândeam doar la Dylan – Unde este? I-o fi frig? O fi speriat? În loc să se bucure la bătrânețe de căldura căminului, rătăcea singur în necunoscut. Unchiul era convins că, dacă nu-l luase cineva, Dyl se va întoarce acasă. Cuprins de neliniște, încercă să-și abată gândul de la bunul său prieten dar, nu putea, căci întâmplări din trecut îi reveneneau în minte:

Parcă ieri se întâlniseră pentru prima oară … un bun prieten italian i-a adus în dar, cu doisprezece ani în urmă, un Springer de doar cinci luni. Puiandrul năzdrăvan, abia primit în familie, se cuibărea în preajmă-i, căutând protecție și afecțiune. Vânător cu experiență, pasionat de tot ceea ce înseamnă arta cinegetică, natura și chinologia de vânătoare, unchiului nu i-a lipsit niciodată câinele. Crescuse și formase mai multe generații de seteri irlandezi, dar acesta era primul câine din rasa english springer spaniel. Ajutat de bagajul genetic și de energia inepuizabilă a tânărului cățelandru, unchiul a reușit să-și formeze un extaordinar partener.

Pentru vânătoarea la pană era parcă plămădit acest câine în mișcările căruia surprindeai eleganță și fermitate. Ce frumoase vânători făcuseră împreună, în zorii dimineților de septembrie, la pasajul de prepelițe! Roua dimineții, așezată pe vegetație, ridica urma prepelițelor ce-și căutau în fugă adăpost prin labirintul mohorului îngemănat cu ciulinii răutăcioși și resturile secerișului, stârnind simțurile tânărului cîine. Prepelițele se lansau în zborul paralel cu pământul. Se auzea un foc, apoi al doilea – un dubleu frumos urmat de două aporturi la fel de reușite.

Își aminti de "vânătorile la picior" printre tufele din văile și ogașele umede ale pădurilor, urmărind sunetele inedite ale bărbătușilor de sitari, admirând zborul de fluture al păsării cu ciocul lung și coloritul ce se confundă cu frunzișul uscat. Fără un câine scotocitor, cu nasul fin, degeaba porneai la vânătoare de sitari. Dylan răscolea vegetația pădurii în locurile potrivite, ridica sitarul în zborul său neregulat, cotit pe după crengile copacilor: un foc, zborul se frânge și pasărea se pierde în lăstărișurile dese ale pădurii. În acest răstimp, câinele, cu simțurile alerte, urmărește cu privirea sitarul și, la comandă, se îndreaptă în salturi neobosite către locul doar de el știut. Frumosul springer se întoarce mândru ținând cu grijă aportul.

Culorile apusurilor de soare răzbăteau din trecut, aducând cu ele peripețiile pasajelor la gâște, al pândelor la rațe, trăite pe albia Timișului sau în Delta Dunării. În serile răcoroase de toamnă își petreceau clipele amurgului, căutând în sunetele văzduhului bătăile aripilor rațelor sălbatice. Câinele privea cum umbra ce străbătea cerul cădea brusc în stuful bălții, sau în râul repede, apoi, ca un resort, se arunca în apă, plin de energie, înotând către vânat. În nenumărate rânduri Dylan și-a arătat măiestria aportând din apele repezi și reci ale Timișului, știind, din instinct, cum să exploateze situațiile în favoarea sa. Ceața lăptoasă le-a fost de multe ori aliat oferindu-le camuflajul perfect pentru pasajul la gâște. Așezați în locuri cu dibăcie alese, așteptau nemișcați învăluiți în pătura ceții apariițiile stolurilor de gâște ce coborau, pe dibuite, în căutarea unor locuri de popas.

Unchiul se bucura de prezența bunului său prieten, nu doar la partidele de vânătoare, ci și la pescuit, câinele fiind o companie plăcută și un mare mâncător de pește. Privindu-l pe Dyl cum mănâncă peștele, nu puteai să nu te întrebi dacă nu cumva, dintr-o eroare a naturii, vreuna din rudele sale fusese felină. După luni de dresaj reușise să-i stăpânească temperamentul impulsiv, să-i educe răbdarea, putând să se bucure împreună, din înaltul observatoarelor, de șoaptele și miresmele pădurii. Dylan învățase să se

cățere pe scară în observator, de unde, așezat cuminte lângă stapânul său, adulmeca aerul mișcat de vânt printre coroanele copacilor, dându-i de știre de apropierea vietăților sălbatice. Din înaltul frunzișului au privit împreună spectacolele luptelor între maiestuoșii cerbi, ascultând ciocnirea sonoră a coarnelor îngemănate-n luptă. Au urmărit trecerea ciurdelor de mistreți, a scroafelor urmate în grabă de stângacii godini, apropierea vierilor solitari ….

Lătratul insistent al câinilor îl întrerupse din visare. Cuprins de speranța reîntâlnirii, ieși în grabă, dar, din păcate, zarva câinilor nu anunța întoarcerea bunului prieten. Pe un ton ferm și puternic le potoli pornirile gălăgioase. Își plimbă privirea peste padocuri, toate erau animate de agitația locatarilor mai puțin unul… ce aștepta cu ușa deschisă revenirea lui Dyl. Atenția se îndreptă către Alba – prima născută în primul cuib de springeri. Regăsind în ea temperamentul și trăsăturile lui Dylan, Alba a fost păstrată în canisă. Se uită la câini, toți îl iscodeau cu privirea simțindu-i starea de neliniște, încercând parcă și ei regretul lipsei seniorului. Dacă nu îl găseau … nu apucase să-și ia la revedere, să-i mulțumească pentru vânătorile făcute împreună. Dylan a fost alaturi de familie în abisurile și înălțimile vieții, bucurându-i pe toți cu prietenia sinceră și atitudinea afectuoasă... O liniște apăsătoare

se lăsa peste curtea învăluită în aceeași insistentă și nesuferită ceață, câinii se culcară, iar unchiul intră în casă cu speranța că ceața se va risipi până dimineață.

În zilele următoare au continuat căutările, pe malul Timișului, pe câmpurile din jur, însă odată cu scurgerea timpului speranțele de a-l găsi se risipeau. Trecuse deja mai mult de o saptămână de când dispăruse și încercam să ne obișnuim cu ideea că Dylan nu mai era. Înainte de ivirea zorilor ne organizam să plecăm la vânătoare – unchiul pregătea mașina, iar eu mă îndeletniceam cu încropirea gustării ce urma s-o luăm cu noi. La un moment dat l-am auzit strigând din curte și până să ajungem noi afară ne-am pomenit cu el în casă purtându-l pe Dylan în brațe. Cu ochii umeziți de emoția regăsirii îl alinta spunându-ne cu glasul tremurând că l-a găsit așteptând la poartă. Câinele, vlăguit de puteri, cu blana udă și murdară de noroi, plină de ciulini și mohor, s-a retras obosit, dar liniștit, sub masa din bucătărie unde, vegheat de toți cei dragi, a adormit adânc. Bătrân, dar dibace vânător, Dylan încercase să-și facă rost de mâncare cât timp rătăcise pe câmpuri, dovada fiind prepelița pe care a regurgitat-o.

Spre seară, seniorul și-a mai revenit, având puterea de a se bucura de prezența noastră. Curățat și hrănit, se cuibări în apropierea unchiului. Blana, atinsă de patina vremii, asemeni filelor unei cărți vechi, îmbina culorile zăpezilor răscolite, ale ierbii uscate, frunzelor toamnei și ramurilor desișurilor prin al căror labirint scotocise după vânat. Pernuțele calde și aspre ce se odihneau pe piciorul stăpânului adunaseră toată truda și oboseala anilor de nebunești hoinăreli. Capul cu linii ferme, încadrat de urechile lungi și crețe, purta cu mândrie cele mai destoinice "călăuze" ale sale: nasul obraznic plin de îndrăzneală, botul moale acoperit de mustățile-i ninse și ochii de culoarea alunei, în ale căror sclipiri ștrengărești puteai vedea caleidoscopul aventurilor cinegetice trecute. După un timp, Dylan adormi liniștit sub privirea caldă a unchiului... Cei doi prieteni vechi se regăsiseră"…

Maria SĂVULESCU

2. Apusul s-a topit fierbinte
La malul cerului încins
De soarele ce înainte
Prin văi dogoare a prelins.

Tărâmul mistuit de sete
Răscopt de raze și văpăi
Învie cu mișcări încete
Un fir de aer printre clăi.

Ca un popor sleit de biruri
Fânețele s-au ofilit.
Împarte vara suveniruri
Ajunsă la firesc sfârșit.

Timide umbre de răcoare
Purced spre noapte năzuind,
Din sihlă două căprioare
La râu se-apropie de grind.

Prin rugii cotropiți de scame
Cu boturi umede cerșesc
Ceva de sete și de foame
Sub para focului ceresc.

Tresar speriate într-o clipă
Când în fierbintele decor
Cu pași grăbiți se înfiripă
Pe urma lor un căprior.

Apoi de grijă nu-i mai cată
Vecinului încornorat,
Ce-i copie întruchipată
Bărbatului înfierbântat.

Casian BALABASCIUC

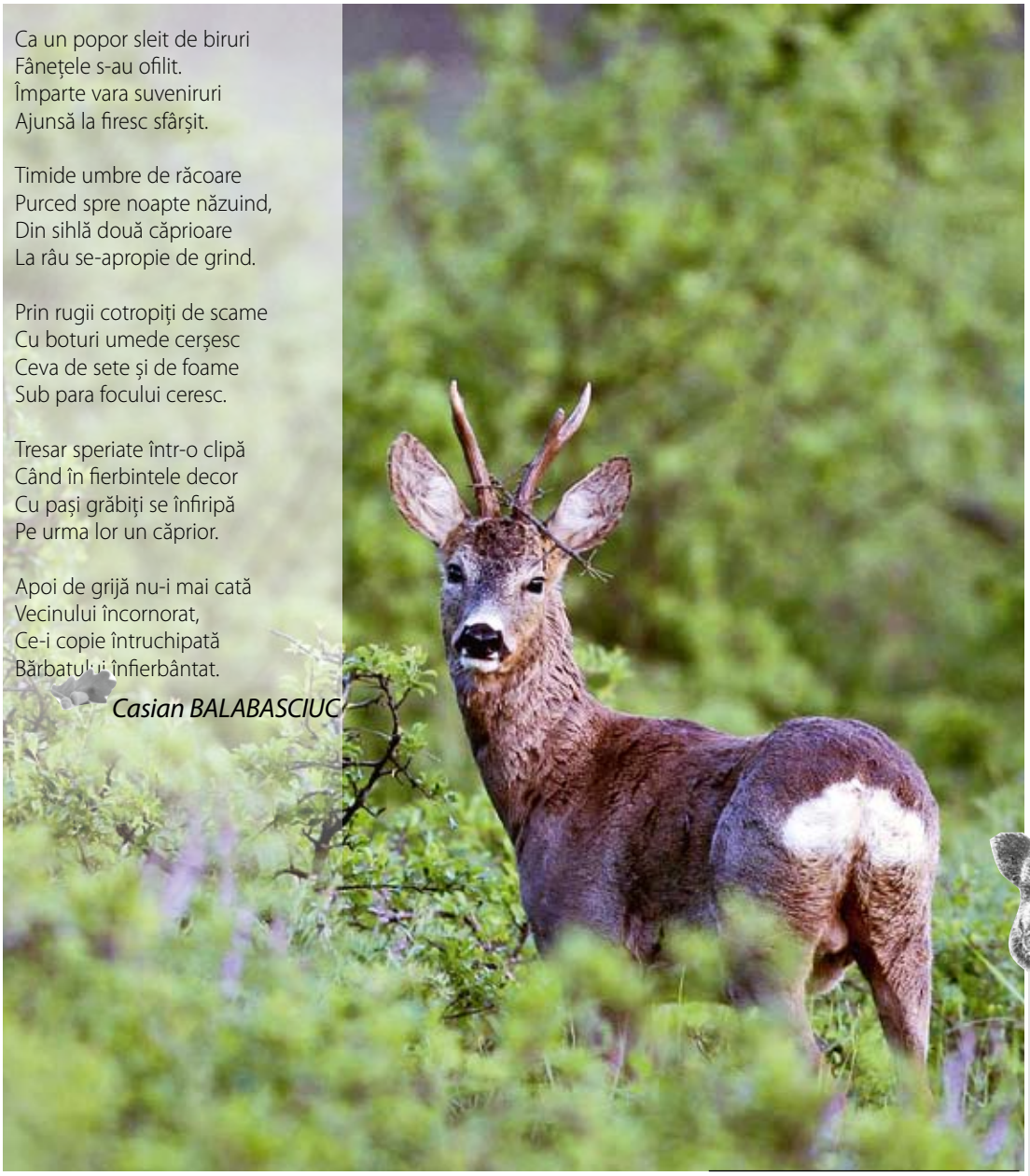

Farmecul Hodoșului

În zona de nord-est a județului Timiș se dezvăluie în fața călătorului așezări tihnite, străbătute de zborul păsărilor și al călătorilor. Pătrunzi într-o lume liniștită ruptă de strigătele și vânzoleala cu care suntem obișnuiți să trăim zi de zi. De îndată ce lași Remetea Mică în urmă, te întâmpină misterioasele păduri desfășurate în dreapta drumului însoțind așezările: Charlotenburg, Altringen, Bogda, Sintar, Comeat. Toate satele din comuna Bogda au fost construite și colonizate cu germani în jurul anului 1771. Responsabil de înfăptuirea colonizării este colonelul Altringen, unul din sate purtând numele său, iar altul pe cel al soției Charlote (Charlotenburg).

Vechile așezări sunt parcă menite să facă trecerea către lumea de basm a pădurilor din zona Hodoșului. Prima care te întâmpină este Charlotenburg, un sat circular, singurul de acest gen din Banat. Diametrul interior este de circa 210 metri, iar în centrul cercului, printre duzii seculari, se înalță către cer biserica. Din dreptul acestei localități începe pădurea ce ani de-a rândul a fost unul dintre domeniile regale de vânătoare.

"În anul 1838 pământurile din Charlottenburg au fost cumpărate de Georg Simon Baron Sina de Hodosch et Kizdia. Fiica lui, Anastasia, baronesa Sina s-a căsătorit în 1886 cu contele Siegfried von Wimpffen care gospodărește pământurile începînd din anul 1891. Contele era un vânător pasionat care a construit în anul 1890 casa de vânătoare, ocolul silvic de mai tîrziu (nr.14). În anii 1902-1903 contele amenajează parcul de vânătoare. S-au tras 18 km de gard din sârmă, suprafața totală este de 1260 ha din care 105 ha sunt poeni și pășuni pentru fân, 2 fântâni și amenajări pentru crescătorie. În anul 1904 s-au adus 24 de exemplare de cerbi lopătari (Dama Dama) din Serbia, în 1905 alte 24 de exemplare din Boemia. În 1910-1911 s-au adus cerbi carpatini (Cervus elaphus) din Boemia. În anul 1935 efectivul total se estima la circa 600-700 de exemplare și a cresut temporar până la 1200 de exemplare în anul 1970. După primul război mondial parcul trece în propietatea casei regale române

(Hochenzollern-Sigmaringen) iar după cel de-al doilea război mondial în proprietatea statului roman. Există o lungă tradiție vânătorească în această regiune începând cu fondatorul și oaspeții săi, mai târziu curtea regală romanească, dupa război soldați ruși cu mitraliere, apoi, nomenclatura comunistă și în final vânători amatori din Europa. În parc și împrejurimi s-au vânat și se vânează și mistreți, căpriori, vulpi, lupi, iepuri, dropii și prepelițe. Cerbi lopatari și carpatini au fost colonizați și în alte părți ale Romaniei precum și în Germania și Austria. Ca ordin de mărime, în perioada 1966-1977 în timpul brigadierului silvic dl. Gheorghe Titu au fost colonizate împreună cu o echipă de 7-8 pădurari 296 lopătari și 36 cerbi carpatini."

Parcul amenajat de Georg Simon Baron Sina de Hodosch et Kizdia în anii 1902-1903, a trecut după Primul Război Mondial în propietatea Casei Regale Române (Hochenzollern-Sigmaringen). Astfel, există o lungă tradiție vânătorească în zonă. Următorul sat este Altringen. Pe vatra satului de astăzi a existat un sat româno-sârbesc care se numea Recășel sau Recașu Mic. Acest sat este menționat în perioada medievală de mai multe ori, de către statisticile și hărțile habsburgice. La 1463 el se numea Rekas și aparținea familiei Hagymas. La 1499 este amintită cu numele Kiss Rekas (Recășel), iar pe harta contelui Mercy (1723 - 1725)

apare cu numele de Rokasicza (Rocășița). Lăsăm Altringenul în urmă, străbătând Bogda și Sintar, localități atestate din 1436, respectiv 1455, cunoscute de localnicii germani și sub denumirile de Neuhof, respectiv

Buchberg. Ultima așezare Comeatul ne deschide drumul către pădurea seculară Hodoș. Toate cele povestite se petrec la sfârșit de septembrie, perioada boncănitului cerbului carpatin.

Ne apropiem de cabana unde ne întâmpină paznicul locului nea Costică, cu vorba liniștită, răbdătoare și cu un zâmbet sincer ce nu-i părăsește niciodată chipul. După lăsarea întunericului văile Hodoșului au răsunat de boncănitul sonor…. Speram din suflet să auzim și noi chemarea cerbilor și poate… să ne bucurăm și de vederea lor. Tot povestind, orele serii se apropiară. Locațiile observatoarelor din pădurea Hodoș, inspirat alese de vânători iscusiți, sunt așezate în cărările de trecere ale sălbăticiunilor printre pâlcurile de pădure ce sprijină dealurile, prin pajiștile liniștite, printre merii și perii pădureți ce le oferă camuflaj și hrană. Ele au nume cu rezonanță pentru cunoscătorii regiunii: La Cruce, Fundoane, Tudora, Merii Mari, Sălișteˆ…

Ne-am hotărât să ne îndreptăm către locul numit "La Cruce".

Din înaltul observatorului construit în coroana stejarilor poți privi micul luminiș deschis la răscrucea a trei drumuri ce unesc văile Hodoșului. Micul ochi de apă și mâncarea lăsată din belșug de nea Costică speram să fie suficiente pentru a ademeni trecerea frumoșilor cerbi. Pânda de seară era destul de scurtă căci se întuneca devreme. Pe nesimțite se lasă amurgul, doar lumina lunii și orizontul îndepărtat mai aducea puțină lumină. Cerbii sunt animale de amurg și de noapte, peste zi caută protecția pădurii dese și se ivesc trecător prin poieni, luminișuri și tăieturi în căutarea hranei. Aerul s-a mai răcorit și boncănitul timid al unui cerb se auzea din Fundoane. După un timp un rival îi răspunse dinspre Tudora. Frumoasă chemare, dar parcă nu se apropia de cele istorisite de nea Costică. Luna nouă, asemeni unei felii de pepene galben ce se odihnește pe platoul cerului, nu este foarte generoasă cu noi, trimițându-și razele cu zgârcenie. La un moment dat am auzit foșnet în pădure, sunetul se apropia.... Printre brațele înfrățite ale copacilor și-au făcut timid prezența o ciută însoțită de vițel. S-au apropiat încet-încet de știuleții de porumb, apucând delicat boabele. Ciuta zveltă, cu gâtul subțire și lung, lua câte un bob ridicându-și capul către înalt spre a asculta văzduhul și a adulmeca miresmele aerului. Ceea ce mi-a atras atenția au fost botul lung și urechile ce păreau extrem de mari. Ceva îi dădea un sentiment de neliniște, poate că ne simțise prezența… După câteva minute umbrele lor au fost înghițite de întunericul pădurii care, treptat, ne acoperi vederea. Singurele simțuri de folos erau auzul și mirosul. Am coborât din observator și mai mult pe ghicite, lipsiți de dorința de a deschide lanternele, ne-am îndreptat către cabană.

Seara ne-am petrecut-o la lumina focului de tabără înfruptându-ne din minunata friptură, rumenită pe jar și udată din belșug de vin și de povești vânătorești. Cerul plin de stele părea din liniștea Hodoșului mult mai aproape. Din când în când strigătul ciufilor și agitația pârșilor rupea liniștea nopții. Osteniți de drumurile și întâmplările zilei ne-am adunat în sacii de dormit… Noaptea a trecut pe nesimțite și pe la cinci somnul deja ne fugise de pe gene. Am ieșit afară, cu vorbe șoptite, consmțind să rămânem la cabană. Ivirea zorilor deasupra Hodoșului descoperă văile ce se deschid printre dealurile cu povârnișuri line acoperite de puieții timizi, de scunzii meri pădureți, de pajiști crude închise în strângerea pădurii de stejar. Ceața acoperea misterios văile, din care răsuna boncănitul cerbilor. Dinspre Merii Mari se auzi un boncănit sonor… răspunsul nu se lăsă așteptat ridicându-se dinspre Tudora…. și din Fundoane se ridică glas. Aveam plăcerea de a fi invitați la un minunat concert, pe care-l urmăream din primul rând savurând fiecare detaliu. Vocile cerbilor se ridicau de aproape și de departe, puternice și pătrunzătoare, asemeni sunetelor unor buciume măiestru mânuite… Ah, dacă am și vedea ceva… prin aburii dimineții spre valea ce se deschidea în dreapta noastră conducând drumul către Tudora parcă se deslușea ceva… da… un cerb. Pășea încet adulmecând zarea, ascultând chemarea semenilor săi. Își purta mândru coarnele, ridicând cu ele ceața dimineții. Din când în când răspundea chemărilor rivalilor săi,

ridicându-și botul deschis spre cer și coborându-și coarnele către spate. Se îndreptă în pas liniștit către Tudora pentru a-și întâlni rivalul. Vrăjiți de aceste imagini am uitat cu desăvârșire să privim întreaga deschidere. Cu bucurie am constatat că un mic grup de ciute cu viței ieșise la păscut pe una din pajiști. Păsteau liniștite… dar parcă unele din sălbăticiuni semănau izbitor cu niște vaci!?... am luat binoclul căutând confirmarea. Așa era: vacile, ciutele și viteii păsteau împreună netulburați de prezența omului… Minunat!!!

Păstrând în minte aceste imagini, tăcuți, de parcă ne-ar fi fost teamă că vorbele ar putea rupe vraja, ne-am încropit micul dejun. Depărtarea

a adus zgomotul de motor al unei mașini ce și-a făcut apariția în câteva clipe. Din ea a coborât un bărbat... nea Nicolae, un sătean din Comeat. În zonă oamenii se știu, se susțin, căci viața este grea, plină de încercări. Întotdeauna o mână de ajutor este o binecuvântare. Din primele cuvinte ne-am dat seama că vorba nu-i era bănățeană. Ne mărturisi că-i de loc din Bucovina. A întrebat grăbit dacă am văzut ceva. Oare ceea ce aveam să-i spunem se putea compara cu ce avea a ne povesti? L-am poftit să ni se alăture. Cu un aer misterios începu să istorisească pățania din seara trecută: să fi fost un pic trecut de nouă căci se pregătea de culcare. Deodată au început să "bată" câinii, lătratul lor era mai puternic și mai insistent decât de obicei, nu lătrau la om... ieși în bătătură. Câinii se agitau în lanț, iar caii se smuceau lovind speriați cu copitele pământul, nechezând și învârtindu-se în cerc. Se apropie de ei și văzu cum din întunericul nopții lucesc două perechi de ochi… doi lupi… Sălbăticiunile se repezeau la picioarele cailor – să fugă în casă după pușcă… nu era timp, așa că începu să strige la ei. În cele din urmă fiarele fugiră înspre pădure. Mult timp trecu până reuși să pună geană pe geană… L-am ascultat cu sufletul la gură: frazele scurte, rostite cu trăire în dulcele grai moldovenesc, au dat farmec și viață povestirii…

Graba în care trăim, scurtele zile ale unui sfârșit de săptămână, nu îți sunt niciodată suficiente pentru a te bucura pe deplin de frumusețea și generozitatea Naturii. Nu au trecut nici două zile de când am urcat la Hodoș. Am urcat obosiți și încărcați cu grijile cotidiene și am coborât ușurați de ele și plini de bucuria caleidoscopului de imagini și simțiri oferite de copaci și flori, de cer și văzduh, de lună și soare, de sălbăticiuni și păsări, de nea Costică și nea Nicolae…. Trebuie să plecăm… O facem purtați de gândul că peste o lună ne vom întoarce la un nou concert… boncănitul cerbului lopătar…

Cum aș fi putut refuza o invitație generoasă și tentantă ca aceea de a participa, împreună cu Marck, bracul meu cu păr sârmos, la o vânătoare inaugurală de fazani, pe terenurile timișene ale grupei Birda?! În mod obișnuit, mă feresc de companioni noi, de vreme ce nu ți-i poți alege ca pe aceia din mâna de camarazi cu care vânezi în mod obișnuit, rod al unei selecții severe și îndelungate. Nu ajunge pasiunea comună. În timp, se descoperă afinități similare, se cimentează prietenii temeinice, adesea pe viață. Dar pe cei de la Birda îi cunoșteam. Mai vânasem cu ei și în alți ani: oameni cuminți, cumpătați și, mai cu seamă, foarte corecți. Această din urmă calitate mi se pare cea mai importantă, îndeosebi astăzi, când lumea pare să facă extrem de ușor rabat de la măsură și bun-simț. Iată de ce spuneam că am acceptat invitația cu entuziasm.

Cât timp a durat instructajul obligatoriu, sarcină de care s-a achitat cu meticulozitate, ca de obicei, organizatorul de grupă, câinii fremătau. Probabil că boarea dimineții le aducea efluvii incitante dinspre porumbiști, unde fazanii își și începuseră activitatea. Stufurile ce flancau firul de apă destul de anemic al Birdei și cele câteva perdele forestiere interparcelare arătau limpede unde obișnuiau să înnopteze. Pentru orice vietate, ideal e ca dormitorul să nu fie prea departe de bucătărie.

Eram cam treizeci de arme și vreo zece câini, majoritatea braci cu păr scurt (Marck era excepția), două vijle și un springer-spaniel, acesta din urmă extrem de agitat, după tipicul rasei. Cum abia suporta să stea locului, în careu, nu mai mult de câteva secunde, s-a opinat că ori i se administrează regulat energizante, ori că i-au fost schimbate bateriile de curând. Un maliţios s-a întrebat chiar dacă nu cumva are viermi… Cert este că, până la urmă, avea să se vadă cât randament poate da, la lucru, un asemenea scotocitor neobosit: stăpânul său, pușcă redutabilă, a doborât, pe lângă trei fazani, singurul sitar al zilei, silit să se ridice în zbor și aportat ca la carte de zelosul Tom.

Nici nu s-a stins bine ecoul cornului care a dat semnalul de începere a vânătorii, că fazanii au și pornit să explodeze în toate direcţiile, în răpăit de

aripi și de focuri: câinii își intraseră deja în atribuţiuni, cu nervii încordaţi la maximum de atâta aşteptare. După extragerea din pălărie a numerelor de ordine, lucram alternativ: puștile cu soţ în bătaie, cele fără soţ în stand, rolurile inversându-se succesiv. S-a tras – așa cum s-ar cuveni să se întâmple peste tot, la noi – numai la cocoși. Nici nu cred că i-ar fi trecut cuiva prin cap măcar să ridice arma, chiar și în glumă, la o găină. Ulterior, aveam să aflu că, în pofida bogăţiei excepționale în fazani a zonei, aici nu se fac repopulări. Se mizează exclusiv pe sporul natural și pe condiţiile propice de habitat – hrană, apă, adăpost, prădători ţinuţi sub control sever. Însă totul decurge din respectarea cu strictețe a regulei numărul unu: vânătorii trebuie să uite cu desăvârșire gustul… supei de făzăniță.

Până la prânz, s-au făcut opt goane, timp în care am avut cu toţii prilejul de a trece de la emoţia ridicării intempestive a păsărilor la aretul câinilor ori din propria înaintare prin porumbiști și pârloage, la aşteptarea încordată din standuri, cu evaluări și corecţii de tragere dintre cele mai incitante. Pe malul drept al pârâului, mi s-a oferit ocazia să descopăr pe viu (fiind flanc înaintat și putând să mă deplasez fără a-mi jena vecinii) viteza incredibilă pe care o dezvoltă fazanul pedestru. Am alergat până la capătul puterilor, în rând cu un cocoș aripat, aflat de cealaltă parte a apei, în căutarea unui loc de refugiu, în singurul pâlc de stuf din apropiere. Deși, la fazani, se trage îndeobște la zbor, a trebuit să-l opresc cu lovitura de grație, cu o clipă înainte de a se pierde definitiv, sortit vulpilor sau unui sfârșit chinuitor.

La cabană, nu foarte departe de terenul grupei, organizatorii s-au ocupat de alcătuirea tabloului de vânătoare, moment peste care, în unele locuri, se trece cu nonșalanță, din păcate. Cât privește masa de după, nu pot decât să confirm veracitatea adagiului atribuit lui Ovidiu, exilatul tomitan: Finis coronat opus! Bucatele fiecăruia dintre participanţi, la care s-au adăugat, din partea amfitrionilor, o ciorbă de perișoare din carne de căprior și o tochitură de porc mistreț, n-au făcut decât să netezească drumul către Pinot noir-ul de Bazoș, menit a glorifica faptele noastre de vitejie și a da sens, cu asupră de măsură, ospitalităţii proverbiale a gazdelor. Restul e poveste. Adică taclale, taifas și istorisiri vânătorești, multe neverosimile, dar atât de apetisante și de credibile într-o atmosferă de camaraderie exemplară.

Gabriel CHEROIU

2015

un căprior de aur și de argint

(ARGINT POLEIT CU AURUL PRIETENIEI)

„Se zvonise prin ziare
Că la Birda, in Banat,
Țapi de aur, căprioare,
Cineva a semănat"

Oare este ceva care să tulbure nopțile vânătorului mai mult decât o poate face căpriorul din vis, acel căprior mult râvnit din serile târzii, acela cu luna plină în coarne, purtată ca pe o medalie de aur de toți dorită? Poate că da, poate că nu. Știu însă, pe propria-mi piele, cum este să te perpelești la focul arzător al dorințelor și al visărilor. Tagma vânătorească prin pravilele sale, cu înțelepciune, împarte perioadele de vânătoare, de selecție și pentru trofeu iar educația ar trebui să stăpânească instinctul. Însă sângele simte atracția lunii întocmai ca valurile oceanului în timpul mareelor, năvălind peste creier ca peste nisipul uscat, ars de soare și însetat de pe țărm.

– Vii la un căprior de aur?

– Vorbești serios? Lasă-mă să mă mai gândesc, e o distantă, știi tu… banii…vorbim.

Crezi oare că m-am mai gândit la altceva ? Doar la câmpia de aur peste care alergau perechi de căprioare cu căpriori, toți cu medalii de aur în coarne. În mintea mea, sub lumina lunii, lanurile de porumb îmi apar argintii, doar luna este mare, rotundă și galbenă. Din aur de douazeci și patru de carate este luna toată spânzurată pe cer cu un șnur tricolor. În rest totul e muzică. Pornesc spre vest așadar.

„Life is peaceful there
In the open air
Where the skies are blue
This is what we're gonna do
Go West, this is what we're gonna do, Go West"

Echipat și pregătit la marea artă, cu schimburi și lenjerie cât pentru o lună în Siberia, cu pungi , cu lăzi frigorifice și cuțitele pentru tranșat, cu carabina favorită, de fapt singura pe care o am dar, faptul că e unică nu o exclude de la calificarea de favorită, m-am așternut la drum din vreme pentru a ajunge la timp la pânda de seară, fără a fi stresat de parcurgerea celor peste 300 km. Oricum, ardeam de nerăbdare și nu mai aveam stare. Ce să mai fac acasă? Nu am uitat să mă abat pe la Ciumbrud pentru un bidon cu Traminer sec de la Tibi. Prietenia este ca o floare, dacă nu o uzi tot timpul se ofilește. Drumul pe Valea Mureșului mi-este atât de familiar, e drumul tinereții mele. Mă duc domol, savurez priveliștea împănată acum și cu o scurtă autostradă, oricum, nu mă plictisesc. Mergând spre vest după-amiaza văd cum soarele mi-o ia înainte către apus și imaginea lui mare rotundă și strălucitoare îmi dă fiori, sunt atent la drum dar în interior e numai o închipuire.

Prevăzător, ca ardeleanul, și nerăbdător ca un copil, am ajuns ca în Timișoara să mai am timp de așteptat până pornim la pânda de seară. Traminerul lui Tibi mă face să-mi înfoi pieptul când văd cum place gaz-

delor și prietenilor și abia aștept să mă împărtășesc și eu din el, după ce om veni de la vânătoare, fie de o fi cu rezultat fie de o fi fără. Cine nu e bucuros când aduce bucurie? Încă o dată pornim spre vest.

Ajungem, în sfârșit, pe câmpia aurie dar ea este așa, acum, din cauza secetei. E trist, căldura este arzătoare și ne dă sudori. Și vietățile suferă și culturile pirjolite. Încă e devreme pentru așa o căldură zic eu și alergatul s-a sfirșit, îmi repeta Hodo mereu, îngândurat. Au loc discuții constructive, ca între vânători, în sensul că fiecare își expune părerea și la sfârșit fiecare rămâne cu a sa, dar sunt atât de obișnuit cu asta, încât calmul meu ardelenesc este de-a dreptul natural , acum. Gazdele în schimb se precipită, sunt îngrijorate din cauza mea, se tem să nu fiu dezamăgit, doar nu am bătut atâta drum degeaba. Liniștește-i tu dacă poți! Apoi, dintr-o dată, apar nălucile, patru odată, doi cu două. Asta spune ceva. E târziu și se întunecă rapid, am maxim patruzeci de minute după asfințit. Ochii ne ies din orbite încercând să descoperim Alesul. Un căprior ne arată fundul roșu și din când în când vârfurile argintate ale ramurilor, trecând discret prin lanul de porumb. Mă iau după el, apare și dispare, când pe un rând când pe altul de-a latul lanului de porumb. Păcat, în grabă mi-am uitat suportul în mașină și nu reușesc din mână să-l prind în crucea lunetei pentru o corectă evaluare. Nu e foarte departe dar s-a întunecat. Apoi nu-l mai văd deloc. L-am pierdut. Mai departe apar alții și alții, masculi și femele. Prea departe. Prea mic. Prea târziu. Păcat! Hodo numără exemplarele, a ajuns pe la șaisprezece, cred că are dreptate dar un surâs îmi trece ca o umbră peste față și sper să nu mi-l vadă. Oare a numărat și drapelele de la primărie? Nu-i zic nimic, dacă nu știe de glumă? Hodo ține neapărat să mă impresioneze, deși nu-i nevoie, înțeleg deja din ce am văzut până acum, am deja o imagine despre cât de bine este gospodărit fondul, de câtă muncă și chiar câtă știință sau suflet este investit aici pentru ca pe o asemenea suprafață, ca și asta controlată acum de noi, relativ redusă, să ai o asemenea concentrație de exemplare de o asemenea calitate, căci se știe, calitatea trofeelor arată starea de sănătate a animalelor și condițiile optime create vânatului de către gestionarul fondului de vânătoare. Noaptea se lasă grabită și întunericul pune presiune pe noi însă eu nu vreau să mă precipit. Ne întoarcem, eu încântat de ce am văzut și gazdele triste pentru că ne lipsește rezultatul. Focul aprins, pita din sat, păstrăvii pe disc, glumele, berea și vinul dar, mai ales „șonca" Tigrului pentru mine, ne redau la toți buna dispoziție și împăcarea cu viața și o profundă mulțumire pentru ziua care tocmai s-a sfârșit. Sfârșitu-s-a și vinul întru lauda lui Tibi, iar deasupra noastră era numai cerul cu stele. Și bunul Dumnezeu!

Tigru ne-a oferit cu generozitate casa lui ca sălaș și somnul „expreso", scurt și concentrat ca și cafeaua de dimineață, a fost binecuvântat și reconfortant. După ce am remarcat seara trecută în teren sunt convins că dimineața o să găsim o și mai intensă activitate în câmpul de vânătoare. Spre bucuria mea, am dreptate. Primii căpriori sunt de viitor și nu avem treabă cu ei. Deodată, în zare, un țap bătrân cu coarnele groase și în formă de liră, pare amețit încă de aburii dragostei și curtează intens o căprioară mai întârziată. E destul de departe dar bănuiesc că poartă cu el visul, luna de aur în coarne. Hodo încuviințează, mă îndeamnă să mă apropii. Mă încred în el, cred că-și cunoaște toți țapii de pe fond. Pârâul pe care vreau să-l trec e supărat că un străin vrea să-i răpească pe unul din protejații săi așa că râul, ramul și trestia dușman

mi-este şi făr-a prinde chiar de veste, mă fac grămadă jos, în nămol. Cu carabina după gât, cu binoclul atârnând, şiroind apă şi plin de nămol apar ca demn de tot râsul în ochii ortacilor. Timp pierdut cu ăsta, frate. Mamă ce fleţ ! Eu îmi văd de drum. Vântul nu-mi este tocmai prielnic dar şi căpriorul are altă grijă. Îl văd prin luneta pusă pe zece dar încă nu îl deslușesc sută la sută. Încerc o apropiere, merg aplecat şi număr paşii în gând. Douăzeci ajunge. Dar şi ţapul meu merge în bătaia vântului. Merg după el. Forţez o apropiere şi mai tare. Merg aplecat şi număr în gând paşii. Cincizeci de paşi şi mă ridic, surpriză, o capră solitară apare şi ea în peisaj ca într-un ciudat menaj a trois. Mă enervează dar sentimentul cred că e reciproc, ea m-a simţit , ceilalţi doi nu. Nu pot să trag, vegetaţia înaltă nu mă lasă. Dacă altădată aş fi tras şi dacă aş fi avut sorţi să nimeresc doar douăzeci la sută acum nu trag nici dacă am doar douăzeci la sută probabilitatea să nu nimeresc. După încă o încercare de apropiere, gen ori la bal ori la spital, când m-am ridicat să ţintesc m-am trezit singur în mijlocul câmpului. Degeaba am scrutat împrejur cu luneta . Pustiul doar mă înconjura şi câmpia începea să se scalde în lumină. Cand am ajuns înapoi la maşină, aproape uscat, feţele ortacilor nu-mi spuneau prea multe dar, puteam ghici ascunsă dezamăgirea. Degeaba am bătut câmpia de-a lungul şi de-a latul. Toţi se retraseră la culcare prin lanurile înalte de porumb. Aveam nişte feţe plouate şi demne de milă şi cu mutrele astea porniräm spre casă, nu înainte de a mai face un ocol într-un loc liniştit şi ascuns, doar de Hodo ştiut. Dianei i se făcuse milă de mine. Arătarea cea roşie şi cu coarne groase şi înalte se plimba impasibilă prin poiana cu iarbă înaltă, acolo, în marginea cucuruzului. O femelă mai încolo umbla în cercuri. Plec mult mai hotărât şi direct spre ţinta mea asemeni unui grenadier din vechea gardă. Am impins tragaciul pe schnell,piedica e ridicată...Nu vreau să dau greş şi stau pregătit şi încordat ca un arc, mă apropii cu prudenţă însă...Ghinion! Parcă i-a înghiţit pământul. De aia eu numesc năluci căprioarele, apar şi dispar într-o clipită, pe nesimţite. Rămân suspendat într-un picior, aiurit ca o sperietoare în lanul cu bostani şi o stare de prosteală şi de supărare mă cuprinde. Resemnat, după minute de suspans, fac drumul înapoi cu coada-ntre picioare. Acum observ că am trecut printr-un lan de tătarcă. Doamne, de mult nu am mai văzut tătarcă ! Starea de încordare a trecut şi a rămas una de blegeală şi de regret. De multe ori îmi aduc aminte versurile lui Alecsandri :

"Răspândind fiori de moarte, luntrea cea de arme plină Când la umbră se dosește, când s-arată la lumină; Iar pe mal în liniștire un bâtlan, păşind încet, Zice: "Nu-i peirea lumii ... vânătorul e poet!" Dar cât de fără de farmec ar fi viaţa fără poezie. Poate că durează un pic mai mult căutarea dar ce satisfacţie ai când găseşti rima perfectă, când afli că omenie rimează sublim cu prietenie! Oricum la a doua şansă oferită de iubitoarea şi protectoarea Diana, care a făcut să răsară din nou nălucile în locul unde le-am pierdut, m-am scuturat de poezie şi chiar dacă Prinţul meu lăsa să se vadă doar gâtul gros din iarbă, a căzut fulgerat.

Căutarea prin iarba înaltă a durat câteva minute dar mi-au părut secole. Pe câmpia plană, fără repere, în iarba înaltă, căpriorul meu e greu de găsit. Căutăm cu toţii înfrigurați. Încordarea creşte. Fără obstacole de care să se lovească şi să se repercuteze, zgomotul împuşcăturii s-a risipit ca un fum de ţigară într-un balot de vată. Celelalte năluci nici nu au ştiut ce se întâmplă şi doar apropierea mea le-a pus pe fugă. Nu a fost foarte departe, poate o suta douăzeci de metri, maxim optzeci ar spune prietenii, dar suficient cât parcurşi prin iarba foarte înaltă şi sub imperiul emoţiilor să mă simt rătăcit. Ştiam ca este undeva aproape dar încă nu-l vedeam. Iată-l ! Frumuseţea căzută mă priveşte adormită. Nimic nu dovedeşte ireversibilul care s-a produs. Micuţa gaură a glonţului de 7 mm care i-a înflorit pe gât, aproape de bărbie , poate părea o petală scuturată de mac. Câteva broboane de sânge, rubinii, împrăştiate pe iarba uscată sunt singurele martore ale morţii care a trecut pe aici. Când i-am întors însă capul s-a văzut trista realitate. Oasele cervicale ţâşneau să iasă afară prin gaura de ieşire a proiectilului. Moartea vietăţii a fost fulgerătoare şi fără de chin. E asta o împăcare cu sine pentru vânător? Desigur, este primul trepte al reuşitei depline. Pun un genunchi în ţărână şi-mi aplec capul descoperit. Ciudate sentimente mă

încearcă. Uimit de frumusețea lui, mă gândesc că mai putea să trăiască. Sigur că putea! Lungimea prăjinilor este impresionantă, perlajul maroniu le urmează frumos până sus, ramurile sint viguroase si ascutite cu virfurile argintate iar rozetele sunt de-a dreptul fantastice. Ce frumusețe! Ce trofeu! Frunze de stejar nu pot găsi aici vreme de sute de kilometri, un mănunchi de flori albastre de cicoare în semn de respect i le dăruiesc pentru "ultima îmbucătură". Sunt vesel și trist totodată.

> – Felicitări! Tu ai vrut să-l împuști în gât? Mă întreabă Hodo. Era momentul meu acum, incerc să mă adun, i-au aer în piept și-i răspund. Hm...e al treilea...în gât...anul ăsta...Da! Mulțumesc ! E timpul să-mi revin și să-mi amintesc că și eu pot fi un lăudăros vânător, ca oricare altul.

Poze, îmbrățișări și laude. Vin de Ciumbrud nu mai avem și nu avem nimic cu noi în câmp spre a ne cinsti dar, promit ca ne vom reîntâlni. Acesta i-a fost tot prohodul. Și strângerile de mână.

Zbor spre cei de acasă, fericit ii sun s-aprindă focuri sub tingiri.

O panoplie frumoasă îi pregătește Miki acum trofeului pentru mereu aducerea aminte în vreme cât el stă la uscat, apoi un alt prieten o să-l cântărească și o să-l măsoare după rânduială, pentru orgoliul meu omenesc, însă trăirile vor rămâne pe veci sculptate în suflet ca scumpe și rare bijuterii suflate generos cu aurul prieteniei.

Căci vânătoarea este povestea iar povestea este a mea!

Dan Teodor

poezii

4. Din tot ce-a fost, ca niciodată,
Rămasă-i numai amintirea
Și ea atât de-ndepărtată,
Dar, Doamne, n-am să-i uit privirea!

Hățiș cu umbre și părere,
Desiș cu gânduri zbuciumate,
O pândă lungă, în tăcere,
Iar inima, ce tare bate!

Zvâcniri de sânge înfioară
Adâncuri mai presus de faptă,
Dorința crudă să apară
Cu nerăbdarea ce așteaptă.

În tresăriri înfiripate
Din lâncedă închipuire,
Poteci pierdute, neumblate,
Adastă revenirea-n fire.

Pornirea crâncenă adună
În taina sinelui misterul
Ivit din patimă nebună
Prin frigul ce-l emană fierul.

Adulmecă un iz de moarte
Căderea clipelor pe urme,
Voci aspre se aud departe
Gonind prin văi mistreții-n turme.

Și s-a ivit, prea temătoare,
Cu nările să-și caute drumul,
Când am văzut-o cum apare
A izbucnit din țeavă fumul…

Din tot ce-a fost, ca niciodată,
Rămasă-i numai amintirea
Și ea atât de-ndepărtată,
Dar, Doamne, n-am să-i uit privirea!

Casian BALABASCIUC

Poveștile vânătorești, legislația de vânătoare și pescuit, cunoașterea vânatului și a obiceiurilor lui, informațiile chinologice și cele din domeniul balistic și al armelor de vânătoare, toate acestea și multe altele dintr-ale activității cinegetice și-au căutat locul în revistele de vânătoare. Începutul secolului XX a fost de bun augur pentru inițierea tipăriturilor periodice cu specific cinegetic. Secolul și-a marcat începutul în anul 1903 cu apariția publicației "Diana" – prima "revistă de vânătoare și sporturi" având ca și director proprietar pe Iancu Sagasta-Bălănescu. I-a urmat în 1919 "Revista Vânătorilor" apărută ca "organ al Uniunii Generale a Vânătorilor". În 1933 își face apariția pe scena editorială revista "Carpații" – oferind cititorilor, sub atenta îndrumare a întemeietorului Ionel Pop, călătorii de neuitat în lumea cinegetică. Banatul nu s-a lăsat mai prejos și astfel în 1936 apare în Timișoara revista "Jagd und Hege" (în limba germană). Acest secol XX a fost un secol al multor începuturi și așa cum și-a marcat tinerii ani cu noi apariții editoriale a păstrat și pentru ultimul său deceniu o apariție de reținut: cea a revistei "Diana" editată pe plaiuri Bănățene.

Diana… *25* de ani…

Anul acesta marcăm 25 de ani de la prima apariție a revistei, fapt ce ne prilejuiește rememorarea momentelor care au marcat acești 25 de ani și aducerea aminte a celor care, din pasiune și dragoste pentru lumea vânătoarei, pescuitului și chinologiei au dat viață cuvintelor în scrieri ticluite. Primul număr al Dianei, editat ca urmare a hotărârii Conferinței AJVPS Timiș din martie 1990, a văzut lumina tiparului la Piatra Neamț. Un grup de entuziaști vânători și pescari îndrumați de inginerul Heinz Vogel au pornit la drum. Dorința celor ce construiau lumea Dianei era ca

> "lumea să înțeleagă că civilizația contemporană, pentru a evolua în sensul pe care ni-l dorim cu toții, are nevoie de paznici vigilenți ai naturii cu întreaga ei bogăție, iar vânătorul și pescarul trebuie să-și însușească primii temeinic astfel de îndeletniciri" (nr.2/1991).

Până în 1995 coordonatorul revistei a fost domnul Neboișa Rosici, un inginer dar și un caricaturist de excepție, un întreprinzător, cu spirit de echipă. Spirit acid, optimist, o personalitate cu o vastă cultură a atras în jurul său oameni din diverse categorii și din toate zonele țării. Astfel din nr .3/1992 colegiul de redacție al revistei a stabilit instituirea unui colectiv de Colaboratori permanenți ce trebuia să publice în cursul unui an cel puțin șase articole.

De la primele numere, alături de Ioan Gradina, președinte AJVPS Timiș, și Nicolae Ciobotaru, secretar AJVPS Timiș, au fost ziariștii bănățeni Ioan Dancea, C. Petre, Ivo Muncian, Cornel Racz. Au scris vânători și pescari bănățeni entuziaști dintre care îi amintim pe: Victor Gorșcovăz (medic), Virgil Berghianu (silvicultor), ing. Dan Gruia, ing. Sabin Popa, ing. Ion Bivolaru, Nicolae Costineanu (de la Comitetul Pescarilor), Viorel Bulgărescu (de la Filiala Lugoj a AJVPS Timiș), medicii veterinari Petru Bugariu și Ștefan Polverejan, Francisc Castiov și lista poate continua. Lor li se alătură de la primele numere: Nicolae Străvoiu, ing. zootehnist, reputat chinolog, dr. Vadim Nesterov de la Institutul de Cercetări Silvice București, Alexandru Filipașcu din Cluj-Napoca, prof. Ladislau Daradics din Deva și Alexandru Alaci (și astăzi colaborator permanent).

O prezență pitorească este cea a dascălului Dumitru Aniței din satul Mircești, comuna Tăcuta, județul Vaslui. "Niciunde și niciodată nu poți auzi o muzică mai frumoasă ca a copoilor mânând vânatul. Pădurea concertată de copoi, fiecare cu glasul lui, pe toate gamele majore sau minore existente, cu bemoli și diezi, trece pe vânătorul adevărat în altă lume pe care, în acele momente, numai el o trăiește" (Dumitru Aniței, nr. 11/1991, "Otravă? Capcană? Pușcă?").

Eugen Popescu Jianu, care devine coordonator după moartea lui Neboișa Rosici, scrie în articolul "Simpla aducere aminte" din nr.7/1991: …"iar eu, în lăcașul pândei mele, mă simt mic, desfăcut, de veacul de care m-am lepădat; mai simt venind asupră-mi revărsarea binecuvântării acelui stră-strămoș bărbos care, de acolo, de pe tărâmul umbrelor de dincolo de lună, îmi zâmbește șăgalnic. Și, uite așa, mă împlinesc și cresc mare, cât nu se poate mai mare, stăpân desăvârșit peste fire. Numai eu și cu gândurile mele"…

De-a lungul anilor sub atenta îndrumare a colegiului redacțional al revistei au văzut lumina tiparului almanahurile anuale, Almanahul copiilor și tineretului (1996), Suplimentul "Etica vânătorească" (1995). Cea din urmă publicație conține manuscrisul lui Ionel Pop cu același nume.

Vă mărturisesc cu sinceritate faptul că multe din datele pe care le-am reamintit cititorilor nu îmi erau cunoscute până ce doamna Cornelia Moșoiu cu generozitate mi le-a împărtășit spre a le așterne în acest moment de sărbătoare și aducere aminte. Filologul Cornelia Moșoiu, redactorul revistei începând din 1992, a retușat slovele articolelor colaboratorilor, așezând cu drag și grijă poveștile și poveștele pe paginile revistei mărturisind într-unul dintre articolele sale: "citisem în viața mea și literatură română, și universală, învățasem din aceste cărți câteva "taine" ale naturii. Dar, Doamne, ce lucru nemaipomenit să te îmbeți de soarele unui sfârșit de octombrie în câmpia Bănățeană, alături de câțiva prieteni vânători"…

Revista Diana, ca de altfel mai toate revistele cu specific cinegetic și chinologic s-a născut din pasiunea pentru natură și viețuitoare, din dragostea pentru câinele de vânătoare, pentru tirul sportiv și mai ales din spiritul de camaraderie și bucuria de a împărtăși ineditul pățaniilor trăite alături de prietenii vânători.

Răsfoind paginile Dianei te bucuri de culorile răsăritului, de șoaptele pădurii, de susurul apei, de boncănitul cerbilor, zbaterea aripilor rațelor sălbatice, simți în nări mirosurile câmpurilor coapte, asculți suflul supărat al mistrețului, ecoul pietrelor rostogolite de sub copitele îndrăznețe ale caprei de munte, privești rotirea cocoșului, și pasul domol al căpriorului….toate aceste imagini și sunete prinse într-un caleidoscop de … 25 de ani!

Maria SĂVULESCU

poezii

5. Pădurea se usucă, moare,
Atinsă de o boală crudă,
Sfârșit cumplit pentru izvoare
În dans ciudat, de paparudă.

Ce trunchiuri au avut odată
Zvelțețe ca de lumânare,
Ce liniște nemăsurată
Prăsea și umbră și răcoare!

Cu ochii ridicați spre boltă
Priveam o lume răsturnată
Ce fără ciudă sau revoltă
Răbda să fie decimată.

Așa cum numai codrul știe
Să moară fără disperare
Asasinat de lăcomie
Fără să geamă când îl doare.

Pădurea e o lume-ntoarsă
Cu alt mesaj pe care-l poartă
Spre omul care își revarsă
În jur mândria sa deșartă.

Dar ce folos, când nu s-aude,
Iar ce se vede, nu-nfioară,
Nicicând pornirile zălude
Ce însăși lumea o omoară?

Pădurea-nțelegând că moare
Încearcă omului să-ntindă
Un ultim strop de apă-n care
Să-și vadă chipul, ca-n oglindă…

***

7. Am dat vrabia din mână,
Vrăjiți de cioara de pe gard,
Și ne-am stâlcit limba română,
Iar viețile le-am pus pe card,

Am refuzat să vindem țara
Ca fii destoinici, de răzeși,
În ea știindu-ne comoara,
Dar au vândut-o cei aleși.

Ne-am dovedit, nu doar odată,
Popor romantic și credul,
Am transformat codrul în cioată,
Spunând mereu că e destul,

Nici aurul nu ne mai iartă
Luat de străini vicleni din munți,
În timp ce noi, din poartă-n poartă,
Cerșim altora bani mărunți,

Ce să mai spele-n cale ape,
Simbol de pur și de curat,
Încătușate să adape
Afaceri prea greu de spălat?

Învinuiți vom fi de crimă
Nimic n-a mai rămas de dres,
Iar ce trăim acum exprimă
Cu votul nostru ce-am ales.

Privim la ce ne înconjoară,
Cum totul zace, parcă-i mort
Și rând pe rând plecăm din țară,
Batalioane de export.

Casian BALABASCIUC

În câmpie;
Foamea lunilor de vară....

Agricultura intensivă și monocultura sunt factorii determinanți care bântuie începând din luna iunie și începutul lui septembrie. Monocultura de cereale păioase, de rapiță și altele, practicate curent în șesul României și care cuprinde aproape 70-90% din suprafața agricolă a țării, are neajunsul că lasă după recoltare pământul gol, fără nici o vegetație. Dacă la acestea mai adăugăm și faptul că în prezent, la prelucrarea solului și întreținerea culturilor se folosesc agregate agricole complexe și de mare viteză avem în față un tablou de procedee agricole care lasă în urma lor adevărate dezastre ecologice.

în aceste condiții animalele sălbatice specifice câmpiei așa cum sunt iepurele, căpriorul, rămîn o perioadă destul de mare fără hrană și adăpost, suferind un stress puternic, tocmai în răstimpul când procesul de reproducere este în plină desfășurare. Puietul mamiferelor, precum și cel al păsărilor clocitoare (fazan, potâmiche, prepeliță, ciocârlie) este expus, mai mult .ca oricînd, prădătorilor și efectelor distrugătoare ale agregatelor agricole cu viteză mare de acțiune.

După recoltarea orzului, grâului, și cea a rapiței tot mai mult se folosește freza pentru mărunțirea solului în miriște la adâncimea de 2-3 cm. adîncime. Cum aceasta este tractată de un tractor care ruleză cu viteză mărită, puii de iepure, de fazan, de prepeliță, depotîrniche, și cicîârlie, precum și cuiburile acestora, nu au nicio șansă de scăpare, rămînînd în urmă un adevărat dezastru ecologic. La toate acestea se mai poate

adaugă și chimizarea culturilor de vară, care provoacă îmbolnăviri și mortalități puietului animalelor de vânat, mai ales a erbicidelor care conțin metale grele dăunătoare organismului.

Rezultă de aici că spațiul vital al mamiferelor și păsărilor sălbatice specific câmpiei, care le-a asigurat ancestral „masa și casa", în present a devenit neprielnic, și chiar dăunător supraviețuirii lor.

Pentru salvarea speciilor care trăiesc în acest habitat se impune elaborarea unor proiecte viabile și măsuri pe plan national, susținute de stat și iubitorii naturii, alături de Asociațiile vânătorilor și direcțiile agricole. Aceasta cu atât mai mult cu cât protejarea acestei mari bogății ancestrale a câmpiei„fauna sălbatică" constituie o cerință de interes social pentru toate forțele politice naționale.

În fața unei astfel de situații grupelor de vânătare le revine sarcina să combată prădătoarele cu păr și pene pentru compensarea pierderilor datorate factorilor amintiți mai sus și a contribui la menținerea echilibrului ecologic în cadrul fondurilor de vânătoare. Grupelor de vânătoare le mai revine sarcina și să mențină bunele relații cu proprietarii marilor suprafețe de teren de la câmpie și să-i determine să păstreze intacte remizele existente aici, așa cum sunt lizierele de porumbar, perdele de protecție, văi cu vegetație acvatică, vegetație arboricolă, suprafețele neproductive cu floră spontană etc.

Instalarea unor dispozitive menite să alunge vânatul din fața cuțitelor combinelor și a cositoarelor de recoltare a furajelor ar avea efecte benefice pentru protecția vânatului. Opiniez că printr-o o bună înțelegere cu proprietarii marilor suprafețe de teren se poate obține și o ridicare a înălțimii mirиștelor la recoltarea rapiței și a păioaselor la 10-15 cm de la sol care ar putea proteja puii de iepure și fazani.

Un sprijin deosebit pentru salvarea faunei sălbatice de la câmpie poate fi acordat și de presa scrisă și audio-vizuală a căror influență pozitivă este de necontestat și de dorit. Sunt de părere că o colaborare cu presa poate fi realizată în numele Asociației noastre și a cljubului vânătorilor din Timiș de către D-ul Dan Lambert Hodoneanțu redactorul șef al revistei „Diana" a cărui competență în domeniul etologiei și ocrotirii vânatului este recunoscută.

Pentru a a sprijini trecerea faunei cinegetice prin rigorile iernii trebuie să reamintesc gospodarilor terenurilor de vânătoare că în trimestrul patru al anului trebuie să adune și să depoziteze furajul necesar hrănirii suplimentare a acestuia în sezonul rece. La sfârșitul lui noiembrie trebuie să se umple hrănitoarele cu frunze pentru a obișnui vânatul cu locurile de hrănire nelipsind fânul de lucerna, trifoi, sfeclă, siloz în amestec format din graminee leguminoase» porumb. Pentru vânatul granivor porumb boabe, grâu, gozuri etc.

Pentru prevenirea pierderilor în perioada iernii, deosebit de importantă este asigurarea liniștii în fondul de vânătoare și combaterea prădătorilor (cu păr și pene) în lunile noiembrie și decembrie (în prima decadă).

Menționez că toate observațiile menționate mai sus provin din relatările vânătorilor din cadrul grupelor de vînătoare aparținând Asociației vânătorilor din Județul Timiș, pentru care le mulțumesc.

Ștefan POLVEREJAN

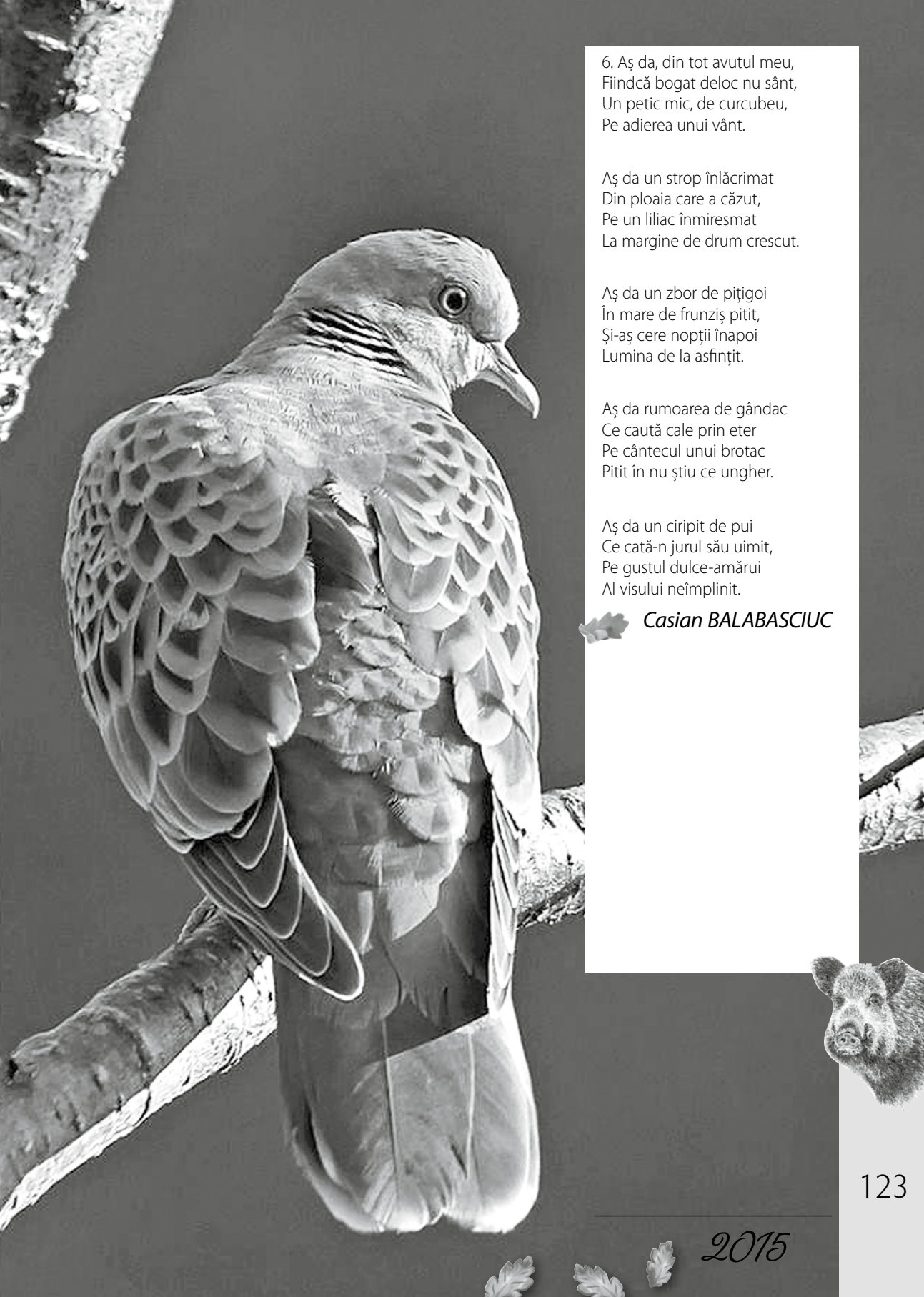

6. Aș da, din tot avutul meu,
Fiindcă bogat deloc nu sânt,
Un petic mic, de curcubeu,
Pe adierea unui vânt.

Aș da un strop înlăcrimat
Din ploaia care a căzut,
Pe un liliac înmiresmat
La margine de drum crescut.

Aș da un zbor de pițigoi
În mare de frunziș pitit,
Și-aș cere nopții înapoi
Lumina de la asfințit.

Aș da rumoarea de gândac
Ce caută cale prin eter
Pe cântecul unui brotac
Pitit în nu știu ce ungher.

Aș da un ciripit de pui
Ce cată-n jurul său uimit,
Pe gustul dulce-amărui
Al visului neîmplinit.

Casian BALABASCIUC

Caracterele morfometrice ai fazanilor recoltați din terenurile de vânătoare

În tabelul 1 sunt prezentați indicii statistici ai măsurătorilor corporale la masculii de fazan recoltați din terenurile de vânătoare din Județul Timiș.

Masculii de fazan luați în studiu au prezentat în medie următoarele valori pentru măsurătorile de masă: lungimea trunchiului de 19,79±0,449 cm, lungimea care-

TABELUL 1

Indicii statistici ai măsurătorilor corporale la masculii de fazan recoltați din terenurile de vânătoare

Nr. crt.	Dimensiuni	Indicii statistici (n=24)							
		$\overline{X}$	$S_{\overline{x}}$	S	S^2	CV	$S_{\overline{x}}$ %	min.	max.
1	Lungimea trunchiului (cm)	19,79	0,449	2,201	4,846	11,12	2,27	17,50	24,00
2	Lungimea carenei sternale (cm)	15,85	0,228	1,118	1,250	7,05	1,43	14,00	17,70
3	Lărgimea toracelui (cm)	12,08	0,297	1,455	2,117	12,05	2,46	10,00	14,90
4	Lărgimea bazinului (cm)	13,57	0,287	1,405	1,973	10,35	2,11	11,00	15,30
5	Perimetrul toracic (cm)	28,92	0,258	1,263	1,596	4,37	0,89	27,10	32,00
6	Perimetrul fluierului (cm)	2,83	0,058	0,286	0,082	10,13	2,05	2,50	3,30
7	Adâncimea anter. trunchi (cm)	9,18	0,195	0,957	0,915	10,43	2,12	7,00	10,90
8	Lungimea fluierului (cm)	8,28	0,089	0,439	0,193	5,31	1,07	7,40	9,00
9	Lungimea gambei (cm)	11,91	0,465	2,280	5,199	19,15	3,90	9,50	18,60
10	Lungimea coapsei (cm)	9,52	0,197	0,966	0,934	10,15	2,07	8,00	11,20
11	Lungimea ciocului (cm)	3,18	0,060	0,297	0,088	9,34	1,88	3,00	4,10
12	Lungimea gâtului (cm)	12,64	0,261	1,280	1,637	10,12	2,06	10,10	14,00
13	Lungimea capului (cm)	5,14	0,085	0,418	0,174	8,13	1,65	4,50	6,00
14	Lărgimea capului (cm)	2,84	0,077	0,378	0,143	13,33	2,71	2,10	3,40
15	Adâncimea capului (cm)	3,23	0,043	0,213	0,045	6,61	1,33	2,90	3,50
16	Lungimea cozii (cm)	42,87	2,68	13,15	172,84	30,67	6,25	4,20	54,20
17	Lungimea aripii strânse (cm)	25,60	0,265	1,299	1,687	5,07	1,04	23,20	27,50
18	Anvergura aripilor (cm)	75,44	0,595	2,915	8,500	3,86	0,79	70,00	80,30
19	Diametrul mare al fluierului (cm)	1,13	0,047	0,232	0,054	20,68	4,16	0,900	1,800
20	Diamterul mic al fluierului (cm)	0,74	0,021	0,106	0,011	14,29	2,83	0,600	0,900
21	Masa corporală (g)	1254,40	25,2	123,3	15205	9,83	2,01	1041,0	1445,00
22	Unghiul pieptului (°)	131,42	1,85	9,05	81,99	6,89	1,41	116,00	144,00

nei sternale de 15,85±0,228 cm, lărgimea toracelui de 12,08±0,297 cm, lărgimea bazinului de 13,57±0,287 cm, perimetrul toracic de 28,92±0,258 cm, perimetrul fluierului de 2,83±0,058 cm și adâncimea anterioară a trunchiului de 9,18±0,195 cm. Din analiza coeficientului de variabilitate, se remarcă în cadrul lotului de masculi de fazan (n=24) o variabilitate mică (CV<10%) pentru lungimea carenei sternale și perimetrul toracic și o variabilitate mijlocie (CV cuprins între 10% și 20%) pentru lungimea trunchiului, lărgimea toracelui, lărgimea bazinului, perimetrul fluierului și adâncimea anterioară a trunchiului. Indicele de siguranță a mediei ne arată că media satisface ca precizie pentru toate aceste măsurători de masă (S%<5%). La masculii de fazan, lungimea carenei sternale reprezintă 80,09% din lungimea trunchiului, iar corpul este mai larg la bazin decât la torace, lărgimea bazinului reprezentând 112,33% față de lărgimea toracelui. La masculi perimetrul fluierului reprezintă 9,79% din perimetrul toracic, iar adâncimea anterioară a trunchiului reprezintă 46,39% din lungimea trunchiului.

Fig. 1. Determinarea masei corporale

Fig. 2
Determinarea anvergurii aripilor la masculul de fazan

TABELUL 2

Indicii statistici ai măsurătorilor corporale la femelele de fazan recoltate din terenurile de vânătoare

Nr. crt.	Dimensiuni	Indicii statistici (n=24)							
		$\overline{X}$	$s_{\overline{x}}$	S	S^2	CV	$s_{\overline{x}}$ %	min.	max.
1	Lungimea trunchiului (cm)	17,21	0,298	1,459	2,129	8,48	1,73	15,00	19,00
2	Lungimea carenei sternale (cm)	13,86	0,209	1,026	1,052	7,40	1,51	12,50	16,00
3	Lărgimea toracelui (cm)	10,71	0,203	0,995	0,991	9,29	1,89	9,50	12,80
4	Lărgimea bazinului (cm)	12,32	0,181	0,889	0,790	7,22	1,47	11,00	14,00
5	Perimetrul toracic (cm)	22,62	0,822	4,027	16,218	17,80	3,63	15,50	27,50
6	Perimetrul fluierului (cm)	2,36	0,038	0,188	0,035	7,97	1,61	2,00	2,60
7	Adâncimea anter. Trunchi (cm)	8,14	0,098	0,480	0,230	5,90	1,20	7,20	9,10
8	Lungimea fluierului (cm)	7,06	0,095	0,467	0,219	6,63	1,35	6,00	7,60
9	Lungimea gambei (cm)	9,34	0,150	0,736	0,542	7,88	1,61	8,30	10,50
10	Lungimea coapsei (cm)	8,49	0,169	0,830	0,688	9,77	1,99	7,20	10,00
11	Lungimea ciocului (cm)	2,63	0,034	0,167	0,028	6,38	1,29	2,40	3,00
12	Lungimea gâtului (cm)	11,35	0,211	1,035	1,070	9,11	1,86	9,50	13,00
13	Lungimea capului (cm)	4,66	0,068	0,333	0,111	7,15	1,46	4,10	5,20
14	Lărgimea capului (cm)	2,29	0,070	0,343	0,118	15,00	3,06	1,70	2,80
15	Adâncimea capului (cm)	2,73	0,032	0,157	0,024	5,78	1,17	2,50	3,10
16	Lungimea cozii (cm)	27,94	0,337	1,650	2,722	5,90	1,21	24,00	30,00
17	Lungimea aripii strânse (cm)	22,56	0,169	0,827	0,684	3,67	0,75	20,80	24,00
18	Anvergura aripilor (cm)	68,09	0,422	2,068	4,276	3,04	0,62	64,00	72,50
19	Diametrul mare al fluierului (cm)	0,86	0,014	0,071	0,005	8,24	1,63	0,80	1,00
20	Diamterul mic al fluierului (cm)	0,60	0,021	0,106	0,011	17,72	3,50	0,50	0,80
21	Masa corporală (g)	893,90	14,70	72,2	5210,6	8,08	1,64	779,00	987,00
22	Unghiul pieptului (°)	119,25	1,47	7,19	51,76	6,03	1,23	107,00	129,00

Valorile măsurătorilor de creştere determinate la cei 24 masculi de fazan au fost următoarele: lungimea fluierului de 8,28±0,089 cm, lungimea gambei de 11,91±0,465 cm, lungimea coapsei de 9,52±0,197 cm, lungimea ciocului de 3,18±0,06 cm şi lungimea gâtului de 12,64±0,261 cm. Prin însumarea celor trei segmente (fluier, gambă şi coapsă) a membrului posterior la cocoşii de fazan a rezultat o lungime a acestuia de 29,71 cm. Din lungimea totală a membrului posterior, fluierul reprezintă 27,87%, gamba 40,09% şi coapsa 32,04%. Lungimea gâtului, reprezintă 63,87% din lungimea trunchiului. Lungimea ciocului, măsoară 61,87% din lungimea capului. În cadrul lotului de masculi de fazan luaţi în studiu, s-a remarcat o variabilitate mică (CV<10%) pentru lungimea fluierului şi lungimea ciocului, precum şi o variabilitate mijlocie (CV cuprins între 10% şi 20%) pentru lungimea gambei, coapsei şi a gâtului. Pentru toate măsurătorile de creştere determinate, media a satisfăcut ca precizie ($S_{\bar{x}}$ %<5%).

Măsurătorile de conformaţie efectuate la cei 24 masculi de fazan, au prezentat următoarele valori medii: lungimea capului de 5,14±0,085 cm, lărgimea capului de 2,84±0,077 cm, adâncimea capului de 3,23±0,043 cm, lungimea cozii de 42,87±2,68 cm, lungimea aripii strânse de 25,60±0,265 cm, anvergura aripii de 75,44±0,595 cm, diametrul mare al fluierului de 1,13±0,047 cm, diametrul mic al fluierului de 0,74±0,021 cm, masa corporală (fig. 1) de 1254,40±25,20 g şi unghiul pieptului de 131,42±1,85 grade.

În cadrul lotului de fazani, s-a remarcat o variabilitate mică (CV<10%) pentru lungimea şi adâncimea capului, lungimea aripii strânse, anvergura aripii (fig. 2), masa corporală şi unghiul pieptului, o variabilitate mijlocie (CV cuprins între 10% şi 20%) pentru lungimea capului şi diametrul mic al fluierului, precum şi o variabilitate mare (CV>20%) pentru lungimea cozii şi diametrul mare al fluierului. Pentru majoritatea măsurătorilor de conformaţie, media a satisfăcut ca precizie ($S_{\bar{x}}$ %<5%), excepţie făcând media pentru lungimea cozii ($S_{\bar{x}}$ %=6,25%) care nu satisface. Comparând măsurătorile efectuate la cap, rezultă că din lungimea capului, lărgimea capului reprezintă 55,25%, iar adâncimea capului 62,84%. Lungimea aripii strânse, reprezintă 33,93% din anvergura aripilor.

Fig. 3. ***Determinarea lungimii cozii la masculul de fazan***

În tabelul 2 sunt redaţi indicii statistici ai măsurătorilor corporale la femelele de fazan recoltate din terenurile de vânătoare din Judeţul Timiş.

Valorile măsurătorilor de masă efectuată pe cele 24 femele de fazan luate în studiu, au fost următoarele: lungimea trunchiului de 17,21±0,298 cm, lungimea carenei sternale de 13,86±0,209 cm, lărgimea toracelui de 10,71±0,203 cm, lărgimea bazinului de 12,32±0,181 cm, perimetrul toracic de 22,62±0,822 cm, perimetrul fluierului de 2,36±0,038 cm şi adâncimea anterioară a trunchiului de 8,14±0,098 cm. Din analiza coeficientului de variabilitate, reiese că majoritatea măsurătorilor de masă au prezentat în cadrul lotului o variabilitate mică (CV<10%), excepţie făcând perimetrul toracic, la care variabilitatea a fost mijlocie (CV=17,80%). Toate valorile indicelui de siguranţă a mediei atestă că media tuturor măsurătorilor de masă satisface ca precizie ($S_{\bar{x}}$ %<5%). La femelele de fazan, lungimea carenei sternale reprezintă 80,53% din lungimea trunchiului. La acestea, lungimea bazinului reprezintă 115,03% din lărgimea toracelui, corpul fiind mai larg la nivelul bazinului. La femele, perimetrul fluierului reprezintă 10,43% din perimetrul toracic, iar adâncimea anterioară a trunchiului, măsoară doar 47,29% din lungimea trunchiului.

Măsurătorile de creştere determinate la lotul de femele de fazan, au avut următoarele valori medii: lungimea fluierului de 7,06±0,095 cm, lungimea gambei de 9,34±0,15 cm, lungimea coapsei de 8,49±0,169 cm, lungimea ciocului de 2,63±0,034 cm şi lungimea gâtului de 11,35±0,211 cm. La toate măsurătorile de creştere, variabilitatea în cadrul lotului a

TABELUL 3

Semnificația diferențelor statistice dintre valorile medii ale măsurătorilor corporale la fazanii recoltați din terenurile de vânătoare

Nr. crt.	Dimensiuni	Valoarea medie ($\bar{X}$)		Diferența		Testul Student
		masculi	femele	absolută	relativă	"t"
1	Lungimea trunchiului (cm)	19,79	17,21	2,58	13,06	***
2	Lungimea carenei sternale (cm)	15,85	13,86	1,99	12,57	***
3	Lărgimea toracelui (cm)	12,08	10,71	1,36	11,28	**
4	Lărgimea bazinului (cm)	13,57	12,32	1,25	9,21	**
5	Perimetrul toracic (cm)	28,92	22,62	6,30	21,77	***
6	Perimetrul fluierului (cm)	2,83	2,36	0,46	16,39	***
7	Adâncimea anter. Trunchi (cm)	9,18	8,14	1,03	11,27	***
8	Lungimea fluierului (cm)	8,28	7,06	1,21	14,66	***
9	Lungimea gambei (cm)	11,91	9,34	2,57	21,58	***
10	Lungimea coapsei (cm)	9,52	8,49	1,03	10,81	***
11	Lungimea ciocului (cm)	3,18	2,63	0,56	17,53	***
12	Lungimea gâtului (cm)	12,64	11,35	1,29	10,17	***
13	Lungimea capului (cm)	5,14	4,66	0,48	9,32	***
14	Lărgimea capului (cm)	2,84	2,29	0,55	19,36	***
15	Adâncimea capului (cm)	3,23	2,73	0,49	15,26	***
16	Lungimea cozii (cm)	42,87	27,94	14,93	34,82	***
17	Lungimea aripii strânse (cm)	25,60	22,56	3,04	11,86	***
18	Anvergura aripilor (cm)	75,44	68,09	7,35	9,75	***
19	Diametrul mare al fluierului (cm)	1,13	0,86	0,26	23,38	***
20	Diamterul mic al fluierului (cm)	0,74	0,60	0,14	19,03	***
21	Masa corporală (g)	1254,40	893,90	360,50	28,74	***
22	Unghiul pieptului (°)	131,42	119,25	12,17	9,26	***

fost mică (CV<10%), iar media a satisfăcut ca precizie (S $\bar{x}$ %<5%). Prin însumarea celor trei segmente (fluier, gambă și coapsă) a membrului posterior la femelele de fazan, a rezultat o lungime a acestuia de 24,89 cm. Din lungimea totală a membrului posterior al femelelor, fluierul reprezintă 28,36%, gamba 37,52% și coapsa 34,12%. Lungimea gâtului reprezintă 65,95% din lungimea trunchiului. Lungimea ciocului reprezintă 56,43% din lungimea capului.

Măsurătorile de conformație efectuate la femelele de fazan, au avut următoarele valori medii: lungimea capului de 4,66±0,068 cm, lărgimea capului de 2,29±0,07 cm, adâncimea capului de 2,73±0,032 cm, lungimea cozii de 27,94±0,337 cm, lungimea aripii strânse de 22,56±0,169 cm, anvergura aripilor de 68,09±0,422 cm, diametrul mare al fluierului de 0,86±0,014 cm, diametrul mic al fluierului de 0,60±0,021 cm, masa corporală de 893,90±14,70 g și unghiul pieptului de 119,25±1,47 grade. Pentru majoritatea măsurătorilor de conformație, în cadrul lotului de femele de fazan a existat o variabilitate mică (CV<10%), excepție făcând lărgimea capului și diametrul mic al fluierului, la care variabilitatea a fost mijlocie (CV cuprins între 10% și 20%). Pentru toate măsurătorile de conformație, media satisface ca precizie (S $\bar{x}$ %<5%). Din lungimea capului, lărgimea capului reprezintă 49,14% și adâncimea capului 58,58%. Lungimea aripii strânse reprezintă 33,13% din anvergura aripilor.

În tabelul 3 este redată semnificația diferențelor dintre valorile medii ale măsurătorilor corporale la masculii și femelele de fazani recoltați din terenurile de vânătoare din Județul Timiș.

Pentru majoritatea măsurătorilor corporale, diferențele sunt foarte semnificative (p<0,001) în favoarea masculilor, excepție făcând lărgimea toracelui și a bazinului pentru care diferențele sunt doar distinct semnificative (p<0,01) în favoarea masculilor.

Exprimate în valori relative, cele mai mari diferențe între masculii și femelele de fazan s-au semnalat la: lungimea cozii (34,82%) (fig. 3), masa corporală (28,74%), diametrul mare al fluierului (23,38%), perimetrul toracic (21,77%) și lungimea gambei (21,58%).

Cele mai mici diferențe (sub 10%) s-au semnalat între masculi și femele pentru: lărgimea bazinului (9,21%), lungimea capului (9,32%), anvergura aripilor (9,75%) și unghiul pieptului (9,26%).

În figura 4 este prezentată masa corporală a masculilor și femelelor de fazani recoltați din terenurile de vânătoare din Județul Timiș.

Cei 24 masculi de fazan au avut în medie o masă corporală superioară celor 24 femele de fazan, cu 360,50 g.

În figura 5, sunt reprezentate grafic diferențele dintre valorile medii ale măsurătorilor corporale la femelele și masculii de fazani recoltați din terenurile de vânătoare din Județul Timiș.

La analiza acestei figuri se remarcă faptul că masculii sunt superiori femelelor de fazan, pentru toate măsurătorile corporale luate în studiu.

În tabelul 4 sunt prezentate corelațiile fenotipice dintre măsurătorile corporale la masculii de fazan recoltați din terenurile de vânătoare din Județul Timiș.

Lungimea trunchiului este un caracter moderat corelat pozitiv cu lungimea carenei (r=0,612; p<0,01), lărgimea toracelui (r=0,573; p<0,01), diametrul mic al fluierului (r=0,654; p<0,01) și lungimea aripii strânse (r=0,756; p<0,001).

Lungimea carenei sternale este corelată moderat pozitiv cu lărgimea toracelui (r=0,725), lărgimea bazinului (r=0,530) și lungimea aripii strânse (r=0,640).

Lărgimea toracelui este corelată puternic pozitiv cu lărgimea bazinului (r=0,804)și moderat corelat pozitiv cu lungimea gâtului (r=0,553), lungimea aripii strânse (r=0,702) și masa corpului (r=0,509).

Lărgimea bazinului este corelată pozitiv puternic doar cu lungimea aripii strânse (r=0,828) și corelată moderat negativ cu diametrul mare al fluierului (r=-0,553). În rest, lărgimea bazinului este slab corelată (pozitiv sau negativ) cu celelalte caractere luate în studiu.

Cornel LERA

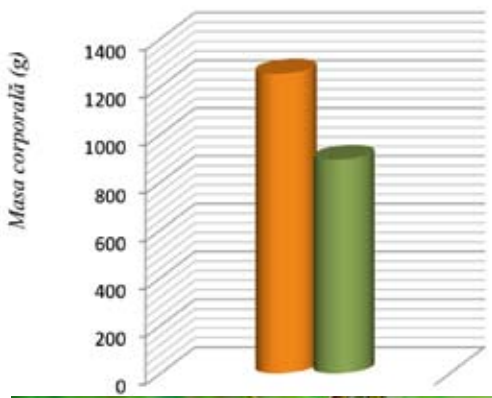

Fig. 4. Masa corporală a fazanilor recoltați din terenurile de vânătoare

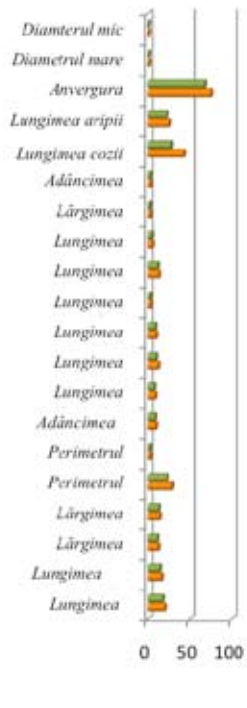

Fig. 5. Reprezentarea grafică a diferențelor dintre valorile medii ale măsuratorilor corporale la femelele și masculii de fazani recoltați din terenurile de vânătoare

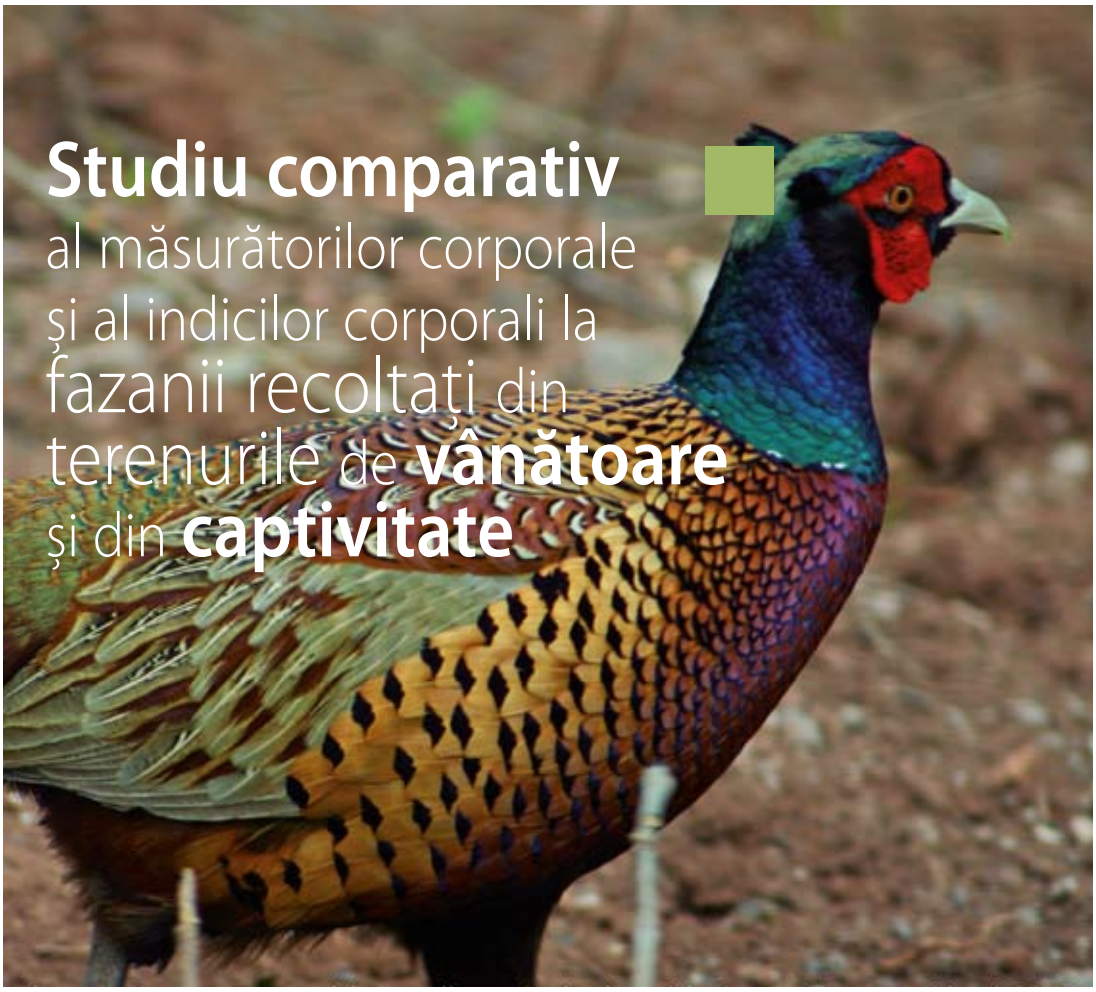

Studiu comparativ al măsurătorilor corporale și al indicilor corporali la fazanii recoltați din terenurile de **vânătoare** și din **captivitate**

În tabelul 50 se redă semnificația statistică a diferențelor dintre valorile medii ale măsurătorilor corporale la masculii de fazan recoltați din terenurile de vânătoare din Județul Timiș și din captivitate.

Masculii de fazan din captivitate, au prezentat următoarele măsurători semnificativ superioare celor proveniți din terenurile de vânătoare: lungimea carenei sternale ($p<0,001$), lărgimea bazinului ($p<0,001$), perimetrul toracic ($p<0,001$), perimetrul fluierului ($p<0,05$), adâncimea anterioară a trunchiului ($p<0,001$), lungimea fluierului ($p<0,05$), lungimea gâtului ($p<0,01$), lărgimea capului ($p<0,05$), anvergura aripilor ($p<0,05$) și masa corporală ($p<0,001$).

Masculii de fazan recoltați din terenurile de vânătoare au prezentat următoarele măsurători corporale semnificativ superioare celor proveniți din crescătorie: lungimea cozii ($p<0,01$), diametrul mare și mic al fluierului ($p<0,001$).

Diferențe nesemnificative ($p>0,05$), au fost consemnate între masculii de fazan din captivitate și din terenurile de vânătoare pentru următoarele măsurători: lungimea trunchiului, lărgimea toracelui, lungimea gambei, lungimea coapsei, lungimea ciocului, lungimea capului și adâncimea capului.

În figura 99 este prezentată grafic masa corporală a masculilor de fazan proveniți din crescătorie în comparație cu a masculilor recoltați din terenurile de vânătoare.

În medie, masculii de fazan proveniți din crescătorie au fost mai grei decât cei din terenurile de vânătoare cu 305,60 g, ceea ce reprezintă în valori relative 24,36%.

În figura 100, sunt reprezentate grafic diferențele dintre valorile medii ale măsurătorilor corporale la masculii de fazan proveniți din crescătorie și cei recoltați din terenurile de vânătoare.

Din analiza acestei figuri, rezultă că masculii de fazan din captivitate, au majoritatea dimensiunilor corporale superioare celor din terenurile de vânătoare. Însușirile pentru care masculii proveniți din terenurile de vânătoare sunt superiori celor din captivitate sunt: lungimea coapsei, lungimea cozii, diametrul mare și mic al fluierului.

În tabelul 51, este prezentată semnificația diferențelor statistice dintre valorile medii ale măsurătorilor corporale la femelele de fazan din crescătorie și cele recoltate din terenurile de vânătoare din Județul Timiș.

Femelele de fazan din captivitate, au prezentat valori semnificativ superioare ale următoarelor măsurători corporale față de cele ale femelelor provenite din terenurile de vânătoare: lungimea carenei sternale ($p<0,001$), lărgimea bazinului ($p<0,001$), perimetrul toracic ($p<0,001$), adâncimea anterioară a trunchiului ($p<0,001$), lungimea fluierului ($p<0,001$), lungimea gambei ($p<0,001$), lungimea gâtului ($p<0,05$), lărgimea capului ($p<0,05$), adâncimea capului ($p<0,05$) și masa corporală ($p<0,001$).

Femelele de fazan recoltate din terenurile de vânătoare, au prezentat valori semnificativ superioare ale următoarelor măsurători corporale față de cele ale femelelor provenite din captivitate: lungimea capului ($p<0,001$) și lungimea cozii ($p<0,001$).

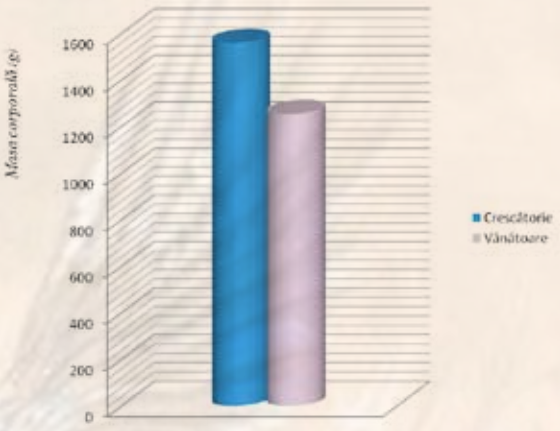

Fig 99. Masa corporală a masculilor de fazan recoltați din terenurile de vânătoare și din captivitate

Diferențe nesemnificative ($p>0,05$) au fost înregistrate între femelele de fazan din captivitate și din terenurile de vânătoare pentru următoarele măsurători: lungimea trunchiului, lărgimea toracelui, perimetrul fluierului, lungimea coapsei, lungimea ciocului și anvergura aripilor.

În figura 101, este prezentată grafic masa corporală a femelelor de fazan din crescătorie și din terenurile de vânătoare.

În medie, femelele de fazan provenite din crescătorie, au avut o masă corporală mai mare decât cele din terenurile de vânătoare cu 314,10 g, diferență echivalată cu 35,14% în valori relative.

Cornel LERA

Fig 100. Reprezentarea grafică a diferențelor dintre valorile medii ale măsurătorilor corporale la masculii de fazan recoltați din terenurile de vânătoare și cei din captivitate

Fig 101. Masa corporală a femelelor de fazan recoltate din terenurile de vânătoare și din captivitate

Tabelul 50. Semnificaţia diferenţelor statistice dintre valorile medii ale măsurătorilor corporale la masculii de fazan recoltaţi din terenurile de vânătoare şi din captivitate

Nr. crt.	Dimensiuni	Valoarea medie (x)		Diferența		Testul Student "t"
		captivitate	vânătoare	absolută	relativă (%)	
1	Lungimea trunchiului (cm)	19,80	19,79	0,01	0,05	ns
2	Lungimea carenei sternale (cm)	17,22	15,85	1,37	8,64	***
3	Lărgimea toracelui (cm)	12,04	12,08	-0,04	-0,33	ns
4	Lărgimea bazinului (cm)	18,62	13,57	5,05	37,21	***
5	Perimetrul toracic (cm)	32,40	28,92	3,48	12,03	***
6	Perimetrul fluierului (cm)	3,02	2,83	0,19	6,71	*
7	Adâncimea anter. Trunchi (cm)	11,22	9,18	2,04	22,22	***
8	Lungimea fluierului (cm)	8,64	8,28	0,36	4,35	*
9	Lungimea gambei (cm)	12,50	11,91	0,59	4,95	ns
10	Lungimea coapsei (cm)	9,16	9,52	-0,36	-3,78	ns
11	Lungimea ciocului (cm)	3,26	3,18	0,08	2,52	ns
12	Lungimea gâtului (cm)	13,84	12,64	1,2	9,49	**
13	Lungimea capului (cm)	5,22	5,14	0,08	1,56	ns
14	Lărgimea capului (cm)	3,02	2,84	0,18	6,34	*
15	Adâncimea capului (cm)	3,30	3,23	0,07	2,17	ns
16	Lungimea cozii (cm)	32,36	42,87	-10,51	-24,52	**
17	Lungimea aripii strâ nse (cm)	25,20	25,60	0,40	1,58	***
18	Anvergura aripilor (cm)	78,40	75,44	2,96	3,92	*
19	Diametrul mare al fl. (cm)	0,92	1,13	-0,21	-18,58	***
20	Diamterul mic al fl. (cm)	0,54	0,74	-0,2	-27,03	***
21	Masa corporală (g)	1560	1254,40	305,6	24,36	***

Tabelul 51. Semnificaţia diferenţelor statistice dintre valorile medii ale măsurătorilor corporale la femelele de fazan recoltate din terenurile de vânătoare şi cele din captivitate

Nr. crt.	Dimensiuni	Valoarea medie (x)		Diferența		Testul Student "t"
		captivitate	vânătoare	absolută	relativă (%)	
1	Lungimea trunchiului (cm)	18,00	17,21	0,79	4,59	ns
2	Lungimea carenei sternale (cm)	15,30	13,86	1,44	10,39	***
3	Lărgimea toracelui (cm)	10,74	10,71	0,03	0,28	ns
4	Lărgimea bazinului (cm)	17,52	12,32	5,2	42,21	***
5	Perimetrul toracic (cm)	29,72	22,62	7,1	31,39	***
6	Perimetrul fluierului (cm)	2,34	2,36	-0,02	-0,85	ns
7	Adâncimea anter. Trunchi (cm)	9,52	8,14	1,38	16,95	***
8	Lungimea fluierului (cm)	7,62	7,06	0,56	7,93	***
9	Lungimea gambei (cm)	10,90	9,34	1,56	16,70	***
10	Lungimea coapsei (cm)	8,06	8,49	-0,43	-5,06	ns
11	Lungimea ciocului (cm)	2,66	2,63	0,03	1,14	ns
12	Lungimea gâtului (cm)	12,00	11,35	0,65	5,73	*
13	Lungimea capului (cm)	4,28	4,66	-0,38	-8,15	***
14	Lărgimea capului (cm)	2,52	2,29	0,23	10,04	*
15	Adâncimea capului (cm)	2,86	2,73	0,13	4,76	*
16	Lungimea cozii (cm)	23,60	27,94	-4,34	-15,53	***
17	Lungimea aripii strâ nse (cm)					
18	Anvergura aripilor (cm)	72,10	68,09	4,01	5,89	ns
19	Diametrul mare al fl. (cm)	0,700	0,86	-0,16	-18,60	-
20	Diamterul mic al fl. (cm)	0,400	0,60	-0,2	-33,33	-
21	Masa corporală (g)	1208	893,90	314,1	35,14	***

Iepurele de câmp

lepus europaeus

Conform descrierii făcute de Tapper și Barnes (1986), (vezi și Hacklander 2013, Anexa), iepurele de câmp s-a format ca specie în stepele ierboase ale Asiei Centrale și a invadat gradual zonele agricole către vest, începând cu perioada neolitică când oamenii au defrișat pădurile și au început să practice agricultura. Iepurii "de câmp" preferă terenurile deschise și în Europa zonele arabile constituie patria lor. Cu toate acestea ei se întâlnesc, la densități relativ mai scăzute, și în zonele pastorale sau împădurite. Iepurii sunt animale nocturne care se deplasează peste suprafețe restrânse și se hrănesc în timpul nopții cu ierburi fragede, cereale și alte buruieni naturale și plante cultivate. În majoritatea timpului ei se odihnesc ascunși în timpul zilei când digeră în covru materia ingerată peste noapte.

În prezentarea făcută de Stephen Tapper (1987) se arată că iepurii nu aparţin ordinului rozătoarelor (aşa cum a crezut şi Darwin şi cum probabil mai cred mulţi astăzi). Iepurii sunt "lagomorfe" adică tot un fel de rozătoare dar care au caracteristici distinctive. În primul rând, în spatele dinţilor din faţă (incizori) iepurii au încă un rând de dimensiune mai mică care nu se ştie ce rol fiziologic au, dar sunt acolo şi nu sunt prezenţi la rozătoare. Mai apoi lagomorfele au un sac digestiv bine reprezentat numit cecum (noi oamenii avem apendicele cecal nedezvoltat). Sacul cecal al iepurilor este loc de trai pentru o multitudine de specii de bacterii şi protozoare care ajută la degradarea celulozei şi ca atare iepurii sunt capabili de a supravieţui în cazuri extreme hrăninduse cu materie vegetală lemnoasă, bogată în celuloză. Am spus în cazuri extreme, pentru că în mod normal ei vor prefera şi vor propăşi ca şi populaţie pe seama furajelor verzi nutritive, nu aşa cum am văzut descris la unele asociaţii de vânătoare: "iepurii se hrănesc cu iarbă, cu morcovi, şi în timpul iernii cu scoarţa copacilor." Pentru a mări eficacitatea digerării celulozei în cecum, iepurii reciclează hrana ingerată, adică o trec de două ori prin aparatul digestiv prin fenomenul numit coprofagie. Ei produc două feluri de căcăreze: în timpul zilei (când stau ascunşi în covru) un fel mai moale, de formă ovală, pe care le consumă direct din rectum (pentru reciclarea celulozei); iar în timpul nopţii (când se află în mişcare la hrană) un altfel de "bombonele" de formă rotundă şi consistenţă tare, acestea fiind cele pe care le vedem noi lepădate în teren. Dacă iepurii adulţi pot într-adevăr supravieţui pe seama materialelor bogate în celuloză, puii de iepure sunt mai puţin capabili de a digera astfel de materiale, ei necesită plante fragede şi suculente cu conţinut nutritiv bogat.

Iepurele de câmp are o distribuţie geografică întinsă în Europa şi Asia. Forme înrudite apropiat se găsesc în Spania şi Africa (după Tapper 1987).

Afară de pika, care nu trăieşte în Europa, mai există două feluri de lagomorfe care în limba engleză se diferenţiază prin "hares" (genul Lepus) and "rabbits" (genul Oryctolagus) iar noi le spunem la toţi "iepuri" sau îi diferenţiem ca "iepuri de câmp" şi "iepuri de vizuină" sau "lapini." Lapinii sapă vizuini pentru adăpost şi ca loc de crescut puii pe care îi nasc goleşi şi orbi. Iepurii de câmp nu sapă vizuini, trăiesc tot timpul în terenul deschis şi nasc pui îmblăniţi şi cu ochii deschişi, care se deplasează la scurt timp după fătare. Iepurii de câmp scapă de prădători prin viteza şi nu în vizuină.

Distribuţia iepurelui în Europa şi Asia corespunde zonelor deschise, stepa ierboasă în original şi mai apoi câmpiile agricole, o hartă (schematică) a distribuţiei este prezentată de Tapper. De pe Internet am împrumutat o hartă a distrubuţiei iepurelui european în lume, atât ca zone de existenţă originale, cât ca şi zone colonizate de către om în America de Nord, de Sud, vestul Australiei şi Noua Zeelandă.

Extinderea arealului acestei specii s-a petrecut până în timpuri recente, astfel în Rusia odată cu defrişarea pădurilor pentru construcţia căii ferate trans-Siberiene, locurile astfel deschise au fost populate cu iepuri. În Insulele Britanice se pare că nu au existat iepuri până în perioada romană, odată introduşi ei s-au răspândit în toate zonele arabile. În munţi există o altă specie Lepus timidus, iar în Spania, Lepus granatensis.

Din zona de răspândire originară, iepurii de câmp au fost colonizaţi recent de către om în America de Sud şi de Nord, Noua Zeelendă şi Australia. În ce priveşte America de Sud, Grigera şi Rapoport (1983) arată că iepurii de câmp sunt răspândiţi în Argentina, Brazilia, Bolivia, Chile, Paraguay şi Uruguay. Din locurile de introducere primare, pe la 1880, iepurii s-au răspândit cu aproximativ 20 km/an. În unele locuri sunt foarte abundenţi, astfel în Argentina, iepurii s-au înmulţit atât de mult încât în 1907 au fost declaraţi dăunători pentru agricultură. Iepurii sunt găsiţi peste tot în afara oraşelor, în localităţile mici ei întra noaptea şi se hrănesc în grădini, producând pagube. În America de Nord s-au aclimatizat în sudul provinciei Ontario şi în câteva state din nord-estul SUA, însă nu ating densităţi deosebite.

Tot după descrierea lui Tapper (1987), spre deosebire de speciile care se adăpostesc sub pământ

când sunt inactivi iepurele brun își petrece întreaga viață la suprafață. În timpul zilei se adăpostește în covrul caracteristic care este o depresiune săpată cu labele în care se îndeasă și rămâne nemișcat, fiind greu de detectat chiar din apropiere. Vara când nopțile sunt scurte, iepurii sunt activi și dimineața devreme sau seara înainte de apus completându-și hrănirea și la lumina zilei. De regulă iepurii văzuți activi în mijlocul zilei au fost deranjați din covru. În câmpul acoperit cu vegetație suficient de înaltă pentru a-l ascunde iepurele se va tupila la pământ fără a săpa covru. Acolo unde nu există suficient acoperământ, ca în arătură sau în semănătura de grâu, iepurele sapă întotdeauna covru. Semănătura de grâu apare pustie în timpul zilei, odată cu înserarea însă, iepurii se ridică din depresiunile lor, ca și când răsar din pământ, se întind și încep să se hrănească. Nu toți iepurii se odihnesc în câmpul deschis, mulți dintre ei se vor adăposti în pădurile din apropiere, sau în pâlcurile de boschet, mai cu seamă iarna. Zonele de hrănire pot fi chiar în locul în care se află covrul, de cele mai multe ori însă habitatul bun de adăpost și zona favorabilă de hrănire nu se suprapun și iepurii se deplasează zilnic (pe distanțe diferite, dar nu mari) de la covru până la locul de hrană și înapoi. În ciuda faptului că noi considerăm iepurii a fi animale solitare, ei de fapt preferă să se hrănească în grupuri nu prea agregate. Se presupune că iepurii în grup pot detecta mai ușor apropierea prădătorilor.

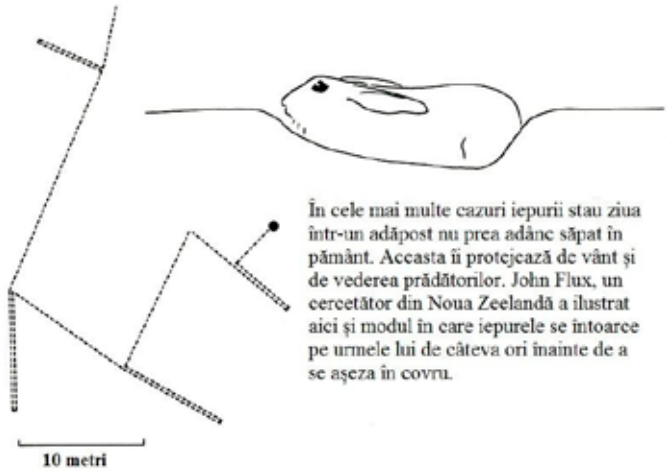

Iepurele își petrece ziua în covrul săpat special. Aceasta nu doar că îl adăpostește de vânt dar îl ascunde vederii. În stânga o prezentare schematică a modului în care iepurele încurcă urmele înainte de a se așeza în covru (după Tapper 1987).

Zonele de hrănire se schimbă des pe măsură ce culturile cresc și sunt recoltate sau tarlaua este arată, astfel iepurii schimbă tarlalele de hrănire în funcție de ce vegetație crește pe ele. Aria pe care iepurele își va petrece în acest fel viața poate fi de la 20 la 200 ha, depinde de tipul de agricultură care se practică. Aceasta va fi zona de trai a animalului pe care o cunoaște în amănunt. Fiind foarte bine familiarizat cu porțile din gardurile vii, schimbarea înclinației terenului, localizarea desișurilor și alte caracteristici, fapt ce ajută animalul să aleagă instantaneu calea de scăpare cea mai potrivită. Tehnicile de evitare a prădătorilor sunt în special importante, astfel iepurii își iau precauții deosebite atunci când se întorc la covru, ei se întorc de mai multe ori pe propriile urme, fac cotituri bruște și uneori salturi la distanță pentru a zăpăci mirosul prădătorilor. Tapper spune că iepurii au o cale de scăpare sau de fugă pe care

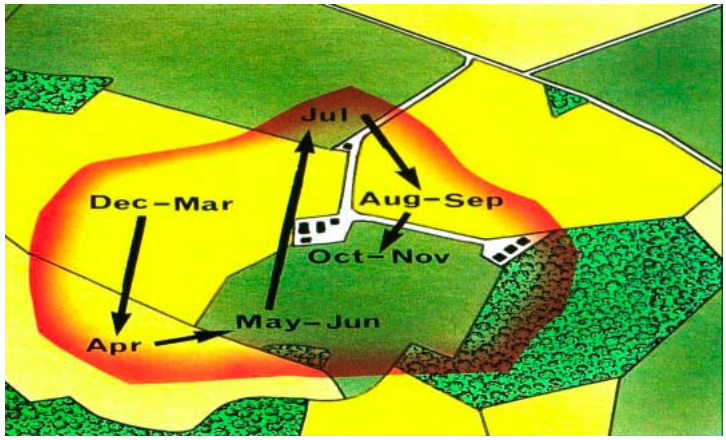

Zona de trai a unui iepure în teren arabil (delimitată cu roșu) poate fi între 20 și 100 ha. Zonele de hrănire se schimbă în funcție de cum cresc culturile. Acest animal a utilizat o cultură de grâu din decembrie până în martie, în aprilie a stat într-un orz de primăvară însă s-a mutat într-o fâneață când orzul a crescut. Vitele la pășunat l-au alungat în altă fâneață în iulie, dar deja în august a găsit hrană fragedă într-o miriște de orz de toamnă care a fost însămânțată cu napi pentru pășunat în toamna. În octombrie napii erau crescuți și iepurele s-a întors în fâneață. După Tapper (1987).

o cunosc la perfecție cu toate cotiturile și căile și pe care au exersat de mai multe ori alergând în plină viteză doar pentru a învăța calea. Când sunt în realitate urmăriți de un prădător ei știu deja pe ce cale să scape, știu întoarcerile și cotiturile și pot fugi în mare viteză fără a fi atenți unde calcă și fără a se lovi de obstacole. Aceasta se vede în cazul în care iepurele este fugărit de ogari. Ogarul, special creat și antrenat pentru a fugări iepuri, ajunge iepurele ușor în prima sută de metri, însă tocmai când se află asupra lui iepurele va coti brusc și va scapă. După câteva astfel de tertipuri ogarul renunță, el fiind mai puțin rezistent la fugă. În alte cazuri iepurele fuge în plină viteză de-a lungul unui gard viu și din viteză cotește exact acolo unde se află o poartă în buruieni și dispare din vedere lăsând ogarul să fugă mai departe dezorientat.

După Mason (2005) în fugă iepurele de câmp ține coada în jos astfel încât partea inferioară albă nu se vede, se vede doar partea superioară a cozii care este neagră, spre deosebire de iepurele de vizuină care fuge cu coada ridicată expunund albul ventral al cozii.

Tapper și Barnes (1986) au studiat mișcările în spațiu și preferințele de habitat pentru mai mulți iepuri radio-marcați pe o fermă de 650 ha din Hampshire, Anglia. Ei conclud:

a) iepurii au preferat să se hrănească în culturi tinere și au părăsit cerealele atunci când acestea au crescut mature;
b) fânețele naturale au fost surse importante de hrană în tot cursul anului;
c) iepurii cel mai adesea s-au hrănit peste noapte în locații diferite de cele în care s-au ascuns peste zi, prin urmare ei s-au deplasat zilnic între locații;
d) păduricile și lizierele de arbuști au fost folosite pentru adăpost;
e) iepurii au schimbat sursa de hrană în funcție de creșterea culturilor, căutând întotdeauna plante fragede, nou crescute.

În final, comparând densitățile iepurilor din 9 locații în funcție de structura habitatului, Tapper și Barnes (1986) au constatat că numerele din toamnă au fost corelate pozitiv cu diversitatea peisajului. Datele existente au arătat că numărul iepurilor a scăzut pe fermele unde structura vegetală a fost simplificată prin mărirea tarlalelor și prin cultivarea în blocuri (monocultură).

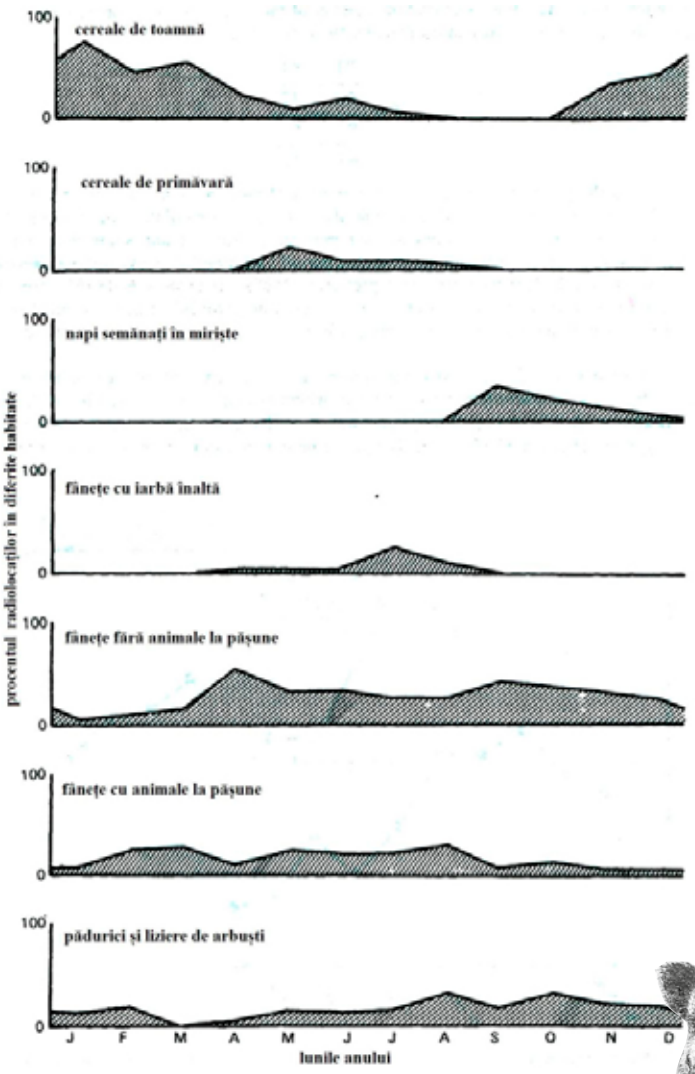

Considerând distribuția culturilor putem privi comparativ locațiile în care s-au aflat iepurii urmăriți în studiul lui Tapper și Barnes (1986). De aici vedem că în monocultura de cereale există un gol pe la sfârșitul verii (când se recoltează și încă nu răsar noile culturi. Acest gol este substituit în acest caz de verdețurile semănate în mirişte, de fânețe și de lizierele de arboret din margini. Acolo unde acestea nu există populația de iepuri va suferi și va răspunde prin scăderi în densitate.

Precum a menționat Tapper, în general se consideră că iepurii de câmp sunt animale solitare, însă Monoghan și Metcalfe (1985) au observat și filmat comportamentul lor în cazul când li s-a oferit o sursă de hrană abundentă. Iepurii au apărut la hrană aproximativ 30 minute după apusul soarelui. S-a observat că iepurii pot beneficia din hrănirea în grup în maniera similară altor specii gregare. Astfel timpul de observare a împrejurimilor scade și timpul de hrănire crește direct proporțional cu mărimea grupului. Totodată s-a observat că în cazul în care sursa de hrană este distribuită pe spații largi agresivitatea iepurilor nu crește semnificativ odată cu mărimea grupului pentru că ei se pot

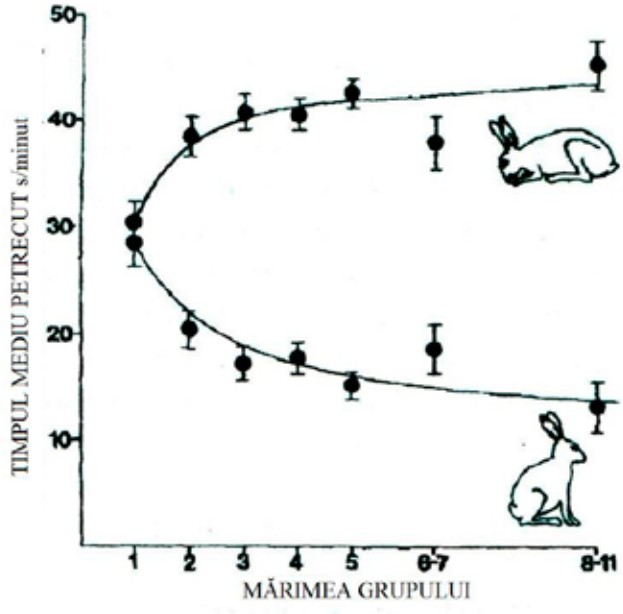

Timpul mediu petrecut de iepuri, funcție de mărimea grupului, linia de jos – cercetând împrejurimile; linia de sus – la hrană (dupa Monoghan și Metcalfe 1985).

distanța în timpul hrănirii, în acest fel evitând conflictele. Pe când în cazul distribuirii agregate a hranei (în grămezi) iepurii acționează agresiv. De regulă un individ dominant va încerca să alunge de la hrană iepurii subordonați, îi va fugări până la distanțe de 10 m, însă iepurii alungați vor încerca să se întoarcă la hrană.

Un alt studiu pentru aprofundarea cunoașterii obiceiurilor de adăpostire a iepurilor a fost făcut în Italia de către Angelici și colab. (1999). Între martie 1992 și iunie 1994 acești autori au montat emițătoare radio pe 44 iepuri și i-au eliberat într-o zonă de 1.200 ha din centrul Italiei. Din aceștia 13 au supraviețuit peste 30 zile și au furnizat date pentru articol. Restul iepurilor au fost prinși de către vulpi și jderi. Rezultatele nu au fost diferite statistic între masculi și femele. În medie masculii au utilizat 8,5 locuri de odihnă (covru) pe lună, iar femelele 7,5. Distanța medie dintre locurile de ședere peste zi a fost de 124 m (SD=83) la masculi și 79 m (SD=64) la femele. În ce privește numărul de zile consecutive în care iepurii au stat în același covru, acestea sunt prezentate în Fig. 12. Autorii consideră că schimbarea frecventă a covrului este o strategie antiprădare dar poate de asemenea contribui la evitarea paraziților.

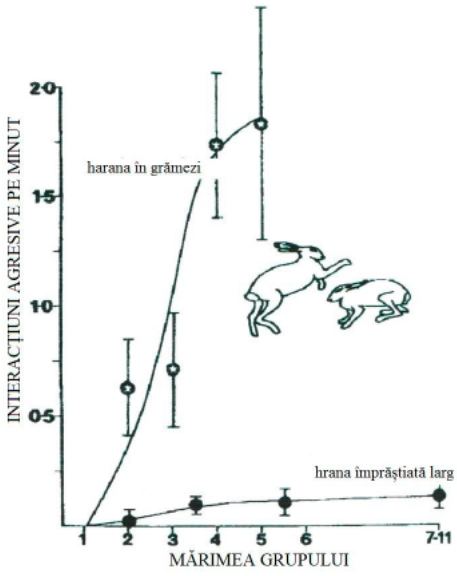

Numărul mediu de acțiuni agresive inițiate de iepurii dominanți în cazul hrănirii la surse concentrate (grămezi de mere) și surse împrăștiate pe zone largi.

Pe 65 ha în Somerset, Anglia, Holley (2001) a urmărit 241 întrări și 573 ieșiri din covru. S-a observat că în decembrie, când întunericul nopților a durat 16 ore activitatea iepurilor a fost în exclusivitate nocturnă, intrarea și ieșirea din covru s-a petrecut pe întuneric. Ieșirile au fost regulate, în general nu la mai mult de 30 minute de la apusul soarelui. Intrările în covru au fost mai neregulate, de la 46 la 83 minute înainte de răsărit. În iunie, când noaptea durează 7,4 ore iepurii au fost activi 13,5 ore, din care 6 și pe lumină, după răsărit și înainte de apus. De la cea mai lungă perioadă activă de 14,5 ore în decembrie, iepurii au scurtat activitatea la 12 ore în săptămâna trei din martie. Mai apoi perioada activă a crescut la 13,5 ore în mijlocul verii pentru a se scurta din nou în toamnă. Se conclude că acest ciclu este dictat de încercarea iepurilor de a evita să fie activi pe lumină (desigur ca strategie antiprădare).

Comportamentul iepurilor este variabil și adaptativ în funcție de situație. Iepurii nu sunt nici proști și nici fricoși, ei urmăresc atent ce se întâmplă în jur și acționează după cum dictează împrejurările. Spre exemplu, în iernile 1991 și 1992 s-au observat iepurii care sar din adăpost în zone în care nu se practică vânătoarea comparativ cu zone în care se vânează (Hutchings și Harris 1995). S-a concluzionat ca iepurii din zonele cu vânătoare sar mai frecvent și mai departe decât cei din zonele nedisturbate. De asemenea s-a observat că în zonele în care se practică alergatul cu ogari (care vânează după văz și nu după miros, adică ogarii nu îi detectează decât după ce fug) iepurii au avut tendința să stea în covru mai mult decât în zonele în care se vânează cu arma.

Bertolino și colab. (2011) au urmărit prin radiolocație 24 iepuri (comuni, autohtoni și introduși din America) și au găsit în total 384 locuri în care iepurii au stat peste zi. Iepurii bruni au schimbat locul de ședere în fiecare săptămână, spre deosebire de iepurii americani introduși (Sylvilagus floridanus) care au stat în același loc până la două săptămâni. Numai în 10 cazuri iepurii comuni au fost găsiți în același covru în care au stat și în săptămâna anterioară. Distanța dintre locurile de ședere a fost în medie 300-400 m și în cele mai multe cazuri locația s-a aflat în vegetație deasă la nivelul solului. Iepurii au selectat zone cu ierburi și arbuști tot timpul anului, dar și zonele cultivate au fost folosite ca: în primăvară cultura de grâu, în primăvară și toamnă cultura de porumb și în toamnă miriștile.

Francisc CASTIOV

Carnea.
Alimentul comestibil prieten sau dușman omului.

1 Prieten sau dușman.

Urmăresc cu pasiune și viu interes, dar și cu multă plăcere și înțelegere rubrica de final al revistei DIANA intitulată ***La masă cu DIANA*** pe care cu savoarea de gurmand notoriu o recomandă de a fi citită, de acum cunoscutul realizator al articolului de rețete culinare tradiționale, cu carnea de vânat, nimeni altul decât cel ce se semnează AIDAN. Mărturisesc sincer că ideea de a publica în frumoasa revistă a vânătorilor și pescarilor despre CARNE, produsul animalier comestibil destinat consumului uman, este și provocarea de a strecura în paginile ei, o temă predilectă mie cu care mă simt acasă și familiarizat după o activitate de peste 30 de ani la Într. de INDUSTRIALIZARE a CĂRNII TIMIȘ la FRIGORIFER, dar și de cadru didactic (șef de lucrări) la FACULTATEA de TEHNOLOGIE a PRODUSELOR ALIMENTARE din TIMIȘOARA secțiunea carne.

Această temă de larg interes, merită să fie pregătită a fi consemnată în mai multe articole pentru a putea să fie cunoscută,receptată,cultivată și aprofundată în cadrul revistei și adusă la cunoștiința cititorilor ei.De aceea permiteți-mi să dau curs acestui subiect atractiv și actual, pe care ființa umană o cultivă cu mare responsabilitate în existența sa zilnică, ca sursă vitală de alimentație în traiul cotidian, și de a lăsa la dispoziția cititorului de a decide bineînțeles ca părere personală ,disputa legată de carne, ca un produs alimentar prieten sau dușman omului.De aici decurge și fireasca întrebare ce animă spiritele umane ce merită să fie discutată cu argumente pro și contra consumului de carne,de a ține cont de avantajele și dezavantajele consumului ei pe toată durata vieții sale, dealungul istoriei umanității, dela creație până în prezent.

Conform preceptelor biblice Creatorul omului i-a permis acestuia să consume în hrana sa zilnică

carne rezultată din sacrificarea animalelor, a păsărilor și a peștilor aflate la acea vreme în existență pe sol, în apă și aer pe planeta pământ abia după potopul diluvian, până atunci el omul nu cunoscuse în hrana sa, carnea. Omului i s-a pus la dispoziție ca hrană,o dietă corespunzătoare construcției sale și anume ierburile câmpului, legumele și zarzavaturile existente în natura înconjurătoare precum și diverse semințe și fructele copacilor. Cu această dietă pe care omul în rațiunea sa o consideră vegetariană, putem afla și de ce nu, a motiva în existența sa faptul, că vitalitatea acestuia la acea vreme se

intindea pe o durată de secole, cu exemple notabile, MATUSALEM 969 ani ,NOE 950 de ani.

Imediat în timp după potop și ca urmare a unei crize a lipsei de vegetație, omul consumă deja carne vitalitatea rasei umane începe să descrească dela un secol la altul,iar pe parcursul a numai puțin de 10 generații a scăzut până la 120 de ani ex. AVRAM. Acest fenomen al scăderii vitalității rasei umane dealungul istoriei sale,se regăsește astăzi tradusă în speranța de viață a omului modern la cca 80 ani, cu mici excepții notabile la unele populații pe glob unde speranța de viață depășește 100-110 ani.

Descoperirea focului o armă pretențioasă în mâna omului și manipulată de el ,a consființit dacă se poate numi așa, o creștere semnificativă a consumului de carne provenită prin uciderea animalelor sălbatice,deoarece i se deschide calea de a cunoaște o nouă formă și modalitate de preparare a cărnii procesată termic.Până atunci omul nu a găsit această metodă de procesare termică a cărnii ca aliment în hrana sa,doar sub forma ei crudă ce era uscată, conservată prin aerare si care putea să fie consumată după o perioadă mai îndelungată de timp după păstrarea ei în condiții de răcire prin frig.

Această hrană bogată în carne consumată de om răspundea cerințelor fizicului uman ce trudea la acea vreme prin munci manuale executate,hrană ce răsplătea truda prin mai multă energie decât cea pe care o primea consumînd vegetale. Câtă carne consuma omul primitiv la o masă nu se cunoaște, consumul ei se termină atunci când sațietatea sa stomacală era satisfăcută.

Cu timpul omul primitiv a început să domesticească animale să le poarte de grijă în vecinătatea lui, împreună cu păsările crescute pe lângă casă,ceea ce îi oferea posibilitatea de a permite spre sacrificare animalele crescute de el,pentru o carne care se va dovedi a fi o carne mai plăcută, cu o altă aromă și savoare , cu grăsime, mai sățioasă și mai bună la digerare. Carnea rezultată din sacrificarea acestor animale spre deosebire de carnea provenită dela animalele sălbatice avea un mare procent de seu și grăsime,fiind aflată mai gustoasă la limbă,dar nu așa de sănătoasă pentru organism(ceea ce avea să o constate pe mai târziu) îi va oferi și sesiza, anumite disfuncționalități și predispoziții, ce conducea la îmbolnăviri cu boli, din care unele grave cu un deznodământ fatal omului.

Creatorul nostru a avertizat omul să nu consume carne la discreție în hrana sa zilnică, ci mai degrabă să o consume așa cum mănâncă o carne de vânat de cerb sau căprioară. Mesajul clar era să avertizeze omul faptul că, această carne oferită la discreție, oricând și oricât de multă își dorește, spre deosebire de cea de vânat, era mai rară și la îndemâna lui să o consume mai puțină va avea consecințe majore în sănătatea lui. Dar să vedem ce se întâmplă cu consumul de grăsime a animalelor domestice sacrificate ce odată consumată și metabolizată era adevărat că produce energie, apă, CO_2, dar și corpi cetonici ce sunt cunoscute toxice și ce efect au asupra organismului uman. Grăsimea odată metabolizată substanțele toxice rămân în organism și apoi eliminate, nu înainte de a fi prelucrate de ficat, care este supus la un adevărat supliciu provocând o serie de îmbolnăviri și boli pe care omul de azi le recunoaște a fi diabetul,cancerul și alte boli maladive,de ficat inimă rinichi, substanțe ce favorizează ateroscleroza, în care colesterolul joacă un rol determinant. Deși lumea a primit semnale pentru aceste neajunsuri create de acest consum de carne și grăsimi oferite în exces. spre a fi consumată, transmise din generație în generație dealungul timpului,aceste sfaturi nu au fost luate în seamă neținîndu-se cont de ele, lumea a avut de suferit trăind în necazuri și suferințe.

Dar să ne apropiem de vremurile mai moderne ale istoriei umanității cele din secolele XIX-lea, XX-lea, XXI-lea în care lumea cunoaște o mentalitate mai modernă în ceea ce privește consumul de carne și care spune că pentru om acea masă este cea considerată sănătoasă în care, se consumă multă proteină.Încep cercetări și analize serioase, care vor defini studii pentru un nou compus,și care este o substanță din carnea oferită ca hrană, pe care au definit-o și au denumit-o a fi proteina, spre a fi cunoscută și cercetată.Iată cum această

descoperire provoacă lumea, care face să apară un nou indicator al vieții de prosperitate și civilizație umană, în care consumul de carne pe cap de locuitor consumat într-un an de un popor, stabilește și gradează un popor față de altul privind bunăstarea și prosperitatea lui într-o anumită țară. Așa apar statistici privind consumul de carne care sunt luate din ce în ce mai mult ca și criterii de performanță al unei țări. Cel care a avut îndrăzneala să introducă acest concept de cosum al cărnii pentru prima dată a fost CARL VON VOIT în GERMANIA în anul 1880. Cu această ocazie și la acea dată sa convenit, ca acest consum de carne pe cap de locuitor în Germania să se facă considerând că un consum de 120 gr de carne animală este suficient pentru rația unui om adult pe zi, a fost de 14 kg pe an. Odată cu trecerea timpului treptat acest consum măsurat a crescut de la an la an iar în anul 1900 a fost de 47 kg., în 1975 a fost de 84 kg. În 1993 s-a ajuns la 95,5 kg iar după 2005 consumul a crescut la peste100 kg acest consum este al Germaniei, alte țări au alte consumuri și țin de dezvoltarea lor economică. Astăzi după ghidul alimentar și potrivit lui se consideră că o persoană adultă are nevoie de un aport carnal zilnic să fie de 120 gr. ca și un minim necesar.

Dar de ce această goană după proteină în alimentația umană și de ce mai multă nevoie de ea? î-ți pui firește întrebarea? Proteina este cunoscută, ca și cărămida de construcție a țesuturilor corpurilor ființelor vii. Carnea este sursa bogată de proteine, grăsimi, minerale, vitamine. Are însă un impediment că are lipsă de fibre alimentare de tip vegetal și glucide surse importante de energie pentru (mușchi) masa musculară dar și pentru faptul că este purtătoare de alte substanțe nedorite, care sunt de fapt problemele ce cauzează de regulă și stau la baza numeroaselor neplăceri care conduc la boli. Proteina animală spre deosebire de glucide și lipide al căror surplusuri este stocat de corp sub formă de depozite grase, nu este stocată trebuie să fie prelucrată și eliminată. Așa că această dietă de tip occidental conține de două sau de trei ori mai multă proteine în general,la fel grăsimi și colesterol decât poate procesa corpul uman de care are el nevoie. Atunci când proteinele depășesc peste 30% din necesarul zilnic de calorii ,corpul uman depune un efort serios pentru eliminarea surplusului de proteină. Pentru a putea face față acestui proces de metabolizare corpul apelează la elementul CALCIU din mușchi și oase, care provoacă apariția osteoporozei,boală a sistemului osos al organismului.

Se solicită și rinichii care elimină prin urină, ureea un deșeu proteic,care favorizează apariția calculilor renali ce poartă denumirea de urați în termeni consacrați. Carnea fiind lipsită de fibră poate genera la rândul ei și o constipație majoră care ar favoriza o serie de efecte negative printre care putem enumera apariția polipilor intestinali(colon și rect) iar în situații mai grave la cancerul de colon.

Mircea Horia RUSU

2 Dușmanul care îți zâmbește, **carnea de pasăre, de animal domestic și de vânat.**

Așa cum am arătat în antecedentul articol că proteina fie ea animală fie vegetală are rolul de a furniza servicii complexe ca sursă primară a organismului viu, fiind considerată indispensabilă vieții și pentru sănătate a omului.Să enumerăm câteva din serviciile pe care le oferă amintind următoarele:

- Rol enzimatic - formează și ajută la structurarea țesuturilor vii
- Participă la producerea hormonilor
- Ne apără de agresorii externi de tipul microbilor, bacteriilor și a virusurilor
- Ajută la transportul moleculelor în sânge, în interiorul și exteriorul celulelor. Proteina stă la baza producerii de enzime digestive și metabolice care are ca element de structură principală în constituirea lor așa numiții acizi aminați cunoscuți ca aminoacizi esențiali vieții. Aceștia în număr de 20 dintre care doar 12 sunt creați și fabricați de corpul omenesc, restul de 8 sunt preluați și importați din hrana curentă (carne, legume, cereale, semințe ,fructe) ca surse importante de obținere a lor.

Calitățile nutriționale ale cărnii

A. Carnea de vânat

Prima referire la această carne este aceea,că este o carne slabă nefiind bogată în grăsimi,lucru ce se datorează în mare parte mișcării pe care păsările și animalele sălbatice le execută în deplasarea lor, ca o activitate fizică majoră în căutarea și procurarea hranei, ce cauzează o ardere mai intensă decât la animalele domestice. De asemenea această carne slabă se datorește și unui factor important pe care animalul îl metabolizează și anume hrana zilnică consumată. Această hrană aflată la dispoziția lor oferită cu dărnicie de natură este reprezentată de ierburi, diverse plante,semințe, sâmburi, fructe felurite și diversificate cu apariții sezoniere în funcție de anotimp, garantează aportul de proteină de o excelentă calitate și în ideale proporții. Prin metabolizarea acestora aportul de energie necesară acestor animale și păsări este asigurată creind premiza unei musculaturi bogat irigate de vase sanguine și compact îmbrăcate în grăsimi, fie la suprafața cărnii fie, perselată între fibrele musculare mai mică și densă, ceea ce o face să aibe o

culoare roșie și să fie cunoscută sub această denumire de carne roșie.

O altă caracteristică nutrițională a cărnurilor roșii este aceea că ele sunt bogate în fosfor, potasiu, fier, magneziu, ca elemente minerale. Fosforul ajută și participă la mineralizarea osoasă și la solidificarea lor. Potasiul este necesar pentru hidratarea celulară, în favorizarea contracțiilor musculare a sintezei proteinelor, dar și la transmiterea influxului nervos și a altor procese în corpul uman.

Fierul o sursă ecelentă de mineral extrem de utilizat de corpul uman este ușor asimilabil din carne având rolul esențial în producerea hemoglobinei, mioglobinei, proteina din fibra musculară scheletică și cardiacă, mai are și un rol fundamental de legare și transport al oxigenului în celula corpului uman, dar și a enzimelor implicate în respirația tisulară și a sintezei ADN-ului. Încerc să exemplific câteva din calitățile nutriționale mai reprezentative ale cărnii de vânat, pe specii de animale și păsări vânate.

Carnea de fazan - este o carne bogată în proteine aproape că nu conține lipide, conține mult Fe, Ph.

Carnea de potârnichie - conține de 3 ori mai puțină grăsime având, o carne slabă cu adevărat sănătoasă.

Carnea de iepure sălbatic - are un nivel ridicat de proteine fiind considerată o carne slabă, de 6 ori mai slabă decât cea a iepurelui de casă. Are avantajul că în conținutul ei cantitatea de lipide pe care o posedă este prezentă cu acizi grași polisaturați într-o cantitate apreciabilă.

Carnea de căprioară - este o carne roșie ușoară fiind de 25 ori mai puțin grasă decât cea de vită.

Carnea de mânzat a cervidelor - este bogat reprezentată în mineralele K, Fe, este o carne ușoară. Aceste cărnuri de cervide se află comercializate doar în magazine specializate ,se vinde sezonier mai ales în perioada sfârșitului de an, deoarece ea este legată de autorizarea vânătorii în acea perioadă fiind respectat ciclul lor de reproducție și de creștere și alăptare a progeniturilor lor.

Carnea de mistreț - această carne spre deosebire de cea a porcului crescut domestic este mai slabă însă în raport cu carnea altor specii de animale vânate este cea mai grasă,având 4,3% lipide și de 3 ori mai puțină decât porcul domestic.

B. Carnea de pasăre și de animale domestice

Carnea de pui - ceea ce se știe astăzi că puiul devine găină în

gospodăriile individuale la cca 90-95 de zile, iar în fermele de păsări crescute industrial ,puiul ajunge la circa 40-50 de zile. În schimb el este sacrificat spre a fi oferit consumului de carne atunci când are o greutate optimă la abatorizare de cca 1,5 kg- 2,0 kg așa cum este el oferit în magazine. Cum explicăm această performanță și cum s-a ajuns la ea ,este clar că poate fi posibil doar printr-o furajare complexă ce asigură un necesar de proteine, săruri minerale și vitamine la discreție,de cereale și nutrețuri concentrate, concomitent cu administrarea extracte de creștere, antibiotice medicamente, și suplimente proteice asigurate de făină de oase și carne. Carnea de pasăre este considerată a fi una

ușoară,asimilabilă de organismul uman fără un aport energetic mare spre a fi metabolizată,având un gust și o structură fibrilară musculară mai perselată și friabilă, decât cea de pasăre vânată.

Carnea de porc crescut domestic - Se remarcă prin faptul că are cel mai mare procent de grăsime din carnea consumată de om ca hrană ce conține cca 32%-35% procent ce diferă dela o rasă la alta. Fiind o carne grasă ce acoperă musculatura atât la suprafața ei cât și între fibra musculară sub formă perselată, are o savoare aparte, aroma și gustul ei este specifică rasei și nu poate fi confundată cu nici o altă carne. Este o carne greu digerabilă pentru care organismul spre a o digera utilizează o cantitate mare de energie, și care odată digerată lasă reziduri în tot organismul ce se elimină foarte greu și în timp îndelungat.

Este carnea considerată toxică fiind de 30 de ori mai toxică decât carnea de vită. Toxicitatea cărnii printre altele se datorează și faptului că porcul este animalul care nu transpiră de fel, păstrează toate toxinele în țesuturi mai ales în straturile de grăsime. Porcul domestic cât și cel sălbatic mistrețul sunt considerați a fi gunoierul public, denumire ce i se potrivește perfect ținând cont de dieta lui alimentară, în care el consumă tot ce îi este oferit ca hrană. Cu toate acestea carnea de porc rămâne o preferință majoră în alimentația omului pentru o mare parte din populația globului terestru. Cât este ea de bună o vorbă populară română spune :

Cea mai bună carne de pasăre este carnea de porc.
Oare așa să fie?

Carnea de vită crescută domestic - Este o carne ce conține un procent de 22%-30% de seu fiind recunoscută ca o carne roșie,bogată în proteine,saruri minerale,vitamine, .satisface cerințele celor ce o consumă ca fiind o carne curată și sănătoasă și mult apreciată de o parte bună a populației globului din precepte religioase. De ce o consideră așa lumea, ține cont de ce hrană consumă acest animal ierbivor în stabulație liberă, asemenea animalelor sălbatice de aceiași speță. Lucrurile se schimbă atunci când vorbim de animalele îngrășate in ferme complexe, adevărate fabrici de producere de carne de vită. Acolo hrana este condiționată strict de producerea de sporuri de carne și urmărește temeinic acest deziderat pentru a scădea timpul pe care îl parcurge animalul până la greutatea optimă cerută la sacrificarea lui în abatoare. Animalul crescut în gospodăria individuală ajunge la greutatea de 350 kg-400 kg, greutate optimă la sacrificare pentru tineretul bovin ajuns la 18-22 de luni.iar cel îngrășat în complexe ajunge la greutatea de 400 kg la vârsta de 14-16 luni. Acest devans de greutate corporală și vârstă își găsește explicația în hrană și în consum. Animalele îngrășate în complexe sunt hrănite cu furaje (lucernă ,trifoi, fânuri de bună calitate) uneori măcinate sub formă de praf și administrat la discreție în care se adaugă antibiotice, și alte suplimente proteice. Cine ar fi crezut că la ora actuală jumătate din producția mondială de antibiotice în lume se utilizează în hrana animalelor din ferme.

Iată un răspuns concludent cum apar tulpini microbiene rezistente la antibiotice.

Cărnurile afectează speranța de viață și sănătatea individului.

Consumul de carne animalieră prezintă numeroase inconveniente ,care tradus într-un limbaj și formulă clasică modernă s-ar rezuma și potrivi cu ideea renunțării la ea, ca fiind un mijloc sigur și eficient pentru a beneficia de o sănătate solidă și de o vitalitate pe măsură. Dar despre ce

nepotriviri cu fiziologia umană merită să aflăm și cum afectează și influențează consumul de carne, trupul uman. Se știe că produsele de carne animalieră sunt lipsite de fibre, ceea ce conduce la încetinirea tranzitului intestinal, iar la nivelul stomacului uman nu se secretă destul acid care să digere carnea în mod eficient și corect. La fel și lungimea intestinului mult prea mare pentru a evacua rapid reziduriile putrescibile care stagnează în el, afectând permeabilitatea și distrug ecosistemul intestinal.

De asemenea se crează neajunsuri la consumarea cărnii, prin provocarea carenței de minerale și vitamine, după ce că ele sunt și puține în hrană, sunt și greu de asimilat. Se mai constată și faptul că această carne conține și reziduri nedorite, antibiotice și de medicamente pe care animalul le-a consumat în timpul vieții lui, și care devin toxice la carnea consumată de om. În sfârșit putem aprecia și faptul că un consum exagerat de carne în dieta zilnică a omului afectează performanța fizică și psihică, speranța de viață și vitalitatea lui.

Carnea roșie de vânat - legătura consumului ei de cancer

Studiile și cercetările au arătat și descifrat o legătură între consumul de carne roșie și apariția unor tipuri de cancer, în special cancerul de colon și rect, cel mamar de plămân ,prostată și tumori ovariene. Cercetătorii americani implicați în acest studiu consideră ca vinovat de această legătură ca fiind o moleculă de zahăr numită Neu5 Gc aflată în carnea de vită și pui. Atunci când se ingeră carnea organismul recunoaște în metabolizarea cărnii roșie ca fiind o substanță străină, imediat sistemul digestiv și imunitar răspunde. Reacția imunitară duce la inflamații în organism, ceea ce favorizează formarea de tumori canceroase, Molecula Neu 5 Gc se mai regăsește și în lapte, unele brânzeturi, icre.

Peștele și carnea de pui conțin foarte puțin sau deloc această moleculă de zahăr de tip Neu 5 Gc.

În trecut se credea că instalarea cancerului era strâns legată de compușii chimici cancerogi ce apar odată cu frigerea cărnii la grătar. Această moleculă Neu 5Gc se află prezentă în mod natural în organismul tuturor mamiferelor, dar nu și la oameni, ceea ce ar explica faptul că oamenii sunt expuși mai frecvent riscului de a suferi de cancer. Studiile legate de această temă de curând cercetate au avut și au loc și în continuare la UNIVERSITATEA CALIFORNIA din SAN DIEGO de către Dr. AJIT VARKI impreună cu soția și de alți specialiști în cercetarea de teme mult controversate.

Dar nu numai cancerul este sursa îmbolnăvirilor la oameni odată cu consumul de carne. Bolile parazitare, cele microbiene, bactereologice ca și cele virotice principalele surse de îmbolnăvire, la animalele domestice și la cele sălbatice pot deveni surse de îmbolnăvire și la oameni odată cu consumul de carne ale acestor animale bolnave. Carnea de porc infestată parazitar cu trichinela, toxoplasma și tenia duce la îmbolnăvirea omului prin consum de carne contaminată la trichineloză, toxoplasmoză, și tenie. Salmonella care contaminează păsările și mamiferele produce la fel prin consum de carne boala salmonelloza la oameni cu îmbolnăviri și tulburări grave la nivelul tractusului digestiv.

Leptospiroza, pasteureloza, antraxul, cărbunele emfizematos, bruceloza, virusurile bolii vacii nebune, a pestei aviare ce fac ravagii sunt tot atâtea motive de teamă pentru specia umană.

Statisticele mondiale lansate și făcute publice în ultimele decenii avertizează serios rasa umană spre un consum moderat de carne animalieră pentru a preveni creșterea ratei de îmbolnăvire și a mortalității la om care favorizează cancerul. Zicala care se potrivește de minune sună:

Nu ce mănânci, ci ce te manâncă, parcă spune totul în acest sens.

Mircea Horia RUSU

Mitul consumului de carne se destramă.

3

Interdicția sau minimalizarea consumului

Maxima citată: *Suntem ceea ce mâncăm* - reprezintă conceptul raționii umane cel mai potrivit destinat vitalității noastre prin care consumul de carne în hrana zilnică asigură și realizează energia necesară vieții, spre a fi utilizată pe toată durata ei în activitate și trai. De aceea este necesar a preciza că alimentația alături de alți factori în biologia vieții, reprezintă o bornă centrală ce asigură sănătatea corpului pentru a ne menține într-o formă fizică și intelectuală cu care omul poate să se mândrească.

Așadar putem afirma fără putință de tăgadă că alimentația pentru om reprezintă un instrument al vieții și nu o armă. Rămâne de datoria noastră să prețuim alimentele ingerate într-o dietă alimentară echilibrată cu ce organismul are nevoie și le cere pentru viață fără excese, conformă celor învățate din familie dela părinți prin tradițiile culinare specifice fiecărui neam, popor și etnie.

Pornind dela această premiză în cele arătate din lecturarea capitolelor precedente privind consumul de carne ,este cazul să consemnăm că, acest consum este privit ca o sabie cu două tăișuri, ceea ne face să fim mai rezervați și conștienți la acest amănunt pentru a trage concluzii benefice și pe măsură.

De ce ne punem în mod firesc această întrebare?, Viața a demonstrat cu prisosință că stilul de viață alimentar ce oferă vitalitate organismului, deci o speranță de viață mai lungă la o altă dietă decât cu carne, anume aceea cu vegetale în hrana zilnică, vegetarienii trăiesc cu 9 ani mai mult bărbații și cu 7,5 ani femeile, față de cei ce consumă carne. Sigur se poate spune că observațiile și studiile privind regimul alimentar se dovedesc a fi mai puțin fidele față de obiectiva calitate a alimentației cum până acum crezut, față de conceptul de alegere a dietei alimentare de urmat, care uneori se dovedește a fi uneori contra productivă. De aceea cei care studiază și explică această știință a alimentației umane, recunosc că activitatea digestivă a corpului este considerată a fi una din cele mai dificile și complexe funcții,ceea ce se dovedește a fi adevărat, dar nu și unica cheie fundamentală a sănătății.

Așadar în dieta alimentară a omului recunoaștem trei exemple de urmat, o dietă pe bază de consum de carne zilnică, o altă dietă unde se consumă zilnic doar vegetale și o dietă ce aduce în hrana zilnică consumul de carne alături de vegetale.

Aportul de carne în hrană oferită spre consum la masa zilnică este asemuită în subconștientul colectiv al omului, ca cea dătătoare de forță, de statura sa, de virilitate de dominație, care nu afectează dar nici nu alterează speranța de viață a omului. Am dat de acest obicei de a consuma carne în civilizația umană consemnată la un moment dat în istoria ei doar sclavilor și militarilor mult bogată în proteină animală pentru a stimula forța și combatanța în luptă, în ignoranță și aservită unei clase interesate. În schimb vegetalele erau în mentalul colectiv apanajul oamenilor liberi din acele vremuri. Aceștia erau datori și singurii destinați să gândească și să acționeze într-o deplină autonomie,ca sin-

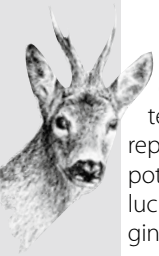

gura modalitate de a ne permite să existăm, să luptăm și să ne reproducem și că doar vegetalele pot constitui/ adevărata carne/ un lucru considerat a fi greu de imaginat pentru noi astăzi.

Proteinele din carne pot să ne dea de gândit că odată asimilate în organism mai mult ne dăunează decât ne favorizează existența. Digestia cărnii este afectată la consumul de carne, odată prin lipsa de fibră, a lipsei unor enzime care ar obosi sistemul digestiv și ne epuizează, ne îngreunează sistemul de apărare, toate aceste neajunsuri pot fi motive de îngrijorare pentru sănătate.Tot atât de adevărat este și faptul că această carne este slab reprezentată în vitamine și minerale, iar cele puține și rare cât există, sunt greu de asimilat. Purinele pe care le conțin aceste cărnuri provoacă acumularea de acid uric în sânge și articulații, crează premiza hiperacidificării organismului ceea ce reprezintă un grav pericol pentru sănătate pe termen scurt sau lung.

Aportul de vegetale în hrana oferită spre a fi consumată are un important atu, acela că garantează o cantitate suficientă de proteine de calitate excelentă,și oferită în proporții ideale. Faptul că aproape toate vegetalele pe care omul le consumă cu plăcere reprezintă cerealele, legumele, zarzavaturi, fructe, semințe precum și extractele lor au în componența lor acei aminoacizi esențiali vieții, spune totul despre ele. Ușoare la digerat, puțin cantitativ caloric, cu un substrat proteic de înalt nivel calitativ, le putem considera produse de consum în hrana omului de importanță majoră. Și ca un exemplu demn de a fi cunoscut amintesc că boabele de soia aduc în hrană și cei 8 aminoacizi din totalul de 20 aminoacizi la cei 12 aminoacizi pe care organismul uman îi fabrică, considerați aminoacizii vieții.

Trebuie să remarcăm că vegetalele prin uleiurile pe care le conțin, au acizi grași nesaturați cu o consistență lichidă, spre deosebire de acizii grași saturați din carne, de consistență solidă. Gradul lor de asimilare de organism prin digestie și metabolizare la vegetale se face fără un aport energetic consistent ca și în cazul acizilor grași saturați din carne.

Și ca un corolar al înțelegerii depline a acestui fenomen, aducem la cunoștiința cititorului câteva din elementele de cunoaștere a colesterolului un polialcool.Colesterolul prezintă 2 fracțiuni- cel rău, și cel bun pentru organism. Colesterolul cel rău este cel de origine animală,iar colesterolul cel bun este colesterolul pe care îl fabrică și provine din organismul uman. Dar cum îl fabrică corpul uman al nostru? Acest colesterol este fabricat din acizii grași nesaturați pe care vegetalele le conțin sub formă de uleiuri. Și doar ei participă la fabricarea colesterolului bun de organismul uman.

Colesterolul bun are rolul esențial în formarea vitaminei D și rolul de regularizare hormonală, a producerii de săruri biliare care face posibilă emulsia grăsimilor din intestine, constituind fluiditatea membranelor celulare. Colesterolul rău nu face decât să asigure plachetele de plăci comatoase,care îmbâcsesc canalele sangvine, le tapetează și le astupă în cele din urmă, cu prognostic și consecințe fatale omului.

În conștiința umană în dieta de zi cu zi pentru a satisface dezideratul unei nutriții optime este bine să ținem seamă de alegerea alimentelor ca rol major și determinant, pe lângă cel al volumului ingerat la o masă,mestecatul și dumicatul bolului alimentar ritmul în care el se desfășoară, respectarea orelor de masă,când și la ce intervale de timp. Aceste deziderate țin de fiecare individ în parte de obiceiuri primite dela părinți, de tradiții culinare ale etniilor, neamurilor și popoarelor diferite de pe toată suprafața globului populată de oameni.

Astăzi asistăm la diferite dezbateri privind alimentația rațională a omului, cum trebuie ea să se realizeze prin ceea ce mâncăm, dacă dieta conține carne,ori vegetale numai, sau o combinație între cele două. Voci critice se aud când se argumentează de o alimentație exclusivistă numai pe vegetale și pe care nimeni nu le contestă că, au fost odată utilizate în hrana zilnică a popoarelor ce au trăit înainte de potop, voci ce se fac auzite, care invocă adaptarea genetică progresivă a omului la alimentația cu carne provenită dela animale. Acest lucru s-ar datora inaintării în civilizație, creșterii populației mondiale, și ca urmare a cerințelor tot mai mari de hrană pentru aceasta ce a favorizat cererea de a pune pe masă ca hrană, carnea. Să admitem că este adevăr în ceea ce se susține astăzi privind consumul de carne pe mapamond, nu este demn de a fi luat în seamă în baza cunoștiințelor acumulate a experienței umane, în mileniile trăite și a progresului științelor medicale,alimentare și a altora, să procedăm și a considera că este necesar și corect să se renunțe la obiceiuri nefaste, rele,care pun în pericol sănătatea publică. ***Dacă da acum este momentul!*** Doresc să exemplific acest deziderat

pe care îl asemuiesc a fi similar cu a unui toxicoman care este familiarizat cu viciul său și este conștient că drogul îl distruge sau îi provoacă moartea, el nu renunță să se dezbare de acest obicei sub pretextul că el oricum trăiește și că organismul lui este obișnuit și adaptat și că suferă. De acest lucru omul trebuie să fie veșnic conștient și preocupat de a fructifica experiențele umane în ceea ce privește alimentația, și de a-și schimba modul și stilul de viață în conduita alimentară. Să experimentăm un nou mod nestandardizat pentru a absorbi viață, pentru a hrăni viața, cu chibzuință pentru-ca rezultatul și, efectul să fie cel bun.

Consider fiind pe deplin încredințat, că cele consemnate în cele trei articole având ca temă ce face referire la produsul de consum uman CARNEA își găsește un ecou pe măsură în conștiința omului modern de astăzi, într-o mai mică măsură la cunoașterea mai aprofundată și de loc de neglijat de interes general, mereu dezbătută în mass media (radio, televiziune), cărți de specialitate, ca pe o temă de interes vital vieții.

Existența vieții lui pe care o trăiește în această furibundă, decadentă dar și uluitoare viață prin prisma progresului tehnic, unde stresul, poluarea solului, apei, aerului și a spațiului cosmic, alături de războaiele, și a ambițiile economice și politice pe care statele lumii și le însușesc, le practică și le etalează la guvernare, nu face decât ca existența omului să fie pusă sub semnul întrebării și cu atât mai mult să răspundă la întrebarea:

CE SĂ MĂNÂNC CA SĂ EXIST CA OM !

P.S.

Nu știu câți și dacă cititorii iubitori și fideli ai revistei DIANA vor fi încântați și găsesc indrituită soluția unei teme de această factură, să fie publicată pentru un lucru ce este cunoscut de toată lumea, dar nu o recunoaște și să o practice, cunoscută fiind nocivitatea consumului de carne roșie în hrană.

Poate greșesc că tratez un asemenea subiect fără să lezez și să șifonez într-un fel mentalitatea și emblematica vânătorului al cărui deziderat este să suprime viaâa animalului permis vânătorii pentru a obține și un trofeu ca laudă a isprăvii lui, dar și de a obține și dobândi un produs destinat consumului pentru el și familia lui, CARNEA DE VÂNAT.

Considerațiile vânătorilor privind carnea de vânat este cunoscută și nu are rost să o defăimăm sau să o combatem pentru simplul motiv că această carne este mai sănătoasă , mai curată și mai bine tolerată de organism în digestie și că nu are egal în gastronomia culinară pe tot globul pământesc.

Acest lucru iese în evidență pregnant,cu ocazia festivalurilor vânătorilor organizate în fiecare an cu mult fast și voie bună,și la care talentul de bucătari profesioniști ce prepară în ceaune, cazane, grătar delicioasa carne de vânat fie ea de pasăre sau mamifer, după rețete personale. Pentru un om de rând care nu consumă carne de vânat decât accidental sau de loc acestea sunt bombe calorice cu arome și izuri ce îți bulversează simțurile. Salivația este intensă doar să privești cărnurile de vânat tratate termic în diverse meniuri (ciorbă, supă, grătar, papricaș, șnițel), adevărata plăcere o ai și ți se oferă atunci când degusti sortimentul ales a-l mânca, trezindu-ți toate poftele și deliciul de a consuma o mâncare inedită minunat pregătită.

Încerc a fi în ton cu tema abordată complectand ideea formulată la începutul cap. 1, recomandând celor care au avut timpul , răbdarea, curiozitatea dar si interesul de a citi cele consemnate în scris pe seama acestui material să încerce să experimenteze rețetele culinare pentru carnea de vânat prezentate de AIDAN în revista DIANA receptând în acest mod bunăciunea mâncarii cu sentimentul de mulțumire și de câștig în viață.

Mircea Horia RUSU

Rețete vânătorești

Prepelițe mănăstirești

Adică, oricât am umblat eu la cantitățile de unt și de smântână, tot a ieșit un preparat foarte sățios, care cere obligatoriu niște murături alături și un pahar de vin sec (deși, recunosc, maestrul recomandă un vin demi-dulce la prepelițele mănăstirești). Să ne înțelegem, în rețeta lui Radu Anton Roman smântâna se măsoară cu "ulcica mare", prepelițele proaspete de la conacul de dimineață, grăsuțe și pârlite la foc, iar dacă aș fi respectat întocmai proporțiile, ar fi trebuit să pun cam un pachet de unt. Una, peste alta, combinația de prepelițe, ciuperci, vin și smântână, parfumată cu mărar, pătrunjel și cimbru, este senzaționala, așa că vă recomand cu multa căldură această rețetă.

Prima dată, am văzut această rețetă preparată chiar de Radu Anton Roman, cu mulți ani în urmă. Îmi amintesc cât de mult m-au fascinat rețeta și pasiunea pusă în pregătirea ei. Am notat-o cuminte într-un caiet și, cu gândul de a o pregăti la un moment dat, am pus bine însemnările. Am uitat de ele și de rețetă, normal. Mi-am reamintit însă, acum vreun an, când am răsfoit o carte cu rețetele lui Radu Anton Roman. De data aceasta, mi-am jurat să pregătesc minunăția cu ocazia unei mese cu mai multi invitați, invitați pasionați de bucătăria românească, însă. Prilejul s-a ivit acum o săptămână și m-am gândit să împartășesc cu voi rezultatul. Un rezultat fabulos, savuros și surprinzător, cu un "păcat" însă: este destul de greu.

În privința ingredientelor, rețeta cere ciuperci de pădure, dar în absența acestora se pot folosi ciuperci champignon și pleurotus. Oricum, important este să nu puneți ciuperci din conservă, ci proaspete.

Ingrediente (pentru 12-14 porții):

- prepelițe (2 5-30 buc)
- ciuperci de pădure 800 g sau
  - ciuperci champignon 400 g
  - ciuperci pleurotus 400 g
- afumătură (kaizer) 400 g
- ceapă 4 buc. (380 g)
- vin alb (rețeta recomandă un vin dulceag) 300 ml
- unt (62% grasime) 100 g
- usturoi 12 căței (25 g)
- boia de ardei dulce 1 lingură rasă
- cimbru uscat 1 lingură
- mărar și pătrunjel câte 1 legătură medie
- smântână grasă 400 g
- ouă 3 buc.
- frunze de țelină (eu am pus 2 tije)
- sare, piper

Calorii: 242 kcal / 100 g (porția are, în funcție de mărime, între 780 și 905 kcal).

Mod de preparare: Puneți la fiert, în 500 ml de apă, 10 prepelițe. Aveți grijă să spumuiți până când nu se mai formează spuma, apoi lăsați să fiarbă, la foc mic, cu oala semi-acoperită. Prepelițele pentru friptură, dați-le cu un pic de sare și de piper, precum și cu boia. Încingeți cuptorul la 190 grade Celsius.

Într-o tigaie mare, topiți 70 g unt și rumeniți, pe rând, bucățile de pui condimentate. Pe măsură ce le scoateți, așezati-le într-o tavă adâncă sau într-un vas de Jena mare. Între timp, când prepelițele au fiert bine, scoateți-le pe o farfurie și păstrati fierbinte supa de prepeliță. Puneți din supa fierbinte peste bucățile de prepelițe rumenite (cât să le acopere) și băgați tava în cuptor. Lăsați cam 30 de minute. Între timp, topiți și restul de unt (30 g) și puneți la călit ceapa (tăiată felii). Dacă puneți tije de țelină, este momentul să le adaugați peste ceapă (dacă puneți frunze, le presărați la final, cu mărarul și pătrunjelul). Adăugați kaizerul, beținașe. Lăsați câteva minute, amestecând des.

Puneți ciupercile (curățate, spălate și tăiate felii). După câteva minute (timp în care ciupercile se înmoaie un pic), stingeți cu vin și cu restul de supă fierbinte și adăugați cimbrul uscat.

Scoateți de pe prepelițele fiarte carnea și puneți-o în sosul cu ciuperci. Adăugați usturoiul trecut prin presă. Potriviți sosul de sare și de piper și, când au trecut cele 30 de minute de stat în cuptor, răsturnați-l în tavă, peste prepelițe. Băgați înapoi tava în cuptor și mai lăsați prepelițele cam 20 de minute. La finalul timpului, prepelițele ar trebui să fie foarte bine pătrunse.

Într-un castronel, bateți smântâna cu ouăle, un pic de sare și de piper. Turnați amestecul peste prepelițe, presărați mărarul și pătrunjelul (mărunțite) și, gata!, prepelitele mănăstiresti sunt tocmai bune.

Serviți-le invitaților cu mămăliguță și murături.

Vă recomand și:

Prepelițe argeșene

După prepelițele acelea mănăstirești, delicioase, dar și foarte sațioase (m-am reîntors la Radu Anton Roman și rețetele sale minunate pentru a mai încerca o bunătate, de data aceasta din zona Argeș. Față de "surorile" sale de la mănăstire, prepelițele de astăzi sunt mai lejere, fără afumătura și ulcica de smântână, dar nu mai puțin gustoase, prin melanjul de roșii, usturoi și cimbru. Iar prin combinația de culori din farfurie – verde, roșu și galben -, te face să privești cu optimism la natura care se pregătește să se trezească la viață. Nu-i așa că vă place vara?

Maestrul recomandă sa "asortați" la "carnea rumenă și pictată cu roșii în mijloc, mazărea verde și cartofii în jur" un vin alb sec .. Aaa, să nu uit: prepelițele acestea mai cere niste roșii coapte și zemoase.

Ingrediente
(pentru 4 porții):

prepeliță 25 buc. (1,1 kg)

- mazăre congelată 400 g
- unt (65% grăsime) 70 g
- vin alb sec 150 ml
- supă de pui 150 ml (făcută în casâ
- roșii 4 buc. (415 g)
- usturoi 7 căței (30 g)
- cimbru uscat 1 linguriță cu vârf
- sare, piper
- eventual 1 kg cartofi
- ulei pentru prăjit

Mod de preparare:

Încingeți cuptorul la 180 grade Celsius. Pregătiți supa de pui 1i păstrați-o fierbinte. Dați prepelițele (spălate și sterse de apă, prin tamponare cu șervete de hârtie) cu un pic de sare, de piper și de cimbru uscat. Încingeti 40 g de unt într-o oală de fontă care merge să fie băgata la cuptor. Prăjiți prepelițele. Când au prins culoare, întoarceți-le, puneți peste ele și pe lângă ele usturoiul trecut prin presă, turnați în oală vinul sec și supa de pui. Puneți și restul de cimbru, acoperiți și lăsați la foc mic. După vreo 25 de minute, când sosul a mai scăzut, acoperiți prepelițele cu felii de roșie. Restul de roșii, tăiați bucățele și puneti pe lângă ele. Băgați în cuptor pentru alte 20 de minute sau până când prepelițele sunt pătrunse. Între timp, încingeti restul de unt (30 g) într-o tigaie mare și înăbușiți mazărea (dacă este nevoie, puneți-i și un pic de apă fierbinte). Potriviți-o de sare. Dacă vă supravegheați strict numărul de calorii din farfurie, vă puteți opri aici. Altfel, pregătiți și niste cartofi prăjiti, metoda tradițională.

Serviți așezând prepelițele cu rosii în centru și flancându-le cu mazăre și cartofi. Stropiți cu sosul adunat în oală.

Căprioara Stroganoff

- pulpă de căprioară (de preferat spate) 800 gr.
- ciuperci de pădure 500 gr. (se pot folosi și alt fel de ciuperci, dar de preferat .....)
- castraveți murați 250 gr. (de preferat castraveți murați)
- ceapă roșie 150 gr.
- smântâna dulce (lichidă) 250 ml.
- muștar clasic 80 gr.
- untură 100 gr.
- coniac 150 ml.
- boia dulce 5 gr.
- foi dafin 2 gr.
- piper măcinat 7 gr.
- Mirodenia Ardei și Tomate
- pătrunjel 5 gr.

Proces tehnologic:

Pulpa de căprioară se spală și se tapetează cu un prosop uscat, apoi se taie în fâșii subțiri și lungi de cca. 3 cm.

Ciupercile se spală și se taie bucăți mai mari. Castraveții se taie fâșii (la fel ca și carnea), ceapa se taie mărunt.

Mod de preparare:

Într-o cratiță sau tuci (dacă se prepară afară) se pune untura, iar când aceasta s-a încins se adaugă carnea și se lasă să se prăjească cca. 7 min. (la foc potrivit). Se adaugă ceapa și sunt lăsate împreună până se rumenește ceapa. Se adaugă apoi ciupercile și sunt lăsate să se rumenească împreună până ce mai scade din sosul format.

Dacă carnea nu este suficient de moale (fragedă) se poate să se mai adauge 200 ml. de apă fierbinte și se lasă să fiarbă la foc mic cu capac.

După ce a mai scazut din sosul format, se adaugă castraveții murați și muștarul, iar după cca. 3 min se adaugă condimentele și MIRODENIA Ardei și Tomate (se adaugă după gust). După ce s-au amestecat bine condimentele în cratiță se adaugă și smântâna lichidă.

Când sosul format este consistent se adaugă coniacul și se mai lasă să fiarbă cca. 2 min., după care se adaugă pătrunjelul.

Mod de servire:

Se recomandă cu garnitură de mămăligă sau cartofi natur.

Umor vânătoresc

epigrame

Vânătorii "sportivi"

Să-nțeleg, eu nici că pot,
Că doar iepurii nu-atacă;
Cum încearcă ei să facă
Din asasinat... un sport!

Dumitru Râpanu

Unuia ...

Vânător de Mărioare,
Acum stai și freci luleaua.
Din pușca de vânătoare
A rămas numai cureaua.

Girel Barbu

Unui amic... (vânător bătrân)

Când sezonul e închis,
Nu o lasă el, andante...
Practică mereu în vis,
Vânătoarea de amante!

Eugen Coța

Un primar vânător a promis 300 locuri de muncă

Când a tras cu pușca-n luncă
A vânat... alegătorii,
Locuri nu ne-a dat de muncă,
A gonit... investitorii!

Mihai Enachi

"Vânătoarea" lui Ţiriac

Câți din voi v-ați întrebat
Dacă este vânătoare?
Eu v-o spun și mă cam doare:
Este un asasinat!

Mircea Micle

Unui vânător încornorat

Muri, ucis la vânătoare
De gloanțele unui imberb,
Fatalitate nemiloasă!
Îl confundase cu un cerb.

Petre Stănescu

Alegorică

Cu trupu-i zvelt, de căprioară,
Se plimbă cât și unde vrea
Și vine-acasă, înspre seară,
Cu "vânătorii" după ea.

Ion Ciobanu

Unui vânător egoist

După niște vise stranii
Luă arma din rastel
Vrând să-mpuște toți fazanii...
(Să rămână numai el.)

Iulian Tănăsescu

Capcana căsniciei

În capcana lui Amor
Eu te-am prins, atunci, ușor,
Și-am aflat, cam târzior,
Că-s vânat, nu vânător.

Nicolae Gonț-Topor

Carieră

Și-a dorit nespus s-ajungă
El pescar și vânător
Dar mai are cale lungă
Căci de-abia e… băutor.

Teodor Popovici

Unui cuplu hrăpăreț

Ca două știuci răpitoare
Au ieșit la vânătoare,
Dar în loc să-nghită prada
S-a brodit să muște... nada.

Gheorghe Ionescu

Lui Ernest Hemingway

Tu mergeai mereu la vânătoare,
De rinoceri, de elefanți și lei.
Știai că la răsărit de soare:
Vânat vei fi de tine, Hemingway?

Vasile Dumitrache

Vânătorul ghinionist

Că-i mare vânător știu toți vecinii
O știu și eu, vă jur nu-i păcăleală
Dar nu știu cum se face, din greșeală
Împușcă numai capre-n fuste mini.

Ana Zegrean

Unui vânător de greșeli

Greșeli la alții numărând
Vei număra chiar ziua toată,
Cu ale tale începând
Tu n-ai să termini niciodată.

Friedrich von Logau

Întoarcerea eschimoșului de la vânătoare

În caiac, vâslind se-ndreaptă
Către țărm, unde-l așteaptă,
Rumenă de ger la față
... Eschimoașă-sa pe gheață.

Alexandru Clenciu

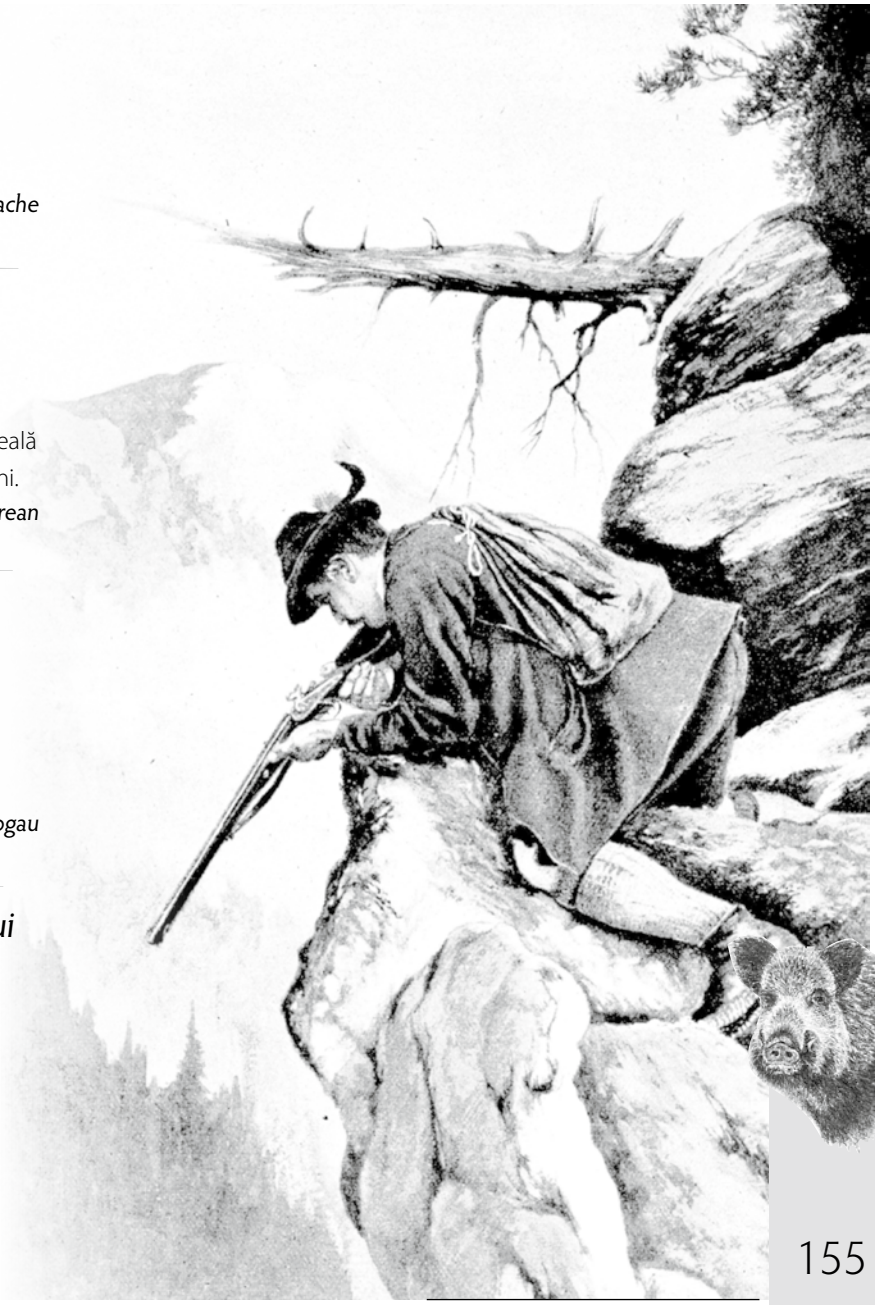

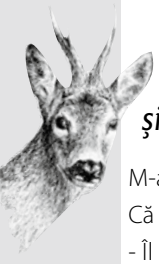

Unui scriitor care este şi vânător

M-au râs colegii într-o stanță
Că n-am ochit un lopătar...
- Îl doboram de la distanță,
De era critic literar!

Vasile Huțu

Vânătoare de mistreţi

Fiindcă nu veneau godacii,
Am tot băut, sub toți copacii;
Când s-au ivit, râmând vreo trei,
Eram, deja, mai porci ca ei!

Ion Diviza

Apel către vânători

În grupul vostru, rog mai marii,
Să bage și pensionarii,
Că ei atins-au apogeul
Ca unii ce... împușcă leul.

Ion Bratu

Vânătorească

Înșirând, la o agapă,
Întâmplări de vânătoare,
Toarnă vinul fără apă,
Să nu-nghețe prin pahare.

Mihai Moleșag

Unui fost vânător în Africa

Semnele sunt foarte clare...
A-nflorit, la groapa lui,
Poate nu din întâmplare,
Numai... Gura leului!

Traian Conciatu

La înfiinţarea căminului de studente "Carpaţi", din Iaşi

Mor prin munți, la vânătoare
Zeci de mii de căprioare.
Bine c-au făcut, din milă
Și un loc pentru... prăsilă.

Marin Sorescu

Marea luptă

E mereu o vânătoare
După ranguri și onoare,
Da-i păcat că uneori
Proștii ies învingători.

Oscar Blumenthal

Diviziei prizonierilor români din U.R.S.S. realizată de Ana Pauker: Tudor Vladimirescu - Debreţin

Din falnic vânător de munte,
Ana mi te-a făcut Pandur -
Întâi ți-a-nfipt o stea în frunte
Și-apoi un debrețin... în tur.

Păstorel Teodoreanu

Epitaf unui vânător

Stingher, uitat în colț retras,
De ani și ani îl ține huma;
Doar iepurii în care-a tras
Sunt fericiți. Trăiesc și-acuma!

Nicolae Badea

Vânătorii

Și când vânatul le-a scăpat
Pe ei tot o să-i întâlnești,
Când se întorc de la vânat,
Cu tolba plină de povești.

Victor Macarevici

Viteazul vânător

E fricos și poartă pușcă
Să se apere de-o umbră,
Ziua, chiar de pare sumbră,
Iepurii, oricum, nu mușcă!

Dumitru Râpanu

poezii

Condorul

Fericit condorul
pentru care piscurile munților
nu sunt niciodată prea înalte

Condorul
invidiat de toate viețuitoarele pământului
și care pe noi, oamenii
ne vede din ce în ce mai mici

Condorul
care nu moare
decât fulgerat de vânător

De vânătorul
care nu poate ajunge la el

Ion Untaru

Stampă

Săgetarea unui leu în cușcă,
iată
vânătoarea regală.

Nichita Stănescu

Vânătoare pe baltă

Imaginea arată un vânător în stuf
Cu pușca înălțată, cu cizme până-n coate.
Câinele nu-nțelege că-o găinușă poate,
În apă dispărută, sub nas să-i facă - buf!

Thomas Braun

Un vanator este intrebat: ce calitati ii trebuie cuiva care vaneaza animale salbatice?

– Trei lucruri: ochi buni, mana sigura si voce tare.

– Dar vocea tare pentru ce?

– Sa fie auzit daca sta in varful copacului si striga dupa ajutor.

Într-un compartiment de tren urcă un vânător și își așază arma pe genunchi, cu țeava îndreptată spre vecinul din fața lui.

Acesta îi atrage atenția:

– Aveți grijă, să nu se descarce din greșeală!

– Nu-i nici o problemă, răspunde vânătorul impasibil. O încarc din nou...

bancuri

Un vanator povesteste... Plimbandu-ma prin padure, aud un zgomot! Dau cu teava pustii in boscheti si vad lupi! Baaa... da luuuupi... de am tras 2 ore in continuu!!

Il intreaba fi'su':

– Tata, dar nu mai si incarcai?!

La care vanatoru':

– Da ce, mai aveai timp?!

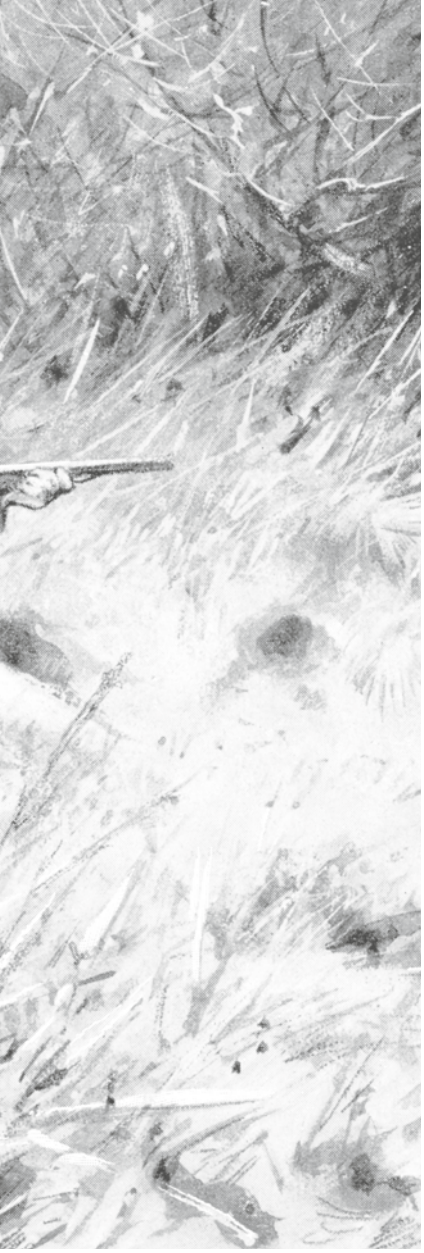

Un vanator s-a dus la vanatoare in padure si fara sa-si de-a seama l-a prins noaptea si s-a ratacit. Batea vantul, era frig si ploua iar el, disperat, mergea ca sa se incalzeasca, fara sa mai stie unde se afla.

Intr-un tarziu vede undeva o lumina si tot mergand catre ea ajunge la un canton silvic.

Bate la usa si apare padurarul:

- Te-ai ratacit - spune omul si il pofteste in casa. Este tarziu, ramai aici pana dimineata cand iti arat drumul. Pana atunci stai la masa cu noi, dar avem numai mamaliga cu branza. Vanatorul era obosit si flamand, pentru ca mersese toata ziua fara sa manance.

Dupa ce mananca o vreme, intreaba:

- Padurarule, pot sa mai iau un pic de mamaliga? Uite, mi-a ramas un pic de branza...

Nu trece mult si intreaba din nou:

- Padurarule, pot sa mai iau un pic de branza? Uite ca mi-a mai ramas mamaliga...

Dupa ce se repeta actiunea cu mamaliga cu branza de mai multe ori, adorm toti in singura camera unde era cald, padurarul cu nevasta in pat si vanatorul pe o saltea pe jos.

Dupa miezul noptii se aude urletul unei haite de lupi. Padurarul sare din pat ca ars, se imbraca repede si dispare in noapte. In urma lui ramane o liniste apasatoare.

Dupa un timp, vanatorul intreaba in intuneric:

- Oare sta mult?

- Sta mult, ii raspunde femeia in soapta.

- Oare nu ma prinde? intreaba din nou vanatorul.

- Nu te prinde mai omule, ca pana iese el in calea lupilor, la capatul paraului, poate sa treaca toata noaptea.

- Zici ca nu ma prinde...

- Nu te prinde, fii sigur de asta.

- Atunci, spune vanatorul, ma duc sa mai iau un pic de mamaliga cu branza!

Doi vanatori dupa o zi de vanatoare la rate, obositi si fara nici o rata...

Unul catre celalalt:

- Ma, eu m-am saturat! Data viitoare sau luam armele cu noi sau ARUNCAM CAINELE MAI SUS!

Un vanator intra intr-un magazin de profil.

- Pantaloni de camuflaj aveti?

- Avem, dar nu-i gasim!

Vasile cu Gheorghe la vanatoare. Stau ei ce stau, stau ce stau... la un moment dat vad ei ca se misca o tufa. Pune mana Vasile pe pusca trage un foc spre acea tufa si vede ca nu se mai misca tufa. Zice Gheorge:

- Du-te si vezi ce am puscat.

Se duce Gheorghe, intra in tufa, il striga Vasile de afara:

- Gheorghe, ce am puscat?

- Ma Vasile, nu stiu ce ii, da dupa buletin, ii Ion!

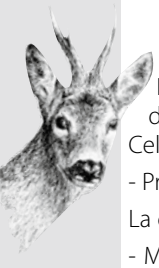

Doi vanatori erau undeva, intr-o padure. La un moment dat, unul dintre ei se prabuseste la pamant, fara suflare, cu ochii dati peste cap. Celalalt scoate repede celularul si suna la Salvare.

- Prietenul meu a murit. Ce sa fac? striga el in receptor.

La care operatorul raspunde:

- Mai intai, calmati-va si eu o sa va ajut. Acum sa ne asiguram ca este intr-adevar mort.

Se lasa tacerea, dupa care se aude zgomotul unei impuscaturi. Dupa care, tipul pune mina pe telefon si zice:

- OK, acum ce facem?

La o partida de vanatoare un maestru impartaseste din experienta unor incepatori. Unul dintre acestia il intreaba:

- Maestre, daca apare acum un urs pe carare in fata noastra, ce trebuie facut?

- Nimic mai simplu: pui pusca la ochi, iti tii respiratia, ochesti si tragi!

- Dar, maestre, eu fiind incepator e posibil sa gresesc. Ce fac mai departe, ursul se apropie...

- Nimic mai simplu, pusca are doua gloante: o ridici, iti tii respiratia, ochesti si tragi!

- Dar, maestre, e foarte posibil sa gresesc si a doua oara, ursul se apropie, ce fac?

- In cazul asta iei o mana de rahat si i-o arunci in ochi!

- Dar, maestre, unde o sa gasesc eu rahat?

- Ohoo, o sa fiee...!

Padurarul era mare amator de sah. Dar nu prea avea cu cine juca, pentru ca nevasta lui nu stia. Intr-o zi plictisindu-se pleaca prin padure sa se plimbe. Si se intalneste cu ursu'. Profitand de ocazie il ia pe urs la el acasa... si se aseaza amandoi in curte la padurar si incep sa joace sah. Dupa vreo cateva ore... nevasta padurarului scoate capu pe geam sa-l cheme pe barba'su la masa si ramane muta de uimire cand vede ca acesta juca sah cu un urs. Dupa ce isi revine il intreaba:

- Ce ma? stie ursu' sa joace sah?

La care paduraru ii raspunde:

- Eee... stie...! habar nu are! il conduc pana acum cu 3-2.

Doi indieni mergeau prin padure cand, la un moment dat, se vede in zare fumul ce se ridica de la un foc. Unul dintre ei intreaba:

- Ce zice?

- Nimic important, e doar SPAM! raspunde al doilea.

Un vânător cedează cicalelilor nevesti-si și o duce la vânătoare. Acolo îi explică cum se ține pușca, cum se ține, cum se apasă pe trăgaci. Îi mai spune, de asemeni, că atunci când a impușcat un animal să se grăbească la el, ca nu cumva un alt vânator să-și însușească trofeul. După puțin timp aude dinspre nevastă-sa o împuscătură și vociferari. Pornește într-acolo și o vede pe nevastă-sa certându-se zdravăn cu un alt vânător asupra unui leș de animal. Apropiindu-se, îl aude pe vânător strigând:

- Bine duduie, bine, e-n ordine, ne-am înțeles, cerbul e al dumitale. Dar lasă-mă cel puțin să scot șaua de pe el...

Cainele unui vanator moare si omul se hotaraste sa-si cumpere alt caine.

Isi cumpara altul, merge la vanatoare... Poc!... dupa o pasare - cainele se sperie si o ia la fuga.

Isi mai cumpara unul, dar se intampla la fel.

Se duce omul suparat intr-o bodega si povesteste unuia patania, cum ca i-au disparut 2 caini la vanatoare.

Un lautar aude si ii spune:

- Da-mi mie un caine si dupa 2 saptamani il ai bun de vanatoare.

- Bine mosule...

Zis si facut, lautarul il baga in toba si il ia pe la nunti, pe la petreceri sa se obisnuiasca cainele cu bubuiturile.

Dupa o saptamana isi ia omul cainele inapoi si merge la vanat.

Trage: poc! poc! poc! la care cainele:

- I-auzi una, i-auzi doua, i-auzi patruzeci si noua!!!